THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF ...

הצפה

ב"ה, יום ששי, י"ד אייר תשל"ה (25.4.1975)
שנה ל"ו — גליון 11962 — המחיר 2.20 ל"י

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

יעבץ: אסור שאיומי נפט ישפיעו על ה"עיון המחודש"

וואשינגטון 24 (יתפ"ע) — אסור שהאיום של חרם נפט ערבי ישמש גורם בעיון מחדש ב־מחויבות האמריקאנית כלפי שלמותה של ישראל — אמר היום הסנאטור יעקב יעבץ.

הסנאטור אמר לעתונאים, „אני מאמין כי הנשיא פורד מבין וסומך את ידיו על אחריותו לתרום לבטחון ישראל. אני מקוה שהוצאות הער־בית יבינו זאת לא פחות משאנו מבינים זאת בקונגרס" — אמר יעבץ.

5 טרוריסטים גרמניים פרצו לשגרירות בון בשטוקהולם ורצחו את נספחה הצבאי

הטירוריסטים – המשתייכים לקבוצת „באדר־מיינהוף" לקחו 12 בני ערובה, בתוכם השג־ריר, הנספח לתרבות ומזכיר השגרירות ומאיימים לרצחם אם לא ישוחררו 26 מחבריהם הכלואים בגרמניה ✡ ממשלת שוודיה עומדת במגע עם בון ונוטה להיענות לטרוריסטים

שטוקהולם 24 (עי"ר יתפ"ע ועק"צ). חמישה טירוריסטים גרמניים מזויינים בתת־מקלעים פרצו היום לשגרירות מערב גרמ־ניה בשטוקהולם, הרגו את הנספח הצבאי ואיימו להוציא להורג 12 בני ערובה אחרים, בתוכם השגריר הגרמני דיט־ריך שטקר, נספח התרבות של השגרירות, ד"ר פרידריך שרד־רס ומזכיר השגרירות האנס אלצר, אם 26 מחבריהם הח־בושים בבתי כלא בגרמניה המערבית לא ישוחררו.

בהסתערות על השגרירות זמן קצר לפני השעה 14.00, ירו הטירוריסטים — שזוהו כשלושה גברים ושתי נשים המשתייכים ל„קומנדו הולגר מיינס" — שהוא פלג מקבוצת „באדר־מיינ־הוף" — מספר מטחים מכלי נשקם האוטומאטיים ועלו למשרדו של הש־גריר דיטריך שטקר בקומה הש־לישית.

המשטרה מסרה, כי קיבלה ידיעות שהטירוריסטים איימו להרוג בן ערו־בה אחד כדי שעה בשעה החל בשעה 0030 אחר חצות (לפי שעה ישראל), אם לא ייענו תביעותיהם.

הנספח הצבאי נורה ומת

הנספח הצבאי המערב גרמני, לוי־טננט קולונל אנדריאס פון מירבאך נפצע קשה לאחר ההסתערות, הוא מת שעה ספורות לאחר מכן בבית־החולים משתי פציעות של כדורים בראשו ושתיים בגופו.

ראש ממשלת שוודיה אולוף פלמה ופקידים בכירים אחרים קיימו מגע רצוף עם שלטונות מערב גרמניה, לגבי האפשרות של היענות לתביעות הטירוריסטים.

שגריר שוודיה בגרמניה, סבן באקלונד, נצטוה להתייצב בנמל־התעופה של פרנקפורט, כדי ללוות את האסירים הגרמנים לשטכהם, אם אכן ישוחררו. המשטרה לא ידעה למסור לאן יועברו האסירים אם גרמניה תשחררם.

הטירוריסטים דורשים מטוס לופטהאנזה שיסיעם משטוקהולם

המשטרה מסרה בהודעה שהוצאה על ידי הטירוריסטים דרשה שמטוס „בואינג־707" מחברת „לופטהנזה" יוטס לשטוקהולם, כדי להיות מוכן לצאת מיד ליעד בלתי ידוע. מבריח הודיעו כי דורשים 20 אלף דולר על כל אחד מבין 26 אחדיהם ה־שמאלניים הכלואים בגרמניה, וכי יש לשחרר את האסירים בפרנקפורט.

שלטונות שוודיה סירבו למסור פרטים על הכנות בדבר היענות לתביעות הטירוריסטים, אם אכן נע־שות הכנות כאלה.

בין האסירים ברשימה כלולים אנדריאס באדר ואולריקה מיינהוף, מנהיגי המחתרת הטירוריסטית הגר־מנית „באדר־מיינהוף", אשר סבורים כי היא אחראית למספר מעשי טירור שמאלניים.

השגרירות תפוצץ אם ינסו להציל את השגריר

זמן קצר לאחר השתלטות על השגרירות, הודיע אלמוני טלפונית לסוכנות הידיעות הגרמנית ד.פ.א. במשרדה בשטוקהולם, כי „אם ייעשה ניסיון להציל את השגריר, נפוצץ 15 קילו ט.נ.ט."

הולגר מיינס, שעל שמו נקרא אר־גון המחתרת, מת בשביתת רעב בכלא במערב גרמניה ב־9 בנובמבר אשתקד. הוא טען, כי הוא וחברים אחרים של כנופיית „באדר־מיינהוף" הם אסירים פוליטיים ולא פושעים מן המנין.

ב־10 בנובמבר ירתה קבוצה ש־כינתה את עצמה „סיעת הצבא ה־אדום" למוות את השופט העליון של מערב ברלין גינטר פון דרנקמן. סבורים, כי בין המשתתפים בשטוק־הולם גם חברים של אותה קבוצה שחטפה בחודש שעבר את פטר לו־רנץ, שהיה מועמד לראשות עיריית מערב־ברלין.

בינתיים צרים על בנין השגרירות יותר מ־100 אנשי משטרה, רובם עם כלבים, כשהם לבושים באפודות חסינות־כדורים של הצבא השוודי.

מרבית החלונות של השגרירות נופצו מחמת חילופי ירייה, והחוד־מסוויים ניתן לראות והוסים שהוע־רמו לפני החלונות המנופצים.

בשעה מאוחרת יותר נודע, כי ייתכן שגם הנספח המסחרי נמצא בין בני הערובה. גם לא ברור בוודאות, אם מספר הטירוריסטים הוא אכבם חמישה או ארבעה.

נשיא מערב־גרמניה ואלטר של, החליט להפסיק מיד את ביקורו הרשמי בצרפת ולשוב לגרמניה, בעקבות ההקריה בשטוקהולם.

חוק מס ערך מוסף יוגש לכנסת בשבוע הבא

מועד התחלת גבית המס ושיעוריו – ייקבעו ע"י שר האוצר

מאת יצחק דויטש

האוצר השלים את הכנת הצעת חוק מס ערך מוסף ו־היא תונח על שולחן הכנסת ביום שני הבא.

המס המוצע יחול על כל עסקה ב־מקרקעין, במטלטלין, על מתן שי־רותים, על יבוא ועל פעילות המוסדות הפיננסיים והציבוריים. הפעלתו במתכונת המוצעת תביא לשינוי מ־הותי בכל מערכת המיסוי העקיף ו־כבר בשנת הכספים הראשונה לגי־ביתו הוא עתיד להיות מקור ההכ־נסה השני בגדלו במערכת המסים.

מועד הפעלת המס איננו נקבע ב־חוק, אולם אחד מסעיפיו קובע כי תינתן סמכות לשר האוצר לקבוע את המועד לשם הכנת המערכה ה־דרושה להפעלת המס והבחינות מצב המשק באותה עת.

כל אחוז – 500 מיליון ל"י

בהיותו מס כללי אשר יחול על ב־סיס רחב ניתן יהיה לגבות באמצ־עותו סכומים ניכרים גם בשיעורי מס נמוכים יחסית. האוצר אומר ב־הצעה שתוגש לכנסת, כי אם יתאמ־תו הציפיות יכניס כל אחוז מס ל־אוצר המדינה כ־500 מיליון ל"י ל־שנה, על בסיס מחירי שנת 1975 זאת לאחר שינכו מהתכנסה את הו־צאות הגביה הכרוכות לכבות ה־הדעות. גביית סכום כזה באמצעות מסים עקיפים אחרים היה מחייב הטלת שיעורי מס גבוהים.

הצעת החוק איננה קובעת גם את האחוז שבו יוטל המס.

חובת ניהול חשבונות

החוק יחייב את כל העוסקים במ־לינה בניהול החשבונות. יונהגו שי־טות ניהול פשוטות יחסית שיקלו את המלאכה גם על עסקים קטנים ויביאו להסדרת הניהול עסקים רבים שאינם חייבים בכך כיום.

המס יהיה בשיעור אחיד על כלל הפעילות המשקית. אחידות זו תקבע הגדרה מסובכות להטלת המס, ה־באות בדרך כלל בקום שמבחינים לענין זה בין סוגי סחורות.

אחד היתרונות במס זה הוא בכך שאיננו מפלה בין ענפי הכלכלה ה־שונים. מס קניה, למשל, מוטל ב־עיקרו על הייצור התעשייתי לצרי־כה פרטית, ורק על שירותים מוע־טים בלבד ושיעוריו משתנים מענף לענף וממוצר למוצר. מס ערך מוסף הוא, כאמור, בשיעור אחיד. יתרון אחר הוא בכך שבגבייה ההקצעות לא יחול נטל המס.

הוראות מעבר

הנוסח הנוכחי של הצעת החוק, גו־בר... פרסמה בעניין לידת בהרים — יש־נה הוראה אחרת בנוגע לייבוא מר־בין. טובין שייבאו לפני כניסת ה־חוק לתוקף — אך יוצאו ע"י היבואן מהמכס לאחר מכן — יהיה צר־יך לשלם עליהן מס ערך מוסף.

יש לציין כי הצעת החוק טעונה אישור הכנסת בקריאה ראשונה, אי־בוד ע"י ועדת הכספים ולאחר מכן אישור סופי ע"י מליאת הכנסת. ה־כנסת עסוקה בחודשים הקרובים ב־דיוני תקציב ולכן הצפוי לפסוק ב־חקיקה בעניין הרפורמה במס הכנ־סה. לכן יש לצפות שהדיון בחוק מס ערך מוסף לא יסתיים אלא כע־בור מספר חדשים. לאחר מכן ידר־שו עוד הכנות ע"י שירותי המסים לקראת הפעלת החוק. כשאלה יושל־מו יצטרך שר האוצר לפרסם צו על התחלת הגבייה ועל שיעורי המס ש־ייגבו.

הדלקת הנר

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.36	7.53
תל־אביב	6.54	7.55
חיפה	6.47	7.55
אילת	6.51	7.50
באר־שבע	6.53	7.51

תוקם ועדת מומחים לדיון בשאלות הכרוכות בתשלום תוספת היוקר

מאת סופרנו הכלכלי

ההחלטה על הקמת ועדת מומחים לדיון בכל השאלות הכרוכות בתשלום תוספת ה־יוקר נתקבלה אמש בפגישה של נציגי הממשלה, ההסתד־רות והמעסיקים שהתקיימה בלשכת שר האוצר בת"א.

בישיבה זו נדונה שאלת תשלום תוספת היוקר הקרובה והסכמי ה־עבודה שתוקפם פג בראשון ביולי.

ועדת המומחים תורכב ממנהל מח־לקת המחקר בבנק ישראל ד"ר חסקן סגן הממונה על הכנסות המדינה ד"ר בן עמי צוקרמן, ד"ר א. ברעם, דוד גולומב היועץ הכלכלי של הת־אחדות התעשיינים א. אלשייך. ועדה זו תדון ותקבע את אחוז תוספת היו־קר שתשולם, קביעת תקרה חדשה של תוספת יוקר, שילוב תוספת היו־קר בשכר היסוד, המדד החדש בעק־בות שילוב זה והכיסוי לתשלום תו־ספת היוקר.

את תפקידי הוועדה יגדירו שר האוצר י. רבינוביץ, מזכיר ההסתד־רות י. משל ויו"ר לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים מ. מושביץ. שלושה אלה יקבעו את מועד הסיום של עבודת הוועדה.

שר האוצר תבע בפגישה לעקר את תוספת היוקר שתשולם ביולי מהש־פעת הפיחות המיסים. נציגי ההסת־דרות התנגדו לעיקור ואף תבעו להגדיל את תקרת תוספת היוקר. מ. מושביץ הציע לשלם ביולי תוס־פת יוקר מעוקרת לפי תקרה של 1000 ל"י ובינואר 1976 לשלם כפי שתקבע הועדה.

יו"ר ועדת העבודה של לשכת ה־תיאום ד. יעקובוביץ הציע להקפיא את המצב הקיים עד כשכר וה־בהירים.

לדברי שר המסחר והתעשייה ח. בר־לב תעלה תוספת יוקר לא מעו־קרה שתשולם ביולי ובינואר 1976 — לסכום של 7 מיליארד ל"י וה־משק לא יוכל לעמוד בזה. אם אכן תשולם תוספת יוקר זו צפוי הרס של מפעלים — אמר.

חוסיין הגיע לביקור בצרפת

פאריס, 24 (יתפ"ע) — חו־סיין מלך ירדן הגיע היום ל־פאריס לביקור רשמי של אר־בעה ימים בצרפת.

חוסיין יהיה מחר אורחו של נשיא צרפת ז'יסקאר־ד'אסטן בסעודה באר־מון אליזה.

פקידי ממשלה אמרו כי שני רא־שי המדינות מתכוונים לדון בסיכויים לועידת ג'נבה ובתפקיד שצרפת עשויה למלא במאמצי השלום במזרח התיכון.

חוסיין ישהה בצרפת עד יום ב'. בעקבותיו יגיע לפאריס שר החוץ הישראלי יגאל אלון, וגם הוא ידון עם מנהיגים צרפתיים על ההתפתחו־יות במזרח התיכון.

לקראת בואו של חוסיין ננקטו אמ־צעי בטחון מדוקדקים וסדרי יומו לא נמסרו לפרסום. מקורות ממשלתיים אמרו כי אמצעי זהירות אלה ננק־טים לרגל הנסיונות הרבים שנעשו בעבר להתנקש בחיי חוסיין.

תחזית מזג האוויר

תנאי שרב, תשקיף לשבת — מ־עונן חלקית עם ירידה בטמפרטורות ועלייה בלחות. הטמפרטורות החזויות להיום: ירושלים 17—24, חיפה ותל אביב ועזה 16—29, השומרון 15—28, רמת הגולן 15—25, נהריה 17—28, לוד 16—33, צפת 15—24, יריחו 18—34, טבריה 17—31, באר שבע 28—34, נצרת 17—29, אילת 23—34, עפולה 15—33, מצפה רמון 20— 3 מעלות.

בעקבות הצהרת גרומיקו לערוב לקיומה של ישראל תמורת נסיגה

נשיא רומניה מגיע היום לקאהיר בשליחות תיווך למען שלום באיזור

צ'אושסקו מבקר גם בדמשק ✡ מצרים קדמה בברכה את הצהרת שר החוץ הסובייטי

...ר, 24 (ע"ר ע"צ ויתפ"ע) ...צרים קידמה היום בברכה יוזמה הסובייטית האח־... בסכסוך המזרח־תיכוני, ביקורו מחר (היום) של נשיא רומניה ניקולה צ'או־... בקאהיר העשוי למלא ...ד של מתווך בין הערבים ...אל.

...י רשות מצריים קידמו בבר־...צב חיובי את ההצעה הסוב־... המוגנה לערוב לקיומה של ... תמורת נסיגות מן השטחים ...ם הכבושים.

...א צ'אושסקו, שארצו היא הב־... יחידה בגוש המזרחי המקיימת דיפלומטיים עם ישראל והע־... דבר כאותו, יקיים כאן מגע שיחות עם סאדאת.

...ים כי המנהיג הרומני מעוניין תפקיד בסכסוך המזרח־תיכו־...אה כי גם מצרים מעוניינת ... בתפקוד ... קירוב העמדות בין ישראל והערבים וניהול מו"מ על שלום ביניהן.

ההבטחה הסובייטית לערוב לבט־חונה של ישראל ניתנה אמש על ידי שר החוץ הסובייטי אנדריי גרומיקו בנוכחות שר החוץ הסורי עבדול חא־לים חדאם.

צ'אושסקו מבקר בדמשק

צ'אושסקו הגיע היום לדמשק, ל־תחנה הראשונה בסיור במזרח התי־כון, אשר הוסדר רק לפני יומיים, מסרו פקידים מצריים.

פקידים מצריים אמרו, כי מצרים קיבלה הודעה מוקדמת על ההבטחה הסובייטית בדבר קיום ישראל, והב־טחה זו נדונה עם שר החוץ המצרי איסמעיל פאהמי כאשר ביקר בשבוע שעבר במוסקבה.

פקיד מצרי בכיר אמר: „מה שמ־ענין אותנו הוא כי הישראלים יסו־גו מכל השטחים הערביים. כל ערו־בות בדבר הסכם שלום שיושג לאחר מכן, מתקבלות בברכה". הפקיד הו־סיף כי הצעתו של גרומיקו „היא סי־מן לעמדה פוזיטיבית מצד ברית המועצות לכונן השגת הסדר צודק אשר יערוב לזכויות של כל הצד־דים".

מצרים מקווה שההצהרה הסובייטית תגביר הלחץ על ישראל

מצרים גם מקווה שההצעה הסוב־יטית, תחזק את לחץ דעת הקהל ה־עולמית על ישראל, לכונן הידברות ב־מו"מ רציני עם הערבים על הסדר שלום כולל, אשר לדברי סאדאת אפ־שרי כיום לראשונה מזה 26 שנה.

משקיפים בקהיר סבורים, כי ה־הצעה הסובייטית הקשה יותר על ישראל לטעון בצורה משכנעת, כי אינה יכולה לוותר על כל השטחים הערביים שנכבשו במלחמת ששת ה־ימים, בלי סיכון של התקפה ערבית. מקורות יודעי דבר בקהיר אמרו, כי סאדאת שיגר מברק לנשיא צ'או־שסקו מיד לאחר ההתמוטטות שיחות קיסינג'ר בחודש שעבר.

בתשובתו אמר צ'אושסקו, כי היה רוצה לבקר בקהיר. ההחלטה הסו־פית בדבר ביקורו של צ'אושסקו בסוריה ומצרים נתקבלה בעת ובעו־נה אחת עם סיום ביקורו של שר החוץ המצרי במוסקבה.

(סוף בעמוד 2)

שלזינגר לא הבטיח לדיניץ אי־צמצום הסיוע לישראל

וואשינגטון 24 (עספ"א) — פקיד במימשל הנשיא פורד הגדיר כ„הגזמה" ידיעה שנת־פרסמה היום ב„נ.י. טיימס" כי שלזינגר הבטיח לשגריר דיניץ שההערכה מחדש של ממשל הנשיא פורד בקשר למזה"ת לא תביא לצמצום הסיוע האמריקאני לבטחונה של ישראל.

מקורות אמריקאנים, אמרו בקשר לשיחת שלזינגר־דיניץ אתמול, כי שר ההגנה האמריקאני רק חזר ואי־שר בפני השגריר הישראלי את עמ־דתו הקודמת כי ארה"ב תמשיך לר־אות אחת ממטרותיה את הספקת ציוד הגנה לישראל שישמור על מאזן הכוחות במזה"ת וישמור עליה מפני הכחדה.

כתב סס"א מוסר מפי מקורות אמ־ריקאנים וישראלים בוואשינגטון שהשיחה שקיימו דיניץ ושלזינגר לא שינתה את היחס הקר שנוקטת ארה"ב כלפי ישראל.

מקור ישראלי אמר לכתב סס"א כי עדיין מוקדם להכיר את חלה הקר־לה באווירה המתוחה בין וואשינגטון וירושלים. עם זאת תיארו מקורות ישראלים את השיחה בפנטאגון כ„פגישה טובה שהתנהלה באווירה ידידותית מאד" וציינו כי שלזינגר גילה עניין בטיעונים שהעלה בפניו השגריר דיניץ.

מקורות אמריקאנים היו זהירים עוד יותר ואמרו בעקבות שיחה זו כי „היו שם רק שני אנשים. הם לא היו מסוגלים לאשר ידיעות, כי דבריו של שלזינגר הפיגו את דאגות של ישראל בקשר להספקת נשק."

חוגים מדיניים בירושלים

הודעת גרומיקו - חלק ממסע ריכוך סובייטי כלפי ישראל

מאת סופרנו המדיני בירושלים

הודעת אנדריי גרומיקו שברית המועצות מוכנה לערוב לגבולות ישראל אם תיסוג לגבולות 67, היא חלק ממסע ריכוך סובייטי כדי להכשיר את הקרקע להשתתפות ישראל בועידת ג'נוה — כך מעריכים חוגים מדיניים בירושלים את הצהרת שר החוץ הסובייטי.

החוגים הטעימו כי עמדת ישראל היא שערבויות יכולות לבוא כתוספת להסכמים שבין מדינות האיזור. יש־ראל לא ביקשה ערבות אף כאשר ... כשם שהובעה כבר ש־ערבות בינלאומיות — אינן עומ־דות בכוחן. הנסיון מוכיח שערבות המעצמות מכסה להפציץ עבודה מרו־כבת לפעות כלפי הזה כאשר יש סיכוי להצלחת ג'נוה וכאשר אין תיווך אמריקאני. רק הזמן יוכיח אם זוהי ההתחלה של הפגנת ב־מדיניות הסובייטית.

בירושלים אין יודעים מהי משמ־עותו של ביקור הפתע של נשיא רומניה צ'אושסקו במצרים ובסוריה.

רומניה מהמרת לקבל מעמד של תיווך ובשעתו אף היתה מוכנה ל־הזמין את ראש הממשלה גולדה מאיר ואת סאדאת לבוקרשט כדי לתווך בין ישראל למצרים, אלא שסאדאת סירב לבוא.

במדיניותה של רומניה נוטה להיות פרו־ערבית עד כדי הכרה באש"פ אך מבלי לנתק את היחסים עם ישראל שבכך היא רואה ביטוי ל־עצמאותה המדינית. אין מניחים ש־נשיא רומניה יבקר גם בישראל.

מקורות דיפלומאטיים בקאהיר

בריה"מ הבטיחה התייעצות מיידית עם ארה"ב על שיתוף אש"פ בוועידת ג'נוה

קהיר 24 (יתפ"ע) — ברית המועצות הבטיחה היום ה־... מיידית עם ארצות הברית כדי לבקש את הסכמתה להזמין את הפלשתינאים להשתתף בועידת השלום — אמרו היום מקורות דיפלומטיים בקהיר.

... השתתף בדיונים. ואכן הסובייטים הודיעו לפאהמי כי יבואו מיד ב־מגעים עם ארה"ב בתקווה להשיג את הסכמתה בשאלה זו.

ארצות הברית עד כה לא הכירה באש"פ כנציג העם הפלשתינאי.

ההבטחה נמסרה בשיחות שקיים השבוע שר החוץ המצרי פאהמי עם מנהיגים סובייטיים במוסקבה. — אמרו המקורות.

השיחות — אמרו המקורות — הביאו ל„שיפור מוגבל" ביחסי קהיר — מוסקבה כשהסובייטים מסכימים לשקול סיוע כלכלי והעשייתי מוג־בל, אך לא נענו לבקשת מצרים לדחות את פרעון החובות לבריה"מ, הנאמדים ב־5—6 מיליארד דולר.

לגבי ועידת ג'נוה, אמרו המקו־רות, הציעו הסובייטים כי יוני יהיה מועד מתאים לחידוש השיחות. פא־המי הסכים לעיתוי זה, ציינו המ־קורות, אך דרש כי לפני חידוש ה־ועידה יזמינו ברית המועצות ו... צה הברית כיושבי ראש של הועי־דה, את הארגון לשחרור פלסטין ל־...

ועידת הפיסגה הערבית הבאה תיערך במוגאדישו

קאהיר, 24 (ע"ר, ע"צ יתפ"ע) — ועידת הפיסגה הערבית הבאה תיע־רך במוגאדישו, בירת סומליה, אך טרם נקבע מועד לועידה זו — זאת אמר שר החוץ של סומליה עומר ארטה אלב אמש.

ממשלת סייגון התפטרה

נעשים מאמצים להרכיב ממשלה חדשה שתנהל את המו"מ עם הקומוניסטים

סייגון, 24 (ע"ר, יתפ"ע ועק"צ) — פוליטיקאים בסייגון עשו ה־יום מאמצים מאחורי הקלעים כדי להרכיב ממשלה חדשה, אשר תהיה מסוגלת לנהל שיחות עם הקומוניסטים.

על התפטרות הממשלה האחרונה, בראשותו של נגויאן בא קאן, נמסר הבוקר.

לא ניתן אישור לשמועות כי ה־קומוניסטים, שכפי הנראה מוכנים להסתערות סופית עם סייגון, קבעו אולטימטום להקמת ממשלה חדשה.

אולם מקורות ממשלתיים אמרו כי הם מצפים להודעה על ממשלה חד־שה תוך 24 שעות, וכי יש לעשות הכל כדי להגיע לכלל הסכם.

הנשיא טראן ואן הואונג, שקיבל את תפקידו של תיו לאחר שזה הת־פטר ביום שני שעבר, נועד היום עם הגנרל דואונג ואן מין („הג־דול"), כדי לבקשו לקבל על עצמו את התפקיד של ראש ממשלה ואן מין סירב.

בינתיים חלה רגיעה בקרבות, ו־נראה כי חיילי הוייטקונג וצפון וייטנאם מעכבים את מתקפתם הצ־פויה על סייגון, עד אשר תורכב ממשלה שעמה יוכלו לשאת ולתת על הפסקת אש.

מעריכים כי 150,000 קומוניסטים מרוכזים תוך מרחק מועט מסייגון, ואלפי דרום וייטנאמים מבוהלים מנ־סים נואשות להמלט מן המדינה.

וואשינגטון 24 (יתפ"ע ע"ר וע"צ). בית הנבחרים האמריקאני הסמיך היום את הנשיא פורד לפנות דרום וייטנאמים ואישר סכום של 327 מיליון דולר לצרכי פינוי ולהר־שמת סיוע הומניטארי וכלכלי לדרום וייטנאם.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו
של ראש משפחתנו היקר
ר' אלתר יצחק אייזיק ויס
בר' אליעזר ז"ל
בשנת ה־74 לחייו
הלוויה תצא היום יום שישי י"ד אייר תשל"ה (25.4.75) בשעה 11.30 לפנה"צ מביהכנ"ס „יעורוך" רח' אלוף דוד (ע"י בית הורים) ברמת חן, רמת גן לבית העלמין בקרית שאול.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.
המשפחה המתאבלת

חברה קדישא גחש"א תל אביב יפו והמחוז
מודיעה בצער רב על פטירתו של
ר' אלתר יצחק אייזיק ויס
מעובדיה הותיקים ומזכיר חברה קדישא לשעבר
ומשתתפת בצער המשפחה.
ההנהלה, המועצה, היו"ר
המנהל וחבר העובדים

במלאת שנה לפטירת יקירנו
שמואל מנגל ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון ט"ו באייר תשל"ה (27.4.75) בשעה 5 אחה"צ בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה

אם חתונה מכובדת
אז אך ורק עם
התזמורת המפוארת
המזרחית־החסידית
בהנהלת ברוך שורץ
תל־אביב, שינקין 33
טלפון 284381
— מחירים נוחים —

רהיטי אלון
רח' שינקין 24
תל־אביב
טל. 285620
ריהוט כפרי
פנות אוכל
ריהוט סלוני
חפצי חן ומתנות
הספקה מיידית
מקבלים הזמנות

בהגרלה השבועית
של מדור „כה לחי"
שהתקיימה אתמול ב„הצפה"
זכו בפרסים הבאים:
1) חסכון „צמד" בסך 500 לירות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ
מר יצחק גרין, רח' בלז 13 בני-ברק
2) חידושי הריטב"א — 4 כרכים
מר ח. ד. ערמון קסטנבאום, יהושע בן-נון 48, ת"א
3) פרקים במחשבת ישראל מאת הרב ש. ישראלי
מר יוסף זוסהולץ, הפלמ"ח 26, ת"א
4) אגרות ארץ ישראל מאת אברהם יערי
מר רפאל לנגה, בן יהודה 28 פתח-תקוה
5) תחומים וחותם מאת אברהם בלאט
מר אלכסנדר רוזנטל

לחברנו, חבר הכנסת
אהרון אבוחצירא ולרעיתו
מזל טוב ושפע ברכות
להולדת הבן
הנהלת המפלגה הדתית לאומית, הפועל המזרחי
הסתדרות הפועל המזרחי
הועד הפועל
הסיעה בכנסת

המפלגה הדתית־לאומית — המזרחי הפועל־המזרחי
המחלקה לענייני דת
מפעל ירחי דכלה
ביום ראשון י"ב מנחם־אב תשל"ה (20.7.75) יפתח אי"ה המפעל
של
ירחי דכלה בניר עציון
המפעל יתקיים בשני מחזורים:
המחזור הראשון: החל מיום ראשון י"ב מנחם־אב תשל"ה (20.7.75), עד יום שלישי כ"א מנחם־אב (29.7.75) (תשעה ימים)
המחזור השני: החל מיום שלישי כ"א מנחם אב תשל"ה (29.7.75) עד יום חמישי ל' מנחם־אב — (7.8.75) (תשעה ימים)
✱
פרטים והרשמה במשרד המחלקה לדת אבן גבירול 166, חדר מס' 406, טל' 444151 • על החברים המעוניינים (בתוכם הקבועים) — להרשם מיד, כי מספר המקומות מוגבל.

ישיבת ההנהלה
של המפלגה הדתית לאומית
וחברי הסיעה בכנסת
תקיים אי"ה ביום חמישי, כ' באייר (1.5.75) בשעה 3 אחה"צ בבית התנועה בתל־אביב.
סדר היום:
המשך הדיון המדיני
המוזמנים מתבקשים לדייק ולבוא בשעה הקבועה.

הרבנות והמועצה הדתית — בית שמש
ברכה לראש משביר
למורנו ורבנו הרה"ג
ר' יוסף בוסבילה שליט"א
רב העיר וראש המועצה הדתית בית שמש
ולרעיתו הרבנית חנה שתחי'
ולבנם הרב ישעיהו ציון בוסבילה שליט"א
ברכות נאמנות
להולדת הנכדים — הבנים הי"ו
יהי רצון שתזכו לרוות מהם וממעשיהם הטובים רוב נחת ושלוה
מנהלי המחלקות, חברי המועצה — והעובדים

אם חכם בני ישמח לבי גם אני
בלב מלא תודה לה' הריני מברך את בני
הרה"ג נחמן כהנא שליט"א
על הופעת ספרו השישי
מי מנוחות
על פרק א' של בבא בתרא
הרב יחזקאל כהנא

בת מזל טוב
בית
לידידי אברהם מרמורשטיין וביתו
מ"מ ראש עירית פתח־תקוה
לארושי בנם יוסי נ"י
משה בלושטיין וביתו

בית הארחה
בהנהלת מר ב. ברמן
(מקודם ברודי—ברמן)
ת"א, שדרות רוטשילד 64, טל. 621833
ישיבות עסקיות
מחירים נוחים
פתוח 12.30 — 15.30
כשר
בהשגחת הרבנות הראשית

התאחדות הרבנים הספרדים בישראל
מוצאים לנכון ולחובה להפנות תשומת לב כבוד הרבנים שליט"א דבכל אתר ואתר לקריאת קודש המתפרסמת מטעם נשיאנו הגדול מרן הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א הראשון לציון הרב הראשי לישראל — בדבר איסור השחיטה בימי ההילולא במירון ושמירה על גדרי הצניעות וקדושת המקום — קריאה אשר מחובתו של כל רב בישראל להיות מופקד ועומד על משמרה הבלא.
יחד עם זאת פונים אנו לכל קהל החוגגים לשמור על קדושת המקום ולהשתדל בכל מהלך הביקור במקום הקדוש שמחה שמחת מצוה לכבוד היום הקדוש ולכבוד הצדיק הקדוש יסוד עולם הרשב"י זיע"א כי זוהי התכלית הרצויה להשתטחות על קברי הצדיקים למען שהקב"ה ימלא את כל משאלות עמו ישראל לטובה ולברכה לחיים טובים ולשלום.
מועצת ההתאחדות

هكذا من الاحيل

مكنز من الاصل

של המצפה

ישיבות־ההסדר ללא מיגבלות

ישיבות־ההסדר, שבהן שלובים לימוד־תורה בעיון ושרות צבאי ביחידות מעולות של צה"ל, מיספר לומדיהן הוגבל על־ידי שר־הבטחון ללא יותר ממאתיים ושלושים תלמידים לכל שנתון.

הגבלה זו, ללא בירור מוקדם יסודי עם ראשי הישיבות, מתמיהה ביותר: ישיבות אלו, המאפשרות בני־תורה מצויינים לשרת ביחידות קרביות, כעדות שרותם בבלהכת יום־הכיפורים, מן הדין שיהיו פתוחות לכל צעיר בעל כישורים, ידע והשקפת, המקבל על עצמו לינה בארבע אמות של הלכה בתקופת הלימוד והיערכות ללוחמה מקצועית בתקופת אמונים ובפרוץ קרבות.

אמאנקיסטים בחזיתות התעלה והרמה מתלמידי הישיבות, שבין קרב לקרב תפילתם בציבור ולימודם העלו את המוראל של הלוחמים, ככל שירבה מיספרם רצוי ביותר לצה"ל.

אין הגבלה לגבי מיספר המתגייסים לנח"ל. אין הגבלה לתיכוניים הנרשמים לליכוד בישיבות שבהם פטור מגיוס לצה"ל. ואילו ישיבות־ההסדר, שמהן יצאו למלחמה מטובי הלוחמים ולא־מעטים מביניהם נפלו בקרבות, דווקא כאן מקפיא שר־הבטחון את מיספר התלמידים במחזור השנתי.

לאחר ישיבת כרם־ביבנה, הראשונה במתכונת ישיבת־הסדר, הלכו וקמו ישיבות אלה בהר־עציון, בקריית־ארבע, בעיר שבין החומות ליד הכותל, וברמת־הגולן. ישיבות על־הספר, ישיבות חלוציות לאיכלוס יהודי כגון ירושלים העתיקה, ישיבות של אור התורה בארץ לא־זרועה יהודים ויהדות, ישיבות של עילויים בעומקה של תורה ושל אמיצים באש הקרבות.

במשא־ומתן עניני בין ראשי הישיבות ובין השלטונות הגיעו לידי הבנה הדדית כל־אימת שעלתה על הפרק הקמת ישיבה ביישוב־ספר. הישיבה נעשתה חלק מן היישוב ובניין־על רוחני של היישוב והסביבה.

לפי עקרון זה יקומו ישיבות־הסדר במעלות ובימית, כש־לוחות תורניות־חלוציות המוסיפות ביסוס, אוכלס ליהדות של תורה ומצווה. לומדיהן יהיו בשעת־הצורך גם מגיניהן מפני צר ואוייב.

שר־הבטחון, שוודאי מכיר בדמות הסגולית של ישיבות־ההסדר, אילו בא בדברים עם ראשי־הישיבות, כפי שנהגו בממ־שלה הקודמת, יש מקום להניח, שאנשי־שיחו, האחראים הישירים לישיבות, היו שוקדים לשכנעו, שהקפאת מיספר הלומדים עלולה לפגוע קשה בהתפתחות התקינה של ישיבות־ההסדר. במיוחד אחר הארכת חודשי השירות הצבאי של הלומדים.

החלטת שר־הבטחון, שכנראה לא נשקלה כראוי, טעונה בירור מחודש. אין להעלות על הדעת הגבלה שעלולה לצער יצירה זו, שמסכה אליה את מיטב הנוער ובוחנה אותה בנסיונות שעמדה בהם. שר־הדתות, שאליו שלח שר־הבטחון את סיכומו להגבלת המיכסה השנתית, הודיע שאין הוא מקבלה, על סמך נימוקים סבירים. הנציגות הדתית־לאומית בכנסת ובממשלה יחד עם ראשי ישיבות ההסדר בדין שיקבעו עמדה ולפעול לפיה.

בראש־וראשונה לבוא בדברים עם שר־הבטחון ועוזרו ול־הסביר, שישיבות־ההסדר קיומן והתפתחותן מותנים בהסרת מיגבלת מיספר לומדיהן במיכסה השנתית. הדרג הפיקודי של צה"ל צריך להשלים עם העובדה, שבשכבת־נוער בעלת איכות ממנה באים לוחמים מעולים, יש חטיבה של המעלכים דעת־תורה ברמה גבוהה וכושר־לחימה ביחידות קרביות, ומוכרחים לאפשר לה ביצוע מגמתה.

ישיבות־ההסדר, שצמחו וגדלו לפי העקרונות הרוחניים שקבעו מייסדיהן, ללא שייכות כלשהי למגמות שאינן בתחום עניינן, הגורמות לפולמוס פומבי המנוגד לעצם מהותן, משאלתן ודאי מכל הצדדים ליתן להן לעסוק במה שנועדו לכך. על דעת ראשי הישיבות.

ישיבות־ההסדר מרבות כבוד ועוז ליהדות ולמדינה. אל תוגבל אפילו במשהו אפשרות קיומן והתפתחותן.

הבטחות גרומיקו וסאדאת

נשיא מצרים, אנואר סאדאת, בשהותו בטהראן כאורח השאה הפרסי הכריז, שמצרים תכבד את שלימותה הטריטוריאלית של ישראל, באשר תיסוג מן השטחים שכבשה. ניסוח זה ודאי היה מכוון, כשהשאה הוסיף לדברי אורחו, שהוא תומך בעמדת נשיא מצרים.

סאדאת הדגיש, שהזמן בשל עתה לדיון סופי למציאת פתרון לבעיות המזרח התיכון, והסתמך על הודעת שר־החוץ הסובייטי, גרומיקו, בפני אורחיו פאהמי וחדאם, שברית המועצות תערוב לזכות קיומה ולעצמאותם של כל המדינות באיזור, כולל מדינת ישראל. הערובה לישראל מתנה גרומיקו בנסיגה מלאה מן השטחים, ובהשבת זכויות הפלשתינאים.

היוזמה הסובייטית לתווך בסכסוך ישראל־ערב, לאחר כש־לונו של קיסינג'ר, מובעת בשתי הודעות מנוסחות באורח מתו־כנן יותר מבעבר. אחת של גרומיקו, שברית־המועצות נכונה לערוב לקיומה של ישראל, ואחת של סאדאת שמצרים תכבד את שלימותה הטריטוריאלית של ישראל.

בעמדה זו שותף גם השאה הפרסי, שהעריך את דעת מצרים כנבונה וצודקת, והלל כיבוד אדמת אחרים בהפעלת כוח. ביקורו של נשיא רומניה, צ'אושסקו במצרים, כרוך כנראה ביוזמה הסובייטית.

לא הסדרי־ביניים כהצעת קיסינג'ר, אלא נסיגה כוללת מכל השטחים, ולא תיווך ארה"ב אלא שיתופה המלא בביצוע התכנית, הקמת מדינה פלשתינית בהבראה סובייטית.

ההתחרות בין ארצות־הברית לבין ברית־המועצות על מעמד במזרח התיכון נתחדשה בהודעה מתואמת בין גרומיקו לסאדאת בדבר שלימותה של הטריטוריה הישראלית לאחר נסיגתה לכאורה סותרות הודעותיהם את עמדת אש"ף השולל עצמאותה וקיומה של ישראל. אך אין להוציא מכלל אפשרות, פירסום איזו הודעה פשרנית של ערפאת, העומד לבקר במוסקווה, כדי להפעיל לחץ על ישראל לסגת תמורת הבטחות מילוליות של גרומיקו וסאדאת.

המימשל האמריקני מוסיף לדרוש מישראל הבאת רעיונות חדשים, היינו, ליענות לדרישת מצרים לסגת ללא הבטחת אי־שימוש בכוח בפועל ממש. ואילו סאדאת מודיע שהוא מתנגד להסדר־ביניים ומזדהה עם הודעת גרומיקו. ממילא, מעמדה של ארצות־הברית במצרים רחוק מהיות מבוסס כראוי.

מאמציה של ברית־המועצות לעורר אהדה אצל ישראל, עד כדי כך, שגם השפיעה על סאדאת להכריז, שיכבד שלימותה הטריטוריאלית של ישראל, מן הדין שרישומה יהיה ניכר בהת־חדש הדו־שיח בין המימשל האמריקני ובין ישראל להיאום עבודה לקראת ההכנות לוועידת ז'נבה.

הנעימה החדשה בדברי גרומיקו וסאדאת, שמגמתה להוכיח, שהפתרון הוא אך ורק נסיגה ישראלית כוללה והכרה באש"ף, מחייבת את הממשלה לבחון את המגמה על רקע היחסים עם ארצות־הברית. ודאי שאין לקבל הודעות אלו בפשטנות, אך הן מוסיפות כיוון בעימות האמריקני־סובייטי על המעמד באיזור.

סאדאת לפני צאתו מטהראן:

מצרים תכבד את שלמותה הטריטוריאלית של ישראל אם תיסוג מהשטחים שכבשה

טהראן 24 (יפוייץ ע"ר) — נשיא מצרים אנואר סאדאת אמר היום כי מצרים תכבד את שלימותה הטריטוריאלית של ישראל, אם תיסוג מהשטחים שכבשה.

השאה מוחמד ריזה פהלווי, שניצב ליד סאדאת, אמר כי הוא תומך בדעותיו של נשיא מצרים בענין המזרח־התיכון.

סאדאת, שקיים מסיבת עתונאים בעדה התעופה לפני שחזר לקאהיר אמר כי הוא מסכים להצהרה שהושמעה במוסקבה ביום ד' על ידי שר החוץ הסובייטי אנדריי גרומיקו. בהצהרה זו הכריז גרומיקו כי ברית המועצות תערוב לזכות הקיום העצמאי של כל המדינות המזרח תיכוניות, כולל ישראל.

„אני מסכים בהחלט עם הצהרה זו אך על ישראל לסגת מכל השטחים, הערביים הכבושים", אמר סאדאת. „הזמן בשל עתה לדיון סופי לקראת מציאת פתרון לכל הבעיות המזרח תיכוניות" — אמר סאדאת. „יש להכיר בגבולות שנה 1967 ופירוש הדבר שעל ישראל לסגת מאדמות כבושות אלה".

עוד אמר סאדאת, כי המצב במזרח התיכון רווי עתה חומר נפץ רב, „נקווה שנוכל לסלק את חומר הנפץ בעתיד הקרוב".

השאה תומך במדיניות סאדאת

השאה הפרסי, שדיבר על המצב במזרח התיכון, אמר „אין זה אלא קומונסנס שלא ניתן לכבוש את אדמה עמים אחרים על ידי הפעלת כוח. אנו תומכים במדיניות הנשיא סאדאת, מפני שהיא מבוססת על תבונה ועל צדק".

קודם לכן נפגשו סאדאת והשאה לשיחות רשמיות, שתוארו על ידי סוכנות הידיעות הפרסית „פרס" כ„שיחה בארבע עיניים". „דנו בכל הנושאים, החל מהסכסוך הערבי־ישראלי ועד היחסים הדו־צדדיים בין איראן למצרים" — אמר סאדאת.

סוכנות הידיעה האיראנית ציינה כי נדונו בעיות מדיניות וכלכליות.

המצרים מקווים שהשאה יפעיל השפעתו בארה"ב ובישראל

סאדאת שהשיב על שאלות שהציגו לו עתונאים, אמר „מאז הביקור שערך השאה האיראני בקאהיר לפני שלושה חדשים, חלו אי אלה שינויים במצב הכללי בקשר עם הסכסוך הישראלי־ערבי. היה צורך, איפוא, להחליף דעות על המצב החדש הקיים עתה".

בקורות המשלחת המצרית אמרו היום כי הם מקווים שהשאה יפעיל את השפעתו הרבה אצל ארה"ב וישראל, כדי ששני גורמים אלה יסכימו להופעת נציגות פלשתינאית נפרדת עם חידוש ועידת ג'נבה.

איגרת פורד לרא"מ מצרים

ארה"ב תמשיך לפעול למען השכנת שלום במזה"ת

קאהיר, 24 (ע"ר) — ארה"ב תמשיך במאמציה להביא להסדר במזרח התיכון ותפעל למען השכנת שלום צודק ובר־קיימא באיזור — נאמר באיגרת ברכה ששלח הנשיא פורד למטוזיה סאלם, לרגל התמנותו לראש ממשלת מצרים.

באיגרת נאמר עוד כי הנשיא פורד יפעל למען חיזוק הקשרים ההדדיים הקיימים בין שתי המדינות.

באה"ב מגלים ענין בהצהרת גרומיקו

ואשינגטון, 24 (ע"ר) — פקידים אמריקניים גילו היום ענין בהצהרתו של שר החוץ הסובייטי אנדריי גרומיקו בדבר אפשרות של ערובות סובייטיות להבטחת קיומה של ישראל.

„איני חושב שהם אמרו זאת אי־פעם במילים כה ברורות ובהטעמה כה רבה" — אמר פקיד אמריקאי בכיר.

הפקידים אמרו שיש לייחס חשיבות מיוחדת לעובדה שגרומיקו העלה את ההצעה בדברים שהשמיע בסעודה שנערכה לכבוד שר החוץ הסורי עבדל חלים חדאם.

סוריה הציעה כזכור הקמת פיקוד צבאי משותף עם אש"ף, השואף לפירוקה של ישראל והחלפתה על ידי מדינה חילונית.

סאדאת לירדן ב־15 במאי

רבת עמון, 24 (ע"צ) — נשיא מצרים אנואר סאדאת יגיע לירדן ב־15 במאי — על פי מה שמסר היום העתון „אלצבאח".

בתגובה על ידיעה זו אמרו מקורות רשמיים כי לא ידוע להם דבר על מועד ביקורו של סאדאת.

חוסיין מביע תקוה להמשך מאמצי השלום האמריקניים

חוסיין הביע אתמול את התקווה שארה"ב תמשיך במאמציה להשכין שלום במזרח התיכון.

בשיחה שקיים עם המדריכים והצוערים של האקדמיה הצבאית האמריקאנית, העורכים עתה סיור בר מזרח התיכון, אמר חוסיין כי ארה"ב עשתה רבות למען השלום בעבר והביע את התקווה שמאמציה יוכתרו בהצלחה.

„אני מקווה גם שארה"ב תצליח לשכנע את ישראל שעליה לנטוש את עמדתה העוקשה, המפריעה למאמצי השלום הנעשים באיזור".

ארה"ב ביטלה „מבצע פינץ'" בחבלים ערבים

ואשינגטון, 24 (עסט"א) — הסרט דפרסטמנס ביטל את „מבצע בולדר" שהופעל כאז רצה הספור־טאים הישראלים בכינכן במטרה להרחיק טירוריסטים ערבים מארה"ב — מוסר „ואשינגטון פוסט".

העתון מוסר כי המבצע בוטל לפני חודש בנימוק שלא הצדיק את המאמץ שהושקע בו.

יצא שה"ח השוודי

שר החוץ השוודי, סוון אנדרסן, סיים אתמול את ביקורו בישראל.

בסכמו את ביקורו בישראל אמר המדינאי השוודי, שהשיחות שניהל כאן עם ראש הממשלה יצחק רבין ועם יגאל אלון היו גלויות לב, ד איפשרו לו לקבל תמונה שלמה על גישותיה של ישראל והדיניותה במצב הנוכחי במזה"ת.

„אני מקווה שנוכל להמשיך בשיחות אלה כאשר מר אלון יבוא לשוודיה בהקדם האפשרי" — אמר אנדרסן. מתוך הערה זו ניתן להבין שמר אלון נענה בחיוב להזמנת עמיתו השוודי לבקר בארצו, אף שטרם נקבע תאריך לביקור זה.

בתשובה לשאלות אמר האורח, ששוודיה לא היתה מהססת לסייע בהשגת הסדר במזה"ת אילו אפשר היה למצוא בסיס לפעילות כזאת. „כעת אפשרותנו היחידה היא לפעול במסגרת האו"ם ועם מדינות אחרות להשגת המתיחות באיזור", אמר.

שר הסעד במועדון „רוטארי" בת"א

הציבור אינו מודע למצבנו החמור בתחום הכלכלי והחברתי

שר הסעד מיכאל חזני אמר אתמול כי אם תהיה התמודדות צבאית בקרוב אפילו ב"צ הזיהות — התוצאה תהיה ברורה מראש.

מר חזני, נאם במסיבה השבועית של מועדון „רוטרי" ב„בית ציוני אמריקה" בת"א. בנאומו ציין שהפעם ישנה סכנה מוחשית, שמא מצי סוריה לשלב את ירדן בפיקוד המזרחי יצאו פרי. עם זאת, גם במקרה זה, ידועות כל מדינות העימות הערביות. שהתוצאה של ההתמודדות ברורה. דבר זה ידוע בראש וראשונה לנשיא מצרים, כי שם שהוא ידעו לארה"ב וברה"מ.

השר הדגיש, כי אנו חייבים להיות מודעים לאפשרות שתפרוץ מלחמה התשה לפני ועידת ג'נבה, בה מהלכה או אחריה, ובעקבותיה עלולה להיות הסלמה. כמו כן ייתכן שסאדאת ינסה להעביר כמה דיוויזיות לגדה המזרחית של הסואץ לפני פתיחת התעלה ב־5 ביוני, ונצטרך למצוא לכך תשובה מתאימה, שעלולה להביא להסלמה. מבחינה זו לא ישמש כוח ה־ים גורם מרגע.

בדברו על הרצת היחסים עם ארצות הברית, אמר שר הסעד, כי למרות הנסיון לקשור את החושים שנכריכו, אנו עדיין רחוקים מהימים האינטימיים הקודמים. כשכל צעד היה מתואם מראש. המכשול בארה"ב כעס עלינו, משום שהוא חושש מחידוש המלחמה ומשבר הנפט, אם לא יהיה הסדר ביניים. ד"ר קיסינג'ר סבור, שישראל אשמה בכך, שהוא לא הצליח להוציא את ארה"ב מהכבחק באזורנו. יש גם סיבה אישית לעמדתו, בעיקר לאחר המפלות בדרום מזרח אסיה.

בתחום המדיני צפויים לנו ימים קשים מאד בחודשים הקרובים, אך עלינו לעמוד בעוז מול איומים ותכתיבים — אמר השר. עם זאת אין הציבור מודע בבירור כמספקה למצב החמור יותר בתחום הכלכלי־חברתי. וכאן יש מקום להרדה שאם לא נתאים את המשק לצרכי שעת חירום. בתנאים הנוכחים לא נוכל לקדם שרותי רווחה. עם זאת נדרה חייבים לקדם שרותי חברה בשיכיים להחלשים ביותר.

פתח את המסיבה נשיא המועדון, השופט המחוזי יצחק שילה.

נשיא רומניה — היום בקאהיר

(סוף מעמוד ראשון)

תנאי ברה"מ למתן ערובות

כתב רויטר במוסקבה מוסר, כי ההבטחה שהשמיע אתמול אנדריי גרומיקו היא ההבטחה הברורה ביותר שנתנה עד כה ברית המועצות לערב לקיומה ולעצמאותה של ישראל.

גרומיקו אמר כי ישראל יכולה להשיג ערבויות סובייטיות איתנות בשלושה תנאים: נסיגה משטחים ערביים כבושים, השבת זכויות הפלשתינאים כולל זכותם למדינה עצמאית, וערבויות איתנות לכל הארצות באיזור.

אם תהיה מוכנה להסכים לתנאים אלה, אמר גרומיקו, „יכולה ישראל לקבל, אם רצונה בכך, ערבויות איתנות ביותר בהשתתפותה של ברית המועצות, במסגרת הסכם מתאים".

בנאום בסעודה לכבוד עמיתו הסורי חאדאם, אמר גרומיקו כי תנאים אלה חייבים לשמש המסגרת הבסיסית של ועידת שלום בג'נבה.

גרומיקו אישר מחדש את תמיכת ברית המועצות בחידוש שיחות ג'נבה אך קרא להכנות מדוקדקות כדי להבטיח שהוועידה תטפל ביד בשאלות מהותיות של הסדר ישראלי־ערבי.

הבטחות גרומיקו — שינוי במדיניות הקרמלין

הערותיו אישרו שינוי שחל במדיניות הקרמלין, לעומת הביצות קרדכות כי יש לכנס את הוועידה בדחיפות.

גרומיקו גם חזר על עמדת ממשלתו, כי אש"פ חייב להשתתף בשיחות במעמד שווה עם יתר המשלחות. ישראל, כידוע, מסרבת לשאת ולתת עם אש"פ בו היא רואה ארגון טירור.

גרומיקו רמז למאמצי קיסינג'ר להסדיר הסכם נפרד בין ישראל ומצרים. הגדיר נסיונות להשגת הסכמים חלקיים כ„שיטה גלויה" שרק עלולה להחמיר את הסכסוך.

חאדאם הוא המנהיג הערבי השלישי הבבקר במוסקבה תוך שבועיים, לאחר שפאהמי וסגן נשיא עיראק. סאדאת חוסיין ביקרו שם. הוא ממשיך היום בשיחותיו עם גרומיקו. גם מנהיג המחבלים יאסר ערפאת עומד להגיע למוסקבה בימים הקרובים, ונראה כי כל הדיבורים הללו משתלבים במסע דיפלומטי סובייטי לכונן עמדה ערבית מאוחדת בג'נבה. ייתכן כי ערפאת יגיע כבר מחר למוסקבה.

מצרים מקווה שצ'אושסקו יפעיל את שירותיו

משקיפים בקהיר מאמינים, כי מצרים מקווה שנשיא רומניה יפעיל את שירותיו הטובים כדי לנסות ולשכנע את ישראל, כי היא יכולה בלא הקש לכרות שלום על פי תנאי הערבים, כולל פינוי כל השטחים הכבושים וי הקמת מדינה פלשתינאית על חלק מן השטחים הכבושים עתה בידי ישראל.

מר צ'אושסקו יצפה מחר כהמה שעות במצרים, ובין היתר יספד על שולחנו של סאדאת, שחזר הערב מטהראן לקהיר, בתום ביקורים בסעודיה ובאיראן.

כתב סי"צ מציין, כי ברור שעבדה ברית המועצות סוהרת את עמדת אש"פ. שכן, אש"פ מוסיף להתנגד לקיום ישראל כמדינה עצמאית ומשיך לתבוע את הקמתה של מדינה דמוקרטית חילונית.

התכנית הסובייטית, כפי שהציג אותה גרומיקו, איננה משאירה לפלשתינאים ברירה אלא לכונן מדינה בגדה המערבית וברצועת עזה.

(ראה הצהרת סאדאת בטהראן במקום אחר בגיליון זה).

ארה"ב מפנה מווייטנאם המשת אלפים איש ליום

ארצות־הברית מפנה עתה פליטים מדרום וייטנאם לגואם, בקצב של 5000 איש ליום. היא מקווה להחיש את קצב הפינוי ל־8000 או 9000 ליום, כשיש שנראה, כי יבוא של ממשלת סייגון לפורים. אמרו היום פקידי רשות אמריקאנים.

הרבי מליובאוויטש שליט"א: על ידי השתדלות בקיום ששת מבצעי השמירה הרוחנית — תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, ספרים ומבצע נרות שבת קודש, נזכה בקרוב ממש לגאולה על ידי משיח צדקנו. זאת אמר הרבי מליובאוויטש במכתב מיוחד שהוציא לקראת ל"ג בעומר.

במכתבו אומר הרבי:

ב"ה, יום שלישי, שהוכפל בו כי טוב, ט' וספרתם לכם גו' שבע שבתות, ה' תשל"ה, ברוקלין נ.י.

לכל בני ובנות ישראל בכל מקום ומקום, ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

לקראת יום הסגולה, ל"ג בעומר הבע"ל, יום שמחת רבי שמעון בן יוחאי, עליו נאמר: ביום זה כו' מצוה לשמוח שמחת רשב"י ואם דר בא"י ילך לשמוח על קברו ושם ישמח שמחה גדולה.

אשר בשנה זו חל הוא ביום שהוכפל בו כי טוב — טוב לשמים וטוב לבריות,

בודאי אשר הזמן גרמא — ביום זה עצמו ובהכנה לזה (ותוצאה מזה בימים הסמוכים לו לפניו ולאחריו — להרבות (בכמות ובאיכות) בשמחה של מצוה, ובפרט במצוות שהן טוב לשמים ולבריות גם יחד, כולל הפצת המצוות, היינו השפעה על הזולת שיקיים המצוה (או שיוסיף בהידור קיומה), והפצת מצוה אי זו שתהי' הי"ז גמילות חסדים,

ואם כרגיל (ומוכרח) בהשפעה האמורה — מביא ראי' לדבריו מדברי תורה, או מדיני המצוה — הי"ז ג"כ מצות תלמוד תורה,

אשר שתיהם — הם מצות דטוב לבריות.

וכאן המקום לעורר צוה"פ וצוה"פ ע"ד הנדבר זה משך זמן אודות כמה מבצעים, הערת הארה גם בשייכות להרשב"י בעל ההילולא דל"ג בעומר במיוחד:

מבצע תורה — שהרי התורה היא אומנתו של הרשב"י וחבריו.

מבצע תפלין — עליהן נאמר בהיכלא דילי' — דהרשב"י — דאיהו ספר הזוהר: כל מאן דאתעטר בעטרא קדישא עילאה דא איקרי מלך בארעא וקוב"ה מלך ברקיע.

מבצע מזוזה: עלי' נאמר בזוהר: כד בר נש אתקין מזוזא לפתחא דביתא, אתעטר בעטרוי דמארי' ולא קרבין לפתחא דביתי' זינין בישין.

מבצע צדקה — עלי' נאמר שם: כל מאן דחס על מסכני ברעותא דליבא... שליט על כל בריין דעלמא.

מבצע בית מלא ספרים — דתורה ותפלה — לכל מאן דאשתדל באורייתא ובפולחנא דקוב"ה דחליתי' ואימתי' הוא על כלא, כדאיתא בזוהר.

מבצע נרות שבת קודש: — אשר אמר ר"ש... יקרא עילאה היא לה (למדלקת הנר)... למזכי לבנין... (אשר) יסגון שלמא בארעא כו'.

ויה"ר אשר ע"י הפעולות כמתאים בכל האמור, בתוככי כל עניני התורה ומצותי', מתחיל ממבצע תורה (הנגלה והפנימית) — היפך ביטול תורה, אשר ע"י אתאריך יומא דמשיחא מן גלותא דא,

וכמו שנאמר: ואלקים מלכי מקדם פועל ישועות בקרב הארץ,

נזכה בקרוב ממש לגאולה האמתית והשלימה ע"י מלך המשיח, אשר אז,

לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי וכביאור הרשב"י: דהא רוחא דילהון כי ידיע כלא חכמה ובינה עצה וגבורה (רוח) דעת ויראת הוי'.

בכבוד וברכה,

מנחם שניאורסאהן

ובפרט... שבע שבתות: לכאורה אף שמברכים בכל לילה כי כל לילה היא מצוה בפ"ע וי"א שגם אינן תלויות זב"ז — המצוה דכל לילה היא לא רק לספור ולדעת שהוא יום א' וכו' לעומר, אלא גם לדעת (לכוון) שזהו חלק מספירת ז' שבועות. וראה ס' החינוך מצוה שו: משרשי המצוה כו'. — אבל לצ"ע לא מצאתי זה בשום מקום. וראה ר"ן סוף פסחים: וזה דאי דרך מדרש כו'. עליו נאמר: כינת חסידים מס' אייר פ"א מ"ו—ז. והמ"ח לא העתיק רק דברי האריז"ל (אדמו"ר הזקן — הובא בפסק"ד לאדמו"ר הצ"צ לידי סקט"ו). — וראה שדי חמד אסיפ מע' א"י ס"ו. פאת השדה שם. ד"ה... שהוכפל: לבריות: ראה אור התורה להצ"צ בראשית לד, א ואילך. במצוות... גמילות חסדים. הרבה תורה: פאה בהתחלה. פיה"מ שם. ד"ה כל המרחם (תרס"ו) ומכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר בס' הכאמ"ר תש"ס. בעל ההילולא דל"ג בעומר: ס' שער הל"ג בעומר ובשו"ת דברי נחמי' (להלכ' אהה"ן) האו"ח סל"ד ס"ז: כבר נתפרסם בכל העולם מכמה דורות ענין הילולא דרשב"י בל"ג בעומר. צבאות... ההמי"ד: שבת יא, א. וראה ירושי' ברכות פ"א ה"ב וזח"ג רלה, ב. ובתו"א מקץ (לה, ד) שזהו בחי' מלך. בהיכלא... הזהר: זח"ג קכד, ב. כל... ברקיע: זח"ג רסה, ב. כל... בישין: זח"ג רסה, ב. כל... דעלמא: זח"א יג, ב. התורה ותפלה: שייכות דתפלה לתורתו אומנתו דוקא — ראה א"יה להה"צ ד"ה הבנים יוצאים (קיג, ד). כדאיתא בזוהר: זח"א קצא, א. אמר ר"ש... בארעא: זח"א פה, א ואילך. הנגלה והפנימית: ראה מאמר ל"ג בעומר ושלאחריו בהמשך תערים דרשב"י הי' המבוצע להמשיך בהתגאים שפע הפנימיות, להמשיך אור התורה להתגאים בבחי' סתים וגליא. וראה ד"ה הילולא דרשב"י תרפ"ח. סד"ה שאו מרום תרפ"ח. וראה כתר שם טוב... המכלך את מקומו (יא, ב). כתאריך... יא: ד"ה בראשית ח, ד. האלקים... הארץ: תהלים עד, יב. וראה פרש"י שם (עד, ב): עכך קנית קדם לפני בריית העולם. לא ילמדו... אותי: ירמי' לא, לג. רמב"ם הל' תשובה ספ"ט. ליקוטי לוי יצחק לזח"ג ע' רט. וכביאור הרשב"י: זח"ג קל, ב.

„ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך... לאחוזת עולם" (בראשית יז—ח)

בנה ביתך בעיר האבות

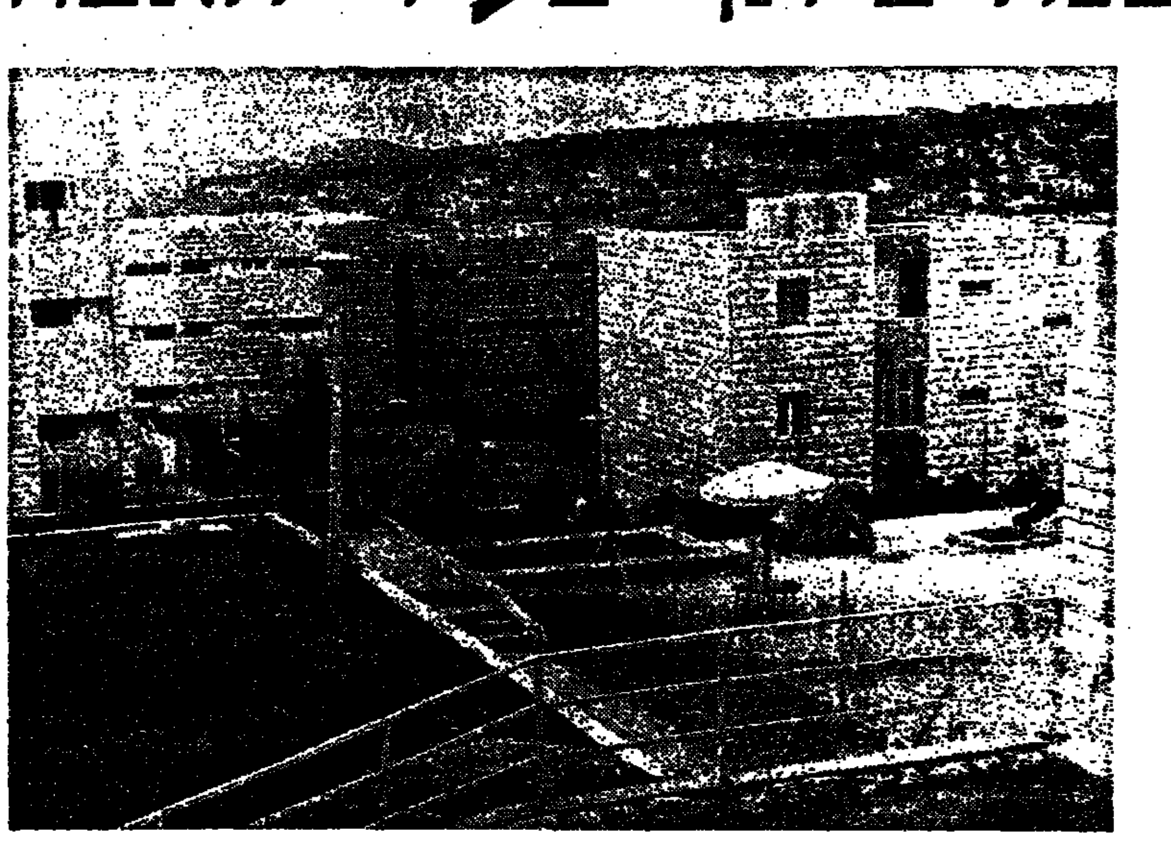

בואו להתנחל בקרית־ארבע. „חברון"

אנו מציעים לך

להשתלב בפיתוחה של עיר בת 50,000 תושבים בהרי חברון (35 ק"מ מירושלים)

- בקריה היום 200 משפחות, כ־1000 נפש; מספר שיוכפל עוד השנה.
- האווירה החברתית מיוחדת, משולבת בפעולות תרבותיות ענפה.
- שירותים עירוניים, חינוך ובריאות מעולים.
- הושלמו בנייתן של 300 יח' דיור מרווחות, בנות 4—3 חדרים.
- הדירות מוצעות למכירה בתנאים טובים, עם אפשרות למשכנתא והלואה עומדת.
- אפשרות לבנייה פרטית.
- דירות לעולים חדשים גם אם רק אחד מבני הזוג הוא עולה.

דרושים עובדי תעשיה ושרותים במקצועות הבאים:

- מהנדס עיר
- חרטים
- מסגרים, פחחים
- רתכים
- נגרי רהיטים ובנין
- כל מקצועות הבניה
- טכנאי מתכת
- צלמי ודפסי אופסט
- גזרן, תופרות
- מורים ואנשי חינוך
- עובדי מינהל
- כורכים לדפוס

- קיימת אפשרות לעובדים בלתי מקצועיים לעבור הסבה מקצועית ע"ח המעסיק, במקצועות שונים.
- לעובדים „נדרשים", אפשרות דיור בשכירות ותמריצים מיוחדים.
- למהנדסים, כלכלנים ואנשי מינהל, בעלי יוזמות בענפי התעשיה, אפשרות להשקעה בתנאים של אזור פיתוח א'. תינתן עזרה בדיור, בהשגת עובדים ובמימון.

לקבלת פרטים נוספים: —

פנה בכל יום למנהלת קרית ארבע. ת. ד. 15 קרית ארבע. חברון. טל': 971505/6—02, או למרכז להכוונה לאיזור פיתוח, רח' אסתר המלכה 6, ת"א. טל': 221351—03 (ליד כיכר דיזנגוף).

נציגינו מקיימים שעות קבלה: —

בתל-אביב — כל יום שלישי, במרכז להכוונה לעיירות פיתוח, הכתובת: הנ"ל: בין השעות: — 14.00—10.00, ו־19.00—16.00.

בירושלים — כל יום חמישי בהתאחדות בעלי המלאכה, רח' בצלאל 26, בין השעות 19.00—16.00 טל': 232498, 235920.

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

בין אדם לחברו

מסכת אנוש ביהדות

הצדק הסוציאלי והצדק המשפטי והמוסרי שלנו

מאת

הרב משה אביגדור עמיאל (ז"ל)

יחיד וציבור ביהדות

מאת

רבי פרופ' זלמן ברוך רבינקוב (ז"ל)

יחסי אנוש ביהדות

הרב ד"ר אליהו יונג (שליט"א)

המחיר: —.18 ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, אלנבי 87, טל' 295036

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

טקס הענקת תארים אקדמיים למוסמכי מחזור מ"ן

יערך בל"ג בעומר תשל"ה (29 באפריל 1975) בשעה 5.00 אחה"צ ברחבת שרמן, קרית הטכניון, חיפה.

בהשתתפות שר הבטחון שמעון פרס.

הכניסה לפי הזמנות בלבד.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלה הרגילה של מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכו:

בסך 500,000 ל"י המספר 173202.

בסך 100,000 ל"י המספר: 439320.

בסך 50,000 ל"י המספר 774556.

בסך 10,000 ל"י זכו המספרים: 158713, 238054.

בסך 5,000 ל"י זכו המספרים הבאים: 174401 226258 226993 274665 449946 471131 509785 648191 755304, 788112.

בסך 1,000 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ 03539 16908 26991 30073 30176 37319 40412 47642, 74569.

בסך 500 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ 05171 08469 16853 17612 21126 21839 31724 35979 38313, 57565.

בסך 200.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ 1752 6321, 7625.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ 0147 3760 0834 1103 1526 1902 1952 2529 2549 2746 3187 3226 3546 4339 4572 4825 4875 5072 5129 5142 5372 5435 5596 6483 7366 7597 7702 7711 7766 7845 8162 8177 8234 8248 8314 8666 8815 9220 9386, 9680.

בסך 6.— ל"י זכו כל הכרטיסים הרגילים שמספריהם מסתיימים ב־ ספרה: 5.

622315

(40 קוים)

זהו מספר הטלפון החדש שלנו

(החל מיום י"ד אייר 25.4.75 בצהריים)

*משרדי ההנהלה
*האגף לעסקי חוץ
*הסניף המרכזי

רח' ליליבלום 48 תל-אביב

בנק המזרחי המאוחד בע"מ
הבנק השומר אמונים לכל אחד ואחד

מנהלי „משהב" מערערים על מעצרם

מנהל חברה הבניה „משהב", יצחק יגר בת"א, וסגנו דב צחור מרמת גן, הגישו אתמול ערר לבית המשפט המחוזי בת"א על החלטת שופט שלום לעצור אותם ל־15 יום ול־7 ימים לחקירה.

השניים עצורים כידוע בחשד של מרמה, וקבלת כספים בהלוואה ב־עקבות כך.

יצחק יגר טען בערעורו, כי אין חשש שיגלה או ישבש עקבות. הוא טוען כי האשמות נגדו אינן מבוססות והוא כופר בהן ואף מסר למשטרה את כל המסמכים הדרושים. העניין פורסם בעתונות לפני שנה ואם היה בכוונתו לשבש מסמכים, יכול היה לעשות זאת במשך כל התקופה ה־זאת.

סגנו, דב צחור, טען כי הוא נתן למשטרה כל הסבר שנדרש ממנו, ואף הוא כופר בכל האשמות. לדבריו מדובר באשמה קלה של הפחתת ערך דירה, ב־500 ל"י (שגם בה הוא כופר).

שני החשודים מציינים, כי מעצרם יפגע קשות בחברה הבניה ובאלפי לקוחותיה. הערעור טרם נידון בפני שופט.

עוד עובד במשרד הבטחון חשוד בשוחד

עובד נוסף של משרד הבטחון ה־חשוד בקבלת שוחד הובא אתמול לבית משפט השלום בת"א ושוחרר בערבות, ואילו מעצרו של בעל מפ־על „התחוקי" החשוד במתן שוחד הוארך ב־15 יום.

בפסח שאול אשכנזי ממחלקה ה־הונאות טען, כי החשוד הנוסף הוא מיכאל איטמן, כבן 30. לדברי ה־חוקר הודה החשוד כי קיבל מבעל א. ג. י. בקרית גת, אבנר אבני, סכום של 30 עד 35 אלף לירות (הלה עצור ל־7 ימים). החוקר אמר, כי החקירה כמעט הושלמה אך לא התנגד לשחרור החשוד בערבות. יחד עם זאת ביקש החוקר לחייב את החשוד להופיע אתמול בבנק איגוד כדי ל־החזיר אגרות חוב שנקנו בדמי השוחד.

השופט יצחק רביבי פסק במבוקש וציווה לשחרר את החשוד בערבות של 3000 לירות. כן הורה להפקיד את דרכונו במשטרה.

טעות מצערת

בידיעת עתים בכ"ב ד', „הוארך מעצרם של חשודים במתן שוחד ל־עובדי משרד הבטחון" — נפל שבוש בטעות. בגלל טעות שמיעה של הכתב נכתב בידיעה שהחוקר המשטרתי ש־הופיע בבית המשפט ייחס לתא"ל חיים ירדן קבלת סכום של 55 אלף ל"י.

האמת היא ששמו של תא"ל (מיל) חיים ירדן כלל לא הוזכר בהעמד זה והחשד הוא מייחס לאדם ששמו יואל בירון, אלא שהחוקר טעה ו־אמר חיים בירון — וזהו מקור ה־טעות.

קרן מלגות ב„בר־אילן" לזכר הד"ר מאיר דבורוצקי ז"ל

קרן מלגות מיוחדת לעידוד המח־קר וההוראה בתולדות תקופת השואה עומדת לקום באוניברסיטת בר־אילן לזכרו של פרופ' מאיר דבורוצקי ז"ל, בשיתוף עם ארגון הפרטיזנים במלחמה בנאצים ועם הנהלת קופ"ח הכללית.

פרטים אלה מסר רקטור האוניבר־סיטה פרופ' מנחם־צבי קדרי באזכ־רה לזכרו של פרופ' דבורוצקי ז"ל שהתקיימה בקמפוס בהשתתפות כמאות סטודנטים, חברי סגל ובני־המשפחה.

הרקטור סיפר שד"ר דבורוצקי היה בראשוני המורים באוניברסיטה וההכן לכהן בקתדרה לחקר השואה ע"י מייסד האוניברסיטה ונשיאה ה־ראשון, פרופ' פנחס חורגין ז"ל.

האזכרה נפתחה ע"י פרופ' משה בר, ראש המחלקה לתולדות ישראל וכן דיבר בה פרופ' מרדכי אליאב על מפעלו המדעי של המנוח והתלמיד יהודה מרין אמר דברי הערכה.

לאחר האזכרה הוקרן הסרט „המכה ה־81", העוסק באימי השואה ותוצ־אותיה.

יתכנו הפרעות בטלוויזיה

משרד התקשורת מודיע, כי בעונה זו של השנה, יתכנו הפרעות בקליטת שידורי הטלוויזיה באפיקים 11—5, בעיקר באיזור החוף. הפרעות אלו נגרמות בגלל תופעה אקלימית ייחודית האופיינית בהתפתחות שרב.

ירושלים

„פרשת השבוע לאור ימינו" מטעם „ארגון ותיקי התנועה", יתקיים השבת ב־4.30 אחה"צ, בהיכל שלמה. את השיעור ילמד הד"ר יעקב רוטשילד. שירצה גם על פרקי אבות, מרכזת השיעורים היא הח' צפורה גוהיק.

פרקי אבות

ההרצאה על „מוסר היהדות לאור פרקי אבות", מאת הרב מרדכי קירשבלום, — השבת ב־6 אחה"צ, ב„היכל שלמה".

חיפה

בית הכנסת לנוער בבי"ס ממ"ד „יבנה" — נוה ישראל". התפילות בכל ליל שבת לפני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר ב־7.30. לפני התפילה שעור בתלמוד ע"י ה־מורה הרב ישעיהו נגר ב־8.15 תפילה העוברים לפני התיבה הם בני־הנוער. לפני קריאה לימוד משניות ע"י הרב הנ"ל לזכר תלמידי ביה"ס שנפלו ב־מערכות ישראל ושעל שמם נקרא בית הכנסת.

במפלגה ובתנועה

הנהלת האשה הדתית לאומית ירושלים

בסכת „הרי משלי" — פרשת השבוע. המרצה — הרב יהושע צוק־רמן. עיונים בתפלה — הגב' שושנה הולצברג. בבית הכרם בפנסיון „מר־גוע", פרשת השבוע הרב דוד שפי־רא.

בגבעת שפירא בביתה של הגב' קססין ברח' מבוא דקר 5, ב־4 אחר הצהרים „פרקי אבות": הרבנית חנה גרישטיין.

המדור לקליטה חברתית של עולים

מסיבות ליל שבת

מעון עולים „קסם" — רח' בן יהודה 14 ת"א, עם החזן יוסף דוו.

מעון עולים „הירקון" — רח' הירקון 66 ת"א. עם החזן יצחק שפירא.

מעון עולים „עדן" — רמת גן — שיחה עם הח' והלפמן בעניני דיומא. שירה בשתוף עם העולים ומסירות שבת.

פרשת השבוע

קרית שלום: בבית משפחת רוט־לה, (ר' ישראל מסלנט 30). המר־צה: הגב' חיה רוסלוי.

המשך שינקין: בבית הח' דרימר (גליצלי 62). המרצה: הרבנית קר־סובסקי.

פרשת השבוע ועונג שבת

רעננה — בסניף הפועל המזרחי ב־5 אחה"צ ירצה — הרב שלמה מלך, על פרשת השבוע.

בני־ברק — במועדון ל„חברתי" רח' דניאל 3. עונג שבת לקשישים ב־4.45 אחה"צ. הרצאה — ע"י אר־אלי יחזקאל.

הסניף הפוהמ"ז בת"א

במועדון סניף נוה שרת ב־11 שעור במדרש — י.ש. שפירא.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן נוה צה"ל ב־4 שעור תורה — הרב י. יודי.

בביהכ"נ „היכל מנחם" פלורנטין 37 ב־3 שעור תורה — הרב פנחס הכהן רבין.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן בכ' שלום א' בשעה 4 שעור תורה — הח' יצחק רבי.

בביהכ"נ „תפארת ישראל" (רח' המעפילים) ב־4 שעור תורה — ר' זכריה כהן.

בביהכ"נ „זכרון קדושים" ביצו שעור בפרשת השבוע לפני קבלת שבת — הרב אלעזר הגר.

בביהכ"נ „שושנה" (יאיר שטרן 11) ב־6 שעור תורה — הרב פנחס הכהן רבין.

במועדון רמת ישראל (דם המכ־בים 19) שעור בפרשת השבוע ב־2.30 שעור בגמרא בשעה 3.30 — א. ארנברג.

הרב רפאל פוליראנו

ידרוש בשבת על הנושא: פרשת השבוע וענייני היום בביהכנ"ס נשמת חיים רח' החלוץ 14 ב־5 אחה"צ.

בכנות הפוהמ"ז חיפה

שיעור תורה: בביכנ"ס הפוהמ"ז בבית התנועה, (החלוץ 59) ב־7 ב־בקר שיעור בגמרא ע"י מנחם המר, בשעה 10.30 שיעור ברמב"ם ע"י מאיר אוריין. בכל יום רביעי ב־8 בערב שיעור בגמרא ע"י הרב ג. ראסה.

בביכנ"ס בשכון הפוהמ"ז בקרית אליהו בשבת בשעה 10 שיעור בגמ־רא ע"י יצחק לבנון, אחה"צ שיעור בגמרא ע"י ישראל פולקביץ, בכל ימות השבוע לפני תפילה מנחה שי־עור בגמרא במסגרת לימוד דף היומי ע"י הרב בהרב ליבר.

בביכנ"ס המרכזי בקרית אליעזר בשעה 3.30 ברמב"ם בהדרכה דוד אוירבך. ביום ראשון ב־17.30 שיעור ברמב"ם וביום חמישי 27.30 שיעור עיוני בספר נביאים בהדרכה דוד ארבל.

תורנות בתי מרקחת

תל אביב:

בליל שבת: כבר. המדינה, ה' ב־אייר 48 טל. 258046; פרנקל, רח' ה־מלך ג'ורג' 28 טל. 223721; יאני, רח' יהודה הלוי 67 טל. 611474.

בשבת: הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 72 טל. 286740; תרופה, רח' דיזינגוף 217 טל. 223488; יאני, רח' יהודה הלוי 67 טל. 612474.

במוצאי שבת: גרוסו, רח' שינקין 27 טל. 284781; צפון, רח' יהודה ה־מכבי 33 טל. 449995.

פתח תקוה:

בליל שבת: אסותא, ברון הירש 21. טל. 911710.

בשבת: הירקון, שטמפר 24. טל. 910946.

חולון:

בליל שבת: נאות שושנים, גאולים 44.

בשבת: אסותא, טרומפלדור 4.

בת ים:

בליל שבת: גני בת ים, הנביאים 3.

בשבת: בת ים, בלפור 45.

הרצליה והסביבה:

בליל שבת: קדמה, נוה מגן, מרכז מסחרי.

בשבת: כפר שמריהו, מרכז מסחרי.

באר שבע:

יונה, שכון ב' רח' ביאליק 5.

נתניה:

בליל שבת: הנשיא, ויצמן 36 טל. 23639.

בשבת: מרכז, הרצל 36 טל. 22739.

בני ברק:

בליל שבת: רפואה, רבי עקיבא 62.

בשבת: הרצל הרצל 52 רמת גן.

רמת גן והסביבה:

בליל שבת: המגן, ביאליק 30, טל. 723674.

בשבת: הרצל, הרצל 52, טל. 722372.

תל־אביב

בבית הכנסת הגדול (רחוב אלנבי 110)

השבת יתפלל הרב הראשי לת"א—יפו, י. י. פרנקל, שליט"א. לפני ה־תיבה יעבור החזן הראשי בר יהושע לדר בלווית מקהלה בנצוחו של מר מנשה לב־רן. ערבית 7.00, שחרית 8.00.

באגודת „אהבת חסד"

השיעורים המתקיימים במועדון „אהבת חסד" רחוב נחמני 61 בשעה 8 בערב.

ביום שלישי: שיעור בתנ"ך „יחז־קאל" בחוג נשים — ע"י הרב שמ־עון פרנקל.

ביום רביעי: שיעור ברמב"ם „שמונה פרקים" — ע"י ד"ר יהודה בורא"ל.

לוח הצופה

● דרושים מסורתי להשגחה על קשיש הכורת מגורים בערב 03—244015.

● פולים הקונה רהיטים אנטיקות פריז־דרים, טלוויזיות וירושות — 876852 9—9.49 בערב.

● בגדי הורין במבחר עשיר „איטה" בני־ברק, ירושלים 8 ע"י רבי עקיבא.

● מבוסס + דירה, 40, מעונין בנשכילה. לכתוב לת.ד. 1334 ת"א (בטי: 98060203.

● למכירה בבני־ברק דירת לוק־סוס 4 חדרים קומה ב' 200,000 ל"י. רח' גניפלד 31. קרית הרצוג, בשעה 18.00—20.00 דירה 8.

● למשפחות מסורתיות דירות מרווחות בגבעת סביון (ליד ישכה מכה). 2 חדרים החל מ־133,000. 3 חדרים החל מ־166,500. 4 חדרים החל מ־192,500. אפשרות משכנתא. במקום בית ספר וגן דתי. „אפריקה ישראל להשקעות" בע"מ. טלפון: 03—757191, 03—50281, 03—751540.

● למכירה 3 חדרים + פינת אוכל, חזית, קומה ג', רח' „עלית הנוער" 8 ת"א טל. 955108 בשעות העבודה לבביקה.

● דרושה בחורה דתית — או־פר בלונדון, בית נאה להתקשר 262546.

● בהזדמנות 3½ חדרים משה שרת 14, בני־ברק, 788083, איזנמן.

לוח ירושלים

● בגבעת מרדכי 3 + פ"א פנקס ק"ד מפאורת שיכלולים, 37586.

● בקרית־משה, 4 + מחסן + הסקה, הרב ביטנבאום 7, שמור בשה — 526806.

לצה"ל דרושים
באזור ת"א:
א. טכנאי / הנדסאי קרור
ב. מחסנאים טכניים
*
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 1190

לצה"ל דרושות
באזור המרכז והצפון:
נקבניות י.ב.מ.
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 1190

לצה"ל דרושים
לעבודה באזור הצפון והמרכז:
א. מכונאי בנזין
ב. מכנאי קרור
בדבר פרטים נא לפנות:
באזור הצפון ד.צ. 2310
באזור המרכז ד.צ. 1190

למכירה דירות
בנות 1½ חדרים בקריה־אימרי
לשומרי מסורת
— כניסה מידית —
*
לפנות לאוב־וק־מן בע"מ
רח' בן סירא 2, ירושלים

האופרה הישראלית
מיסדת ומנהלת: א. דה־פיליפ
תל־אביב 26.4
סיפור הופמן
מאת אופנבאך
27.4
הרוזנת מריצה
אופרטה מאת קלמן
תל־אביב: 28.4
דון פסקואלה • דוניצטי

בית פרוכנר
מרכז בריאות טבעוני
אשקלון
תפריט צמחוני־טבעוני (כשר)
דיאטות ותוכניות להרזיה
שקום חולי לב
דיאטות לחולי לב, סכרת לחץ דם, אולקוס ומחלות כרוניות
*
רופא קבוע במקום
*
אשקלון — אפרידר
(פנסיון „גני שמשון" לשעבר)
טל. 051—7637 ; 051—2454

לצה"ל דרושים
מאזור הצפון
ס ד ר י ־ י ד
לייצור חותמות גומי
*
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 2510

היום

יום ששי י"ד אייר תשל"ה 25.4.75

פר' אמור

הפרק: תהלים יט־כ; המשנה: נגעים ט, ב־ג; הדף: נדה יד; ההלכה: אורח חיים הקלא, ב—ד.

שבת — הפרק: תהלים כא־כב; המשנה: נגעים י, א־ב; הדף: נדה טו; ההלכה: אורח־חיים הקלא, ה־ז.

שידורי ישראל

הדרכות בעברית — בגלים א', ב', צ' — כל שעה.

09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
17.55 (א) חדשות באנגלית
18.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי הבניות העולים (ב): עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

08.10 „בצדנים בוטיקליים" 09.05 „בהק־לכות ההגבורה הסיבסונית ירושלים — 11.00 צברית לצב 11.15 שידורים להלבידים בבתי"ס היסודיים 11.30 לקראת שבת — לבתות הגבוהות: 11.50 שיר ופזמון 12.05 13.05 14.10 15.05 16.10 16.11 17.05 „מוסיקה קלאסית בבקשתך"

רשת ב'

06.00 „בה סובו אהליך יעקב". 08.15 „בוקר טוב". 08.55 „הארץ הזאת". 09.05 „בוקר טוב" — המשך. 10.05 „כאן בביתך". 11.40 לאן הפרח. 12.05 „במקצב יהדרי". 12.30 שירים כפי־לנו. 13.05 „בחצי היום". 14.10 „צר ארבע" 16.10 16.11 17.05 18.05

גלי צה"ל

05.58 ברכת השחר 06.05 צלילי בוקר 08.05 יומן הבוקר 09.05 09.30 09.55 10.05 10.55 11.55 12.05 12.55 13.05 14.05 15.05 16.55 17.05 18.05 גלי־צה"ל.

טלוויזיה כללית

15.00 „מלחינים ומנצחים": יואלדיי 15.25 שלום לבוא שבת — שירים ושעורים לשבת.

במוצש"ק

רשת א'

20.50 פרקי היום בתנ"ך: תהילים, פר־קים י"ט, כ — קריאה בפי... 21.05 22.05 23.05 00.10

רשת ב'

21.05 „מחוברי" — 21.45 22.05 23.05 00.10 „שעה הגדולה של המרסלוסי".

גלי צה"ל

22.05 21.05 21.35 22.05 23.05 23.53 00.05 00.30 ציוני לילה.

טלוויזיה כללית

20.00 „בלות והחי" — 20.30 21.45 21.60 22.55

אל תחכו לעונה הבוערת!

עכשיו הזמן לצאת לחופשת שבועות — קיץ נעימה!!!

לרשותכם:
* חדרים מרווחים עם שרותים צמודים המשקיפים לנוף הרים נהדר
* תפריט עשיר — כשר
* הפנסיון מוקף בחורשת אורנים

אירוח לבבי במחיר סביר
•
פנסיון „פאר" טבעון
טל. 04—931083 ת.ד. 138

התיאטרון הישראלי

מוצ"ש 26.4.75

הבימה:
חגיגת האפיפיור: באולם הגדול
משע ארוך: באולם הקטן
הבימרתף:
על קלות דעת
הקאמרי:
שלש מסיבות ב־8.30
תיאטרון עירוני חיפה:
ב ק ו ק
שיק: קריה־חיים

הצפה

עתון יומי

HATZOFE DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ, העורך: ש. דון־יחיא, מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח' המסגר 66, טל. 35421, ת"ד: 2045. חשבון בבנק הדואר 41144 * סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148, טל. 234910, בערב טל. 528344 38609 * סניף חיפה רח' ארלוזורוב 3, טל. 663628. דפוס העשור בע"מ ת"א רח' המסגר 66 טל. 31554.
•
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולסגנונן.

● שבוע הייצוא תשל"ה ●

(המשך מעמוד 9)

מרכז לדוקומנטציה וחקר שווקים: מידע חיוני לייצוא

הכלכלי בארץ, מעמיד את ... שראלי, אשר לא ייצא עד ... בעיה של הצגית הלק מהי... צוא ואילו בפני היצואן ... מת הגדלת יצואו במידה ני... חיוני הן ליצרנים והן ל... על מנת לעמוד במשימות ... היצרן — יבואן להצטייד ... ידע הקשר בשווקי חוץ ל... אפשרויות הגלומות בהם.

...לדוקומנטציה וחקר שווקים ... כמה סחר חוץ של משרד ... התעשיה המצוי בתל אביב, ... ידע זה לרשות הנזקקים לו.

... לעקוב אחר התמורות ה־... יניות הכלכליות של מדינות ... רד המרכז מעקב שוטף ה־... צריכת סקרים על מוצרים ... מעקב אחר יבוא ויצוא ב־... ת, צריכה וביקוש, צנורות ... גות על חוקי יבוא ותעריפי מכס ומעקב אחר פרוייקטים ומכרזי חוץ ועוד.

בהכנה לקראת ההסכם עם השוק המשותף העומד להתחם בקרוב, הצ־טייד המרכז במידע מגוון העומד ל־רשות המעוניינים.

ואכן גורמים רבים כבר פנו ל־מרכז בבקשת מידע בנושאים כגון: בדיקת תעריף המכס, הצורך ברשיון יבוא הנחות מכס במסגרת תבנית העדיפויות הכוללת שבמסגרת אונקט"ד.

מן הראוי לציין כי במספר מדינות נהנית ישראל, כמדינה מתפתחת, מ־עדיפויות המתבטאות בהורדות מכ־סים. בארצות כמו שוויץ ושוודיה מ־גיעות ההקלות במכסים לאפס אחוז, למשל פקסטיליה. יש לציין את הרד־מת המרכז לדוקומנטציה וחקר שוו־קים בהשגת תנאים אלה בהקלות ה־מכס.

תעשיית המזון — לקראת שבוע המזון השלישי

... שבוע המזון הראשון הוכנה ... וא שלפיה צפוי היה יצוא ... מזון מעובד בהיקף של ... דולר בשנת 1975. ... 1974 עברה תעשית המזון ... הזה בכ־20 מיליון דולר ... יצוא של כ־130 מיליון דו־ ... של 23 אחוז לעומת 1973. ... היצוא של מוצרי מזון מעו־ ... 197 הוקבה לכן, ל־150 מיל־...

1980 צפוי לפי זה יצוא של ... 300 מיליון דולר הוצרת

הישג זה של תעשית המזון הינו כרשים במיוחד אם נתחשב בעובדה ששנת 1974 הייתה שנת ההפוכות עבור תעשית המזון בארץ. בנוסף להתיקרויות שחלו במוצרי המזון ב־עקבות הפיחות הפכו שווקי היצוא, בעיקר באירופה המערבית לאור ה־מצב הכלכלי שם, משוק של מוכרים לשוק של קונים. תעשית המזון ב־ארץ הוכיחה את חסנה ואת יכלתה להתאים את עצמה לתנאים המשתנים בשווקים ועל אף הקשיים, הגבירה את היצוא. אחת הסיבות העיקריות להצלחת התעשיה הינה העובדה ש־

העני מתבסס על מציאותה של חקל־אות מפותחת בישראל אשר הגדילה את הכמויות של תוצרי גלם המיוע־דים לתעשיה ובעיקר תוצרי גלם ה־מעובדים ליצוא.

תעשית המזון עיבדה ב־1974 ל־מעלה מ־1,100,000 טון תוצרת חק־לאית.

בשנים האחרונות חל שינוי בה־פכי בגישה החקלאים לתעשיה. אחוז התוצרת המיועד מראש לתעשיה גדל.

חומרי גלם אינם יותר עודפים אלה חומרי גלם המיועדים מלכתחילה ל־עבוד תעשייתי. עבודה זו חייבה את התעשיה להגביר במידה ניכרת את יעילותה כדי שתוכל להתחרות בתו־צרת החקלאית המעובדת בארצות האחרות.

כסתמן שינוי מהותי גם באופי ה־מוצרים המיועדים ליצוא. התעשיה ההולכת ומתאימה את עצמה ל־שינויים בביקוש בשווקי אירופה, ר

כיצוא של מוצרי מזון המיועדים ל־שווקים שההכנסה לנפש בהם גבוהה, הולך וגדל אחוז המוצרים לצריכה שוטפת כגון מוצרי עגבניות ושאר שימורי ירקות הקיצים, וכן תוספי גלם לתעשיות מזון (רכזים, תמציות, הכרת מזון מוקפאה וכיובש).

בשנים הקרובות ילך ויקטן חלקו של מוצרי הדר ביצוא המזון בישראל ואת מקומם יתפסו מוצרים כגון העגבניות, הירס ועוד.

התפתחות תעשיית הטקסטיל בישראל

בתוך כלל התעשיה הישראלית תופסת תעשית הטקסטיל מקום נכבד. תעשייה זו הנה התעשיה ה־חלוצית שיצאה לאזורי פתוח וקלטה עולים חדשים מארצות שונות שלא ידעו מימיהם תעשיה מהי. בשנותיה הראשונות של המדינה חסרה באזו־רים אלה אף התשתית המינימלית לפתות תעשיה כלשהי.

אך המאמצים הבלתי פוסקים של מפעלי תעשיית הטקסטיל, ההלבשה והעזר באותם האזורים הביאו לכך שהתעשיה התגברה על הקשיים ה־אובייקטיביים וכיום הגיעה לרמה בינלאומית בתחומי הטכניקה, הייצור והאופנה. גם כיום מעסיקה התעשיה אחוז ניכר מהמועסקים הפועלים ה־מקצועיים. הצלחתה של התעשיה ב־הכשרת כח האדם והעלאת רמתו מ־הדרגה הנבוכה לרמה שאליה הגיע כהווה אחת מההרומות החשובות שלה לחברה ולכלכלה של מדינת ישראל. ענף זה של הטקסטיל העוזר בקיף היום כ־66,500 מועסקים ב־רחבי המדינה המהווים כ־25% מ־המועסקים בתעשיה הישראלית כולה.

אחוז זה היה בעבר גבוה יותר אך ירד בשנים האחרונות משני טעמים:

א. פיתוחם של ענפי תעשייה נוס־פים שנעזרו בנתיב שפילסה תעשייה הטקסטיל בתחום התשתית, הרגלי עבודה תעשייתיים הכשרת כח אדם לתעשיה.

ב. המעבר ההדרגתי לשימוש ב־ציוד מודרני, משוכלל יותר החוסך ידיים עובדות.

כדי לענות על צרכי המשק בהכ־שרה מקצועית הוקמה בארץ המכללה לטכנולוגיה של אופנה וטקסטיל ע"ש שנקר. עד כה סיימו כ־250 איש את המכללה ולשנה זו נרשמו כ־300 סטודנטים. כ־200 בוגרים של המכללה נקלטו כבר במפעלי הטק־סטיל ומישמים את הידע שרכשו.

תחומי היצור בטקסטיל מקיפים כיום את התהליך כולו — בתחום ה־חמרים הסינטטיים מיצרים כיום ב־ארץ את חמרי הגלם הבסיסיים כמו סיבי אקרילן ממונומרים, חוטי ניילון גלמיים מפתיתים ובקרוב גם חוטי פוליאסטר בסיסים ממונומרים.

כל שלבי היצור הבאים נעשים אף הם בארץ לרבות תהליך הטקסטור־ריזציה סריגה האריגה ויצור המוצר המוגמר.

התפתחות דומה חלה בתעשית ה־צמר הכוללת כיום את כל תהליכי היצור ושלביו: יצור טופסי צמר והליפין, יצור חוטים, אריגה ו־סריגה, צביעה ואשפרה, הבציצה ה־מלבושים.

כל מה שרצית לדעת על סחר-חוץ ולא היה לך את מי לשאול

התדריך לסחר חוץ הוצא ע"י הדיסקונט צוות הבנקאים של דיסקונט ובו פירוט יסודי של עקרונות. נוהלים ומונחים הקשורים בסחר הבינלאומי.

התדריך לסחר חוץ. הראשון בסוגו בישראל. הוא בליעוץ שכדאי לך. כיצואן או כיבואן. להחזיק תמיד על שולחנך.

התדריך יסייע לך לפשט את הליכי העבודה. יספק לך מידע מעודכן ומהימן בתחום הסבוך והמשתנה של הסחר הבינלאומי ויקל עליך בעבודתך היומיומית.

אנא כתוב אל בנק דיסקונט. המחלקה ליחסי ציבור. תל־אביב. אנו נשמח לשלוח אליך בדואר חוזר את התדריך לסחר חוץ.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

هكذا من الاهل

هكذا من الاصل

חייל נהרג בהרצליה בחבילה ממולכדת שנתקבלה בדואר

אמו שנלוותה אליו נפצעה; נותחה ויצאה מכלל סכנה * טרם נתברר אם היה כאן מעשה מחבלים או „סילוק חשבונות"

חייל בן 20 משכונת יד ה' תשעה (שביב) בהרצליה בי־ באל אהרון, נהרג אתמול ב־ בוקר בעת שפתח חבילה נפץ שהגיעה אליו בדואר. אמו שהיתה לידו נפצעה קשה והו־ עברה לבית חולים „מאיר" בכפר סבא, מצבה נמסר, כי נותחה ויצאה מכלל סכנה.

המקרה אירע בשעה 8.15 בבוקר בסוכנות הדואר בשכונת יד התשעה. החבילה הגיעה קודם לסניף הדו־ אר בהרצליה ומשם הועברה לסוכ־ נות הדואר בשכונה.

מיכאל בא ביום רביעי הביתה לחופשה, ומצא בביתו פתק שהיה מונח כבר שלושה ימים. על פי הפ־ תק הוא הוזמן לבוא לסוכנות הדואר כדי לקבל חבילה שנשלחה אליו מנתניה. בפתק היה רשום כי משקל החבילה 1300 גרם. אמו הביעה בפ־ ניו חשש מחבילה זו. במיוחד מאחר שהחייל אמר שאין לו קרובים או ידידים בנתניה. אולם החייל הרגיע את אמו והביע את דעתו כי לא ייתכן שהחבילה מכילה חומר נפץ. לפיכך הלך עם אמו ביום רביעי אחר־הצהריים לקחת את החבילה, אולם סוכנות הדואר היתה סגורה. אתמול בבוקר אמר לאמו שעליו לחזור לבסיס, אולם לפני זה יכנס לסוכנות הדואר להוציא את החבילה. אמו נלוותה אליו, וכשקיבל את החבילה הזהירה אותו שוב ואמרה לו לא לפתוח את החבילה, וביחוד ביקשה לא לעשות זאת בתוך הדואר. הם יצאו איפוא החוצה ושם פתח החייל את החבילה. אז התפרץ מטען חומר הנפץ. החייל נהרג במקום ואמו נפצעה.

מפקד משטרת הרצליה, רב־פקד יהודה פרס, סגנו פקד אריה בלו־ בגפלד והוקרים מהמרחב הצפוני וכן כוחות בטחון אחרים, שהגיעו בסמוך לאסון, המשיכו בחקירה ואספו חל־ קים של מטען חומר הנפץ שפוזר בסביבה. מההתפוצצות ניזוק הקיר הצפוני של סוכנות הדואר וכן נפגע התא־מקלע שהיה בידי החייל.

הפרשה מעוררת תמיהה, שכן ה־ חבילה נשלחה לאדם בלתי ידוע ולכתובת, שאינה ידועה בציבור. בבית המשפחה אין גם טלפון, כך שלא ייתכן כי הכתובת נלקחה ממד־ ריך הטלפונים. מסתבר איפוא, כי שולח החבילה הכיר את המקבל ואת כתובתו.

דובר משטרת מחוז תל־אביב, סגן ניצב משה שרף אמר בתשובה לשא־ לה כתב עתים, כי המשטרה חוקרת בכל הכיוונים.

המנהלים הטכניים ב„אל־על" מודיעים על שיבושים צפויים

ועד המנהלים הטכניים ב„אל־ על" המייצג כמאה מהמשמשים עובדים, הודיע אתמול כי ה־ חל ביום א' בבוקר צפויים שיבושים בלוח הטיסות של ה־ חברה משום חוסר יכולתם של המנהלים הטכניים להמשיך ולתפקד כמנהלים.

הודעה זו של ועד המנהלים הטכ־ ניים באה לאחר שבשבוע שעבר שי־ גרו מכתב לשר התחבורה, שבו התרי־ עו על הנעשה בחברה, מבחינת יחסי העבודה.

חבר ועד המנהלים הטכניים, גר־ שון ברסלר, מסר אמש לכתב שתיים בנמל התעופה כי לדעת הועד מצב־ זה הנהלת „אל על" „פעולות השוב־ עות בכל הכללים של ניהול תקין, ד־ באותה אף העלתה בדרגה עובדים טכניים (מפקחי צוות ועוזרי מפקחי צוות) בלי המלצותיהם ואישוריהם של המנהלים המוסמכים, כמקובל בכל חברה מתוקנת. מצב זה יוצר אנדר־ למוסיה בחברה ואי־בהירות לגבי אפשרותם של המנהלים הטכניים ל־ המשיך ולתפקד".

העתקים של המכתב לשר התחבו־ רה נשלחו למנכ"ל ההסתדרות מר י. משל, למנכ"ל „אל על" מר מ. בן ארי ולממונה על תיק „אל על" בהסתדרות מר ירושע ושציינה.

מר ברסלר מציין, כי המכתב נש־ לח לשר ב־13 באפריל אך עד כה לא נתקבלה כל תשובה.

מנהל מגדל הפיקוח בלוד הוחלף בגלל „כמעט תאונה"

מאת סופרנו לעניני תחבורה

מנהל מגדל הפיקוח בנמל התעופה בן־גוריון הוחלף ואחד ראשי משמרת במגדל הושעה מתפקידו בעקבות „כמעט־ תאונה" שאירעה בנמל התעו־ פה — גילה אתמול מנהל הנ־ מל מר אליעזר כהן.

בתגובה על ההאשמות החמורות לגבי ליקויי בטיחות בנמל התעופה אמר מר כהן כי בחודשים האחרונים חלה ירידה הלילה ב„כמעט תאונה" (איגוד הטייסים גילה כי בשנה ה־ אחרונה אירעו 18 מקרים כאלה).

המקרה החמור ביותר אירע לפני כמה חדשים בין מטוסים צבאיים ובעקבותיו ננקטו כאמור סנקציה נגד שני עובדים. מאז לא ארע מק־ רה רציני.

מר כהן אומר כי כל הטענות של איגוד הטייסים התבררו בוועדה ב־ ראשות מר א. אלוף, ראש אגף מב־ צעים במינהל התעופה האזרחית. זו סיימה כבר אתמול את עבודתה.

לגבי טענות הטייסים על המסלו־ לים בנמל התעופה טוענת הנהלת נמל התעופה כי התיכנון לשיפורים מוכן אבל התקציב לכך טרם אושר.

קציבת נמל התעופה אומרת, כי במנהלת נמל התעופה לא נתקבל כל מכתב של הקברניט ע"י אבר־ בנאל. לידוע, הוא טען, כי הסיכוי לאבד מטוס על צוותו בנמל התעו־ פה בן־גוריון גדל באופן מדאיג. סופרנו מציין כי מכתב זה נשלח לראש מינהל התעופה האזרחית וייתכן שזה טרם העביר אותו למנהלת נמל התעופה.

אחיות המרפאות בת"א מאיימות בשביתה

מאת סופרנו בתל אביב

אחיות המרפאות העירוניות בתל־ אביב איימו אתמול להשבית את עבודתן. בשל ההתמקות מצד משרד הבריאות לטפל בנרקומנים המצויים בעיר ואשר מפריעים לאחריותן את האחיות בעבודתן בתבעם טיפול רפואי.

ראש שירותי האשפוז בעירית תל־ אביב מר ד"ר יוסף, האשים את משרד הבריאות ב„הבהבה" בטיפול בהוצ־ איהם על הנרקומנים בהמרפאות ה־ עירוניות העברתם לטיפול של בתי החולים הפסיכיאטריים ומרכזי הגמילה. מר יוסף פנה בהדיפות לשר הבר־ יאות והזהיר כי עובדי המרפאות ה־ עירוניות לכבנה פוליה יום יומית מ־ צד הנרקומנים, יפסיקו עבודתם.

לסופרנו בתל אביב נמסר כי ל־ מעלה כ־100 נרקומנים נמצאים כעת בטיפול גמילה במרפאות.

עמדת קופ"ח בסכסוך עם הרופאים

בברור שנערך אתמול בפני הממו־ נה על יחסי עבודה במשרד העבו־ דה בקשר עם הכרזת סכסוך עבודה ע"י רופאי קופת חולים — על הש־ לום בעד ביקורי בית — השתתף מצד קופת חולים מר משה יהודה, מנהל אגף ארגון ומינהל אשר טען:

● היה משא ומתן עם הרופאים במגמה לעודד ביקורי בית אצל הח־ לים, דובר על תשלום נוסף כתמריץ ואת בהשתתפות החולה עצמו.

● לרופאים ידועות היטב תקנות קופת חולים שלפיהן שנוי מהותי כזה חייב באשור המוסדות העליונים של קופת חולים. במשך המשא ומתן הודגש שכל הסדר יובא לאישור.

● לפי הסכם העבודה על פיו עו־ בדים רופאי המרפאות בקופת חולים הרי שהתמורה עבור ביקורי הבית כלולה בשכרם.

● במידה הרופאים ישביתו בקורי בית אותם הם חייבים לבצע על פי ההסכם, תראה קופת חולים עצמה חופשיה לנקוט באמצעים שיראו לה.

לפי הסכום עם הממונה נקבעה אצלו פגישה נוספת בין הצדדים ב־ יום ב' הקרוב.

להט: יוגבר הפיקוח נגד בתי קולנוע - מחללי שבת

— מאת סופרנו בתל־אביב —

ראש עיריית ת"א מר ש. להט, הורה לראשי אגף הפי־ קוח בעירייה, להגביר את פעי־ לותם בליל השבת הקרוב ולה־ גיש דוח"ות על הפרת החוק העירוני, כנגד כל בעלי בתי הקולנוע בעיר, שיקרינו סר־ טים בליל־שבת.

לסופרנו בתל־אביב נמסר, כי יש בדעתו של ראש העיר לתבוע מבית המשפט, להחמיר בעונשם של בעלי בתי־הקולנוע המתמידים בהפרת חוק העזר העירוני ומתעלמים מהגשת הדוח"ות ע"י הפקחים העירוניים, בכשך השבועות האחרונים.

„תרומות לכיסוי הוצאות" — במקום כרטיסים

אתמול המשיך ראש העיר במאב־ ציו למנוע את הקרנת הסרטים. בבתי הקולנוע שנדרשו לכך. במיוחד אמ־ רים הדברים לגבי קולנוע „אלנבי". שהודיע, כי יקרין סרטים בהד־ גם, „אך יתבע מהבאים מהן תרומות לכיסוי ההוצאות".

נודע, כי התאחדות בעלי־הקולנוע בתל־אביב לוחצת אף היא על קול־ נוע „אלנבי" ודרשה ממנו להיענות בחיוב לפנייה ראש העיר לבל יקרין סרטים בלילות שבת. בין השאר שוקלה ההתאחדות הוצאתו של קול־ נוע „אלנבי" מההתאחדות בשל הת־ עלמה מפנייתו של ראש העיר.

חשש להפגנה על־אף הדחייה

מחוגי המשטרה נמסר לסופרנו כי על־אף ההודעה הרשמית של המוע־ צה הדתית בתל־אביב ופעילי הצי־ בור הדתי, על דחייתה של ההפגנה הגדולה שעמדה להיערך הערב ליד קולנוע „אלנבי", יש חשש שחוגים קנאים, במיוחד בעיר בני־ברק, יאר־ גנו בליל־שבת הקרוב „מיצעד המו־ נים" לעבר קולנוע „אלנבי". חוגים אלה נתבקשו אתמול להימנע מקיו־ מה של ההפגנה. למרות זאת, המש־ טרה הכריזה על כוננות ונערכה כו־ חות מוגברים למנוע ההפגנות.

הצעה לבטל הפטור ממס על פיצויי פיטורין ופנסיה

מאת סופרנו הכלכלי

ביטול פטור־המס על פיצויי פיטורין ומיסוי על הטבות פנסיה, כולל קופות התגמולים של הבנקים והחברות הביטוח, — הציע אתמול המומחה על ההסכם והביטוח במשרד ה־ אוצר ד"ר י. פיקר.

בדברו בדיון על מערכות הביטוח הפנסיוני שנערך מטעם המרכז ה־ ישראלי לניהול ב„קאונטרי קלוב" אמר ד"ר פיקר כי יש מקום להאריך את תקופת הזכאות לפנסיה מלאה שהיא כיום 35 שנה. הוא ציין כי אין ארץ בעולם שבה יש זכאות פנסיה של 2 אחוזים לשנה, ובעולם זכאות זו נמוכה יותר.

ד"ר פיקר הסביר כי הטבות המס בהערכת הזכויות הסוציאליות מגי־ עה כיום ל־1.3 מיליארד ל"י ועם ביצוע המלצות ועדת בן־שחר בנושא זה יוחסכו כ־600 מיליון ל"י.

הרכבות במוצ"ש יצאו באיחור של שעה

הרכבות יצאו בשעה אחת יותר מאוחר, וזה בעקבות הנהגת שעון ה־ קיץ.

הרכבות במוצאי שבת הזו יצאו ב־ שעה 21.00, הן מתל אביב לחיפה, והן מחיפה לתל אביב.

נתקבלו בלשכת הראשון לציון

הראשון לציון הרב הראשי לישר־ אל הרב עובדיה יוסף קיבל בלש־ כתו קבוצת לומדים חברי משקים מ־ המכללה של „בית ברל" המכון ללי־ מודי א"י — המדור ליהדות בהדרכת ד"ר ברנד. הרב הראשי הירצה שעה ארוכה בפניהם על נושאי יהדות, דת ומדינה וענה לשאלותיהם.

כמו כן נתקבלה בלשכת הראשון לציון קבוצת עסקנים מהקהילה ה־ יהודית בסיאטל ושינגטון, מארה"ב, בדברי ברכתו עודדם הרב הראשי לעלות ארצה, וביחוד להעלות את הנוער היהודי, והעלה על נס את תמיכת יהדות ארה"ב בישראל. חברי המשלחת הזמינו את הרב הראשי ל־ בקר את הקהילה היהודית בסיאטל— ושינגטון.

משרד הדתות
אזור ירושלים חבל ההר והדרום

הציבור מוזמן ליום עיון אזורי ראשון לרבני האזור והמשרתים בקודש
שיתקיים אי"ה ביום א', ט"ו אייר תשל"ה (27.4.75) באולם המלכים בקריה מלאכי בשעה 10.00 בראשות:
מרן הראשל"צ הרב הראשי לישראל
הרב הגאון עובדיה יוסף שליט"א
ובהשתתפות
הרב הראשי וראש אבות בתי דין בת"א
מרן הרב הגאון חיים דוד הלוי שליט"א,
מנכ"ל משרד הדתות מר דוד גלס
הרבנים המקומיים
הרב הגאון אריה גרשטנקורן שליט"א
והרב הגאון יוסף עזראן שליט"א
מנחה ומנהל המעמד הרב שלום ס. גמליאל מנהל האזור
הציבור מתבקש לדייק

למעון הורים סיני — אחוזה חופה
דרושים:
אם בית / עובדת סוציאלית
בענין פרטים לפנות למעון הורים סיני טל. 241418

דרוש
שמש ובעל־קורא
לבית הכנסת „פועלי צדק"
צלנוב 13, ת"א
*
לטלפן: 828107
בערב: 613404

קרית יעקב הרצוג
חטיבת הביניים של מדרשית נעם, כפר־סבא
רח' ליליינבלום (ע"י שכון סירקין) ת.ד. 55, כפר־סבא טל. 052־927537
בפקוח משרד החנוך והתרבות אגף החנוך הדתי

לקראת שנת הלימודים תשל"ו דרושים נושאי התפקידים הבאים:
1) סגן מנהל חנוכי —
בן תורה מובהק, בעל נסיון בהוראה ובניהול, נושא רשיון הוראה לחטיבת בינים.
2) מחנך פנימיה —
בן תורה, בעל נסיון בחנוך פנימיתי.
המועמדים מתבקשים לפנות בכתב ולצרף:
1) תולדות חיים
2) צלומי תעודות השכלה
3) המלצות ממקומות עבודה קודמים.
4. 2 תמונות פספורט.
המועד הסופי להגשת המועמדות: א' סיון תשל"ה (11.5.75).
הדיור במקום תנאי. הנהלת המוסד העמיד לרשות נושאי התפקידים הנ"ל דירות שרד בסטנדרד גבוה.

ד. בוכמן ובניו בע"מ
רח' יפו 47, ירושלים, טל. 223908

25% הנחה על חולצות ומכנסים
20% הנחה על יתר הבגדים
מחירים לדוגמא

חולצות לבנות			52.50
מכנסים		86.50	75.—
חליפות [illegible]	450.—	425.—	399.—
[illegible]			175.—
[illegible]			335.—
[illegible]			375.—
[illegible]			425.—

אין חשש שעטנז
חותמת מעבדה על כל בגד בנפרד

ז'וקים אקספרס
ריסוס דירות, משרדים ומפעלים
אחריות לשנה * 110.— * 03—36633
שמור בריאותך, חטא ביתך

ועד ביהכנ"ס „בית מאיר"
שיכון הפועל המזרחי, נתניה
דרוש חזן או בעל תפילה
בהברה ספרדית
לימים הנוראים ולכל החגים
אפשר להתקשר טלפונית לגבאי אליהו גפני, טל. 27584 בשעות הערב או בכתב לפי הכתובת, א. גפני, רח' ציון 21 נתניה.

בית־הספר החקלאי מקוה־ישראל
בבית הספר שני מדורים:
מדור כללי
ומדור דתי
בכל מדור מסלול עיוני לבחינת בגרות
ומסלול מקצועי לתעודת גמר ממשלתית.
פנימיות חדשות ומשוכללות
הרשמת מועמדים/ות ומסיימי/ות כתות ח' ו־ט' (לכתות ט' ו־י') מתקיימת ביום שלישי ל"ג בעומר (29.4.75) משעה 8.00 בבוקר עד 11.00 לפני הצהרים.
על המועמדים/ות להביא עמם ציוני שליש ב' תשל"ה, תעודת זהות של ההורים בה מופיע/ה המועמד/ת: וכן 20.— ל"י וכלי כתיבה.
כן נמשכת ההרשמה למסלול העל-תיכוני (למסיימי כתות י"ב בבתי-הספר החקלאיים וההתישבותיים).
לטכנאות חקלאית במגמת הדרים.

ב"ה
קייטנה דתית כפר־בתיה
שני מחזורים (7.8.1975 — 18.7.1975)
ההרשמה: בשעות העבודה (03)220187 (052)91249/96600

אחרי מחלה?
אחר מאמץ גופני מפרך?
בוא לנופש ולהבראה
בבני ברק
* פנסיון מלא (5 ארוחות)
* תנאי דיור אקסקלוסיביים
* אויר רענן — אוירה רגועה
* מחירים עממיים.
טלפונים 783718, 798611

דרוש משגיח
בברלין המערבית
המסוגל גם ללמד לימודי יהדות לילדים
תנאים טובים
נא לפנות אל: הרב וייס
Rabbi Weiss, Berlin 12, Wieland Str. 35

הודעה חשובה
הרפובליקה הפדרלית הגרמנית הקציבה סכום נוסף של 600 מיליון מרקים גרמניים כפיצוי בשביל שרידי מחנות הרכוז וגם לאלה שהיו ברוסיה בזמן המלחמה.
אתם יכולים לקבל אינפורמציה מפורטת יותר בלשכת השלומים של:
LUCIAN KOZMINSKI — COUNSELOR
7966 Beverly Blvd. 102 L. A. Calif. 90048
651—1646 RES. 656—9384

בנק המזרחי המאוחד בע"מ
מחיר יחידה | מחיר פדיון
111.62 | 108.88
סלע
קרן נאמנות צבירה
המנהל: חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ

נותרו מספר
דירות למכירה
בנות 5—3 הדרים — בקרית איטרי, לשומרי מסורת
— הקבלן מיידיה —
*
לפנות לא.י.ב־ק־כן בע"מ, רח' בן־סירא 2, ירושלים

בנוה־יעקב ירושלים
דירת 3 חדרים חדשה, הסקה, מעלית עם פקוד שבת 78 מ"ר ברוטו
145.000 ל"י
לפנות למשרדו של אברהם בביאי טל. 03—258268־87

דרוש משגיח כשרות
למפעל בשר בנהריה • רצוי מוסמך לשחיטת עופות
— דירת המשפחה 42 נקודות —
המעוניינים יפנו בכתב אל: א. קלר, רב הציר נהריה, רח' הרצל

בית החולים שערי צדק — ירושלים
דרושים:
1. מזכירה בעלת נסיון
למשרה מלאה (רצוי בעלת ידיעה טובה באנגלית)
2. כתבנית אנגלית
למשרה מלאה
3. חשמלאי אחזקה
בעל רשיון
*
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל המנגנון בבית החולים, ת"ד 293 ירושלים

למוסד חינוכי דתי בצפון הארץ
דרוש
מנהל(ת) מטבח וחדר אוכל
אפשרות עבודה גם לבן (לבת) הזוג * מגורים במקום
לפנות: הועדה לעליית הנוער הדתי, דובנוב 7 ת.ד. 40024 טל' 267086 ת"א

ישיבת בני עקיבא — נוה הרצוג
וחטיבת הביניים שליד עירית אשדוד
ד.נ. אבטח • ניר גלים • טל' 055—25672
לשנת הלימודים תשל"ו
דרושים מורים
במקצועות הבאים:
1) רמי"ם
2) אנגלית
3) מתמטיקה
4) עברית
5) מוסיקה
6) יועץ חינוכי
*
מורים מוסמכים יראי שמים בעלי תעודות הוראה, מתבקשים לפנות בהקדם לכתובת הנ"ל בצרוף המלצות.

הרבנות הראשית לישראל
אל העולים למירון בהילולת רשב"י בל"ג בעומר
הנני פונה אל ציבור העולים למירון להילולא דרבי שמעון בר יוחאי, להיזהר מאוד בכבוד המקום הקדוש, להתנהג בצניעות וביראת הכבוד ולא לפגוע בקדושת המקום.
שחיטת כבשים בכל שטח המקום אסורה בהחלט ויש להמנע זאת בכל תוקף.
השוחטים מוזהרים בזה שלא לסייע בידי עוברי עבירה, כי הבשר נאכל ללא ניקור ויש בזה איסור כרת כנודע.
ולכל העולים למירון, ה' עליהם יחיו להשתטח על קבר אדונינו רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, להתפלל, ללמוד ולשמוח בשמחת המצוה ברגשי קודש הדביקות, והי ברכה ה' עליהם וזכות רשב"י תגן עליהם ועל כל בני ביתם ויזכו לשנים רבות נעימות וטובות ונזכה לגאולה שלמה ולביאת משיח צדקנו בקרוב בימינו אמן.
בעתירת החיים והשלום
עובדיה יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

הוצאת ספרים דון
רח' בורלא 20, טל. 413145, ת"א

ספרים חדשים

חיים שוארצבום
ממקור ישראל וישמעאל
יהדות ואיסלאם באספקלריית הפולקלור
היקף־גומלין בתחומי ספרות, פולקלור ועניני־תרבות אחרים נוצרה במרוצת הדורות בין שני העמים השמיים, ישראל וישמעאל. יוצר דת האיסלאם, מוחמד, וממשיכיו הבולטים, שאבו רבות ממקורות הדת והמסורת של עם ישראל. פרקים רבים בקוראן, וגם בספרות מוסלמית מאוחרת, מתובלים מושגים, ציווים וסיפורים מן המקרא, ומוטיבים פולקלוריים מהספרות התלמודית והמדרשית. מהצד השני ניכרים עקבי השפעתה של השירה הערבית והגותה בספרות ישראל בספרד.
השפעות הדדיות אלה מבוטאות היטב בפרקי מחקר ומסה שבספר זה, שמחברו, חיים שוארצבום, הוא חוקר ותיק של הפולקלור הישראלי והישמעאלי.
הספר, שבו חומר מקורי רב, מאיר ורבות, חזוי ונות בחיי ישראל וערב, המיוחד והמשותף שביניהם.
ספר רב־חשיבות לחוקר וללומד, למורה ולמרצה.
360 עמודים — 29.— ל"י

יצחק בון
ליד הכותל
עשרה סיפורים מחיי הילדים בארץ־ישראל. ילד־ילד בחברתו ובבית הוריו, בבית־ספר, ברחוב ובטיולים. הרגשתו ותגובתו לאירועים, תנועתו ושמחתו. סיפורים כתובים בידי סופר־מחנך, רוויים אהבה והומור.
ספר שלישי לסופר ילדים, שספריו הקודמים בהוצאת דון („חיי צפרירות", „השנה בארץ־ישראל") זכו לתפוצה רבה.

הפצה: ספרי אייל, שטראוס 3 תל־אביב

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לתרבות תורנית
ב"ה
ספרים חדשים
למורה, למדריך וללומד:
1. „פרקי אבות" — א. שטאל
לקט ללימוד מסכת אבות בלווי פרשנות וחומר סיפורי. המחיר: 16.20 ל"י
2. „שירת ישראל בספרד" — א. שטאל
פרקי לימוד להוראת יסודות השירה העברית בספרד וקורות. בתוכן: ריה"ל, אבן גבירול, ר' משה אבן עזרא. המחיר: 10.80 ל"י
3. „הרמ"א" — ד"ר י. הורוביץ
תולדות חייו ומפעלו של ר' משה איסרלאש על רקע תקופתו. המחיר: 6.40 ל"י
4. „דמויות בתרבות ישראל בימי הבינים" — א. שטאל
שעורים בתכנות הדמויות הגדולות בתרבות ישראל מר' סעדיה גאון ועד ר' יוסף קארו. המחיר: 9.40 ל"י
5. „בין אדם לחברו" — א. שטאל
מצוות שבין אדם לחברו ומידות טובות בעיבוד לשיחות. המחיר: 11.80 ל"י
*
להשיג: ירושלים — „השלוחי", רח' בן יהודה 36
תל־אביב — „הקבוץ המאוחד", רח' אוסישקין 23
— „ספרית פועלים", אלנבי 32
חיפה — „צין הקורא", הרצל 22
ובחנויות ברחבי הארץ
הספרים יצאו בהוצאת הקיבוץ המאוחד

למוסד חינוכי דתי עם פנימיה
במרכז הארץ
דרוש
מנהל כללי
תאור התפקיד:
ניהול כללי של המוסד: תאום ויעוץ לצוותי המשק החקלאי, לבית הספר התיכון ולצוות עובדי השירותים השונים.
דרישות התפקיד:
השכלה אקדמאית או השכלה תורנית אקוולנטית כושר ונסיון רב בניהול, בארגון ובעבודות חינוכיות יכולת לנהל ולקיים יחסי צבור תקינים, לקיים קשר עם גורמי חוץ ופנים.
*
על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים עד תאריך 5.5.75 לת.ד. 8324 ירושלים ולציין „מנהל כללי".

קרן פרסים לתורה וליהדות
ע"ש הרבנית חנה זקס ע"ה משיקאגו
הציבור מוזמן לטקס חלוקת הפרסים לתורה וליהדות
אשר יוענקו לתלמידים מצטיינים בישיבות ובכוללי אברכים ולפעילים בהפצת תורה ובהחדרת ערכי היהדות בקרב הנוער במדינה, ציבור הסטודנטים וחיילי צה"ל.
הטקס יערך בס"ד ביום רביעי, י"ט באייר תשל"ה (30 באפריל 1975), בשעה 8.00 בערב, באולם „אהל בנימין", רחוב שטראוס 19, ירושלים.

בית מרמורוש
תל־אביב, רח' עמק יזרעאל 80 פינת רח' צלנוב
זכור אל תשכח
מנהלי/ות בתי ספר ביקרו עם התלמידים/ות
בתערוכת השואה
בבית מרמורוש
צילומים מקוריים עזי ביטוי ועמוקי רושם המשקפים את חורבן יהדות אירופה על כל שלביו
שעות הביקור: ימים א'—ה' משעה 10.00—1.00 לפנה"צ, ומשעה 4.00—8.00 אחה"צ; יום שישי משעה 10.00—1.00.
בל"ג בעומר תהיה התערוכה פתוחה משעה 9.00 בבוקר עד 10 בערב ברציפות.
הכניסה חופשית [illegible]

אם הלך
לון
„קנוסה"?

מאת יעקב אדלשטיין

התחנן הקיסר הגרמני הנריך הרביעי, בינואר 1077, לפני ...ור גריגורי השביעי, במירה שבאיטליה ששמה היה קנוסה, ...לו וישלים עמו. נהפכה ההליכה של בקשת כפרה והכאת ...א, לענין הנדבק לכל מדינאי ואיש ציבור. העושה מעשה ...ם אם המעשה נראה כך כלפי חוץ בלבד. ...ע של שר החוץ יגאל אלון לוואשינגטון, מעמידה את ..., האם הוא נסע לוואשינגטון או נסע לקנוסה?

...ה על נסיעתו לארה"ב נפ- ...יקיעת הממשלה ובלי הת- ...צמה. היא נפלה בין ראש ...; ושר החוץ, שניהם אנשי ...לשעבר, הרגילים בהתקפות ...בפעולה לילה פרטיזניות, ...פעם אי אפשר היה להסתיר ...נולה מעיני הציבור, והיא ...לעיני כל העולם. כאשר הו- ...ן לפני הממשלה קמו בספר ...דיעו על ההבנה השלישית ...; זו הדוקא בתקופה ההע- ...יש של המדיניות האמריקא- ...זרח התיכון. אותם שרים ...בתקופה זו כותב לא לבוא ...ב המבשל האמריקני ולא ...כאילו אנו רודפים אחריו. ...בד ראש הממשלה, כי דוו- ...שה זו מן הראוי „שנמישי- ...האמריקני לעשות ההערכה ...צורה העינית ונבונה יותר. ...י האשים את ישראל ב- ...ואילו הנשיא פורד האשים ...אל בחוסר גמישות בשעת ...זיוח של קיסינג'ר. כשלון ...א בעיניו רע ביותר מב- ...ל קיסינג'ר. אותו זמן הגיעו ...על המוטטות קמבודיה ד- ...יטנאם. כל הצלחותיו של ...שבעדם קיבל פרס נובל ...הסכמי פאריס שהביאו ל- ...אמריקנים מויטנאם, — ה- ...תמוטטות מהולסה. קיסינג'ר ...א. כדיהיהו נהיה כשלות. ...ה להצלחה בזירה התיכון ...כאן נהל כיזיון. היא נכ- ...א כשום שלא השיג הסי- ...ך מבע הדיליניים שלו. ה- ...ל קיסינג'ר אינו שלו אישי, ...שלונה של ארה"ב. זאת ה- ...יתבה בפניו ובפני הממשל ...י. הנידוח גרם לכך שקי- ...שים אחרים בכשלון ולא ...לברית שלקח סיכון מלא ...ה של חוסר הצלותה.

...רים טרגיים

...אינה יכולה להרשות לעצ- ...כסיכסך עם ארה"ב. ניתן ...עד עתה לא עמדה ישראל ...של ארה"ב. אלא שבינתיים ...זה השבב ביצד לטפל בלח- ...

...בארה"ב הזכיר יגאל אלון ...ריב הטראגיים של לחץ א- ...ל ישראל לסגת משטח מצ- ...ך בשנת 1948 לסגת מאל ...די לא למחות את היחסים ...ניה, שהיה לה הסכם הגנה ...ם או, הוליהן בשנת 1956, ...יני. לאחר מבצע קדש, על ...כב שהופר על ידי נאצר ...שנה.

...הללו היו גורלים לישר- ...יתכן מאד שישראל היתה ...שיג תנאים טובים יותר ב- ...שביתת הנשק בשנת 1949, ...ים, לוא לא נסוגה מאל ...יתכן שמעמדה היה איתן ...ים, אילו לא נסוגה בשנת ...ני. בלחץ אמריקני וסובייטי ...למדנו לקח השוב, שהס- ...ג זה אינם מחזיקים מע- ...ם הם נעשים בתיווך אמ- ...שנת 1970 גלוחצה ישראל ...בית, רוג'רס, והיא קיבלה ...לולית, אלא שהמצרים ה- ...באותו לילה עם הזזת ה- ...ואשינגטון הסכימה עם ה- ...ישראלית בשנת 1967, ש- ...ללחוץ יותר על ישראל ...ד שלא יושג שלום של ...שום כך הניחו לנו כמעט ...את יום הכיפורים. מלחמה ...ז הושג מדיני ערבי גדול, ...וברה את הקפאון המדיני, ...צגיה הצבאיים היו זעירים.

...ם הצליחו לסכסך

...הכר כי כיום איבדה ישראל ...ה עמדה אמריקנית שבאה ...בלקח הפרת ההסכם על ידי ...שנת 1967, הסכם, שהושג ...אמריקני. ארה"ב סבורה כי ...ישראל לנקוט צעדי נסיגה. ...תבורה מדינית. היא שכחה ...הפרת ההסכם על ידי מצ- ...זה ז באה, לא משום ש- ...סתן נמצאים אנשים שונ- ...ין, אלא משום שבינתיים ...מפה המדינית. מצרים של ...ינה מצרים של נאצר. היא ...ור למערב מאשר למזרח. ...ברית המועצות איננה מכ- ...י שהיה בימי נאצר. היא ...לנהל מדיניות עצמאית. זאת ...זה המכרעת במדיניותה של ...כיום. מכאן השינוי שחל ...האמריקנית ששכחה את ...ג. בהמלך זה הבין סאדאת ...הבין נאצר, שאם הוא רוצה ...את ישראל בזירה המדינית ...בזירה הצבאית, עליו להת- ...ר מסויים עם ארה"ב ולא ...ישור לגמרי בברית המוע- ...ת הצליח לסכסך בין יש- ...ה"ב. מה שמעולם לא הצ- ...ר לעשות.

...הלוחצים

...סכנה לישראל שארה"ב תי- ...ישת הלוחצים. הענין התחיל ...השיחות ההסכמים על אס- ...ר חדש לישראל, כביכול ב- ...יך במדיניות ההערכה מח- ...מא שאיש אינו מאמין בה. ...שרד כתב במכתבו לרבין ...ין שיחות קיסינג'ר, כי אר- ...תמכו מצב של קפאון. פי- ...עשי הוא: אנו מממנים את ...בטחונו של ישראל. לכן ע- ...חשוב באינטרסים שלנו ולא ...טרסים שלכם, שכן בסופו ...האינטרסים שלנו, הם גם ...טרסים שכרגע הם מנוגדים. ...האמריקנית ביטאה זאת ב- ...ארית, של ישראל להתחשב ...שטוב לארה"ב ולא רק מה ...ישראל. כיום טוב לארה"ב ...הסכם כלשהוא בין ישראל ...כדי להוכיח לעולם הערבי ...ה"ב יכולה לחייב את יש- ...ת ולא בזירת המוצצות. ...ע של בעל המאה... ...ה שזה לא טוב לישראל, ...ניגת. על הנתמך לקבל את

דעת התומך. הוא בעל המאה וגם בעל הדעה. זו של להיצת ישראל לטובת אינטרסים אמריקניים, גם אם זה עלול להתנקם בה, היא אשר דחפה את יגאל אלון ללכת לקנוסה. עד עתה לא הודה אלון שיש לחץ אמריקני. אבל בטרם שהמריא ל-ארה"ב, הודה אלון כי יש לחץ מ-סויים. לחץ זה הורגש עתה בשל עיכוב השיחות הבטחוניות והכל-כליות גם יחד. אלון בא לוואשינ-גטון לומר לקיסינג'ר דבר משפט: שיטת הלחצים לא תועיל. כאן ומוטב לא להשתמש בה. זכרו מה שקרה כתוצאה מן הלוחצים בשנים 1948 וב-1956. ישראל נכנעה ללחצים אמ-ריקניים, איבדה סיכויים ושטחים. הסוף היה מר, והתוצאה היתה רעה גם לארה"ב. שכן היתה זו ברית ה-מועצות שהרויחה מהפרת ההסכמים ולא ארה"ב. כך שלמעשה יתכן מאד ולחץ אמריקני על ישראל אינו ב-סופו של דבר לטובת ארה"ב. יש להרשות לישראל לשקול היטב את המהלכים שלה מתוך ראיית האינ-טרסים שלה. לא ברור אם שיטתו של אלון נתקבלו בוואשינגטון. אבל זה מה שהוא הביא עמו. אשר ל-דרישה שיביא עמו הצעות נוספות, אמר אלון, כי ישראל לא תביא ה-צעות חדשות תחת לחצים. יש לחזור לדרך הנורמלית של דיון על סיוע בטחוני, תוך ניתוק הקשר עם ה-ענין המדיני. בסופיו זה בודאי הש-תמש קיסינג'ר באימרה המפורסמת שלו, שאמנם אין קשר בין סיוע בט-חוני לעמדה מדינית, אבל יש קו מקביל ביניהם. קו זה הוכח עכשיו כאשר עוכבו השיחות על סיוע בט-חוני כפונקציה של כשלון השיחות ה-מדיניות.

לאור לקחי העבר

בשנת 1956, כאשר נחתם הסכם הנסיגה מסיני בתיווך אמריקני, הו-שר ההסכם מיד כאשר צה"ל נסוג מעזה. לפי ההסכם אסור היה לצבא מצרי להכנס לעזה, אלא לצבא ה-או"ם בלבד. נאצר הפר את ההסכם עוד באותו יום של הנסיגה כאשר חזר הצבא המצרי לעזה. ישראל פנ-תה לדאלס, שר החוץ דאז, בשאלה, אם ארה"ב איננה אחראית להסכם ש-הופר? השיב: וכי מה אתם רוצים לפתוח במלחמה חדשה בגלל זה? תשובה זו היתה ישראל יכולה ל-קבל גם מקיסינג'ר אילו הופר ההס-כם על ידי המצרים, בהכניסם צבא לסיני בניגוד להסכם. את המחיר הי-תה ישראל משלמת ולא ארה"ב. לכן כל הסכם עם מצרים שכתוב על גבי נייר, אין לו משמעות, אם אין מ-אחוריו כוח הרתעה. זאת ביקש אלון להסביר בוואשינגטון, באהדה לה-מנע מלחצים על ישראל. יש סבורים שעברנו את נקודת המשבר ביחסים עם ארה"ב, לאחר כשלון השיחות, ויש סבורים שעדנו נמצאים בעיצומו של משבר. ישראל נמנעה מלהפעיל את המימסד היהודי האמריקני כנגד

(סוף בעמוד 6)

לאחר וייטנאם; תורה של לאוס
הבעיה — כיצד תגיב תאילנד

שיחה עם ד"ר צבי הלוי, מרצה לארצות דרום מזרח אסיה, באוניברסיטת תל-אביב

מאת שמחה אהרוני

התפטרותו הדראמטית של נשיא דרום וייטנאם, נגואן ואן תיה מתפקידו, בעוד הכוחות הקומוניסטיים סוגרים על סייגון משלשת עבריה, הביאו את רוב הפרשנים לכלל דעה כי תמה תקופת וייטנאם הדרומית ותקופת ההשפעה האמריקאנית באיזור.

הנצחונות של הקומוניסטים בהודו-סין שקבלו לאחרונה תנופה רבה, כרסמו במצודות השפעה אמריקא-נית, בזה אחר זה. בעוד המלחמה בדרום-וייטנאם נמשכת, כרעה קמבו-דיה, תחת המיתקפה של לוחמי ה-„חמר-רוז'", ובלאוס, תאילנד ואף בדרום קוריאה הרחוקה הולך ומתגלים סדקים רציניים בחומת ההשפעה ה-אמריקאנית.

המעניין ביותר הוא, שהיו אלו אנשי הבינון האמריקאני שהכנכו ל-ראשונה במנהיג הקומוניסטי הו-צ'י-מין, משום שאז, בשנת 1945 הם הביזהו שכחותיו מהווים התנגדות רצינית ליאפאנים שהחלו להשתלט באיזור.

האם נכונה הדעה, שמאז תום מלחמת העולם השניה, זכו ה-קומוניסטים בדרום אסיה בנצ-חונות בזה אחר זה, כאשר הם משמיטים את הקרקע מההשפעה האמריקאית — שאלנו את ד"ר צבי הלוי מרצה בתולדות מזרח-אסיה באוניברסיטת תל-אביב, ואחד המומחים לנושא בזה-שבץ.

„זה אינו מדוייק. הקומוניסטים נחלו במספר כשלונות רציניים בניס-יונותיהם להחליל המהפכה מטשרים ב-הבל עולם זה. הכשלון הבולט שלהם היה במאליה, עם הדכא מרד קומו-ניסטי שנמשך 12 שנה. המרד פרץ בשנת 1948 ע"י הקומוניסטים, שהיו רובם סינים בני מלאייה, המהווים כמחצית מאוכלוסיית המדינה. הם ניסו להשתלט על מטעי הגומי, ו-מכרות הבדיל שהם עיקר עושרה של המדינה, הבריטים, ששלטו ב-ארץ, ניהלו מדיניות נבונה מאד. בעוד הם נוקטים ביד חזקה כלפי הקומוניסטים, משתמשים בעתשים סביבתיים, אפילו כנגד כפרים של-מים, הכינו את המנהיגים לקראת עצמאות. ואכן, בשנת 1957 נתנו עצמאות למלאיה, אחרי שחיסלו כמ-עט סופית את ההתנגדות הקומוניס-טית. דבר שהשלטון המלזי סיים לאחר שלש שנים וחסלו את מצב החירום ששרר במדינה מאז 1948. כשלון שני היה להם באינדונזיה כאשר הודח הנשיא הקומוניסטי סו-קרנו, דבר שנחשב בעולם כאחד ה-כשלונות הקומוניסטים הבולטים ב-יותר לאחר מלחמת העולם השניה."

ארה"ב לא היתה מוכנה

המבל זאת מדוע לא הצליחה ארה"ב לעמוד על מעמדה בהודו סין ?

משיב על כך ד"ר צבי הלוי: „יש לכך מספר סיבות. העיקרית היא ש-הציבור בארה"ב לא היה מוכן לשאת בעול הסיוע הארוך להודו-סין. ה-אמריקאני אוהב דברים מהירים, פעולה רצינית ובצע קצר. כאשר הדברים אינם כך, הוא מאבד את סבלנותו. הפרשן הבריטי, רוברט תומפסון, מי שהיה שר ההגנה ב-מלאיה, הסביר זאת בספרו, על ה-מזרח הרחוק, בנתחו את איזורי ה-השפעה והתעורבות האמריקאנית ב-איזור הביא את דעתו כי ארה"ב לא תוכל להחזיק שם מעמד. משום ש-כדי להחזיק מעמד נחוצה השקעה בסיסית האינטנסיבית במשך 10—15 שנה, אולם דבר זה אינו באופי ה-אמריקאני ועל כן סיכוייהם להשאר שם אינם ורודים. היו גם סיבות אחרות. ארה"ב לא יכלה לראות, כיצד הוייטנאמים אינם רוצים ל-הלחם. מנהיגים עבדה אחר עמדה, ומפקירים את הנשק שהם ספקו להם. זאת, בצד השחיתויות האישיות של השלטון בוייטנאם ובקמבודיה."

להערכתו של ד"ר צבי הלוי, כבר בהסכמי פאריז. היה ברור לקיסינ-ג'ר כי זה הסכם על גבי הנייר, וכי בחתימתו ידע שבזה הוא מסיים את הפרק האמריקאני בהבנת וייטנאם ב-פני השלטון הקומוניסטי. כמובן ש-בצורה זו, הוא מצא את הדרך ל-הוציא את ארה"ב בכבוד מן הבס-בוכה בוייטנאם".

מוסיף ד"ר הלוי: יש לזכור, כי המעורבות האמריקאנית בוייטנאם החלה בתקופה הצרפתית, כאשר צר-פת לחמה נגד הצפוניים. מאייזנ-האואר ואילך סייעה וושינגטון לסייע לה בכל-הכה, כש"ב שנו בערכה נגד ההש-פעה הקומוניסטית. ואכן, ארה"ב הבכה בחלק ניכר מההוצאות המצ-בוה של המלחמה הזו.

„כדי להבין את הדברים, ראוי ל-הדגיש כי בעולם לא היתה הודו-סין חזות השפעה אמריקאנית. גם ב-מלחמת העולם השניה לא נלחמו חיילים אמריקאנים באיזור זה, ה-הוציא מספר יחידות קטנות בבירמה. זאת גם הסיבה שהציבור בארה"ב, לא הרגיש כל קשר, לא היסטורי, לא רגשי, ולא כלכלי עם חבל ארץ זה. המעורבות האמריקאנית החלה רק כדי לבלום את הקומוניסטים, וכאשר באה הלחץ של הציבור ב-ארה"ב, ובראשם אמצעי התקשורת, נאלצה הממשלה לוותר על תוכני-תיה."

יש להבחין בין אינטרסים

ב"ב, אין זה אומר כי ארה"ב מתכוונת לוותר על כל איזורי הש-פעתה בדרום מזרח אסיה. לפי ד-עת, ד"ר צבי הלוי, היא השלימה עם אבדן קאמבודיה, דרום וייטנאם ואולי גם לאוס, הרי שהיא תשתדל קרוב לודאי. על השפעתה בתאילנד ובפליפינים.

„יש להבחין באינטרסים המיוחדים המאפיינים את הארצות הללו אומר ד"ר צבי הלוי — כשהצרפתים נכנסו להודו-סין באמצע המאה שעברה (1851), הם חלקו את הודו-סין ל-5 איזורים, 3 בוייטנאם, צפון, מרכז הדרום וכן לאוס וקמבודיה. תאילנד היתה המדינה היחידה שהיתה תמיד עצמאית. אין כל קשר לאומי בין לאוס, או קמבודיה וויטנאם. לאמיתו של דבר, קמבודיה וויטנאם הם אוייבים בנפש. זהו קונפליקט היס-טורי. קמבודיה שוכנה בין ויטנאם ותאילנד, ומאז המאה ה-14 נגסו שתי המדינות בחלקים גדולים מקמבודיה. כאשר הצרפתים הלוו לשלוט על ויטנאם וקמבודיה, הם הכריחו את תאילנד להחזיר לקמבודיה שטחים שהיא נגסה מהם, ואילו היפאנים בימי המלחמה התירו לתאילנד את החלקים הללו.

ההשלכה ההיסטורית מלמדת אותנו רבות. התאילנדים הם פוליטיקאים מנוסים הם יודעים היטב עם מי ללכת. בעוד שבתחילה הלכו עם ה-צרפתים, הרי שבמלחמת העולם ה-שניה תמכו ביפאן ותמורת זאת קיב-לו מהיפאנים, נוסף על החלקים מ-קמבודיה, גם מבורמה, ומהמלאיה.

על כן זו אחת הבעיות המדאיגה כיום את הממשל בארה"ב. מה תעשה תאילנד. האם, בראותה את הכרסום הקומוניסטי סביבה, תסיק את ה-מסקנות לאן נושבת הרוח, תנתק את קשרה מתחלת האמריקאית. יש לכך סימנים, אתמול פורסם כי תאילנד בקשה מן האמריקאנים לפנות את חייליה, אמנם בשלבים אבל יש בזה משהו מדאיג.

כמובן אין בדברים הללו הכוונה חותכה כי כך זה יקרה. עדיין ה-השפעה האמריקאנית חזקה שם. גם המבנה החברתי בתאילנד אינו מ-ביל להפיכה קומוניסטית. אין שם איכרים ללא קרקע. כל איכר ב-תאילנד יכול לקבל קרקע. ברם, ישנו חלק אחד במדינה זו, הצפון-מזרחי שהוא איזור עני ושם נתגלו ניצני תנועות שחרור, שאולי יתפתחו כ-אשר יתעודדו מההצלחה סביבם.

„לעתיתה, נראה כי לאוס לא תוכל להחזיק מעמד מול הלחץ הקומו-ניסטי. זו מדינה חלשה. יש בה תנו-עה קומוניסטית חזקה. יש תמיכה צפון-ויטנאמית חזקה מאד. הקומו-ניסטים בלאוס נמצאים בקואליציה הממשלתית. אני מצפה כי לאוס תת-מוטט, וזה יביא ללחץ עצום על תאילנד".

מי מפעיל את הקומוניסטים ?

— ההשראה מי מפעיל הכ-חות הקומוניסטים בהודו-סין — בהשפעת בריה"מ או סין ?

משיב ד"ר הלוי: „ביחס למצב בוייטנאם קשה להשיב תשובה חד-משמעית. גם סין וגם בריה"מ מספ-קות ציוד ונשק רב לצפון וייטנאם. היו מקרים שהסינים סרבו להעביר דרך ארצם ציוד צבאי מבריה"מ. וזו נאלצה לשלוח לוייטנאם את ה-נשק דרך הים.

לא כן הדבר כלפי המצב בקמבו-דיה, כאן ברור היה כי ההשפעה הסינית היא הרבה יותר חזקה מאשר של בריה"מ. אם כי עד היום נשארת כתעלומה, כחזו האמיתי של ה„חמר-רוז'". ומי הוא המסתתר מ-אחריו. „החמר-רוז'" — הנזכר ל-ראשונה בכינוס השלום שנערך ב-ג'נבה בשנת 1954. לפי ההסכמים הללו ניתנו בלאוס שני איזורים ש-היו תחת השפעה קומוניסטית. ה-נציגים דרשו איזורים כאלו עבור ה„חמר רוז'" בקמבודיה. אולם אז טען נציג הממשלה הקמבודית ב-ראשותו של סיהאנוק, כי אין בכלל „חמר-רוז'" בקמבודיה שזה רק שם נרדף לוויטקונג בקמבודיה. עתה, אותו סיהאנוק נתמך ע"י „החמר-רוז'". אין ספק כי הם אינם נלחמים לבד בקמבודיה, ולדעתי הם נתמכים, ע"י כוחות הוויטקונג והצבא מהסינים כמו לוחמי המחתרת בלאוס. כאן אין מוצאים השפעה רוסית. אדרבה, ה-„חמר-רוז'" התקיף לפני חודש ב-צורה חריפה ביותר את בריה"מ.

— כיצד הצליחו אכן, לאחר התבצות אמריקאניות כבזיות ה-קשות לשכנע על כושר עמידה, להתאושש ולצאת במתקפה נגד-לם ?

— זהו עם חזק, בעל כושר עמידה וכושר סבל. הם היו במשך 1000 שנים תחת שלטון סיני, ולא נטמעו בו. הם גם שונים משאר העמים בהודו-סין. מבחינה תרבותית, הם קרובים יותר לסינים, לצוחה. השפעת התר-בות ההודית על קמבודיה, תאילנד ולאוס. מבחינה דתית הם בודהיס-טים, אבל שונים מהבודהיזם שב-קמבודיה או בלאוס. שם הבודהיזם יותר אורתודוקסי. ואילו בוייטנאם — כ-15 אחוזים מהאוכלוסיה הם קאתו-לים. גם שני הנשיאים האחרונים של ויטנאם, דיאם ותיה הם קאתולים. אולי זו גם הסיבה שהם התנגדו ל-תורת הקומוניזם. לאחר הסכמי ג'נבה, בשנת 1954, ברחו כמליון פליטים מהצפון לדרום, רובם היו קאתולים. אולם כל זאת לא הפריע לצפון וייטנאם. המונה 22 מיליון נפש לגבור על דרום וייטנאם, בעלת אוכ-לוסיה של 18 מיליון בקרוב.

— האם המאורעות האחרונים בהודו-סין עלולים לגרום לעוד-שב בדרום קוריאה ששם נשמעו לאחרונה איומים מצד מנהיגי צפון קוריאה ?

— יש להבדיל בין המצב בוייט-נאם וקמבודיה לבין דרום קוריאה. מתוך האינטרס האמריקאני, לארה"ב יש עניין לשמור על דרום קוריאה הדברים נובעים, משום שדרום קו-ריאה, פיתחה חברה דמוקרטית חז-קה, בעלת זיקה לארה"ב. הם נהגו כלוחמים טובים, שאינם מניחים נשקם, המוכנים להרוג על דעותיהם. הציבור האמריקאני היה ער לעובדה שהקוריאנים נלחמו בחרוף נפש שלא נפלטו על נפשם, כפי שעשו הדרום-וייטנאמים. הם יודעים שהשלטון שם אינו מושחת. נוסף לכך, יש לזכור כי בדרום-קוריאה ישנה אוכלוסיה המונה כ-33 מיליון נפש לעומת 14—15 מיליון בצפון.

— מה מידת ההשפעה של ה-מאורעות בדרום מזרח אסיה ל-בעיה שלנו באיזור.

— כמובן שישנה השפעה על בי-צוע וקיום הבטחות. ברם, יש להב-דיל בין דרום מזרח-אסיה לבין איזור רנו. כאן יש לארה"ב, אינטרסים ברורים, כלכליים, אסטרטגיים ו-רגשיים, דברים שדעת הקהל בארה"ב מודעת לזה וזה חשוב.

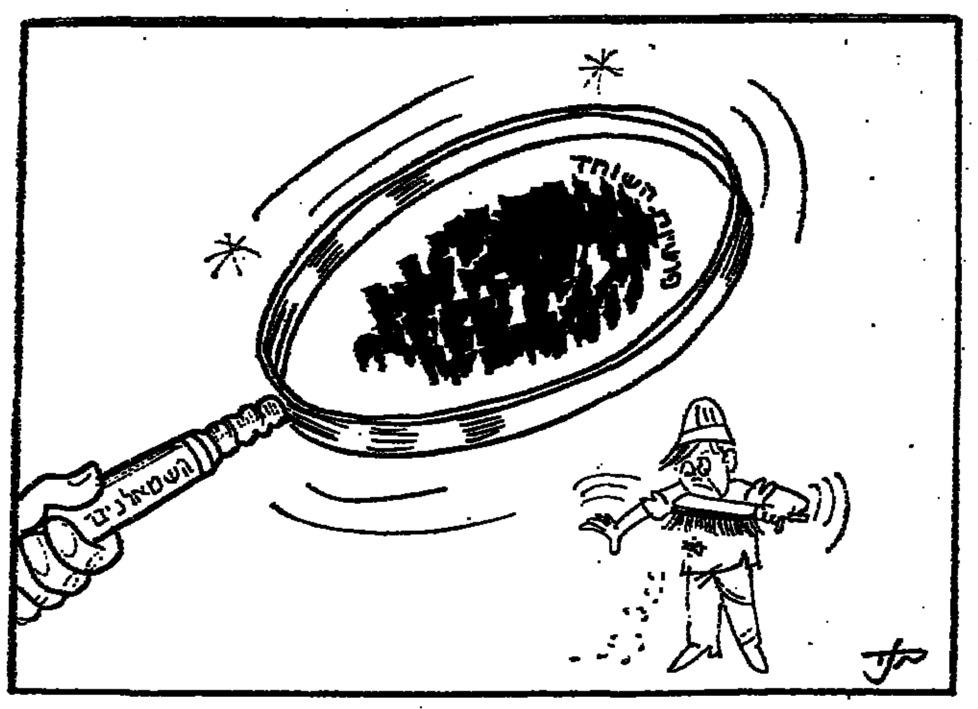

יצחק מַן: הנציב
החדש של מס הכנסה

מאת ברוך אדלר

המאבק הממושך על מינוי נציב מס הכנסה במקום הנציב הקודם, מר יעקב תמיר, בא השבוע לקיצו עם איכורו בממשלה של רואה החשבון יצחק מן לתפקיד זה.

במאבק בין הממשלה לבין העוב-דים, כמו בהרבה אחרים, לא ניצח אף אחד והממשלה ויתרה על עמדתה הקודמת למינויו של עו"ד י. יולס לתפקיד זה בעוד שהעובדים ויתרו על דרישתם למנות מישהו מבין עובדי הנציבות לתפקיד והסכימו ל-מועמד מבחוץ. עם זאת זכו העובדים להישג מסויים כשאחד העובדים מ-בפנים, מר א. שילוני, סגן הנציב, הועלה בתפקיד ונתמנה למשנה ל-נציב. העלאה זו, כשלא ברור עדיין אם זו העלאה בדרגה בלבד או ש-יינתנו גם סמכויות נוספות לתפקיד שלא היה קיים עד כה, פיצתה את העובדים שנאבקו בעקשנות במשך תקופה ארוכה לקידום פנימי של עובדי הנציבות. אחד הנימוקים ש-העלו בהתנגדותם כלפי י. יולס. עם זאת נראה כי הישג זה של ה-עובדים שימש רק כמטעה חיצוני להסרת ההתנגדות של ועד העובדים למינוי אדם מבחוץ, דבר שסלל את הדרך לאישור י. מן לתפקיד. האמת היא שהעובדים הסירו את התנגדותם בעיקר משום שהועלה שמו של י. מן לתפקיד. הם הבינו כי לא יוכלו לעמוד לאורך ימים בהתנגדותם כלפי אחד מהכוחות המעולים בארץ בשדה ראיית החשבון ויתקשו להסביר זאת לציבור. גם הם הבינו שיש חשיבות רבה כיום לתפקיד זה, שהנושא בעולו צריך לבצע את הריפורמה המקיפה ביותר שהיתה אי פעם במס הכנסה. הברור שאדם בעל כישורים מתאימים ישא בתפקיד. גם בקרב הסגנים הרבים של נציב מס הכנסה יש עובדים מוכשרים ומתאימים ל-שאת בתפקידים יותר בכירים, אולם להם לא הוצע התפקיד ע"י שר ה-אוצר כשאחת הסיבות לכך היתה כי לביצוע ריפורמה דרוש מישהו מבחוץ, כאשר הדרושה לכך מחשבה חדשה ובן משום שהעובדים הנוכחיים שבויים בקונצפציות קיי-מות וקשה יהיה להם להשתחרר בהן.

מהסקטור הפרטי — לשירות ציבורי

הבחירה של שר האוצר — כנראה לפי עצתו של הממונה על הכנסות המדינה, משה נידרבר, המשמש

עתה נוסף לתפקידו גם כנציב מס הכנסה, לאחר שי. תמיר פרש מ-עבודתו ולא נמצא לו מחליף — נפלה על י. מן, רואה חשבון ותיק ומקובל ששימש בין היתר כנשיא לשכת רואי החשבון וחבר בוועדה ה-קודמת לריפורמה במסים, „ועדת אשר". י. מן בקי גם בעבודה המנ-שית של נציבות מס הכנסה בשכיו, בשנים 1954—1958 כסגן נציב מס הכנסה.

נוהל מקובל בארץ הוא כי פקיד ממשלתי בכיר עובר אחרי תקופה מסויימת בשירות ממשלתי לעבודה מחוץ למסגרת הממשלתית, ברוב ה-מקרים לסקטור הפרטי. סקטור זה יכול להציע תנאים הרבה יותר טובים ממה שהשירות הממשלתי יכול לה-ציע ואין כל השוואה, למשל, בין השכר שעובד מדינה מקבל לבין שכר שמשלם הסקטור הפרטי. עובדי הממשלה הבכירים מבוקשים מאד בשוק הפרטי בשל הקשרים שלהם והנסיון שרכשו בעבודתם. לכן, כ-אמור, לרוב העובדים הבכירים מצ-פים בידיים פתוחות בשוק הפרטי והעובדים יודעים לנצל זאת. לעומת זאת כמעט ולא ידוע על מקרים הפוכים, כשאדם בעל עמדה בכירה בשוק הפרטי עובר לסקטור הציבורי או הממשלתי. בחירה שתופעה זו קיימת היא רק במינוי הפוליטי, ואף זה רק במקרים נדירים של כהו-נות רמות דרג, בעיקר שרים. לדוגמא לכך הם, למשל, שר המשפטים ה-קודם, מר י. ש. שפירא, ושר המספ-סים הנוכחי, ח. צדוק, שהיו לפני כשרים כשנשגים של עורכי דין ופרשו מהם. היה זה, לכן, מותר עצה לשמוע על מינוחו המוכן להזל עסק מבוסס ומשגשג — אחד הגדולים ב-ענף, כשמשרדו של י. מן מעסיק 52 איש, מהם 17 רואי חשבון, כשבין הלקוחות כמה מהחברות הגדולות בארץ — ולעבור להיות פקיד ממשלתי.

שאלה זו הצגנו כשאלה ראשונה בפני י. מן והוא בקולו העקש ד-הבוטח וכמי שמשנתו סדורה לו משיב:

שמח על ההזדמנות

שמחתי להזדמנות שניתנה לי להי-רתם לקידום נושא הריפורמה במסים וכמי שהיה חבר ועדה אשר, שלא שיחק לה המזל, או שהשעה לא היתה כשרה לכך, והריפורמה שהציעה לא בוצעה, ראיתי נקודת אור בעובדא שכיום ניתן יהיה לבצע ריפורמה וגם ההסתדרות וגם המעסיקים יתנו יד לכך. החלטת הממשלה לבצע את הריפורמה במסים היא שהניעה אותי לקבל את התפקיד, הוא מוסיף בציינו שבשיחת ההיכרות עם שר האוצר י. רבינוביץ הובהר לו שיישמו את המלצות ועדת בן-שחר כמקשה אחת. אגב, באותה שיחה, שבה הסכים לקבל על עצמו את התפקיד, הוא הבהיר לשר האוצר כי הסכמתו מות-נית בהסכמת ועד העובדים לקבלתו את התפקיד. ואכן, כאמור, הועד הסיר את התנגדותו כשנודע לו ש-המדובר בי. מן.

האם אתה מאמין שניתן לבצע את המלצות ועדת בן-שחר ?

בהחלט, עם כל הקשיים הכרוכים בכך. אולם, ברור שהדבר יצריך ויתורים הדדיים הן מצד העובדים והן מצד המעסיקים. הביצוע יצריך חינוך הציבור, תיקון התדמית של שלטונות מס הכנסה ויצירת יחס-אמון הדדיים בין השלטונות לבין ציבור משלמי המס. עובדי המסים עושים עבודה קשה ותפוקה טובה ו-אין מודים להם בעד עבודתם. ועדת בן-שחר מרחיבה הדיבור על כך כי בשיעורים הקיימים של מס הכנסה היה תמריץ גדול מדי להעלמת מס ובתמריץ כזה יחסי האמון ההדדיים היו הפוכים לתמריץ. עתה, בשיעו-רים הסבירים של מס הכנסה, יצלם התמריץ להעלמה ויש יסוד רב להניח כי המשק הכלכלי המקביל שנוצר ע"י העלמות המס יכנס ויעבור ל-פסים רשמיים.

האם זו הדרך להילחם בהעלמות המס ?

לא, איני תמים עד כדי כך ולא ב„הוקוס פוקוס" כזה ייעלמו ההעל-מות. הדבר קשור במידה רבה ב-חינוך מילדות וכבר בבית הספר צריך לפתח תודעה של מס אמת. הדבר צריך לבוא לידי ביטוי בלימודי האזרחות בביה"ס ואני חושב להציע להכניס זאת בתכנית הלימודים.

הפרשיות ומס אמת

האם הפרשיות הכלכליות האחרו-נות אינן גורם התורם לאוירה של העלמות מס ?

מי שכשהמשמש בנימוק זה כתירוץ לאי תשלום מס אמת מחפש הצדקה לאי רצונו לשלם מס. גם השיעורים הגבוהים של מסים משמשים לחלק

(סוף בעמוד 6)

מי מפחד מה„גילדות"?

מאת משה אישון

ראש הממשלה, יצחק רבין, בשיחה גלוית לב בטלוויזיה, לא חסך שבט הביקורת מהאיגודים המקצועיים. כדי להמחיש את דאגתו למעשה ביחסי עבו-דה ועובדים השתמש בהשאלה במושג „גילדות", הידוע לנו מימי הביניים. מושג זה, אם בוחנים היטב את ההגד-רות באנציקלופדיות, אין בו משום גנאי. אמנם הוא עתיק יומין — הוא מזכיר לנו את המאה השמינית באירו-פה, עת קמו אגודות של סוחרים, או פועלים, אשר הגנו בקנאות על האינט-רסים של חבריהם. המעניין הוא כי מהמאה ה-12, מופיעות ה„גילדות" כ-איגודים מקצועיים, המגינים על חברי-הם מפני התחרות ודואגים להם לעזרה הדדית ולהגנה על רמת הנכנסים למק-צוע.

זאת ועוד: אם נבחן היטב-היטב את „אלה תולדות" של ה„גילדות" נמצא שלמעשה אבותנו כאן — בארץ ישראל — העתיקו משהו משיטתם, שיטה שנכשלה בעולם, אך הצליחה בארץ ישראל. בכל הקשור בהנהלת מפעלים כשקיים על-ידי העובדים עצמם, בעיקר — האיגודים המקצועיים. ניסיון כזה, למשל, נעשה בבריטניה הגדולה, בשנות העשרים, לפני כיובל שנים, אך הוא נכשל. מאידך, אותו ניסיון נעשה בארץ ישראל — והצליח. יוצא איפוא שדווקא כאן — באיי — האירה ההצלחה פנים ל„גילדות". ואם כן, על מה יצא הקצף של ראשי ההסתדרות ; מדוע דווקא הם — אלה אשר הצליחו ליישם את תורת ה-„גילדות" — רוגזים על ראש הממשלה, אשר השתמש בהשאלה במושג זה, כדי להדגים את מורת רוחו מהנעשה באיגודים המקצועיים ?

ייתכן שבחירת ההגדרה כשלעצמה לא היתה מוצלחת, כי אם רוצים לתקוף את האיגודים ה-מקצועיים, את ועדי העובדים והנעשה בתוכם, ספק אם ההגדרה „גילדות" מבטאת את תמונת המצב. אבל, לא ניכנס להגדרות סימנטיות, וגם לא נעסוק בהבהרת מושגים : אם „גילדות" היא עלבון או מחמאה ?

עם זאת נראה לנו, כי ראויים דבריו של ראש הממשלה, יצחק רבין, לתשומת לב. משו של דבר, כך אפשר להניח, לא ביקש ראש הממשלה לחדש חידושים סימנטיים. בסך הכל, רצה לומר, שמשהו לא כשורה בממלכתם של האיגודים ה-מקצועיים. דומה שאפילו מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, שכה נגעת מדברי רבין, יסכים שאכן יש פגמים די רציניים ביחסי העבודה המקובלים במדינת ישראל. מי כמוהו יודע שרוב השביתות שהוכרזו בישראל בעשור האחרון, לא על דעת האיגוד המקצועי הוכרזו. יתירה מזו, ברוב המאבקים המקצועיים. מדעת או שלא מ-דעת, נקלעה ההסתדרות למצב שהיה עליה לעמוד בצד המעבידים, ולא לצד העובדים. השביתות הוכרזו בניגוד למקובל. העובדים לא קיבלו את מרות האיגודים המקצועיים ושבתו על דעת עצמם. וכך נתעלמה ההסתדרות ונתגלו האיגודים המק-צועיים שלה, כחסרי אונים, כמי שאינם שולטים כלל וכלל על העובדים. לא אחת קרענו, שההס-תדרות החליטה להסיר את הטיפול המקצועי מוועד עובדים פלוני, או אלמוני. זאת אומרת, שגם ב„קומה החמישית", אפילו אלה שרוצים לתקוע ראשם בחול, כאותה בת היענה, נאלצו להודות, כי איבדו את שליטתם, ואם תרצו הגדרה עדינה יותר — את השפעתם, על העובדים.

יוצא איפוא שבנסיבות הקיימות, גם ההסתדרות היא קרבן להתפוררות ביחסי עבודה ועובדים ב-מדינת ישראל.

ובכן, לא חשוב כלל, כיצד אתה מגדיר תופעה זו. בשם „גילדות" או לא — העובדה היא הקוב-עה, כי אכן „משהו רקוב בממלכת דנמארק" — בממלכתם של העובדים, או יותר נכון — ועדי העובדים.

דומה שהמושג „ג י ל ד ו ת", אינו מושג גנאי. להיפך, הוא כאילו מבטא על קנאות, או דביקות של האיגוד, או האיגודים, להגן על חב-ריהם. והרי בכך ודאי אין כל פסול. מכאן שהזע-קה, או הפחד המדומה מהשוואת האיגודים המקצועיים הישראליים ל„גילדות" מימי הביניים — פחד שווא הוא.

לבעיתם, אין הבעיה, כיצד אתה מגדיר אותם ; השאלה היא — האם המצב הקיים סביל, סביר, או לא ?

אם תשאלו את המזכ"ל ירוחם משל — הנפגע — יודה אף הוא, כי אינו שבע נחת מהמצב הקיים. השביתות הפרועות מערערות את מעמדו, גם אחרי שראש הממשלה מצא לנכון, השם כה (אצלי בשל דרכי שלום) לפייס אותו ולהדגיש שבהנהגתו צומחת ופורחת ההסתדרות...

למעשה, מה שאמר ראש הממשלה — אומרים כולנו. אנחנו מתקוממים בכל תוקף נגד שביתות הזדונים, למשל ; אנחנו מודים בחרי אף נגד הטכנאים במשרד התקשורת, המקיימים כזה שבו-עיים—שלושה שביתת האטה המגקיבה את מכשירי הטלפון המקולקלים, גם אם אנחנו מט-ריעים ללא הרף למספר 16 על הקלקול.

אנחנו, כמו מזכ"ל ההסתדרות, י. משל, הזע-זענו משביתות המנהלים ב„אל-על" : גם לא קיבלנו — כמונו — את שביתת הרופאים בחדרי המיון, בבתי החולים הממשלתיים, כי בכל זה אנו רואים התפרקות מסכסכת הגם את הניגוד ליחסי עבודה תקינים.

האין בדברים הללו, כדי לערער אפילו לרגע, על זכות השביתה השמורה לעובדים. עם זאת עומדת בעינה השאלה : מי מוסמך להחליט על שביתות, בשם העובדים — ועדי עובדים, או איגודים מקצועיים ?

אם נסכם את השביתות של השנה האחרונה נמצא, כי מזכ"ל ההסתדרות לא החליט על שב-תות העובדים ; הם שבתו בניגוד לדעתו — בניגוד לדעתה של ההסתדרות, ומכילא גם נגדה.

אם כן, מה הרוגז על ראש הממשלה שביקש באותנו להזהיר בקול : האם לא הגיע הזמן לשינוי מה בעולמם של האיגודים המקצועיים שראשיו כה נרגזים שעה שמנסים להשוות אותם ל„גיל-דות" מימי הביניים ?

מה קורה בעולמם של עובדים ? עובדים — מושלים. האיגודים שובתים. ועדי עובדים — מושלים. האיגודים המקצועיים — משותקים. לא איגוד עובדי ה-מדינה קובע, מתי ישבות מהלק המכבי-רקה, גם אם מבחינת ההשתייכות הוא חבר ב-איגוד עובדי המדינה ; לא הסתדרות הפקידים קובעת מתי ישבות איזה אשנבאי בקופת חולים, וגם לא הסתדרות האקדמאים קובעת, מתי ישבתו המהנדסים בשירות הציבור המדינה.

כל ועד עובדים, עולם בפני עצמו. הדברים הגיעו לידי כך שבחברה אחת — עשרות ועדי עובדים, ואם, למשל, חברת „אל-על" מגיעה להסכם עם הטייסים, מי יערוב שמחר לא ישבתו האחראים למכירת הכרטיסים ?

אם אין אנו טועים, יש בחברה כמו „אל-על" כשבעה-עשר ועדי עובדים : בנמל אשדוד ל-דוגמא, מקיימים הנוהסים ועד משלהם, הסבלים ועד משלהם, ומי יודע מה מספר הוועדים שם. דומה שאפילו האיש החזק באשדוד, יהושע פרץ יתקשה להשיב במספרים מדוייקים.

ואם תרצו, קחו לדוגמא את הדואר. שכל עובדיו משתייכים לאיגוד עובדי המדינה, פרט למהנדסים המקצועיים, והנה גם במשרד זה — עשרות ועדי עובדים, לקבוצות עובדים שונות...

אם כן, מה בעצם אמר ראש הממשלה ? הוא שאל האם לא הגיע הזמן לערוך בדיקה מחודשת הן בסדר העבודה של האיגודים המקצועיים והן בסדר בחירתם. מתוך הרהור — אפשר להניח, בלתי מחייב — הוא העלה בין היתר את השאלה : האם לא רצוי היה שוועדי עובדים ייבחרו, למשל, אחת לארבע שנים, במקום אחת לשנתיים ?

אמנם, ראש ממשלה לא מצא את הביטוי הנבון, כדי להסביר את הצעתו. הוא נתלה בניסוח, שאם ועד עובדים נבחר אחת לשנתיים — הברים אינם מסוגלים לדון לגופם של דברים, כי אם לעסוק בזוהרים. אולם, לגופו של עניין, השאלה כש-לעצמה עניינית מאוד, כי אם אנו הכבחנו לבחור את נציגינו בהסתדרות — באיגוד המקצועי, אחת לארבע שנים, מדוע דווקא בבחירת ועדי עובדים „גרדינ" אחת לשנתיים ?

— ייתכן שזה דימוקראטי יותר : ייתכן כי אילו ערכנו בחירות אחת לשנה היינו עוד יותר נאמנים לדימוקראסיה, אבל אין בכך, כדי לשהוד הצעה מדוע לא ייערכו בחירות לוועדים אחת לארבע שנים ?

ראש הממשלה, הרגיל בבחירות לוועדי עוב-דים אחת לארבע שנים, סובר, כי הבחירה אחת לשנתיים, מכפיפה על שיקולי הבוחרים.

אין אנו סבורים כמותו. גם בבחירות אחת ל-ארבע שנים, יש משקל בלתי מבוטל להתחשבות בדעת הבוחרים, אבל לגופם של דברים : מה רע שוועדי עובדים ייבחרו אחת לארבע שנים ? ל-מעשה הבעיה איננה אימתי ייבחרו ועדי העוב-דים ; השאלה היא : האם יש לערוך בדק-בית באיגודים המקצועיים ; האם עלינו לקבוע קרי-טריונים חדשים, בכל הקשור בהשפעתם-מעמדם של ועדי עובדים. או שמא נגזר עלינו להסתפק בדאחטמל, כאשר מצד אחד איבדה ההסתדרות את השפעתה על ועדי עובדים, ומצד שני — ועדי העובדים, הם המושלים בכל וידם בכל ?

מזכ"ל ההסתדרות, שכה חרד למעמדה, מצד אחד מודה (אם כי חרישית) שקרנה ירדה ומצד שני נבהל מהגדרתו של ראש הממשלה אשר עשה הקבלה בין האיגודים המקצועיים לבין הגילדות.

רבין לא רצה לפגוע בהסתדרות, הוא העלה בעיה ועלינו להתייחס אליה במלוא האחריות ו-כובד הראש, כי לא ב„גילדות" עסקינן — הבעיה נוגעת לאשיות המדינה.

ההתפוררות של ועדי העובדים שידם בכל — היא עובדה, ואין לפחד אם מישהו מכנה תופעה זאת בשם „גילדות". בסך הכל, אלה הן עובדות !

★

עולים או עבדים ?

פעם התווכחו, מיהו יהודי — כיום, יש מי שמנסה לעורר את השאלה : ה-אם פאלאשי הוא יהודי ? בין כך ובין כך זהו ויכוח הלכתי ולא ניכנס לתחום של פוסקי הלכה. הוויכוח סביב השאלה : האם הפאלשים יהודים, או לא ? — הוא עתיק יומין. יש חוקרים המשיבים בחיוב ויש השוללים בתכלית שלילה כל שיוך של הפאלאשים לעם היהודי. יש גדולי הוראה והלכה ה-מתירים אותם לבוא בקהל העם וה-מדינה היהודית, ויש אומרים, כי מי שדורש טובתם של הפאלאשים, אל יסווג אותם כיהודים. כי אם אמנם יהודים הם, הרי מתעוררת שאלה לגבי טיב הגיטין שלהם : האם לא התערבה אשת איש לפי הלכה בקהל הפאלא-שים, שצאצאיה דינם כדין ממזרים ?

אבל, אנו לא נעסוק בהיבטים ההלכתיים של הבעייה ולא אנו שנפסוק האם גיור לשם חומרה, דיו כדי להכשיר שבט נידח זה לבוא בקהל יש-ראל. את הבירור ההלכתי נשאיר לגדולי ההוראה וההלכה. נזקקנו לנושא, לסקרא ידיעה קצרה : חברת „כור", או „סולל בונה" שהיא מרצלת מכוחה, פעלה לגיוסם ולהעלאתם של כשבעים פועלים מהבשה השחורה, כדי להעסיקם בתמנע, בנמל אילת, או בכל מקום אחר.

ומכאן מתעוררת שאלה : מה להם לאנשי „כור" ו„סולל בונה", לפסוק בענייני עליה ?

תפקידם — בנייה, פיתוח, כלכלה, אבל אין בכל אלה, כדי להפוך אותם כשליחי עליה.

אם „כור" זקוקה לעובדים זרים, אין איש מונע בעדה להביא עובדים כאלה מאתיופיה, מסין ה-רחוקה, מגרמניה, מאנגליה, מארצות הברית וכו'. אבל תמוה במקצת כשחברה זו הופכת להיות „סוכנות" לענייני עליה.

אם „כור" זקוקה מאוד לעובדים מאתיופיה, למשל, תביא אותם, הכין להם מגורים, וכן תדאג לתנאי מחייתם, אבל אין בכך, כדי להסביר מדוע עלינו לקבלם כעולים חדשים, כמי שנהנים מחוקי השבות ומההטבות של הסוכנות ?

אם בפועלים חדשים עסקינן, הרי בידי הרשויות המוסמכות לקבוע, מי מהם זכאי לתנאי עולים, ומי מהם דינו כדין פועלים זרים ?

מכאן שיש להפריד הפרדה ברורה. חד-משמ-עית. בין צרכי „כור", או „סולל בונה", שכל אחת מהן כהפעסת ידיים עובדות, לבין חוק השבות המגדיר זכויות היהודים לעלות.

בעיית הפאלאשים העסיקה אותנו בהזדמנ-ויות שונות. גם עד כה, משתדלים המוסדות הלאומיים, הסוכנות היהודית ושלוחותיה להושיט סיוע רוחני לשבט זה, אשר בחלקו רואה עצמו כצאצאי העם היהודי. אבל מכאן ועד הכרזתם כיהודים — הדרך ארוכה, מסובכת וכלל וכלל איננה פשוטה.

והשאלה המרכזית היא : מה אנו מחפשים בחבש — יהודים-עולים, או עבדים ?

השיבא המרצע מן השק ונתברר לעיני כולם, כי כל עניין העלייה של הפאלאשים קשור בחש-בונות של „סולל בונה" או של „כור", ממילא איבדה השאלה את משמעותה היהודית-הלאומית והפכה לשאלה של עובדים, או יותר נכון לומר — עבדים.

מי שרוצה לייבא עובדים, אל יסתתר מאחורי „חוק השבות", אל יבקש לעצמו הטבות מצד המוסדות הלאומיים ואל יחייב אותם לשאת ב-הוצאות של שיכון ו„סידור ראשון" של אנשים שיהדותם בספק וכל עלייתם קשורה בהסכמי עבודה...

אמנם לא קל להפריד בין עולים מכח חוק השבות לבין אנשים הבאים לחפש עבודה, בפרט שמעסיקיהם מבקשים להביאם לכאן בתור יהו-דים. בכל זאת, אנו מצווים להפריד ביניהם, כי לא הרי עולה, העולה לארץ מכוח אמונתו ביהדותו של ארץ הקודש, ביהודו של עם יש-ראל, כהרי פועל מחבש, חסר עבודה, אשר בא לחפש עבודה במדינת ישראל...

אלה הם שני עולמות. ומי שמנסה לטשטש זאת, לא רק שוגה כלפי הפועלים, אלא גם ואולי בעיקר כלפי המדינה אשר קיבלה על עצמה לק-לוט עולים, לקבץ בתוכה את נידחי ישראל.

בשלב זה נראה שגם המקלים וגם המחמירים מצדדים גיור לחומרה, היינו שיש ספק לגבי יהדותם. וזאת אסור לשכוח, שעה שאנו עוסקים בסוגיא זו, גם אם אנשי „כור" להוטים שיכיר מ י ד וללא שהות בפאלאשים כיהודים, כנראה כדי להשיג פועלים זולים...

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

עיטורי

סופרים וספרים

עבר ועתיד

מאת יעקב הורגין

אין עתיד בהוה. כל עתיד הוא בן חוקי לעבר. מחלבו יינק ומלשדו ייזון. אמנם מזומנים לו לעתיד מקורות מזיה חשובים מן התנאים והנסיבות, אשר ייקרו לפניו לאורך דרכו. ברם, לעולם לא ייגמל מן היניקה הראשונית. זו איננה מזון עזר בשבילו, אלא היא לו צורך קיום וצורך חיים. יניקה זו מן העבר היא שהתבצר לעתיד אפיק לשיטפו, מתווה לאפיקו כוון ויעד, ומאזנת את פני זירמו לבל ירדום ולבל ישטף מכפי הצורך. אם תיפסק יניקה ראשונית זאת העתיד בשידפון. לא יועילו לו כל שאר מזונות. אין תחליף ללשד העבר. ועתיד שנשתדף משותף עמו גם מלאי החלומות והתקוות, השמור בו לכל פרט ולכל כלל.

מאידך גיסא — אין עבר עקר. כל אתמול נושא בקרבו את עובר מחרו. הנה, אילו שמנו זאת אל לבנו תמיד, כי אז התייחסנו ביתר דאגה ואחריות לעיתותינו. היינו נוהגים יתר זהירות במחשבותינו ובמעשינו. שהרי הם הוכן העיתים, הם שמרכיבים את ההיסטוריה, ובהם, אפילו בבלתי-נחשבים לכאורה, גלומים והרצים גורלות אנוש ולאום. אלא שהאדם באוולתו נוהג ביזבוז באוצרות הזמן, כאילו היו בידיו מפתחות הנצח עצמו.

ההווה איננו בניין עת לעצמו, הוא פועל-עזר בלשון הזמנים. הוא הגשר בין עבר לעתיד. עיתים צר ביותר, עד שעבר ועתיד נושקים עליו אהדדי. עיתים רחב כל כך, עד שאין העתיד מזה שומע את קול העבר מזה. עם היושב על אדמתו, הנהנה מתנאים מדיניים וכלכליים טובים, ההווה נירחב ביותר. הוא משתרע עליו כעל ספה רחבה ונוחה, מוצא בו את כל סיפוקיו החומריים והרוחניים, ואינו נזקק לא לליקחי העבר ולא למיפלט העתיד. רק בהסר עיתים ותנאים הולך ההווה ומצטמצם, שאז נפנה הלב כלפי העבר רב הניסיון, המורה הטוב, לבקש עצה מפיו בשעת מיבחן, והעין דורשה אל העתיד שהיר ההבטחות.

עם כעמנו, שתנאי קיומו הם בלתי נורמליים, אף בניין עיתותיו הוא בלתי נורמלי. ההווה צר מאוד, כמעט שערה דקה על פני גיא ההום שבין הרדי עבר ועתיד. באין הווה הועברו כל זיקותיו ושאיפותיו של העם, מקצתם אל העתיד, מקצתם אל העבר, ומשום כך גדלו והפרו הן העבר והן העתיד לגידולים עצומים, בעלי מימדים לא-טבעיים. וכך מפסע לו העם הזה על פני שערת ההווה הדקה. כושל, נוטה בכל רגע לשמוט לתהום, כשהוא טעון שתי מסורות ענקות: מסורת של עבר מזה ומסורת של עתיד מזה. שתי המסורות קשורות זו אל זו בקשר פנימי של „חילוף חומרים" — מציאויות של העבר הופכות לאגדות של העתיד, אגדות של העבר הופכות למציאויות של העתיד.

פה ושם, במרוצת הקורות, נעשו ניסיונות לייצר עתידות סינתטיים. ניסתה בכך המהפכה הצרפתית בשלבה הניהיליסטי-היעקוביני, והעלתה חרס בידה. דת התבונה, שהיתה מראשיתה מין אמצאה מלאכותית, בלא שום שורש בעבר, צצה ונעלמה במהירות של מטאור. ניסתה בכך גם המהפכה הקומוניסטית ברוסיה, בנתקה את כל הקשרים עם העבר ומסורתו, וסופה שחזרה ונתנה הוקי קשר אל איבן האיום, פטר הגדול וחמלניצקי.

כי אין קפיצות בזרם העיתים ותכניו. ולא שדרכו כולה מישור. פה ושם משתבשת הדרך בהדורים, וזרם העיתים גואה לאשדות. לשעה קצרה או ארוכה מתרתח הזרם ומשתאג, עד שהוא חוזר למסלולו הישר ולשיקטו. ואין גם מקריות ואימפרוביזציות במהלך העיתים. אף המהפכות הגדולות בכל הזמנים לא היה בהן כלום מן הספונטניות שבמושג „ריבולוציה". הן אינן אלא תוצאה של פעולה איבולוציונית ממושכת בסתר נפשה של אומה בהשפעת התנאים החברתיים, הכלכליים והמדיניים, המקיפים אותה. כשל להתפרצותו של הר געש: הופעת התפרצות עצמה, שהיא פתאומית לכאורה, איננה פתאומית כלל וכלל בהתהוותה. היא פרעל-יוצא של תהליכים איטיים וממושכים מאוד בבטמקי האדמה.

*

ההרהורים האלה פוקדים אותי כל אימת שאני שומע על ניסיונות לייצר עתידות סינתטיים גם אצלנו; כל פעם שמדובר אצלנו בצורות חגי חדשות, שאמורות לשמש הוכן לעתיד, והן אינן אלא פרי ויכוחים והחלטות בישיבות של ועדות תרבות למיפלגותיהן — החל ב„סדרים" וב„הגדות" החדשים, המשך בצורות החדשות של חגים חמגיים, וכלה ב„עידי עם" וב„מחיקות עם". ואולם אין בתואר „עם" אלא תהבת מלאכותית ושרירותית, שכולה אמצאה, ואין לה לא שורשים בעברה של האומה ולא קשר של ציבור יניקה עם יסודותיה הגופיים. כי אין הווי נוצר במחשבה תחילה, כבתכנון. אלא הוא צירוף של זיקות והשפעות הדדיות בין הווייתה של האומה ובין התנאים הסובבים אותה. וכשם שאין הווי של אומה נוצר במחשבה תחילה ובמתוכנן, כך אין לבטלו, או אפילו לשפצו, בדרך זו.

משרכת של הווי לאומי, כלומר: היהודיות בצורות ובדרכי דיבור ובמנהגים, היא תוכנה של מסורתה של האומה, ומסורת היא ביטויין של תגובות אומה לאירועים היסטוריים מזה, ושל הסתגלות לתנאים הגיאוגרפיים, המדיניים והכלכליים, שבתוכם היא שרויה, מזה. במסורת מתגלה המגמלות הגועיות של אומה — בה נשמע צחוקה ובכיה בה מורגש כאבה ורווחתה, בה הי עברה ונהרה עתידה. מסורה איננה איפנה הולפת; זהו מיטען מחשבתי וריגשי עצום, הארוג והשזור בכל ביבנה נפשה של אומה, והיא שמהווה את זהותה הפנימית. מי שמבקש להשתחרר מן המיטען הזה חייב לכורתו מבינבה נפשו; מעשה ניתוח, באין המיטען הזה אין גם הזהות הלאומית-הפנימית.

*

והראי; הגזרת והפזורה, שהיו שותפות בעיצוב ההווי והמסורת, הוסיפו להם יסודות, שהיו ערכיים בתנאים שלהן, ואולם הופכים לסיגים בתנאי הווייתנו המדינית החדשה. ברם, מי זה רשאי לפסוק מה כאן מבין הסיגים ומה כאן מתכת טהורה? מכל מקום לא על פי החלטה שרירותית יקום דבר. מסורת היא יצירת הזמן והתנאים, ויש להשאיר בידי הזמן והתנאים לעשות את מלאכת הזיקוק. מה שבכל זאת שומה עלינו לעשות הוא לא לעקור חלקים אורגניים מן המסורה ולהרכיב במקומם חלקים תותבים, אלא כשהו אחר לגמרי: עלינו להחיש את השינפוע של העם בארצו ובתנאי הווייתו החדשים. עלינו להפוך את המנטליות של העם העולה למנטליות של „צבר", שכן רק במצב של יציבות פיזית ונפשית עשוי ההווי של אומה להתרחב ולהתגוון, וכמילא מתרחבת ומתגוונת המסורת. אותם חלקים של ההווי, גידולים של תנאי הגלות והפזורה, כשייעלמו התנאים האלה, ייעקרו גם הם מעט-מעט. התנאים החדשים של הוויית עם בארצו, יצמיחו בוודאי צורות הווי חדשות. ברם, כאמור, תיקון זה לא ייעשה אלא על ידי אותם גורמים סביביים שהזכרתי, והם הזמן והתנאים.

תאמרו: זה תהליך ממושך, ובינתיים דרושים לה להוויה המדינית החדשה שלנו ייחודים חדשים בתחום החברה והתרבות, שישמשו לה סימן היכר על המפה המדינית והתרבותית של העולם. אמת, הזמן הוא גורם איטי, באשר כל אצירות הזמן ברשותו. ואולם, ראשית, דחיקת הקץ עלולה רק לעורר בולמוס של עשייה שרירותית ומלאכותית, שכבר התחילה לתת את אותותיה בייחוד בקיבוצים החילוניים. מלאכותיות היא תמיד פגם אסתטי, ואילו באשר לעיצוב עתידו של עם היא היצאר תמיד סימן לגבות. הביקוש הנתפו לסימני ייחוד להווייתנו המדינית יתברת הירצע נתפו של תותבים ואילתורים. מועדים וימי זיכרון חדשים לאירועים לאומיים חדשים — מהיכא תיתי! מה שמתחייב מתנאי הווייתנו החדשים מובטח לו שבמרוצת השנים יתמזגו עם נכסי צאן ברזל של מסורתנו הישנה והיה אחד לאחד. ואולם צורות הרשות, מלאכותיות, לחגים וימי זיכרון מסורים לנו מקדמותה של האומה, שבערכה להם דמות וייחודים של אווירה על פי ההיסטוריה, שכל אחד מהם הוא אוצר של זכרים מתולדותיה של אומתנו וסמלים למאוויה ולחלומות עתידה — לא ולא! כאן מקודש כל פרט שבהלכה או במנהג ישראל, שכן כל הפרטים מצטרפים יחד לאותה תחושת שגב וההעלה, שמעניקים לנו הן המועדים והן ימי הזיכרון לשמותיהם.

ושנית, וזה העיקר: מה הבהילות הזאת לתת לעם היושב בציון ייחודים חדשים? הרי אין אנו צוענים, חס וחלילה! לא שבנו לארצנו בזינה לזהות חלקים, שיש למלא אותם תוכן של תרבות חדשה. הבאנו אתנו תרבות עתיקה וגדולה משלנו, שכבר מעכשו עשויים ייחודיה לשמש סימני היכר ברורים להווייתנו המדינית והתרבותית על מפת העולם. האומנם נוציא בידינו מן החומה הלאומית שלנו אבני גזית מיצוקות, שהושלו בלהט ימים ובבינת לילות, בסערות ובאש, על מנת להכניס במקומן לבנים מעשי יד פרוכות, שכל רוח מצוה עלילה למוסקן, וזה על שום שאבני הגזית כוסו ירוקת איזוב מרוב ימים? והרי אותם ימים רבים, שהעלו את ירוקת האיזוב על אבני הגזית, הם שגם חיסנו אותן מפני כל סערה וזעזוע! ■

„על התשובה" להרב יוסף-דוב סולובייצ'יק

מאת י. עמוס

הרב יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק, על התשובה, דברים שבעל-פה, כתב וערך והוסיף אחרית-דבר פינחס הכהן פלאי. ההסתדרות הציונית העולמית, המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה, ירושלים, תשל"ה.

באחת מן הדרשות מסביר הרב י"ד סולובייצ'יק את דברי ריש-לקיש בגמרא: „כל המסתכל בשלושה דברים — עיניו כהות, בקשת, בנשיא ובכהנים". כאשר הוא מסביר את הראייה של הנשיא, דהיינו ראש בית דין הגדול, הוא מתאר את מידותיו ואת תכונותיו, „גאון בתורה ובדעת, בעל כוח אינטלקטואלי כביר, בעל כוח יוצר, בעל תחושות מעמיקות חדור, בעל אינטואיציה, שהיא כמעט כרוח הקודש..." כל הכתרים האלה האחרים, שהרב סולובייצ'יק הולך ומוסיף עליהם, ושהוא מתנה אותם בזיקתו של הגאון לתהליך האינסופי של מחשבה, המפכה מן העולם ועד העולם, והנובעת ממקור הדעה הראשון, ניתנים לשימם בראשו של הרב סולובייצ'יק.

חריפותו ובקיאותו במקרא ובגמרא, בראשונים ובאחרונים, ידיעותיו הרבות בפילוסופיה ובפסיכולוגיה, התמצאותו בבעיות הדור ובשאלות הזמן, מעורבותו במערכי הקיום היהודי בגולה ובישראל, הכשרונות המפוארים שהביא אתו מבית בריסק, ביסודה של ישיבת וולוזין, אמנות בלתי מצויה של הסברה והרבצת תורה ברבים, הגיון בדרוש שאינו מוותר על אלמנטים שברגש, — כל אלה חוברו יחד באישיותו של הרב סולובייצ'יק ויחדו לו את מקומו המיוחד והמקורי בעולם היהודי.

בספר לפנינו כתמו דרשותיו על התשובה במשך שנים רבות, שנאמרו באידיש, בפני רבנים ותלמידי חכמים מטעם הסתדרות הרבנים באמריקה. ברור, שאצל אישיות מרבתו יש הבדל לא קטן בין הדברים שבעל-פה לבין הדברים שבכתב, ועם כל השתדלותו של המתרגם, הכותב השירך לשמור על הרוח ועל האווירה — הרבה מן הזוויות השוטפים הולך לאיבוד. אך גם הדברים שלפנינו דיים כדי להעמידנו על חידושיו של הרב. הקורא מוצא לפניו מעיין נובע של כוח אינטלקטואלי ולב רגיש ביותר, המשפיעים רוב שר בם באמנות מקורית של הסבר ודרוש. הלכות התשובה של הרמב"ם משמשים לרב כתשתית לרקע של השקפת עולמו, ומסביב להן הולכת ונרקמת יריעה של הרחבת אופקים וגוונים, שבמרכזה מתמקדת נקודה אחת: קיומו של האדם היהודי בזמננו. כי התשובה במשמעותה הרחבה והכלל-אנושית והכלל ישראלית, בתפיסתו של הרב סולובייצ'יק, היא השער שדרכו הוא ניגש לגילוי של האדם בדורנו. ממנו הוא מתחיל את בירורו ובו הוא מסיימו, מתוך שמירה קפדנית על עמדותיו הבסיסיות כמתגבר בן מתנגד.

המושג „מתנגד" אצל הרב מקבל משמעות אחרת, מזו המקובלת עלינו. לאחר החורבנה של יהדות אירופה גילתה התנועה החסידית, בבניין חב"ד שלה בעיקר, עירנות רבה וחיוניות גדולה להעמקת ההוויה היהודית בגולה. היהדות המתנגדת נשתחררה עדיין מהלם השואה ועדיין לא רתמה את עצמה במאבק האקטיבי למען המשך הקיום היהודי, בדומה לחסידות. עובדה זו לא נעלמה מן הרב, ואולי היא הגורמת לו לפתוח אשנבים בחלונות דרשותיו גם לרעיונות הבאים מן הקבלה וכן החסידות, וגם לשבץ את דבריו בחוויות אישיות ואינטימיות. המתנגדות הקלאסית לא גרסה „סמיות" דומות. ואולי אשמים בכך גורמי הזמן והמקום, כי אין הרב יכול להתעלם ממציאות חייהם של יהודי אמריקה שבתוכם הוא חי. וכשהוא משווה לנגד עיניו את הגורל היהודי בדורותיו, ואת התעודה של יהדות ארצות הברית ומדינת ישראל למען האקזיסטנציה של העם היהודי, הוא פותח את לבו לרוחות הזמן ולספרותיו. ר' הוא רואה עצמו חייב להתייחס להן ולאידיאות המגסרות בעולמנו.

שירה והשתפכות הנפש

על כן דבריו מלאים פואזיה ולירי-קה והשתפכות הנפש. הראייה הבלולה הידועה לחתוך בבשר החי באיזמל חד, הזהורה הבנה פסיכולוגית בנפש האדם. גלוי וידוע לפניו, כי הדורות פוחתים והולכים, והפיחות הגדול, שחל בשערי הטבע המבוכב ביותר, גורם — ואולי הוא תוצאה — מן הפיחות הרב שחל בערכים ובאידיאלים. ההתבודדות הזו של נציגה המובהק של אסכולת בריסק וולוזין, עם שאלות הזמן, נעשית גם במידת הדין וגם במידת הרחמים. הרב מגלה הבנה כה רבה לסבלו של האדם, לבדידותו, ולמאבקו על צלם אלוקים שבו בעולם, שכבר פשט מעליו את החסד האלוקי ונפל „נפילה" עמוקה לתוך פתחי השאול האורבת לקיומו. הרב סולובייצ'יק מודע לכך, ובהתאם לעקרונות הקבלה והחסידות, הוא מנסה להעלות את האדם, לא מתוך עמדה של „למעלה", כי אם מתוך יחס אבהי ואמפאי למדוי הדור, שהוא מבקש לרפא ולהעלות להם ארוכה, כדי להעלות את האדם היהודי ולהחזירו למקורו לתורת ישראל.

הרבה רעיונות נשגבים מגלגל הרב בעניין התשובה בדרך הדיאלקטיקה של החטא והתשובה. החטא מחייב ומטמא, וכנגדו התשובה מרחלת ומטהרת. החטא מרחיק את האדם מן הבורא, ואילו התשובה מקרבת. דומה החטא למחלה, המבשרת את התפוררות הגוף. והוא ראשית ההתפוררות של האישיות. לאחר המעשים הרעים באה תחושה האיומה של ניכור, בדידות, געגועים ואבלות. הרגשת החטא איננה רק חוויה מוסרית, היא גם הוויה אסתטית שלילית. „החוטא חש בתיעוב ובסיאוב של החטא. ייסורי החוטא הם בהרגשת הבחילה של סוסאות החטא המגעילה". נוסף להכרת ייסורי החטא קיימת גם הכרת החטא. ושתי התודעות מכשירות את החוטא לקבל עליו את התשובה. בכלל מעמיד הרב את הזיקה הדתית על השכל, אולי אפילו יותר מאשר על הלב. הוא מבדיל בין מצוות האמונה לבין מצוות הידיעה של הבורא, בנוסח היהודי של הרמב"ם „יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון". הרבה כתרים קושר הרב ל„לידע" הזה. והוא מפרש את הפסוק במשלי, „בכל דרכיך דעהו", במובן של „בכל מה שאתה עושה, בכל דרך שאתה הולך בה, בכל המצבים, בכל התנאים — דעהו. היה בתודעה זו של מציאות אלוקים."

אקט של חסד

„וכשאני מדבר על קירבת ד' —, אומר הרב — הרי אני חש אותה, כשאני פותח את הגמרא ללמוד בה. כשאני לומד דף גמרא, אני מרגיש, כאילו הקב"ה עומד מאחורי גבי, שם ידו על כתפי, מציץ בגמרא שלפני ושואל אותי, מה אתה לומד שם. איני מדבר על דמיון. עבורי זוהי חוויה של ממש". מכוחן של חוויות דומות יודע הרב לרדת למעמקי נפשו של החוטא ולהעלות משם את האדם מן התהום, שהוא שוקע בתוכה. הוא מצליח לפתוח שערי תשובה, שאינם ננעלים לעולם. ואם השערים הגדולים והרחבים כפתחו של אולם אינם נפתחים, הרי יכול כל אדם וכל חוטא שבעולם לעלות להר ד' בשביל קטן משלו, מכוח ניצוץ אלוקי זעיר ביותר הקיים בנשמתו של החוטא הגדול ביותר. בו אלוקי זה דולק בכל נשמה, ותהי השפלה ביותר והגרועה ביותר, וממנו ראשית תקוה לתיקון האדם ולעלייתו בשלבי התשובה. ואם האדם הוא בעל כוח ורצון, הוא עלול להגיע לשלבים העליונים של התשובה וליהפך כשנוא על הבורא לקרוב ולידידו. כהגדרת הרמב"ם.

איך עושה האדם דרך נוראה זו? בדרך הקרבן. עליו להקריב לבורא ממישב הכרתו העצמית, ביטול ישותו והייסול בגאותו, כניעה מוחלטת של יצרו. החוטא מסתגל לכך בגלל הבחירה החופשית הקיימת בעולם והתוספת לגבי כל אדם. כל אחד הוא בן חורין לעלות לשמים ולרדת עד עמקי שאול, והכרה זו נוטעת בקרבו רגש של חשיבות עצמית ושל אחריות גמורה למעשיו ולמחולליו. אפילו הלל הזקן, העניו מכל אדם, דרש „אם אני כאן — הכל כאן". ה„אני" הוא כוח עצום ובכוחו לנסוך בלב התחייבות, אומץ ותעוזה, בנוסח של „על כרחך אתה נולד ועל כרחך אתה חי..." כי היהדות מעמידה את האדם בכל יום ובכל שעה לפני פרשת דרכים, לפני הר הברכה ולפני הר הקללה, ועל האדם להחליט. כך יכול האדם להחליט להיוולד מחדש ולהתחיל את חייו לפי רצונו. בנקודה זו מתחילה התשובה, כתוצאה מטראנספורמציה שלמה. כאשר בורא הקב"ה את עולמו הניח בו מקום לאדם להשתתף ביצירתו. כל ספר היצירה נמסר לאדם, כדי שימשיך בו. ואף פינה אחת של רע ותוהו ובוהו השאיר הבורא, כדי שהאדם יהיה יוצר ממנה את האור ואת הטוב. התשובה היא לכן „יצירת עצמות חדשה של האדם", שהוקנתה לאדם עם היוולדו. „עיקר העיקרים ביהדות הוא, שהאדם חייב ליצור את עצמו, ואחד הדרכים לכך היא התשובה, כאקט של חסד, שעשה הבורא לברואיו."

—

בשעיר לעזאזל

אחד הגילויים המקוריים בדרשות הרב נוגע לענין השעיר לעזאזל ביום הכפורים, שבהסברו התקשו רבים וגדולים בישראל. הוא רואה בכך סוד גדול של מידת החסד הכפולת ביום הכיפורים, והכוונה היא, שהשעיר מסמל את הקרבן שלא בכוונה, את היסורים שלא לשם ד'. יחיד המביא כל השנה קרבן שלא לשמו — פסול קרבנו אבל ביום הכיפורים מביא כלל ישראל קרבן כזה עבור כל היהודים, אשר קרבנותיהם במשך שנות חייהם — רדיפת ממון, כבוד, קנאה ותחרות ועשיית צרות לאחיהם — היו קרבנות לעזאזל, שהרי תאוותם לא עלתה בידם. „השעיר לעזאזל" בא לסמל אותו אדם הסובל מחמת כשלונותיו שלו עצמו, ואם מתוכם בא לכלל הרהור תשובה הרוסה — הרי כשלונות אלו שלו נחשבים לו כקרבן לד'..." וסמליות יש בכך, שהקרבן מוקרב בחוץ ולא בפנים, ושסופו רימוק אברים מחמת נסיון לטפס על צוקים גבוהים. „אשר שאילו לא היה השעיר מטפס כל כך גבוה — לא היו כל אבריו מתרסקים כך..."

אשרי האיש — אומר הרב, שהקריב קרבנו בחייו לשם ד', בשמירות הכבוד בסביבה עויינת, בסבלו בגלל שמירת שבת, במתן צדקה ובדאגה לחינוך יהודי לילדיו, וכל המעשים האלה נבללים בגורל לד'. אבל יש מקריבים קרבן כל חייהם לעזאזל כגון עשית כסף ואגירת כוח ומעמד וכבוד, שמשאירים אותם בבדידותם הנפשית בתחושת הניכור האוכלת אותם. על כולם בא לכפר השעיר לעזאזל, שכלל ישראל מקריב עבורם.

יום הכיפורים הוא יומו של בעל התשובה. „באחד לחודש השביעי יוצא ד' לקראת האדם. בעשור לחודש יוצא האדם לקראת ד'", כותב הרב באחד ממאמריו. הבורא יוצא בשופרות, זכרונות ומלכויות, ואילו האדם יוצא בידידי, בחשאי. בתשובה איש מישראל, יוצא גם כיהודי וגם כחלק של כלל ישראל. מי שאיבד את אמונתו בכנסת ישראל, אפילו אם הוא מטהר עצמו ביום הקדוש, אינו נכלל בקדושת היום ואין לו חלק בכפרה ובטהרה, אשר יום הכפורים מעניק למתפללים. עבודה זו נובעת מקדושת אבות ומקדושה עצמית, הקיימות בכל יהודי, אשר לפי הרמב"ם הן נובעות מכריתות הברית בחורב, בערבות מואב ובימי עזרא. הבריתות מחייבות כל יהודי והן מקיימות את עמידתו המתמדת, במשך כל שנות חייו, לפני ד'.

בכמה הזדמנויות משמיע הרב את דעתו על יהודי אמריקה, ישראל ויהודי רוסיה. דבריו אלה הם בבחינת פירורים, הנופלים, דרך אגב, משולחנו הגדוש. הוא מציין, כי הרבה יהודים טובים יש באמריקה, והרבה מסירות יש בהם ליהדות ולארץ ישראל, ובכל הנוגע לארץ ישראל — מציין הרב — נסתלקה מהם הסתרנות, שהיתה מנת חלקם בעבר. אך עם כל זה ועם היות יהודים רבים יהודים טובים ומאמינים חסרה להם הבחינה של „לידע" שיש שם מצוי ראשון. הם אולי מאמינים אבל אינם חשים ברבונו של עולם, ואין נוכחותם משמשת להם חוויה אישית, אינטימית. „ואם חוויה זו איננה מצויה, ואם אי אפשר להגיע לדבקות כזאת בו יתברך, ואם אין חשים את מגע ידו, אי אפשר להיות יהודי שלם, אי אפשר להגיע למהותו של יום הכיפורים..."

בהזדמנות אחרת הוא רומז על שכרונה המוסרי של אמריקה ושל החברה המערבית, שנתעצמה מבחינה טכנולוגית ושכרונה גרם, שלא הבינה הרבה דברים, ואילו הבינה היתה אולי מונעת את עליית היטלר לשלטון ואת החורבן הנורא שבא לאחריו. יותר מדי היתה אמריקה נתונה לכלכלתה ו„תורת מרגרי" היתה לה לקודש קדשים ובסופה נהתורה באמאחר לנוכח החורבן שנתחולל בימינו.

נגד השעבוד למדינה

בדרשה אחת העוסקת בשעבודים של האדם, בומגנו מדבר הרב בגנות השיעבוד למדינה שיכול ליהפך לעבודה זרה. „אפילו אם יבואו כל גדולי עולם שאותם, כי כל נאמנותי הבלתי מסויגת נתונה למדינה, שהיא כיום האידיאל העליון ביותר ליהודים — לא אתן ידי לכך בשום פנים ואופן. השתעבדות כזו — היא עבודה זרה". הרב מסביר, כי קיימת השתעבדות אחת בלבד לקב"ה ולתורה. „אם המדינה מטילת להשתעבדות זאת שלנו — הרינו מסורים לה בלב ונפש. אבל אם המדינה

(סוף בעמוד 6)

שמחת עולם

מאת: אסי פרבר

אִם אֶלְחַשׁ וּפָנַי צָפִים עַל פְּנֵי הַמַּיִם
יוֹדַעַת אֲנִי כָּךְ שֶׁסּוֹפְךָ עָתִיד לֶחֱרֹב
דַּלְתוֹת הַהֵיכָל נִפְתָּחוֹת מֵאֲלֵיהֶן
יוֹתֵר מִכְּשָׁנִים אֲחֵרוֹת
מַשֶּׁהוּ מַבְעִית אֶת הֵיכַל הַגֻּלְגֹּלֶת
יוֹתֵר מִגַּלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל לִוְיָתָן.
הֵיכָל, הֵיכָל. מִפְּנֵי מָה אַתָּה מַבְעִית עַצְמְךָ
יוֹדַעַת אֲנִי כָּךְ שֶׁסּוֹפְךָ עָתִיד לֶחֱרֹב.

בּוֹא וּרְאֵה כְּבָר יָרְדָה מְאֵרָה לָעוֹלָם
מָוֶת בְּקֶצֶף הַמַּיִם
חַסָּה וּלְבָנָה עָטוּ בְּנִיפָה
טֹרְפוּ מַחְשְׁבוֹתֵינוּ בְּרוּחַ הַחַמָּה
וְאִם יָרְדָה עַל רָאשֵׁינוּ שִׂמְחַת עוֹלָם
אֲנַחְנוּ מָה נַּעֲשֶׂה לָהּ
שֶׁאֲפִילוּ כְּבָר גּוֹרָל לֹא עוֹלֶה בְּיָדֵינוּ
שֶׁאֲפִילוּ כְּבָר לְשׁוֹן זְהוֹרִית לֹא מַלְבִּין
כְּמוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֵימָה וּפְלִיאָה
קֹדֶם חֻרְבַּן הַבַּיִת.

(מתוך „אלף שנה, שירים", הוצאת מסדה, תשל"ה)

בלי מחיצות / מאת ש. קורא

פרקי-הזכרון לבני הישיבה שנפלו במלחמת יום-הכיפורים משקפים בציצור ניכר פני הדור כולו של ישיבות-ההסדר שבה דעת-תורה והגנת הארץ עולות יחד. לאחר המלחמה יצאו קבצי ישיבת אלון שבות בהר עציון ומדרשית נועם, בהם דברי הספד והערכה ומדבריהם. עתה יצא הקובץ של ישיבת הכותל (כתלנו, יום-הזכרון לחללי צה"ל תשל"ה, העיר העתיקה, ירושלים תש"ו). מוקדש לחמישה שלא חזרו ובו ארבעה נדבכים: דברי ראשי הישיבה על תלמידיהם; ישיבה על קברים, חידושי תורה לזכרם; דבריהם בסוגיות הלכה ובעיוני מחשבה, כמכתביהם ד-לדבוהם; או גברו, שיח בני הישיבה על ימי המלחמה ומיומני המלחמה.

„אגרא דהספדא" של הרב יעקב כ"ץ עניינו מוזה שהוא כעין עליית אליהו הנביא בסערה השמימה. במסה „באש ובמים" של הרב ישעיהו הדרי יש תיבול מקורי מקרא ומדרש בדברי הערכה.

הוא פותח במבוגר שבכולם, שמואל אוריה, שדרכו תחילתה הישיבה בנתניה, ואחריה בישיבת חברון בירושלים, הכשרה בישיבה כרם ביבנה וריצישתה במסגרת לימודי הכולל בישיבת הכותל. היה מעוטר בסמיכת חכמים ושימש מורה-הוראה מובהקים בעיר.

„לימוד ושימוש אלה עמדו לו בלילה האחרון לימי חייו, מספר ראש-הישיבה, והוא הורה בהלכות שוודאי דורות לא נשאלו בהן מורי הוראה, הלכות מלכים ומלחמותיהם. במסורת יוכתוב שבמוצאי יום הכיפורים הביא שמואל את המקבה הורה לרמב"ם והקריא בעיזה באזני חבריו את פסקו של המימוני: „ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד" (הלכות מלכים פרק ז'). ולא שכח להורות לצעירים שלא יספרו על-כך בבית כדאי שלא להדאיג את ההורים, וסיים בקריאת עידוד: „עולים על דמשק". ומאליהם מתבקשים דברי זכריה (ט') „ודמשק מנוחתו", והדרשה בספרי, ראש דברים, „עתידים שערי ירושלים להיות מגיעים עד דמשק". תורת ירושלים נשא אתו בדרכו לדמשק. בבוקר האחרון לחייו הורה הוראתו האחרונה בקשר לפירות שביעית, אותם תפוחים ממתינים שנזרקו להם לתוך הטאנק, תפוחים שהיה מאכלם היחיד: האם מותרים הם באכילה, היש לנהוג בהם קדושת שביעית. וכשם שהיה מורה-הוראה בעניינים שבין אדם למקום כך הורה בעניינים שבין אדם לחברו. כשנעו הטאנקים ליד ראש-פינה עמדו בני-המקום בצידי הדרך ושפתו ספלי קפה. אחד החברים, שנבדל לחיים ארוכים, לא התאווה לשתות. זרזו שמואל: שתה, שלא להעליב אנשים המתעסקים במצווה. על לוח המודעות בכולל נשארה מודעה יתומה: „משפחה מרובת ילדים נשארה ללא מפרנס. עקב פטירתו הפתאומית של אבי המשפחה. תרומות אפשר למסור לשמואל אוריה".

בקובץ באים מחידושיו בש"ס, מהערותיו בשולחן-ערוך יורה-דעה ומהגיגותיו במחשבה. היה נודע בבקיאותו ובשקידתו. בשיחתו ביום-העצמאות אמר בין השאר: „למעשה, כל הקיצים וחבלי-משיח שראו חז"ל כבר התקיימו עד השואה, ועד בכלל. דורנו זכה לראות בתחילת נתינת העץ את ענפיו: ארץ-ישראל גדולה. דורנו זוכה לראות גם בתחילת נתינת הפירות. ארץ-ישראל הפכה להיות המרכז הרוחני-תורני הגדול בעולם. הננו מאמינים שיתקיימו בנו גם דברי-חז"ל שהבטיחו לנו: עתידים כל אילני סרק שבארץ-ישראל שיטענו פירות. הכוונה לאילני-סרק הרוחניים שישובו בתשובה שלימה ויניבו. פירות אשר בם נתפאר".

בצוות טאנק, שבו ניספה שמואל, בקרב על מוצבי נפח ברמת הגולן, נפל גם ישעיהו הדרי. פה ראש-הישיבה: בציאותו של ישעיהו הופיעה לפנינו תמיד במחלצות, בבגדים זכים ונקיים, מלבושים שלא היו של בעל נפש, של יפה-נפש. איש צח ואנין הדעות. ואף דרכו זכה וברורה. ישיבת תורה וארבע שנים בבית מדרשנו. כשנקבע בין החברים ללמוד הלכות שבת בסעודות-שבת בישיבה, היה ישעיהו הפותח. באותו ליל שבת לימד דיני מלבושי-שבת, נקיון המלבושים, וסיים הלכה למעשה: שעה שיורדים אל הכותל בריקוד צריך להזהר מלהתאבק באבק הדרך כדי שלא לבוא לידי ליבון. בערב יום-הכיפורים סמוך למנחה גדולה היה ישעיהו וחבריו, יבדל לחיים, היחידים בבית-המדרש יושבים ועוסקים בדברי הגמרא בברכות (ה'). על ארץ-ישראל הנקנית ביסורים, מתוך מחשבה לכתוב למשפחת הקצין איש קיבוץ ברעם, שנפל במירדף בו השתתף ישעיהו, ולנחמם בדברי חז"ל אלה. כשקידים עליו היום הגיעו הידיעות הראשונות על המצב הבטחוני, ניגש לפני כל-נדרי לרב פ. יבדל לחיים, ולחש באזנו: צריך להתעצם בתפילה, כלל ישראל בסכנה. במוצאי יום-הכיפורים סמוך לחצות, עד שלא הגיעה מכונית הצבא והוא כבר לבוש מדי קרב, היה ישעיהו משיח את ליבו בין חברים בקורבים: טוב שיוצאים למלחמה למחרת יום-הכיפורים, בטהרה ובנקיות, אנו את שלנו עשינו".

מרשימותיו שנותרו בעזבונו שיחות לפרשיות השבוע, עיונים וסיכומים במסכתות ובמחשבת ישראל. פה חברו: ביום ראשון בבוקר, כשנסענו [illegible] אחד על הטאנק שלו, ניפנף לי בידו ובשקט מופלא קרא: אל תדאג, ד' יעזור.

*

אליהו שג"א (פייג), תלמיד ישיבת הכותל ומפקד פלוגה באחת הסיירות המובחרות של צה"ל, ימים מיספר לפני נפילתו במהלך הפריצה לגדה המערבית של תעלת סואץ, שהזר ראיון עמו בגלי צה"ל, שבו הרטיט את באוזניו בדברית, דברי-אמונה של בן-תורה ולוחם עז-נפש. בתשובה לאחת השאלות על משמעות מלחמת יום הדין אמר: „במלחמת ששת הימים היתה לנו הצלחה פאנטסטית, ואנו כאנשים דתיים חשבנו שהאומה תתעורר ותתחיל גל של התעוררות דתית. בשלבים מסויימים כך היה. הכותל היה בידינו. אך לפתע החל העם לשקוע שוב. נושא השחיתות ותופעות דומות הדאיבו אותו מאוד מבחינת המוסר היהודי. מי יודע, אולי המכות האלה נועדו שוב לעורר אותנו כעם ולהזכיר לנו מחדש את יעודנו. אולי יתחילו אנשים להרהר מחדש בכל מה שמסובב אותנו: מי אנו, מה אנו, בשביל מה אנו חיים.

אומר ראש-הישיבה: „אליהו [illegible] שגיא באמונתו, דרכו בישיבת כפר-הרואה ומשם לשנה הישיבה בבית מדרשנו עשה בעצבאות מתוך מחשבת מצוה, מתוך ידיעה בתועלת הרוחנית שתצמח לו, מכוונה של שלימות פנימית זו [illegible] שאם יתבטל קיבוצא ולא יעבוד בעיתות הנדרש לדעתו בלימודי הישיבה, יראה בזה בעילה בהפקיד: „הרי יכול אני להיות עצה בתעלה", כדבריו. מתוך גישה סלעיה זו לכד בישיבה עד יום לפני התגייסותו, ובכוחו עצה את נתיבו המיוחד באותה סיירת מהוללת. בראש-השנה האחרון עצה עמנו את שלושת הימים באשמורת הבוקר כבר ישב ליד עמודו ובמשך כל ימי החג, אי-אפשר היה לחוש שאכן [illegible] בן-קיבה בפועל במשך שלוש השנים [illegible] תפילתו, לימודו, [illegible] בית-המדרש בראשותו. והיה [illegible] שיתרוזו הוא חוזר להיות תלמיד [illegible] החפץ-חיים בספרו „שם-עולם" [illegible] חידושי הטכניקה יש להפיק לקונם לעבודה ד', סרט-ההקלטה מלמדים שאין דבר הולך לאיבוד. לא רק מעשיו של אדם נכתבים בספר, אלא אף קולו, הטעמתו, הניגון של דבוריו. וכך הוא בדיוק. מהימים האחרונים של אליהו נשאר סרט-הקלטה, והוא עדות לעומק אמונתו, לראייתו המיוחדת, לשביל האישי שחצב בשהם הבדברי, לסייר הכובש משעול-יחיד בצורים".

הגיה רשימות שבהן סיכומי שעורים הגיעונגה. בקובץ בא חיבורו „גדרי שלים ריבוא ברשות הרבים", שזכה בפרס משרד הדתות לעבודה תורנית. בדבריו שכתב לזכרו של חבריו כמפקד, ראובן עפרון, רעועים בסגנון הצוב, יש גם בהבנות הכותב והבהירותו.

אחד הלוחמים, חיים בייפסקי, שנפל אחר כך, הניח בתרמילו קטע שבו מתאר נפילתו של אליהו שגיא: „החלה הפגזה חזרי טילים, בערך דקה אחר תחילת ההפגזה הסף החזל שלפנינו פגיעה ישירה. כנים-עשרה חברה נהרגו במקום. היה בוהל אלי שגיא, המ"פ, בהוד שקט הדתי שהיה מדבר הסי"ד כהודמתן ובאדיבה. בערב סוכות התרוצץ, גם כשהיה עייף, בכל החטיבה עד שהשיג באצבע סיני, אתרוג, לולב, הדסה וערבה ותום יין, צריך ברכה כדת וכדין. הוא הלך. נהרגו עוד חיילים נהדרים ואנשים מצויינים, שקטים ובאירגנים. שגיא אירגן לו זהל עם החיילים הכי טובים ביחידה. והב אימני".

יעקב פרידמן, שבא מישיבת היישוב החדש ובית התלכוד לישיבת הכותל, דביחו התבנבת, לדברי ראש-הישיבה, באמירה הנבי: „שעה שטילפנתי אליו במוצאי יום-הכיפורים, דומני שעמד באמצע תפילת ערבית, לא הפסיק מלהפסיק, וכששמע את דבר הצו אמר: הבני, לפי פירוש רש"י, לשון זריזות, נדרזו לבצוות. כשהתפוצץ הטאנק שהם נסע בו לראשונה הצוות נכשו היתה דאגתו הראשונה, מה יעשה למחרת שמחת-תורה, שהרי תפיליו נשרפו בטאנק. מאחר יותר נודע על הלוואה שלוה כדי לרכוש לעצמו תפילין מהודרות. דיקדוק במצוות והידור אחריהן באו אצלו, בתקופת השירות, לידי ביטוי בדיני מאכל ומשתה ובקביעת עתים לתורה".

בקובץ באים מרשימותיו בסוגיות ושלח-ושלחה וזכייה בפטם עליות, גם שניים ממכתביו.

מפקד הטאנק שלו אמר: אחרי שהכרתי את יעקב פרידמן ידעתי אני שקיים מושג הנקרא בן-תורה. פירושו, לומד תורה ודקדק במצוות להפליא. בכל רגע פנוי בטאנק היה כולו עוסק בתורה, ועיניו צחלו כשנזדמן לו מניין לתפילה במבה בימי המלחמה.

אליהו הכהן ליברמן, חברו לטאנק של יעקב פרידמן, שנפלו שניהם בעת הגיית התפילה, דבריהו התייחדת, לדברי ראש-הישיבה, בצניעותו ובמסירותו. במותר לבו ובנועם הליכותיו: „בקירבה הבליכה יש שאין ההותה בצבע לו. חברו לטאנק, יעקב, עבד או בתפילה עטור בתפילין. אליהו ביקש רשות מהמפקד, תן לי עשר דקות והראה פגיעה במטרה. הרשות ניתנה לו. פאור חבוש עליו עבד אליהו בתפילת לחש, וכשהלך הפיליו פלע ההגהה פגיעה בזה אחר זה".

הכפה בני הדור, חמשה אישים יהודים, שעליהם יתקיימו דרשי חז"ל: הני תפילין דמארי-עלמא מה כתיב בהו: מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (ברכות ו').

*

בעיון „ישיבה על קברים" מתפרסמים דברי הלכה [illegible] של המיפים בישיבה: „בענין מאי הדת ובנדרי הינ הצלהי לרב ישראל דוד-מי-כריבסקי; „בהוקן החלוצילות", לרב אביגדור נבנצל; „סבכית התוצאה למלחמת הרשות" לרב נחום ניריה. החידושים של חמשת בני-הישיבה שנפלו יבבו דברי בירור בסוגיות המבכרים בחז"ל ובבתי-הכיה הראשונים לעיון. הרב משה-צבי נריה גיגל את הקובץ בבכה פיוטית-רגשית „באלם דמימה". דבריים של חיים ס. מבריצים החיוכי של בן ישיבה שלהם, הגר לליבודיו ומבבה את חבריו שאינם.

בשיח בני הישיבה על ימי המלחמה מה כל אחד על רגעי משבר ורגעי התעלות במלחמה. השיח כולל קטעי זכרונות ורגשות באמצע המלחמה ולאחריה.

הרי, למשל, פה איציק: „רגע המשבר שלי היה בזמן שנפגענו. המפקד וישראל יצאו כלל צלילה, הטאנק הבה האצלגו לכבוש אותו. מסביבנו אש תופת. פגזי טאנקים, ארטילריה ונשק קל. ואז נאלצתי בעל-כרחי לעבור על ההלכה של הרמב"ם, שאסור לפחד ממלחמה. שנות חיי חלפו ביעף במוחי, שנים שנדמה היה לי שהן עומדות להיגמר. והיה לי גם רגע של התעלות. זה היה בערב סוכות. ביקשו שלושה טאנקים לפעולה מיוחדת. בלילה נתבדר, שנהיה בתוך פריצת הכוח לסוריה. היתה הרגשה נפלאה. עם כל הסיכון שבדבר חשנו שאנחנו עומדים לעבור אחד הרגעים החשובים במלחמה. קיבלנו את התדריך והמפקד הכוח אמר: „אני צריך אתכם לשמונה מאות מטר". כששמענו בקשר מפקד הכוח אומר: ד' עמכם, ד' עמכם!, בשם אדונות ממש, היתה הרגשה לא-נורמאלית, וממש זלגו דמעות מן העיניים".

רגע המשבר לציון היה כשמצא את עצמו בטאנק דומם וסביבו מתעופפים פגזים. התפלל בליבו, רבונו-של-עולם, איך יוצאים מכאן. רגע התעלות היה לו כשטען בטאנק. באחד הקרבות ראה טאנקים סורים מתקרבים אל הטאנק שלו. הוא הכניס כל פגז לקנה בליווי פסוק, כגון, „ד' יחתו מריביו עליו בשמים". כאשר פגעו את הטאנקים של האויב חש, שמילא תפקיד ממשי בהגנת הארץ ויושביה.

בעיות שעה ונצח מעורבות יחד בשיח. המלחמה לשם מה והיחס לאויב, כמיהה לשלום ואמונה בנצח ישראל, יחסי-אנוש, ההבדל בין אלה שעברו את המלחמה לבין אלה שישבו כל הזמן בעורף. בני-תורה לוחמים מהרהרים בקול רם על חיים ועל מוות, על מאמינים ועל לא-מאמינים, על המעבר מן הישיבה לחזית ומן החזית בחזרה לישיבה. מענין לענין משוחחים על הישיבות בארץ ועל ייחודן של ישיבות ההסדר.

אומר יעקב: „אחרי שהייתי תקופה ארוכה בצבא ראיתי מה עקרונית אצל החיילים הנקודה של נשיאה שווה בעול, ועד כמה הם מעריכים בחורי-ישיבה המשרתים בצבא. שירותם של בחורי ישיבות-ההסדר בצבא חשובה מאד. יש בכך קידוש שם-שמים ברבים".

אומר דוב: „לאחר המלחמה הגעתי למסקנה שרצוי למצוא פתרון לשירות צבאי מצומצם לבחורי ישיבה, באופן שבשעת מלחמה יהיה כל עם ישראל מגויס. למסקנה זו הגעתי משתי סיבות: א. אחת הטענות היא שגיוס בחורי-ישיבות יפגע בצמיחתם של גדולי התורה. מתוך נסיוני סבור אני, שטענה זו איננה נכונה. כל הלומד ברצינות, לא זו בלבד שהשירות הצבאי אינו מפריע לו, אלא שהוא בונה את אישיותו, אישיות שלימה של אדם המתמודד עם בעיות, מלבד המצווה כשלעצמה. ב. נוצרו שתי קבוצות. אחת, שחשה את המלחמה בבשרה; ואחת, שאינה חשה אותה כלל וכלל אפילו מבחינת הדאגה והמיתוח. מצב זה יש למנוע".

אומר יצחק: משיחות עם מפקדים בכירים ועם חיילים רבים נוכחתי לדעת גודל קידוש ה' המבדיק הליכה לצבא. הציבור שלנו הוכיח את עצמו. זה החינוך שקיבלנו ואותו נשאנו בפעולות. אנו יודעים שקיימת מחיצה בין הציבור הדתי לבין החילוני, ומחיצה גבוהה יותר בין הציבור התורני לבין אחרים. לאחר שבאו במגע איתנו, עם בני-ישיבה רבים מהסוג שלנו, החלו להבין, שבני ישיבה אינם בטלנים-סתם, כפי שסברו קודם, אלא אנשי יצירה השרויים במצוות. מגע זה לא היה נוצר בלעדי ישיבות-ההסדר. אמנם, יש בהסדר זה צורך מה של ביטול תורה, אבל את „אחת אנכי מבקש" ולכן נחוצה ומוצדקת דרך של ישיבות-ההסדר.

אומר ישראל: „הישיבה היא מוסד מחנך לאורח-חיים מסויים. בחור-ישיבה המשרת בצבא בימי מלחמה ייתום את השקפת-החיים שרכש לעצמו. אני חש חובה להודות לישיבת-ההסדר על החינוך להשקפת-עולם זו, שמתיישבת בצורה נפלאה בשעת מלחמה. בחור שלנו הרגיש במלחמה, שמושגים כמו תפילה, ציפייה למשיח וכיוצא, קיבלו משמעות אמיתית והוות אחרת לגמרי. חוויות אלו שבאות מתוך השקפת-חיים של הישיבה בונות את האדם".

לפרשת השבוע

אמור

אמור אל הכהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו (כ"א, א)

בכר באורי לשון: אמור ואמרת, וניתן לאמור גם לפני (תורת כהנים); משל להמשל נכנס אצלו רופא, אמר לו: האכל צונן... שלא תמות כ[illegible] שמת פלוני. ולכן גם כאן: להזהיר [illegible] הכהנים במצוות הטומאה להם. הכהנים [illegible] אהרן — מה שיקר להם, [illegible] לא שמעו מצוות ה'. „אמור אל הכהנים: „בני אהרן"; אמור להם תחילה „בני אהרן"; ואחר כך „[illegible] אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (באר מים חיים).

[illegible]

*

וספרתם לכם ממחרת השבת (כ"ג)

[illegible]

*

שבע שבתות תמימות תהיינה (כ"ג)

במדרש רבה: אימתי הן תמימות? בזמן שאתם עושים רצונו של מקום. [illegible] כביכול הקב"ה מתנהג עם [illegible] כפי שהם מתנהגים. [illegible] אזי רצונו שלו הוא, [illegible] רצונו של הקב"ה. [illegible] עושים רצונו של מקום [illegible] (לפי מרדכי).

*

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים (כ"ג)

דרשו חז"ל (סוכה ל"ה): שטעם עצו ופריו שוה. [illegible]

[illegible]

*

מכה בהמה ישלמנה (כ"ד)

מכה בהמה — מי שנ[illegible]

[illegible]

ליקט שלמה רז

קשי נתיבה (ד')

שורש ומציאות

מאת ש.ז. שרגאי

...בלה יונקת מן המקור בשעה ...וקירה יונקת והסתמכת על ...יאה היש שנבעים מן ה־ — — — הקבלה היא מן ...יש, ומן השורש ידע כל ה...עי ממנו. החקירה נבנית על ...יש היקשים מן המוחש — — ומשה שאינו מוחש אינם ...נימוי.
...דבהי' ל,,בית יעקב", מאת ...ות חיים' עמ' ה', ד"ה ו...).

...ם המובאים לעיל לא על ...צאו, על הקבלה והחקירה, ...מד על הכלל כולו יצאו: על ...עם ישראל. בין בישבו בגויים מתגוללים לו ובין בארץ־ישראל ושכינת רוצים: קיימות שתי ,,מציאות': היונקת מן השורש, כן ה...יא נצחית, גם אם במשך ...צים במציאות נצחית זו ר...בה — הפגיעה, הפגם וה...ים וזמניים, בני־חילוף. ע...ת היונקת מן השורש, מן — מתגברת עליהם — ויש שאין לה שורשים בנצח, ע...היש, המוחש, החולף ו...ניאות זו אינה נצחית. היא עוברת מן העולם על ידי ...זורש, אנשי המקור.

...נצחית או ...משתנית

הבא לדון על בעייה כל ...קבע עמדה ולהוציא מסקנה על המציאות — עליו לב...את זו מהי? מציאות ה...השורש ומושרשת במקור, ...יא מציאות־חכיה, מציאות־...יה ניתנת להיפסק להלוטין, ...מציאות־זמנית. פרי מקרים ...מציאות שניתנת להשתנות ...כיוון שאין לה שרשים ב...יר העולם כפי שעלה ב...חילה כיסוד לקיום העולם, ...די עד סוף כל הדורות.

...לבעיות ההתעוררות עקב ...צריכה להיות, למי ש...זר עולם של הנצח שעלה ...תחילה, — לאור המציאות ...היונקת מן המקור של

...גמי: המציאות החולפת, — אשר לעבור עליה ל...זו לאור דוקא. אסור ל...בנה, והטובה התפקיד הם: ...הכוחות ששרשם בנצח, ...מן המקור כדי לשנות את ...הנוגדת את סדר העולם ...העולם. בשמת הנצח שבנו, ...קי ממעל שבתוכנו, בתוך ...ל, מצווה אותנו שלא ל...ציאות חולפת, לא לקבל ...של מציאות כזו, אלא ל..., להכעיסה, לרופפה עד ...מן העולם.

...בא: הגלות, הנכר, הם ...אין להתכחש להם, ואין ...הם. כל התעלמות מהם, ... התעלמות ממציאות זו, ...קיימת — חבניה אותה, ...ות שהיא קיימת כבר כ...נה — יהודים מאמינים ב...ל המאמינים לאמונת ישראל — רואים את הגלות כ...ולפת, שתעבור מן העולם, ...רבה, בידינו להחיש קיצה, ...יא אינה מושרשת בסוד ...הבצה, של השם שהציב ...מים וגבולות עם ישראל ...ים בארץ ישראל.

...למה עם גלות

...המאמינה אמונת־אמת ב..., לאברהם אבינו; המא...ת בין הבתרים; בהבטחות ...ות; בהתגלות השם של ...עם ישראל כולו; בתורה ...ובהבטחות שהובטח לנו ...שארץ־ישראל ניתנה לעמ...מים — אינה משלימה עם ...נה מקבלת אותה כמציאות ...ש להכנע לה ולקבל את ...כיון שאין עליו ערעור; ...מאמינה בטוחה באמונתה ...יא בת־חלוף ואין הדבר ...בנו, בעם ישראל: ב...לקי ישראל ולקיום תורתו, ...דלתנא של היהודים ל...ישראל, לעלות אליה, ל...אבניה, לגאלה משוממותה ...את המלכות הישראלית. ...ה נתון הדבר למעשה ב...ת המאמינה שעליה להי...בק כפעל במציאות המוכית: א) לעקור מן השורש ...וזי' וה,,תרמילים' של ה...שומאת הגויים שחלק מן ...כאו אתם, ב) לעלות ל...ה בהמונים ובהמונה; ל...הודים מקיימי תורה ושו...; לגרש את החושך ואת ...ל' ידי אור התורה וקדושת ...מסקלירה של התורה.

...המאמינה האמונה והבטחון ...של הגלות אין שרשים ...לם של הנצח; שהיא נג...די מעשי בני אדם מתוך ...שהתכחשו לצור מחצב...ם ביהודים היהודי הבחון ...באין וחון יושע עם ה...נה: ויכאסו בארץ חמדה ...א תמיד בעל־כרחם. ...ושו לישדם־יהודים־חוזים; ...הבצה, ביהודים כעם הבחירית, עם הסגולה, ממלכת כוהנים וגוי קדוש המאוחדים את עם הסגולה עם ארץ הסגולה האלקית, ארץ־ישראל שחוי בשמות אויר־ארצה, היא ארץ־הבחירה שבה גנוזה וטמונה הקדושה האלקית שרק ישראל בישבו על אדמתו והליכותיו כמצווה בתורה, נושא הוא כאחד שני הכתרים של הקדושה האלקית: כתר תורה וכתר מלכות — כשהתכחשו ליעוד חזון זה — מאסו בארץ חמדה ועזבוה מרצון — — —

אבל, טוענים, הגלות היא גזירה מן השמים. נכון, ברם גזירה זו באה כתשובה ו,,פתחה' ליושבי הארץ היהודים שבאו ורצו להיטמא בטומאת־הגוים, הבא להיטמא פותחין לו. ואם נגלה רצונו על־ידי מעשים, תבוא להיטהר מטומאות אלה ולחזור לשרשנו בין אדם למקום, בין אדם לחברו ובין ישראל לארצו למען גאולתנו וגאולת השכינה, — ,,יסייעו' לנו מן השמים שמציאות זו של הגלות שנגרמה בעטיינו, תעבור מן העולם.

בעינינו ראינו כי יד ה' היתה עלינו לטובה, לסייע לנו לשוב לארצנו ולחדש בה את ממלכתיותנו כראשית צמיחת הגאולה, כשרק התחלנו לדפוק בתשובה; כשהחלה עליית יהודים למען גאולתם וגאולת הארץ, ועליית יהודים מאמינים — גם למען גאולת העם והארץ וגם למען גאולת השכינה והיטהרות מטומאת ארצות העמים, והרבות הנכר.

לכן הבא וטוען להנצחת הגלות ולהכנע למציאות של נכר במשך אלפים שנות גולה; הבא וטוען שאין לצפות לשנוי מציאות זו שיהודים אינם עולים כחומה; הבא וטוען שמראשית זו של ,,צמיחת הגאולה' לא תצמח הגאולה בה'א הידיעה; הבא ומראה באצבע על המציאות האיומה שחלק מיושבי הארץ היהודים מתכחשים לאלקי ישראל, מתנתקים מאמונת ישראל ובועטים בתורתה, עד כדי התכחשות לעצם קיומו של עם ישראל ביהודי וכהוהו על־ארץ־ישראל — הבא וטוען כך, נאמר לו: כל הטענות הללו הם פרי הסיטרא־אחרא שרוצה במציאות שאין לה יסוד ושורש בנצח ואינה יונקת מן המקור האלקי, שבידינו לשנותה.

כלך לך מדרך זו

כן הבא כיום לקבוע עמדה מדינית־בטחונית של מדינת ישראל על יסוד ההתנגדות של הגויים אשר מסביבנו לקיומנו כאן, ואשר גם ממרחקים עוינים להם — נאמר לו: כלך לך מדרך זו. אף פעם לא עלינו לארץ, חמן יציאת־מצרים בכלל, בהסכמת הגויים, ואם לפעמים הגויים הסכימו, התחרטו אח"כ; אף לא הסיד מרצון כל היהודים; אף בזמננו: העולנו לעלות בניגוד לרצון הגויים ובמידה ידועה גם בניגוד לרצון של הרבה יהודים, ואף כאנקנו עמם ושילמנו בדמים יקרים; אף על חידוש ממלכתנו. בימינו החלטנו לפני שקיבלנו הסכמת הגויים, וכשהגויים התחרטו, וניסו להפר את הסכמתם — היתה החלטתנו נחושה להקים פה מחדש את מדינת ישראל בניגוד להם; אף לא נרתענו ממלחמת הערבים בנו בעזרת האנגלים ונשקם, גם אחרי הקמתה של מדינת ישראל. אף כיום: כניעה למציאות של רצון הערבים ועוזריהם — מציאות הנושאת בתוכה מגמה ומטרה לבטל את קיומה של מדינת ישראל, שתגרור אחריה אסון איום לשלושה מיליון יהודים, — כניעה זו נוגדת וסותרת את אשיות האמונה היהודית היונקת מן השורש, מן המקור ואלקי של ,,בראשית', ואשר ראינו פנים בפנים את ישועת השם מאז התחלנו לשוב לציון עד תקומתה מחדש של מדינת ישראל ועד ימינו אלה ממש.

הפקידנו והזהבתנו לכן להלחם במציאות חולפת זו ולשים בד' מבטחנו כי יסייע לנו, לנו הבאים להיטהר מן הגלות והנכר, ולטהר את הארץ ולהחזיר לכאן את שכינת אל.

מציאות שבהכרח ומציאות שבבחירה

הטוען להכנע למציאות ולקבלה כהכרח שאין מנוס ממנו, מהכרח זה, לא חלי ולא מרגיש שבכך שולל הוא למעשה את רצון הבחירה של האדם ושל הכלל ויכלתם לכוון מעשיהם לפי בחירתם; מוסר הוא את האדם והכלל לידי ההכרח שאין לבטות ממנו ימין ושמאל ושיש לקבל את דין ההכרח שאין להרהר אחריו.

ולא באלה חלק יעקב וישראל. עם ישראל, נוסף שהוא ,,עם־הבחירה' אשר בחר בנו — השם — ונתן לנו את תורתו, וכן נאמר לנו במפורש ,,בתורתי' שיש לאדם יכולת הבחירה ורצון הבחירה — הוא עם הבחירה מפני שהוא מאמין ביכולת הבחירה: כאמין הוא שההכרח שבמציאות הוא בן־חלוף גם אם ההכרחיות של מציאות זו נמשכת עדן ועדנים; כל מלחמתו של עם ישראל על קיומו, על יהדותו, על אמונתו ועל זכותו לשוב לארצו שנגולה ממנו בחוזק־יד, ושורשי־עולם מנעו ממנו לשוב אליה — כל מלחמתו זו, היא פרי בטחונו באמונתו ביכולת הבחירה, בזכות הבחירה ובחובת הבחירה ושאין הכרח־קיים, בנצח. מתוך כך עלה בידו לעמוד נגד כל הקמים עליו בכל התקופות שהמציאות היתה נגדו.

עם ישראל, וכל בן ישראל, יהודי באמת שבאמונת הבחירה, שהיא התשתית ויסוד מוסד של אמונת ישראל ותורתו, שעם הבחירה מסר נפשו עליה ולא נכנע להכרח שבמציאות, מתוך שהאמין שהמציאות היא פרי הבחירה, ויש אפשרות לבחור אחרת, במציאות שונה. לא להכנע למציאות שבהכרח, להתקומם נגדה להלחם בעד מציאות שבבחירה — היא אבן־השתיה של האמונה והבטחון בעולם יותר טוב שיבוא על ידי אתערותא דלתתא שתעורר אתערותא דלעילא, ויערה עלינו רוח ממרום. הבא ליטהר מודה הוא בבחירה, ורוצה לטהר עצמו מהמציאות שבהכרח, לכן מסייעין לו מן השמים, וזוכה למציאות שבשורש. זהו גם היסוד, הבטחון והאמונה לדופקי בתשובה, שיסייעו להם מן השמים להכנס לשערי התשובה מפני רצונם ובחירתם לשוב בתשובה.

אף כל המהפכות לטוב או לרע — הם פרי הרצון, היכולת והבחירה להלחם במציאות.

אף רעיון תורה ועבודה יסודו ברצון הבחירה ויכלתו של רצון זה לשנות מציאות וליצור מציאות אחרת.

כפה עליהם הר כגיגית

שואלים: נכון שהבחירה היא יסוד היסודות של היהדות, ובכל זאת אמרו לנו חז"ל שהשי"ת כפה עלינו הר כגיגית במתן תורה כדי לקבלה — האין בזה הוכחה לקבלה מתוך מציאות שבהכרח?

לא כי, הר כגיגית כפו עלינו שקודם לכן קבלנו את התורה מתוך רצון ובחירה ואמרנו ,,כל אשר דיבר ד' נעשה'. רק אחר כך באה הכפיה להזהיר אותנו: אם תקבלו את התורה, שקובעת יכולת הבחירה, זכות הבחירה ורצון הבחירה של האדם והעם — מוטב, תוכלו להתקיים ולקיים את התורה, ולעמוד נגד כל מציאות שבהכרח, ואם לאו, תתכחשו ליסוד הבחירה שבתורה, שם — בהתכחשות זו ליסוד הבחירה, ולמלחמה במציאות שבהכרח, — תהיה קבורתכם, לא תוכלו לעמוד נגד המציאות, תיכנעו לה בטענה של ,,הכרח להכנע למציאות' של התנכרות לאבינו שבשמים שאף היא פרי הכניעה למציאות.

המלחמה במציאות שבהכרח

ודאי שיש להתאים אמצעי המלחמה במציאות — למציאות. והנה בסוגיא שאנו עומדים בה: קימת מציאות שמדינות ערב להוטות להיסולה של מדינת ישראל. זאת היא המגמה והמטרה הסופית שאף ה,,מתון' שבהם סאדאת אינו מסתיר. במכתבו לפני זמן־מה לוושינגטון ולמוסקבה הוא אומר מפורש, ששלום יהיה רק כשמדינת ישראל תצטמצם בגבולות 1947 ותחזיר את הפליטים למדינתה בגבולות 1947 ושתקום מדינה פלשתינית. זו היא המציאות. נשאלת השאלה: כיצד להלחם במציאות זו?

התשובה: לפני הכל יש לחשל את הרצון ואת ההחלטה הנחושה לא להכנע; להלחם במציאות זו, ולהתאים לכך את אמצעי הלחימה, דרכי המאבק.

דוגמה: טירת צבי, היתה החלטה נחושה ורצון הבחירה להקים ישוב זה על אף ספר הלבן והתנגדות הערבים. אילו היינו מחליטים להכנע למציאות של הספר הלבן והתנגדות הערבים — לא היתה קמה טירת צבי. וכשהערבים לחמו במציאות זו של טירת צבי, בחרנו אנו באמצעים והתאמנו אותם להדוף מלחמתם של הערבים בנו, ובי"ה שיכלנו להם, ומציאות שלנו גברה על המציאות ורצון הערבים.

מדינה יהודית לא היתה קמה בכלל, אילו לא ההחלטה שקיבלה לה להלחם במדיניות של ממשלת המנדט, ביחוד בתקופת בווין. אילו לא ההחלטה להעלות יהודים בניגוד למציאות של הכוח־הצבאי של בריטניה והערבים, בכל הדרכים וליצור מציאות אחרת — לא היינו זוכים למדינת ישראל. ברם, קדם לכך הרצון שבבחירה וההחלטה להפוך את הישוב היהודי בארץ־ישראל למדינה יהודית. מובן שהתאמנו את האמצעים, הכשרנו כוח אדם מבחינה צבאית, גייסנו את העם בגולה ודעת הקהל — כל אלה היו אמצעי להיכוח מותאמים.

(פרק אחרון יבוא)

...א לאור *

...נה וראינה לר' יעקב ...לאצוב, מופיע לראשונה ...דש על פי המהדורות ה...תירגם, ערך והוסיף מבוא ...משה־מנחם קוק, ספר ...חלק א', הוצאת מכון ה...שלים תשל"ה.
...די ישראל בשחרותם, ...זק אריגור, הוצאת מורשת ... עמ'.
...רשה, גליון ס', תורף ...ריל על־ידי המחלקה לחדר ...מפדיל בשיתוף המחלקה ...תרבות תורניים בגולה של ...הציונות העולמית, מדר...ל, עם ישראל, גאולת העם ...את הארץ, תורת ישראל. ...אי: ב. צ. קרינבר, 144 עמ'.
...ות יום הדין, מאת חיים ...יצאת עידנים (הוצאת ידיל ...ת אחרונות'), 256 עמ'.
...מון, איזר תשל"ה, רבעון ...אברהם הלר ויוסף פריסט. ...אומה וחברה ליד המסדר ...ן.פוטינסקי, תשל"ה.
...ד בהורה, אידיש, רומאן ...ואקאליס, הוצאת המנורה, ... עמ'.

מידות בית המקדש של הורדוס

מאת מב"י

מידות בית המקדש של הורדוס במסכת מידות ובמקורי יוסף בן מתתיהו, מאת הרב עוזיאל הילדסהיימר, ז"ל, ירושלים, תשל"ה.

בשנת תרל"ד הוקם בברלין בית המדרש האורתודוכסי לרבנים, וזה ציון־דרך נכבד בשיקומה של יהדות־התורה באשכנז בפרט, ובעולם המערבי בכלל. בדיוק מאה שנים לאחר כך, בתשל"ד, יצא לאור ספר לזכור אותו בית מדרש; ולא באשכנז ובאשכנזית הופיע, כי יהדות זו חרבה. הספר הודפס בארץ ישראל ובעברית, וכך ישמש כמצבת־כבוד לאותה יהדות מפוארת ועתיקת־שורשים של אשכנז.

הספר שיצא־לאור בגרמנית בראשונה, כנספח לדו"ח השנתי תרל"ו של ביהמ"ד לרבנים, יש בו משהו מאפיין לאותה יהדות שאבדה, ולאותו מוסד שעמד במרכזה. עניין הספר כולו קודש; מידות בית המקדש של הורדוס. עיבוד הנושא מלמד על המיזוג הברוכה של תורה עם דרך ארץ: השוואה יסודית בשיטה מדעית של דברי המשנה מידות עם דברי יוסיפוס בספריו היוונים, תוך מתן הבכורה לדברי חז"ל, לעומתו.

תורה עם דרך ארץ

את המקור בגרמנית כתב הרב ד"ר עוזיאל הילדסהיימר זצ"ל, דמות מרכזית ביהדות האשכנזית, שעמד שנים רבות בראש ביהמ"ד לרבנים; התרגום וההוצאה העברית נערכו בידי נכדו, הקדיר על שם סבו הגדול, אשר הוסיף ביבליוגרפיה של הספרות בנושא הספר שיצאה אחרי הופעתו. תזכיר פרט טכני קטן ומאלף: בספרון העברי ניתן הצלום של שער הספר המקורי, בגרמנית, ושם מכונה המחבר ד"ר י. הילדסהיימר. בתרגום העברי הושמט התואר דוקטור; שמא כשום טעם הדור, ושמא להכשיר את הספר בעיני הסולדים מהצירוף רב־דוקטור. לדידי הצירוף הזה כולו לשבח, והטיפוס הזה הניב פרי הילולים, שאף אנו ניזונים ממנו. אלמלא התנגדותם של חוגים מסויימים בארץ, המתעטרים בעטרת צדקנות להעביר את הסמינר ארצה בשנת תרצ"ג, שנת עליית היטלר לשלטון, כי אז לא היה עתה המוסד נספד בראש הספר בהערה ,,ונסגר ביום ט"ו מרחשון תרצ"ט, ליל הבדולח' — ואולי גם היהדות הדתית שבארץ, ד־מכילא המדינה כולה, היתה בריאה יותר ועשירה יותר מכח תוספת הגוון של תורה עם דרך ארץ, מכח טיפוס של מנהיג־עדה המאחד בנפשו לדבנות ויראת־שמים, עם פתיחות מדעית ומעורבות בין הבריות.

מתוך ערגה הרבינו לכתוב על יהדות אשכנז המעטירה ועל מוסדה הרבני הגדול ,,ועלינו לפנות עתה לעבר רחוק יותר ומפואר יותר, אל נושא הספר, הוא מקדש הורדוס.

גוף הספר והערותיו

הספר בנוי פרקים המעלים בקודש: כל פרק נפתח בתיאור כללי לפי המשנה, ומסתיים בדיון בפרטים נוספים על אלו שנדונו בפרק המציוני במשנה ובמכתבי יוסיפוס. הפרקים הם: פרק א' — הר הבית, סעיפיו: סוגי האמה שלנו ושל היוונים, שטח הר הבית, מספרם ומיקומם של השערים בחומת הר הבית, הסורג, מספר המעלות בחיל. פרק ב' — עזרת נשים. סעיפיו: השערים בעזרה, גובהם ורוחבם של הדלתות בשערים, חמש מעלות אל השערים מקומו של שער ניקנור. פרק ג' העזרות עד לאולם. סעיפיו: המחיצה בין עזרת ישראל לבין עזרת כהנים, אורכו ורחבו וגובהו של המזבח. פרק ד' — האולם. סעיפיו: גובהו ורוחבו של פתח האולם, אורכו ורוחבו של האולם. פרק ה' — ההיכל, קודש הקודשים והשטח שמאחוריו, סעיפיו — פתח ההיכל, רוחב ההיכל וקודש הקודשים ובליטות האולם, גובהה של הדיוטה התחתונה ושל העליונה, שתי הפרוכות בין ההיכל לבין קודש הקודשים. בכל אלה מובאים דברי יוסיפוס כדי להסביר ולהשלים בעזרתו את לשונם הקצרה של חז"ל.

לא פחות חשובה מגוף הספר בכמות ובאיכות, הן ההערות והתוספות הבאות לאשש וגם להעמיק את מסקנות המחבר. הנספחים הם: הקפיוס על ירושלים ומקדש זרובבל, למאמרו של צ. גרץ: ,,התצדרות ר השערים של בית המקדש השני'. חלק מן הנדון בהערות: קיום מצוות בידיעה מדוייקת של נתוני ביהמ"ק והשיבות ליסודה של מסכת מידות, עישורי מידות הקרקע של חז"ל, מקומו של החיל, גובהה של חומת עזרת נשים, ציוני העזרות בתנ"ך, דירוג ביותר הכניסה למקדש והפלידי הכהנים, והאם בנה הורדוס את בנין המקדש כולו מחדש, היקפה ומספר תושביה של ירושלים, ועוד. בהערות יש להזכיר את חלקו של האדריכל דוד קוטלר, שמתוך עיסוקו באמנות ובאדריכלות יהודית מתמחה במיוחד בבעיות האדריכלות של המקדש. הוא עידכן את החומר ע"פ הדברים הרבים בספרות הארכיאולוגית שנכתבו בנושא, מאז חיבור המקור הגרמני של הספר. אלא שלכתחילה לא היה מקום להרחבות יתירות לצד הארכיאולוגי, בהיות מחבר הספר ת"ח — פילולוג ולא ארכיאולוגי הוא הסתמך על המקורות הספרותיים, ופחות על המימצאים הארכיאולוגיים, כפי שנודעו בימיו ע"י חלוצי מחקר א"י.

הערות והבהרות

ועתה לגבי כמה פרטים בספר ובתרגומו, הדרושים הבהרה לענ"ד.

א) בעמ' 20 הערה י"ג נקבע לרוחב הר הבית המזרחי, שמתוך לעזרות ולחיל, 168 אמה, וזאת מתוך החשבון שהעזרות והחיל כללו יחד 332 אמה, כך שמחמש מאות האמות של כלל־המכלול נותרו 168 אמה, לכך יש להעיר, שלמידות העזרות יש להוסיף את עובי חומותיהן, כמו שבמידות ב' ז' מחשבת המשנה את עובי כותלי הבית בכלל חשבונה. אך בעיקר המוה שהמחבר לא התחשב בשטח הה"ב שבמערב לעזרות, שטח המוגדר במשנה הראשונה של מידות ב: ,,מעוטו מן המערב', שאכן היה שם רווח ניכר מערבה לעזרות, משמע מכמה תיאורי־מלחמה שביוסיפוס, כגון ב,,מלחמות' ה' א', סוף ה' אודות הצבת מכונות מלחמה על הה"ב, מערבה לעזרה.

ב) באותה פיסקא שב,,מלחמות' באמר שכל שאר הכיורנים, חוץ מהמערבי הפרידו מדרגות בין הה"ב לעזרות. זאת ידיעה חשובה לדון בדעת המחבר, כי לצדי צפון ודרום של העזרות עלו סוללות עפר בצורת פרסות, ובניהן חמש מעלות. בודאי יש קושי בהסברת חמש המדרגות, שבתיאור יוסיפוס עולות לשערי העזרות. אך לעולם ברור, שנוסף לשתים עשרה המעלות שבמשנה, או י"ד המעלות שביוסיפוס, העולות מהה"ב לכלל — העזרות, היו מעלות נוספות אל שערי העזרה הפנימית (עזרות ישראל וכהנים), כדי למלא את הבדל הגובה של עזרה זאת מעל עזרת־הנשים; על הבדל הגובה מעידות חמש־עשרה המעלות היורדות משירת הלוים, שעלו מעזרת הנשים לעזרה הפנימית.

אם חמש־עשרה מעלות עולות לעזרה במזרח, מגובה עזרת נשים, כיצד בצפון ובדרום רק חמש מעלות? אין אנו יודעים סיבן של אותן ה' מדרגות; יתכן גם שמנויות רק חמש המדרגות שהיו מחוץ לשערים, ושמדרגות נוספות, או רצפה משופעת, היו בתוך אולמות השערים הרחבים, שהילדסהיימר מזכירם בעמ' 36, ע"פ יוסיפוס.

דומה שיש אי־בהירות בתרגום העברי באותו ענין. בתרגום שבעמ' 38 (למטה) משמע, כאילו חמש המדרגות של שערי צפון ודרום הוליכו גם לשער המזרח, למען השלמת הכבהה האדריכלי; אך מבחינה טכנית זה נראה כבלתי אפשרי. ע"פ המקור הגרמני נראית כוונת המחבר, שחמש המדרגות היו רק בצפון ובדרום, אלא שתיאור יוסיפוס מתאים בדרך כוללת, כאילו היו גם במזרח, למען ההרמוניה של התיאור הספרותי.

ע"פ התרגום העברי של שליט ל,,מלחמות' נראה, שאולי אין צורך להתלבט בבעיה הזאת. יוסיפוס (ה' ה' ב') מכיר אחרי חמש המדרגה את שערי הצפון והדרום, ורק אחריהם את שערי המזרח; שמא ניתן לייחס את המדרגות לצפון ולדרום בלבד; ועדיין צריך פה עיון פילולוגי והנדסי.

ג) בעמ' 39 מובאים דברי יוסיפוס אודות האולמות הרחבים של שערי העזרה. אולמות אלה אינם מוזכרים במשנה מידות; אך זכרם בא בסברות התנאית, בתוספתא יומא א' ב', בלי פירוט מידותיהם. אם ע"פ יוסיפוס היה עומק האולמות האלה שלושים אמה, מסתבר שכך היה גם רוחב הלשכות שבין שער לשער. קשה מאוד לתאר ולשרטט אולמות ולשכות אלה בתוך קל"ה האמות של רוחב העזרה קרוב לוודאי, שבניינים אלה, ואולי גם הסטיו שלפניהם, היו מחוץ לאותן קל"ה אמות, המציינות אך חלל העזרה, ואת השטח שקדושתו היא קדושה מלאה של מחנה־שכינה.

מכמה דברי תנאים (מעשר שני ג' ח, ותוספ' ב' 13—16.) משמע, שלא כך היתה קדושת הלשכות האולמות־השערים. הם נוספו איפוא, בשטח שקדושתו מחנה־לויה, בימי הורדוס; ויותר מסתבר שנוספו באותה הרחבות שהיו לפני הורדוס, כגון בימי שמעון הצדיק וכגון בימי החשמונאים, כי קשה לתאר שלפני הורדוס לא היו לשכות סביב העזרה הפנימית.

על כל פנים יותכן שאל רוחב קל"ה אמות העזרה יש להוסיף ששים אמות למבנים שבצפון ובדרום, ואולי גם כמה אמות לסטוים; אזי יתקבלו קצ"ה אמות רוחב על קפ"ז אמות הרוחב, ויובנו דברי יוסיפוס (מלח' ה' ה' ב') ע,,המקדש הפנימי' היה ריבוע.

בחשבון זה, שאינו אלא משער, לא התחשבנו בעובי החומות השונות. יש מחוקרי אח"צ, המוסיפים לשכות גם במערב־העזרה; דבר זה מסופק, כי לא שמענו על לשכות כאלה.

ד) על־פי יוסיפוס אין שערים במערב חומת העזרה וכך גם שיטנו במשנה ה' של פרק ראשון במידות; אך משנה ד' שבפי השני מזכירה שם שני שערים חסרים שד"ר ע. הילדסהיימר מבקש ליישב את הסתירה, בחתו את שני שערי־המערב בצדו האחורי, מערבי, של בליטות־האולם. היו שם פתחים, אך מהמשנה שבפ"ק ב' ברור שלא בהם מדובר אלא בשערי־חומת העזרה.

הלכתא דמשיחא כדבר אקטואלי

כיון שהשערים עלומי־שם הם, כנראה לא שימשו למעבר, ולכן לא הוזכרום המשנה בפרק א', ויוסיפוס. הם לא יכלו לשמש כמעבר החוצה, כי כאמור לעיל, בצד מערב לא ירדו מדרגות מהעזרה להיכל. מדוע אפוא שערים שם? נוכל לשער, שהם נוהגי עם מבית־זרובבל, לפני ההרחבות. אולי באותן ההרחבות, נוספו לשכות גם במערב העזרה, ואלו נבנו על שטחן של המדרגות. כיון שהשטח הפנוי של ההיכל היה צר ב־

(סוף בעמוד 6)

במרום הרים

מאת אהרן קורה

מוכן לזמן תתעורר בי התשוקה לצאת לרחבי הארץ, לנשום ריח שדה וחורש, ולראות שוב את העמק, שמראהו, על ההרים העוטרים אותו, חקוק בלבי ללא הימחק. רק לעתים רחוקות ניתן חפצי זה בידי.

לאחר מלחמת ערב הראשונה בישראל נזדמן לי לצאת לרחבי הארץ ולראותה לאחר כל שעבר עליה. האדמה שפצה ירקות (יריד פתוחה, רי"ש שווה), כתמיד בתחילת קייץ, כיסתה על הדם והתוה פיה, ואילו שתתו המסוער של הים נחרש קמטים קמטים התנפס לעין כדין דברים בגוי... על פסגת הכרמל היותה דממת בדידות ותוגה נהירה, כאילו טמון בהן דבר־סתר לא־ייגלה לאדם לעולם.

ראוי לצאת לדרך בהשכמה. הלב פתוח אז למראות הרעננים ועונה בחדווה לזהב־הבוקר ומזמר חרש לעצמו והכל קל ומובן, אולם יצאתי בשעת יום מאוחרת, בשעה שהחושים אינם ערים די־הצורך לקלוט את המראות.

הפעם לא באתי בגבול העמק, ראיתיו בלבד, ממרום־הרים, מעל פסגת כפר החורש, הפתוחה לרוחות שמים והבשקפת על כל סביבותיה.

עם העליה להרי נצרת צצה מדי פעם ועלתה דמות הר יפה מראה, או גבעת־חן מעוגלת, שבישרו את קרבת העמק, ובכל זאת לא התעורר הלב כאשר צפיתי. הנה עלה ריח שדה וריח פרי הארץ: תאנה חרוב, או אלוקים יודע מה, אותו ריח חשתי בו בהיכנסי לארץ במסתר־ליל, ואורות ישובי הגליל, שבדמותם נגלתה לי הארץ, רמזו מתוך אופל האדמה המתוק, כנה שאנבים, ובהושעתה אותו ריח התעורר הלב גם התעורר הכל נעשה קרוב קרוב, גם הערבי בעל זקנקן השיבה, שרכב על חמורו לבוש כתונת־פסים משונסת כיהודי נחוה לי ערבי זקן זה, יהודי קדמון.

הגלבוע רמז מרחוק במתיקות מוכרה, כי בטלו חסיתי שנה משנות ראשית בארץ ועל צלעו המטולע טיפסתי עד הגיעי לראשו, כדי לראות את מרחבי הארץ.

בלילה כיסה ערפל את העמק, כמכסה דבר־סוד, ועם אופל שחורית, הסוב מכל אור עשוי בידי אדם, החל הערפל נמוג והולך תוך ליטופי פרידה על ראשי ההרים, נתעוררו צפרי הרון. אהה מהן המריאה להראותני את שמש הבוקר בתוך כנפיה, שנעשו שקופות ככנפי הפרפר.

שיסוד מרומים הייתי בעלותי לפסגת כפר החורש. מסביב נשתפל הכל, נתגלה הכל. העמק נתערטל מן הערפל והוא קטן משחזיתיו בדמיון, משל בימצם עצמו, שאפשר יהיה לראותו כולו. הגלבוע רחוק והוא ברור כולו באור הבוקר. לפי חימוקיו אכיר את מרחוק את המקום שם היו הימים לי כימי ילדות טובים, לרגליו התהלכתי בימי קיץ, מקשיב לכל רחש בדממה החמה, שומע רשרוש לימאה מתחמקת ומסתתר בין עשבים יבשים, וסופג דמותה של גבעת המורה, המתפרקדת בחמה וצלעותיה האדירות, המעוגלות יורדות כשלמה. הפעם אראנה מאחוריה ומגמה המשולשת מתווה בטוהר האויר קו עדין להפליא.

בהגיעי לפסגה נתגלו מראות הוד, נתגלתה הארץ ומלואה, מחרמון עד־תרמון, הרי נצרת הקרובים, המיוערים והכרמל הרחוק, עין הים המבהיקה, מעורפלת מעט מומט ריחוק והתבור התומך שחקים, הרי הגליל העליון ומעבר להם החרמון, היושב בהדרגה וראשו בשמי השמים.

ספר יובל ומחקרו

מאת מ. אונגרפלד

יצא ספר היובל לכבוד פרופ' שלום בארון בעריכת ר' שאול ליברמן, החלק העברי, הוצאת האקדמיה האמריקנית למדעי היהדות, ירושלים תשל"ה, תל"ט עמ'.

בבית אביו המשכיל האמיד ר' אליהו, בנקאי ושנים רבות ראש הקהילה בטארנוב, קיבל מילדותו חינוך דתי וכללי כאחד. למד תורה מפי מלמדים תלמידי חכמים, ולימודים כלליים אצל מורים שהכינוהו לבחינת הבגרות. כן למד אצל הגאון ר' יוסף ענגל מקראקא וקבל ממנו היתר הוראה.

לאחר שגמר את הגימנסיה בתרנ"ג בקראקא ולמד שנה אחת באוניברסיטה, פרצה מלחמת העולם הראשונה ועבר ללמוד בבית המדרש לרבנים ובאוניברסיטה בוינה. ב־1917 הוכתר בתואר ד"ר לפילוסופיה וב־1920 הוסמך לרבנות וב־1922 הוסמך כד"ר למדעי המדינה 1923 הוכתר כד"ר למשפטים.

בשנות תרע"ט—תרפ"ו שימש מורה להיסטוריה בפידגוגיון העברי בוינה מיסודו של הפרופ' צ.פ. חיות, ובשנת תרפ"ו — הוזמן לשמש מורה להיסטוריה ומנהל הספריה במכון לחכמת ישראל מיסודו של סטיפן ווייז בניו־יורק. בשנת תרצ"א, כשנוסדה באוניברסיטה קולומביה בניו־יורק הקאתדרה להיסטוריה, לספרות ולמוסדות של עם ישראל נתמנה בה בארון כפרופסור, כיושב ראש החוג למדעי היהדות, ובהשפעתו נעשו בה מדעי היהדות חלק סדיר של הלימוד האקדמאי. משנת 1954 הורה בארון היסטוריה יהודית כפרופסור אורח בבית המדרש לרבנים בניו־יורק.

ספריו הראשונים

בארון פיתח עבודה מדעית וספרותית וחיבר ספרים בכמה לשונות בעזרת ידיעתו הלשונית הרחבה, ובתוכן גם הלשונות הסלאוויות והרומאניות. ספריו הראשונים שהוציא בגרמנית; שאלת היהודים בקונגרס הווינאי' (1920) תיאורי ההלכה המדינית של ,,פרידינגר לאצאלט־ (1933) ובאנגלית כתב ספר על ,,הרום המושב האמנציפאציה', על ,,הלאומיות ואי הסבלנות' ובא ספרו הגדול בן שלושת הכרכים: ,,היסטוריה חברתית ודתית של היהודים' (1927), במהדורות הבאות בתרגומו העברי בשם ,,היסטוריה חברתית ודתית של עם ישראל' הורחב לשמונה כרכים. ספרו החדש הוא הקהילה היהודית, תולדותיה ומבנה עד תקופת המהפכה האמריקאית (1942) ג' כרכים, לאומיות מודרנית ודת'.

סימני ההיכר של כתיבתו הם רב צדדיות, כשרון רב להתפיסה סינתיטית ובקיאות יהודה במינה במקורות ספרותיים מרובים בלשונות שונות. בארון שהיה המייסד והנשיא של המכון וגם העורך של ,,הרבעון למדעי היהדות', תרם להתעוררות תרבותית יהודית בארצות הברית ולשיקום אוצרות התרבות היהודית שנשדדו באירופה על ידי הנאצים.

אגרת מונציה למעץ

סידרת המחקרים בכרך, פותח שלמה אידלברג, המביא אגרת שנשלחה מונציה למעץ במחצית המאה הי"ח, ובה פרטים על הקשר שהיה קיים בין קהל האשכנזים בירושלים ובין הקהילות השונות באירופה המערבית, באגרת זו גם כמה פרטים לתולדות חייו של הרופא והמקובל יקותיאל גורדון, שבא מווילנא ללמוד רפואה בפאדובה התקרב אל הרמח"ל הוקסם מתורת הביסתורייה שלו, נתן פירסום לדעותיו ולשאיפותיו המשיחיות הנותקי בשל כך על ידי יעקב עמדין.

חוקר משפטי האינקוויזיציה בספרד, פרופ' ח. ביינארט, מוכיח כתוך תיקי האנוסים אברהם ראובן ואחרים, כיצד שהללו נפשו בארץ שגלמה במהותה את הנצרות, מפיציה של תורת משה ומתוך הרתמם על ההמרה, ביקש ניתוצים בעריבתם לכל דבר יהודי שנתקדש באומה.

במחקר ,,מעמדה של התנועה השבתאית בירושלים', מוכיח מאיר בניהו, שירושלים היתה מעוז למתנגדי השבתאות. כראשית הדעתו על שבתי צבי בירושלים הטילו עליו מתנגדיו חרם וגרשוהו מן העיר.

חיים־הלל בן ששון מוכיח, שבראשית דרכה שללה הקראות מיסודו של ענן, שלילה תקיפה כל מגע חברתי עם אדם שאינו משתייך למחנה שלה.

משה דיוויס, מרחיב את מחקרו של שלום בארון על שדרי ארץ ישראל שהגיעו לאמריקה במחצית השניה של המאה הי"ח ועל יסוד כתב יד השמור בבית הספרים הלאומי בירושלים, המפיץ אור על היישוב הזיל בארץ ישראל באותן השנים ועל הציבור היהודי המתרחב בארצות הברית. מקור חדש בתחום מחקר זה, טמון בהעתקי האגרות של הפקידים והארכיונים מאמסטרדם.

פילפול וחילוק

ת.ז. דימיטרובסקי מוצא, שהמונחים ,,פלפול' ו,,חילוק' אינם שמות נרדפים לדבר אחד, אלא הם שני מושגים נפרדים. היה זה הרמ"א שהשתמש לראשונה במונח ,,חילוק'. מה בין פלפול לחילוק? לפי מהותה ועניינה, שיטת לימוד זו, היא אנליטית־פילולוגית בעיקרה. היא מפרקה את הסוגיה לפרקיה הזעירים ביותר ומציינת בהם כאילו היו כולם בעלי ערך שווה. מהותו של ,,החילוקי מוסבר בצורה ברורה ביותר. ר' שמואל בנו של ר' יחזקאל לאנדו בעל ,,נודע ביהודה'. יחידה קטנה הכוללת קושיא ותירוץ, שאלה ותשובה היא ,,פלפול', שרשרת של יחידות כאלה, שמצד התוכן הן עוסקות בסוגיה המקומית ב,,עומק העיון' הוא חילוק, נמצאנו למדים, החילוק, הוא מעין בנין־על הנשען על מכח הפלפול. החילוק הוא סינתזה באופי ומגמתו לארגן ולהרחיב את הפרטים לתוך המסגרת הכללית של הסוגיה. הפלפול היה קשור קשר הדוק וקפדני אל הטכסט והגלמד: החילוק, שהיה שלב יותר גבוה במערכת הלימוד, לא היה קשור בלמידת הטכסט והיה ניתן בעל פה.

יצחק טברסקי כותב על ר' יוסף אשכנזי, אחת הדמויות המקוריות ביותר בין חכמי ישראל במאה הט"ז, מבקר נוסח המשנה ואיש סודו של האר"י. בביקורת חריפה יצא נגד ה,,מורה נבוכים' של הרמב"ם ודחה גם את ה,,משנה תורה'. יצחק טברסקי מוכיח, שגילו פנים בדברי הרמב"ם של משנה תורה שלא כהלכה. בהקדמתו לספרו זה הצהיר הרמב"ם: ,,לפיכך קראתי שם חיבור זה ,,משנה תורה', לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחילה ואחר כך קורא בזה ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם'. דבריו אלה הסעירו את הגאונים לתלמוד בבלי, שבמקומו אמר להעמיד כאילו את חיבורו משנה תורה. ויש לפרש את דבריו באופן אחר, כפי שהבהיר באיגרתו לר' פנחס הדיין: דע תחילה שאני חס ושלום לא אמרתי לא תתעסקו לא בגמרא ולא בהלכות הרב אלפסי או הלחו. עם זה נמצאו החכמים מלקרוא את הספר בשם ,,משנה תורה' העדיפו את השם: ,,היד החזקה'.

בפרקי ,,ישראל במחשבה והתרבות בימינו' מסכם אריה טרטקובר: המקום הרחב שנציגי ישראל תופשים בחקר החברה בימינו והעולה לרוב הרבתה על מה שמגיע לה, בשים לב למימדים המוגבלים של החברה הישראלית בא כאמור בשל אופייה הבלתי רגיל, האומר לחוקרים להקדיש לה תשומת לב רבה.

רדיפת דת ישראל

בקיאות הרדיפות רבה השקיע ר' שאול ליברמן במחקרו ,,רדיפת דת ישראל', נושא שדשו בו רבים ועדיין לא נתברר כל צורכו. האגדה ייחסה לתקופת השמד סיפורים המדברים בתקופה של גזירות ויוחסים בסמוך לזמן החשמונאים בה, הוא דורו של שמד בזמנו של אדריינוס. לאמיתו של דבר, לא כל הגזירות נתנו על עם ישראל בבת אחת ויש לבדוק את טיב הגזירות, הנה איסור על המילה קדם לשאר גזירות המלכות והיא לא היתה מכוונת כלפי היהודים בלבד, כאן הכניס חוק דומה את המילה לכלל החוק של איסור הסירוס. אין ספק, שגזירה זו היתה כסיבה עיקרית לפריצת מרד בר־כוכבא. אכן כשהתחילה בהסיסה לאחר שדוכא המרד. אסרה המלכות את קיום רוב המצוות. כאן מראה ליברמן את בקיאותו הרחבה ואת חכמתו המעמיקה בביאורי דברי חז"ל, חידושיו מאלפים מאד.

כידוע נחלקו החכמים בקביעת זמן חיבורם של שני ספרי הקבלה ,,הקנה' ו,,הפליאה', ב. נתניהו מקבל את דעתו של ה. גרץ שספר ,,הקנה' נתחבר במאה הט"ו. יהושע פינקל כותב על האגדה של תהיית הפגרים בברית בין הבתרים, ר' אליעזר אריה פינקלשטיין דן בסוגיה של שיטות עתיקות בה' עדים וזוממים. ל. א. מפרסם כאן מתוך כתב יד את אוצר הכבוד השלם למסכת כתובות לרבנו טודרוס אבולעפיא מטוליטלה. משה צוקר מוזה קטע מחיבורו של ר' יעקב בן אפרים מאיל, שכתב נגד הקראים.

מחקרים מגוונים

בן ה. רוזנבלום עומד על הסיבות שמנעו מאת אחד העם להקדיש את זמנו ואת כשרונו לחקר מדעי היהדות, הוא מיקפק רוב ימיו, אם חונן בכל הסגולות הדרושות לעבודה כזאת. ועל כן נתקע בשטח הפעורד שבין מחקר לפובליציסטיקה. יהודה רוזנטאל מביא מתוך כתב יד פרקים המשקפים את המאבק של יהודות צרפת ואשכנז עם הסביבה הנוצרית. במאמר ,,נבואות על עלית אכספיסוס לשלטון' כותב א. שליט על אותה הנבואה המובאת במלחמות היהודים ליוסף בן מתתיהו. הדבר שעורר אותם ביותר למלחמה, היה חזון שהשתמע לשתי פנים, כי בזמן ההוא יקום מתוך ארצם אחד שימלוך על העולם כולו. חכמים רבים הוטעו בפתרון, ואילו דבר הנבואה גילה את מלכות אספסינוס, שנתמנה ביהודה למושל בכיפה.

הספר מסתיים במאמרו של שלום שפיגל ,,רשימה של סדרי עבודה קדומים' והוא קטע מן הגניזה. לפנינו מאסף עשיר ובו חומר מאלף על אישים ותקופות בישראל.

הדים

פגישה בפוטסדאם

מאת משה אפרת

,,פגישה בפוטסדאם' מאת צ'ארלס ל. מ', הבן, 370 עמ', בצירוף תמונות, הוצ' אהאגס ושות'

בהתחלת המלחמה העולמית הראשונה המציא מומחה בריטי לתעמולה, שזהותו אינה ידועה: ,,הלחמה כדי לשים קץ למלחמות'. הסיסמה תרמה רבות להעלאת המוראל עד שהתברר שהיא נבובה וריקה.

כעבור זמן מה הגדיר וודרו ווילסון נשיא ארצות־הברית את המלחמה העולמית הראשונה בתורת ,,מלחמה שמטרתה להבטיח דימוקראטיה לעולם'.

שוב עברו שנים עד אשר נוצרה הגדרה אחרת שנוסחה ע"י לואי ג'האלה, מראשי ה,,סטייט דפרטמנט'. הוא כתב:

,,לו ידע העם האמריקאי את המצב לאמיתו בשנת 1917, לו הוינו אותו בעובדות ולא בהזיות — לא היו מצטרפים למלחמה ובנות הברית היו מפסידות במלחמה'.

הסיסמאות העלימו את העובדה מפני מרבית תושבי אנגליה ואמריקה שמיליוני בני אדם נהרגו או הפכו לבעלי־מום למען מאבק על שווקים, על הגברת השפעה כלכלית או הגדלת שטחים את התעצמות גלובאלית.

בסיומו של כל אחת משתי מלחמות־העולם האמינו האזרחים על אף התכחשות מן האשליות שמן ההכרה הוא שהקרבנות שהקריבו יתנו תוצאות לשלום. טוב ויפה להיות מנצח, אולם לא היה די בכך. מן ההכרח היה שהנצחון יניח יסודות לעולם טוב יותר. חשוב מזה — הנצחון חייב להבטיח הגאים לשלום בר־קיימא. העולם לא הטיל צל של ספק בכך ש,,שלושת הגנראלים', טרומאן, סטאלין וצ'רצ'יל נועצו בפוטסדאם בסוף יולי 1945 כדי להבטיח והקדמות מזהירה לקראת המטרות שהוכרזו לעיל.

והנה בא מחבר הספר, מי שהיה עורך של כתב־העת ,,הורייזן' ומגיש לנו ספר מבוסס על מחקר עובדתי, הבגולל בצורה דראמאטית את מהלך הבאוגות ומצביע על הפער בין שהקהל הרחב חשב שקורה לבין מה שקרה למעשה.

המחבר כותב בין השאר במבוא לספרו:

— בוועידה השתתפו שלושה אנשים שכל אחד מהם היה מעוניין בהגדלת השפעת ארצו ושל השפעתו שלו עצמו והם עמדו על כך שיש להם סיכויים טובים יותר להשגת מטרתם בעולם של פירוד מאשר בעולם של אחווה וריעות.

מוכיחות זאת דריחות של הישיבות הרשמיות, שיחות בלתי־רשמיות, זכרונות של המשתתפים בקבלות הפנים, חלומות צ'רצ'יל בלילות הפסגה, הערות דרך אגב של טרומאן וגישתו הקרירה והעניינית של סטאלין. אנו רואים שלושה אנשים שנטלו לידם כוחות היסטוריים, סכסוכים בינלאומיים, דברים פוליטיים וכלכליים דחופים ועיצבו אותם ל,,קאוס בליי', היינו ,,גורם מלחמה'. הם לא ניסחו בסוף הוועידה את אותו הסכם שלום שהתעתעות רמזה עליו. מה שהם עשו היתה הצהרת שלוש המעצמות בדבר מלחמה קרה. כיצד מנעו את בוא השלום. זה נושא הספר.

הקורא הצבאי, המתורגל בצעדים הדיפלומאטיים של ימינו והרגיל ללכת בשביל בו מדריכו עתונות העולם, מקווה בהתחלת הספר שהמחבר חוטא בהפרזה. הקורא בשלה את עצמו שהמחבר לא יצליח להוכיח לו את צדקת טענתו. הקורא סבור שהמחבר רודף סנסציות המעוניין ב,,עור אווז' ובמידת שער. הקורא מעוניין בהגעת עצמו בשלוות נפשו, אולם המחבר מגיש עובדות ומסמכים בעוצמה כה רבה עד שאין כמעט להאשימו בטעות או בזיוף מכוון. האמת היא שלכל אחד משלושת הגדולים היתה סיבה לא לעשות מה שדעת הקהל ציפתה ממנו. היינו התקופה של שקט ושלווה במקום תקופה של פירוד וחילוקי דעות.

מה היתה עמדת טרומאן?

המחבר מגדיר זאת בצורה קולעת בכתבו: ,,אם אתה עומד בראש אומה חזקה ויש לך כל הסיכוי שאומה זו תהיה חזקה עוד יותר בעתיד, אזי לא תהיה לך כל נטיה לפתור בעיות וליטול על עצמך אחריות על ידי הסכמים. הקו בו תנקוט יהיה ליצור יותר בעיות במקום לספק להן פתרונות'.

לאור העובדה שעצמת אמריקה הלך והגדל ובעיקר לאור העובדה שהייצור של פצצת האטום נכנס לשלביו הסופיים היתה לטרומאן כל סיבה לא ליטול על עצמו התחייבויות כלשהן לגבי העתיד. שום איש לא יתחייב למכור מניות במחיר של מאה דולר אם יש בידו מידע מוסמך שבחודש הבא ניתן יהיה למכור את אותן המניות ב־150 דולר.

אשר לרוסיה ההרוסה והחלשה מבחינה כלכלית, סטאלין שנמצא בנקודה של חולשה ברורה ובולטת לא היה מעוניין בהסכמים שיידאו לאחר מכן כויתורים שהושגו תחת לחץ. האמת היא ההיפך מזה: בעיני סטאלין היה זה הרגע המתאים להגביר את חילוקי הדעות בפוטסדאם במחיר של פירוד מכיוון שחתר לקראת פיצויים מיידיים גדולים ככל האפשר ולהגברת איזור ההשפעה הרוסי במזרח אירופה.

ומה בדבר צ'רצ'יל?

הוא היה מעוניין בהחרפת חילוקי הדעות בין רוסיה לאמריקה ככל האפשר. מטרתו היתה מניעת כל הסכם אפשרי בין רוסיה לאמריקה על חשבונה של אנגליה ששפכה את דמה במלחמה והיתה חלשה ביותר. יוצא איפוא שגם צ'רצ'יל היה מעוניין יותר בחילוקי דעות מאשר בהסכם. יוצא איפוא שאף אחד מן השלושה לא היה מעוניין בהרמוניה וביציבות. בהעדר סכנת מלחמה הגורם החזק ביותר לקיום אחדות לאומית היה הקיום של סכנה זרה, מכשיה או דמיונית.

המחבר מדווח בכשרון בלתי רגיל על הישיבות ליד שולחן הוועידה. הוא מתאר גם את התנאים הפיזיים ששררו בסביבת פוטסדאם. באי הוועידה סבלו מיתושים, מחום מעיק ובמרחק של קילומטרים אחדים היו גופות וקובות מונחות ברחובות והמוני פליטים מיואשים וחסרי קורת גג מלאו את הסביבה.

אם כי מרבית באי הוועידה לא ידעו על כך, היתה זו הפצצה האטומית שהיתה קרובה להשלמתה באלאמוגורדו, שהטילה את צלה על הוועידה. דיוני הוועידה נמשכו עדיין כשהגיעה הידיעה הראשונה על הצלחת הניסויים ולאחר מכן באה ההחלטה להטיל את הפצצה על יפאן. כשנתקבלה ההחלטה הגורלית, להטיל את הפצצה על יפאן, רשם הלורד מוראן, רופאו של צ'רצ'יל ביומנו בבאבלסברג:

— בכל שנות המלחמה לא היה כמעט כה קודר בעיני וכל כך נואש והעתיד היה חסר כל תקוות... פעם ישנתי בבית בו בוצע רצח. הרגשה זו חוזרת אלי בלילה ההוא...

המחבר מסביר בצורה שאינה משאירה מקום לספק שטרומאן החליט להטיל את פצצת האטום על יפאן, אם כי רבים מיועציו הצבאיים הבטיחו לו שמבחינה צבאית אין הדבר הכרחי. המחבר טוען שנימוקי טרומאן היו פוליטיים ולא צבאיים. מטרתו העיקרית היתה להשיג את כניעת יפאן בטרם יספיקו הרוסים להשתתף בכל כוחם ועוצמם במלחמה במזרח הרחוק.

המטרה השניה של טרומאן לא נגעה ליפאן כלל. הרס הירושימה בא בעיקר להדגים לפני הרוסים בצורה אימתנית את הכוח העצום שנמצא בידי אמריקה. שר החוץ האמריקאי, ביירנס העיד שהפצצה האטומית באה בעיקר ,,כדי שרוסיה תנהג בצורה נוחה יותר באירופה'.

יד הרב הרצוג

מכון התלמוד הישראלי השלם

הופיע

משנה זרעים ח"ב

למסכתות שביעית — בכורים

עם שינויי נוסחאות

מכתבי־היד של המשנה והבאות המשנה בחז"ל ראשונים, ועם מסורת המשנה וציטוטים מקיפים לראשונים, הערות ומבואות עם פקסימיליות של כתבי־יד עתיקים וקטעי הגניזה.

סודרו ע"י חברי המכון
בעריכת: הרב נסן זקש

מכיל 560 עמ' כולל 48 פקסימיליות
בכריכה הדורה

מכון התלמוד הישראלי השלם — בית־וגן, ירושלים

מפיצה ראשית:
חיים גיטלר, פרץ 4, תל־אביב

هكذا من الاصل

יהודים מומרים באקדמיה הצרפתית

מאת ד"ר י. נפתלי

גם מדינאים נמצאו בחברת בני האלמוות, בין ארבעים חברי האקדמיה הצרפתית וזאת בזכות הזכרונות שפרסמו. לאחרונה נבחר לאקדמיה שר החוץ לשעבר מוריס שומאן, שהמיר את דתו לפני מלחמת העולם השניה, עשה את דרכו במפלגה הקתולית, שהיה נשיאה מספר שנים אחרי המלחמה. בחירתו עוררה שערוריה בעת הטכס התגיגי של האקדמיה בה נתקבל שומאן כחבר. לא הזכירו לו בפירוש, שדם יהודי נוזל בעורקיו, אבל נאמר לו שהוא ממוצא זר.

האקדמיה הצרפתית נוסדה על ידי רישליה בשנת 1634. הוא התבטא אז: ארצנו תשפיע על העולם לא רק בכוחה, אלא גם ברוחה — בספרותה. מייסנר, ההיסטוריון של האקדמיה מסביר: לרישליה היו מחשבות זרות, הוא הקים את האקדמיה, שנמצאה בפיקוחו תוך כוונה תחילה, שגדולי הספרות יעמידו לרשותו.

האקדמיה מונה ארבעים חבר כפי שנקבע בתקנון שלה.

"ולמה ארבעים? כי זה מספר ידוע בתנ"ך. היהודים היו במדבר ארבעים שנה. משה, אליהו ולהבדיל ישו הנוצרי. צמו כל אחד מהם ארבעים יום. דוד ושלמה מלכו כל אחד מהם ארבעים שנה. הגם, שבמשך השנים חלו תמורות רבות בחיי הארץ הזאת, מהפכות ושינויים במשטר, בכל זאת האקדמיה המשיכה לנהוג לפי מנהגים מיושנים. הארבעים נקראים תמיד "בני אלמוות" ולמזכיר התואר "המזכיר הנצחי".

כשמת אחד מבני האלמוות, מתקיימות בחירות והמועמדים חייבים לבקר את בוחריהם, את חברי האקדמיה. אחרי הבחירות מתקיימת קבלת פנים חגיגית בה מופיע הנבחר במדים של חברי האקדמיה בליווי של שנים מחברי האקדמיה. אחד השושבינים מסכם את יצירתו של הנבחר הוא עצמו נואם בשבחו של הנפטר, שהוא ממלא את מקומו. עליו להמציא את נאומו למזכירות האקדמיה, אם לאו — אינינו זוכה לקבלת הפנים המסורתית ואין לו הזכות להשתתף בישיבות של האקדמיה.

שני גבורים סרבו להמציא את נאומיהם למזכירות האקדמיה. הם לא הסכימו שיכנסו בהם שינויים והם הסופר היהודי ג'ורג' דה פורטו ריש והמדינאי ג'ורג' קלימנסו. חברי האקדמיה הם רובם ככולם ריאקציונרים ומלוכנים, אם כי שבשנים האחרונות נכנסו לתוכה כמה סופרים מתקדמים, ביניהם היהודי ז'וזף קסל, יליד רוסיה, שכתב בין השאר ספר בענין על ארץ ישראל המלוכד היהודי־צרפתי גוסטאב קאהן.

אחרי מלחמת העולם השניה נמצא המוסד של בני האלמוות במצב קשה. היו בו רק עשרים ושנים חבר, אחדים מהם מתו במלחמה ובימי המלחמה לא התקיימו בחירות. אחדים, וביניהם סופרים ידועים, גורשו ממנה באשמת שיתוף פעולה עם הגרמנים. עם שיחרורה של צרפת הזמין אליו הגנראל דה גול את המזכיר הנצחי של האקדמיה ג'ורג' צוהאמל (ביקר אחרי כן בארץ וכתב רשמים נפלאים על מדינת ישראל) ואמר לו: "צרפת זקוקה לכם". במלים יותר פשוטות נאמר אז: ארצנו איננה עוד מעצמה, שתוכל לשלוט בכוחה הצבאי והכלכלי בעולם, אבל אין בדעתנו לוותר על השפעתנו, לכן עלינו להשפיע בעזרת ספרותנו. על האקדמיה הצרפתית — המבצר הספרותי שלנו לעשות זאת.

מכיון, שהמפלגה הקאתולית היתה אחרי המלחמה המפלגה הגדולה בארץ, נבחרו לאקדמיה סופרים בהשפעת הכנסיה, ביניהם כאלה, שהצטיינו בכתיבת מאמרי רחמים על גרמניה ההרבה וזאת לפי הקו של הוותיקאן. בין הנבחרים היו גם האחים טארו.

האחים ז'אן וג'רום טארו היו אנטישמים ידועים ופרסמו ספרים על נושאים יהודיים ולרוב בגנותם. בספר הספר "כשישראל הוא מלך" ובו תיאור על ממשלת בלא קוהן בהונגריה אחרי מלחמת העולם הראשונה, כיצד הוא ועוזריו היהודים דיכאו את הנוצרים בארץ הזאת. לשבחם יאמר, שכתבו גם לטובת היהודים, בעיקר בארץ ישראל, בספר "לשנה הבאה בירושלים", סיפור הרואי על משפחת אהרונסון מזכרון יעקב במאבקה נגד התורכים ו"חבצלת השרון" בהם תיארו בצבעים בהירים את המפעל החלוצי בארץ.

מאידך, ספרם "מלכות שדי" הוא פלאגיאט מ"סוסתי" של מנדלי, בו הם מתארים בצבעים קודרים את חיי היהודים במזרח אירופה. בקשר דמצאו, שאת התירגום מספרו של מנדלי עשה בשבילם היהודי טברסקי, ממשפחת הרב מטריסק. אחרי כיבוש פאריס על ידי הגרמנים כשצריך היה להירשם במשטרה כיהודי, טברסקי לא רצה להירשם כיהודי, אבל לא רצה להתכחש לצור מחצבתו, המוצא מן המצב היה, שאיבד את עצמו לדעת. יצויין, שבעת הכיבוש הגרמני לא פרסמו האחים טרו אף מלה נגד היהודים, כי לא רצו להיות חשודים בשיתוף פעולה עם האויב.

יהודים ומומרים באקדמיה הצרפתית

מכיוון, שרוב רובם של חברי האקדמיה היו ריאקציונרים, לכן לא נבחרו יהודים לתוכה. הראשון ממוצא יהודי, שנבחר לאקדמיה הצרפתית היה נכדו של החזן מפאריס ר' אליהו הלפרין־הלוי והוא הסופר לודוביק הלוי (1834—1908) שהמיר את דתו. הוא כתב ספרים רבים, גם אופירטות, הכי ידוע שבהם הוא ספרו "הפלישה", סיפור על מלחמת צרפת—גרמניה בשנת 1870 והיה זה אחד הספרים הפאטריוטיים ביותר, שנכתבו אז על נושא זה. אביו, ליאון הלוי, פרופסור לספרות צרפתית, חיבר גם ספרים על נושאים יהודיים, "קורות היהודים מימים עברו" ו"קורות היהודים בתקופה הכהדרונית". בנו של לודוביק, הסופר דניאל הלוי לא סבל מהכיבוש הנאצי, כי הוא נחשב בפאריס כארי טהור ופרסם מאמרים ספרותיים בימים ההם.

היהודי הראשון, שנבחר לאקדמיה הצרפתית היה הדרמטורג ג'ורג' דה פורטו ריש, ממוצא איטלקי, שנולד בבורדו ומת בפאריס (1849—1930). אחרי מותו כתב עליו שבועון יהודי—צרפתי: "פורטו ריש לא דיבר אף פעם על מוצאו היהודי, חייו ומותו אבודים לנו". לשבחו ייאמר: הוא כתב פואימה יפה בשם "ברוריה", אשת ר' מאיר ובה שבחים על מנוחת וקדושת השבת. מאז לא כתב עוד על נושאים יהודיים, אבל האנטישמים התקיפו אותו, שבספריו הוא פוגע ביסודות של התרבות הנוצרית. כאמור, לא השתתף בישיבות של האקדמיה, כי סרב להגיש את נאומו למזכירות ולא נערכה לו קבלת פנים.

לפני מלחמת העולם השניה נבחר לאקדמיה הפילוסוף היהודי אנרי ברגסון, אבל בימים ההם היה מוקף מקאתולים, הם הפיצו שמועות, כי בצואתו ידיע ברגסון, שהמיר את דתו. שמועות אלה הוכחשו על ידי אשתו אחרי מותו. מאידך, יצויין — כאשר אחרי כיבוש פאריס ע"י הגרמנים, יצא הצו שעל היהודים להחתים את תעודות הזהות שלהם בחותמת "יהודי" במשטרה, קם ברגסון ממיטת חליו ובעזרת מכירו ניגש לתחנת המשטרה להירשם כיהודי. מפקד המשטרה הודיע לו, שנתקבל מישהו היתר מיוחד, שהוא פטור מלעשות זאת, ענה לו ברגסון, שאיננו מוכן להוציא את עצמו מכלל ישראל. הוא מת כמה חדשים אחרי כן.

אחרי מלחמת העולם השניה נבחר לאקדמיה היהודי אנדרי הרצוג, הידוע מכינויו הספרותי אנדרי מורוא וקיים היה ויכוח אם המיר את דתו או לא. בכל אופן הוא עצמו הכחיש זאת.

אחרי פלישת הגרמנים לצרפת, עבר מורוא ללונדון. הוא נתקבל שם בכבוד רב, כי היה ידוע שם. הלוא הוא כתב ספרים רבים על חיי האנגלים וקורותיהם. אולם, כעבור זמן קצר עזב את לונדון ועבר לארצות הברית. מספרים, שצ'רצ'יל אמר עליו: חשבתי שבא אלינו ידיד גדול, התברר לי שהוא בא כלקוח שלנו. אמרו גם, שבניו־יורק היה מורוא בא למסיבות של השגרירות הצרפתית, שניצלה את נוכחותו כתעמולה לטובת משטר וישי.

אמיל בורה, לשעבר עורך היומון "ליאורדר" בפאריס היה בעת מלחמת העולם השניה עורך הבטאון "פראנס־אמריקי" בניו־יורק. הוא פרסם בעתון זה מאמר חריף נגד מורוא ובו נאמר: "אתה מורוא כתבת, שישנם יהודים רבים בצרפת, אתה הראשון, שהקטנת את מספרם, כי ערקת מדתך". הוא מוסיף שם: בא אלי הכומר קוטורייה והטיף לו מוסר, איך יכול קאתולי להעליב קאתולי אחר. מאידך, בא אלי בנקאי יהודי מבלגיה והבטיח לי, שמורוא לא המיר את דתו, ראיה לדבר — בית כנסת ערך הרצאה ובהזמנה כתוב: "מורוא חבר בית הכנסת שלנו".

שובו של מורוא אחרי המלחמה לפאריס לא עבר בשתיקה. היו עתונים, שדרשו חקירה על פעילותו בארצות הברית ועל קשריו עם השגרירות של וישי. בישיבת אגודת הסופרים דרש הדרמטורג היהודי אנרי ברנשטיין, שהיה גם הוא מועמד לאקדמיה הצרפתית, להוציא את מורוא מן האגודה הזאת. בחוגי היהודים דובר גם על המרת הדת. אולם, בינתיים נשתתקו הרוחות וכעבור זמן קצר נשכחו כל השמועות והוא נבחר כחבר האקדמיה. איש לא הזכיר עוד את ענין המרת הדת. בכל זאת הוא ומשפחתו הכחישו זאת.

שומאן לאקדמיה

מוריס שומאן, המתקרב לגיל שבעים וחמש, הוא נואם, סופר ועתונאי במקצועו. הוא מקורב מאד לווטיקאן וכשהוא ברומי הוא מתקבל ברצון ע"י האפיפיור.

מוצאו מאלזאס והוא נמצא בפאריס מנעוריו, שם למד ספרות והיסטוריה בסורבון, הסתובב בחוגים של יהודים מתבוללים והיה מקורב לקאתולים המתקדמים, מפלגת הנוצרים—דימוקראטים, מפלגה קטנה לפני מלחמת העולם השניה.

את דרכו בעתונות עשה שומאן בסוכנות הידיעות "האוואס". בנוסף לעבודתו השוטפת בסוכנות זו, הוא פרסם מאמרים, מסות על המשטר הדימוקראטי, שהופיעו בצורת ספר. כבר אז הורגשה השפעת הנצרות עליו, כי הוא דן בהם על חלקה של הכנסיה הקאתולית בעיצוב דמות החברה וביחסים הבינלאומיים. המיר את דתו לפני מלחמת העולם השניה.

במלחמת העולם השניה נפל בשבי הגרמני, נמלט משם והצליח להגיע ללונדון ולעבוד במחיצתו של דה גול. הוא התפרסם כקריין ברדיו של צרפת התופשית בלונדון. הוא הכיר את אנגליה, אורח החיים של האנגלים ואת המשחקים המדיניים שלהם, שכן לפני המלחמה היה כמה שנים כתב האוואס בלונדון. דה גול הפיק תועלת, כי המנטאליות האנגלית היתה זרה לו.

בכל זאת, לא נמנה שומאן אף פעם על המקורבים של הגנראל, כי הוא לא העריך ביותר את ההתלהבות של שומאן, אבל ניצל אותו כאיש הסברה מעולה. עם נחיתת צבאות בנות הברית בנורמנדיה הרחיק שומאן מתפקידו ונשלח לשרת בצבא. חלוקות הדיעות בנושא זה. יש אומרים — שומאן צריך היה לצנוח בנורמנדיה יחד עם ראשוני החיילים שנחתו שם ולא עשה זאת, דה גול התאכזב ממנו, כי ראה בו מוג לב. יש אומרים שהגנראל הרחיק ממנו את האינטליגנטים שלא היה בטוח בהם ביותר ולא היה לו עוד צורך בהם כשחזר לצרפת.

אחרי שיחרורה של צרפת, הפכה מפלגת הנוצרים—דימוקראטים למפלגה הגדולה ביותר, מפלגות המרכז והימין התמוטטו אז, כי רבים מראשיהן הואשמו בשיתוף פעולה עם האויב. לשמות זאת בראש הנוצרים—דימוקראטים עמדו אנשי מחתרת ומנהיגם ג'ורג' בידו, שנתמנה על ידי דה גול כשר החוץ, היה ראש תנועת המרי בצרפת בעת המלחמה. שומאן מצא את מקומו במפלגה זו, נבחר לנשיאה ודובר בבית הנבחרים. בכל זאת לא זכה להיות שר וזאת אף בזמנים, שמפלגתו היתה הכוח העיקרי בממשלות רבות. רק פעם אחת היה מזכיר מדינה לענייני חוץ — היינו סגן שר החוץ.

לדרגת שר הגיע דווקא אחרי שדה גול חזר לשלטון, כי עם התפוררות מפלגת הקאתולים דאג הגנראל להחזיר רבים ממנהיגיה תחת חסותו. בימי שלטונו של דה גול היה שומאן תחילה שר לענייני מדע ואחרי כן שר הסעד. הוא הפך לגוליסט נלהב, בפרט כשהאפיפיור תמך במשטר הזה. בימיו של הנשיא פומפידו זכה להיות שר החוץ עד שנכשל בבחירות לבית הנבחרים לפני כשלוש שנים. יש אומרים, שגם פומפידו חשב להחליף אותו, כי שאל אותו פעם ומתי תיבחר לאקדמיה הצרפתית?

מאז עזיבת שומאן את הממשלה נעשו מאמצים מצד המימשל והכנסיה להכניסו לאקדמיה, כי הדרך המדינית נסגרה לפניו אחרי כשלונו בבחירות, באיזור בו נבחר כשלושים שנה ומכיוון, שאיננו צעיר קשה היה למצוא לו איזור בחירה אחר. מה עוד, שבינתיים נבחר נשיא חדש, שאיננו גוליסט ואין לו כל התחייבות כלפי שומאן. המאמצים הלוחצים פעלו, הוא נבחר לאקדמיה אף על פי שלא פרסם ספר בעל ערך, גם לא זכרונות מרשימים. הוא פרסם לאחרונה ספר נוסף וכן כמה מסות על בעיות החברה בת ימינו וחלק גדול ממנו הוא עיבוד של נאומים והרצאות.

בכנס המסורתי לקבלת פני שומאן לאקדמיה, נשא נאום הברכה הדוכס דה קאסטרי, הביוגראף של פטן. הוא ניצל את ההזדמנות לעשות את החשבון עם הגוליזם ועם שומאן עצמו, אם כי שחילק לו מחמאות על הישגיו כראש שירות השידור של צרפת התופשית בלונדון. אבל הזכיר גם, שדם בלגי נוזל בעורקיו של שומאן, כלומר — איננו צרפתי טהור ובכל זאת הרשה לו לפגוע במצביא גדול כמו המרשל פטן.

הנואם לא הזכיר בפירוש את מוצאו היהודי של האקדמאי החדש, כי לא רצה כנראה להסתכסך עם הכנסיה הרוצה ביקרו של שומאן, אבל מדבריו של דה קאסטרי, שעוררו שערוריה בקבלת הפנים הזאת נשמעה גם הנימה הזו.

אשר לישראל: שומאן הגן בזמנו על מדיניותו של דה גול כלפיה ועל הטלת האמבארגו נגדנו. הוא ידוע לנו גם מ"מסמך שומאן", מיסמך שעובד על ידי שרי החוץ של השוק האירופי המשותף בהשראתו של שר החוץ הצרפתי לשעבר מוריס שומאן לפתרון המשבר במזרח התיכון ובו הדרישה מישראל לחזור לגבולות שלפני מלחמת ששת הימים ובנאום ירושלים.

יצחק מן: הנציב החדש

(סוף מעמוד 3)

מציבור משלמי המסים כתירוץ בלבד. משום שחלק מהצועקים על המס השולי הגבוה אף אינינו מגיע למדרגת המס הזה. ובכלל, כל מס שהוא גבוה מאפס הוא בעצם, מס גבוה בעיני הציבור.

אנו חוזרים שוב לנושא של העלמת מס ושואלים אם אחד מהאמצעים למלחמה בנגע זה יכול להיות "הלבנת" ההון השחור ופתיחת דף חדש לניכויים. מר מן איננו מוכן להתיחס לשאלה זו מאחר והנושא יידון בממשלה. עם זאת הוא מציין כי לאחר שיקבעו שיעורי מס סבירים, בתואם להמלצות ועדת בן־שחר, תינתן הזדמנות לאנשים, ללא נקיטת סנקציות נגדם, להצהיר על הכנסה המיועד לגבי הדרך שיש סעיפים של סנקציות נגד בעלימי מס.

עמדה ברורה יש לנציב מס הכנסה המיועד לגבי הדרך שיש ללכת בה לקראת דיווח אמת של ההכנסות. לדעתי יש לתקף בכל התקיפות את הנושא של ניהול חשבונות ולא יתכן שמתוך 180 אלף נישומים עצמאיים, רק 14 אלף יגישו דוחות למס הכנסה על סמך ניהול ספרים. יחד עם זאת הוא בדעה שאין גם ללכת לקיצוניות שניה וכל 180 אלף הנישומים יעברו להנהלת חשבונות לפי כל כללי החשבונאות. לכן, יש ללכת ב"שביל הזהב" ולקבוע רישומים מינימליים שעליהן אין לוותר לפי עסק ולקבוע את העסקים שיחוייבו בהנהלת חשבונות מלאה. בנושא זה הוא רוצה ליישם את ה[illegible] בין בציבות מס הכנסה [illegible] רואי חשבון והוא מצפה ל[illegible] פעולה מצד המתנגדים לכך — סוחרים, בעלי מלאכה ואחרים.

מבלי להתיחס לענפים ספציפיים, שמדבריו ברור כי הוא מתכוון ליהלומנים, שעמם מתנהל עתה מאבק לניהול חשבונות, הוא אומר כי יש לבדוק, אם טרם נבדק הדבר, מהו המחיר, והוא מוסיף ומדגיש ולא מחיר כספי בלבד, שאנו משלמים על ויתור של ניהול חשבונות. הגורם החברתי הוא לא פחות חשוב מהגורם הכלכלי — קובע י. מן.

בין ביצוע למדיניות

ש. כמה מראשי נציבות מס הכנסה התבטאו באחרונה, בעקבות ביקורת שנמתחה עליהם ביחס לעיוותים שמערכת המסים הגיעה אליהם, כי הם רק מבצעים ולא קובעי מדיניות. האם רואה גם אתה את עצמך רק כמבצע של מה שהדרג המדיני החליט?

ת. אני רואה עצמי גם תורם לקביעת מדיניות ולא מבצע בלבד ואני רוצה לקוות שתהיה אוזן קשבת אצל קובעי המדיניות למבצעים.

בהמשך לקביעתו זו מוסיף י. מן כי הוא רוצה לעמוד במיטב כוחו ובכל התוקף, ולכך תוגש לו ודאי עזרת שר האוצר והממשלה, לא להגיע שוב לשיעורי מס בלתי נסבלים, כפי שהיו עד כה, ובעקבות זאת להגיע לשחיקת מס שממנה רוצים עתה לצאת.

נציב מס הכנסה המיועד טרם קבע לעצמו את התכניות המעשיות לביצוע תפקידו והוא מדבר בינתיים על תכניות כלליות בלבד. הוא יכול כעת לדבר רק על עקרונות וביניהם הוא מזכיר את הכוונה להגיע לכל מקרים בארץ, ולאו דווקא עצמאיים. כיום עומדים לרשות הנציבות כלים מתוחכמים — מחשבים שאינם מנוצלים במלוא יכולתם, למשל — כדי להגיע לכל אזרח ולהכניסו למעגל משלמי המס. העובדה שאזרח ידע שגם השכן שלו, הדר ברמת חיים גבוהה, משלם מס כחוק, תתרום יותר מכל דבר אחר להעלאת מוסר המס. ובטחון כזה יש לטעת בלב האזרחים — מדגיש י. מן.

ואולי כדאי לחדש את ספר הנישומים בכדי לטעת בטחון זה?

לא, אינני חסיד של ספר כזה והכנסתו של אזרח איננה צריכה להיות חשופה לכל. הנזק שפרסום כזה יכול להביא, נזק חברתי־ציבורי, עולה על מידת התועלת שאפשר יהיה להפיק לקביעת מס אמת. בהלבנת פני אדם ברבים יש להזהר בכל מחיר ואין להשתמש בדרך זו לכל מטרה שהיא.

"דינא דמלכותא"

כיהודי דתי יש ליצחק מן גם השקפה ברורה לגבי "דינא דמלכותא" שיש המזלזלים בה בעניני מס. "אראה כאחת המטרות העיקריות שלי לטעת בלב הציבור לכל שכבותיו כי עבירת מס איננה שונה מכל עבירה אחרת והעלמת מס איננה שונה מגניבה". בהקשר לכך הוא מוסיף כי לארץ באו אנשים מארצות שבהן ראו מצווה להעלים מס.

הבעיה מעשית יש לי. מן לגבי כח האדם המקצועי הדרוש לנציבות מס הכנסה, בעיית כוח היא קשה והעובדים הקיימים עושים למעלה מכוחותיהם בכדי להתגבר על העבודה, והוא מקווה לפתור חלק מהבעיה ע"י פניה לאוניברסיטאות להפנות בוגרים הלומדים מקצועות דרושים לנציבות לעבודה למספר שנים במס הכנסה. הוא מביע תקוה כי ימצא פתרון למיצוי כספי נאות למתגייסים לשורות מס הכנסה, אך הוא מדגיש עם זאת כי הפיצוי אינינו שכר בלבד ולצעירים מוצא סיפוק בעבודה, אפשרויות קידום ומיגוון של עבודות. יש לנו להציע הרבה לעובדים בנציבות מס הכנסה הם יכולים להשתלם בחשבונאות, ביקורת, מסים, מינהל, ניהול מודרני, מדעי מחשב, תפעול מערכות, סקר ביצועים ועוד. המיגוון גדול בהרבה מאשר בסקטור הפרטי — הוא מוסיף וקורא גם לבעלי מקצוע העובדים בסקטור הפרטי ללכת בעקבותיו ולהצטרף לשירות המדינה, ולו גם לתקופה מסויימת.

שאלה אחרונה לי. מן, המופנית אליו כנשיא לשעבר של לשכת רואי חשבון, עוסקת בפרשיות הכלכליות ובאחריותם של רואי החשבון. ארשה לעצמי לבוא בדרישות הרבה יותר גבוהות לחברי במקצוע ואף הם יוכלו להרשות לעצמם לבוא אלי בדרישות גדולות יותר כל עוד שזה יהיה הדדי הוא מקווה לשיתוף פעולה. תמורת הדרישות הגדולות יותר כלפי רואי החשבון הוא מבטיח להם אמון הרבה יותר גדול מאשר בעבר.

מהומה על לא מאומה

מאת יצחק דריטש

הצעת חוק מס ערך מוסף תונח בתחילת השבוע הבא על שולחן הכנסת. אם דרושה היתה המחשה של סיבוכים ובעיות אשר יתעוררו עם הנהגת חוק זה בא השבוע "תרגיל הדירות" והמחיש זאת. על רקע פרסום "הוראת מעבר" של האוצר בעניין דירות התחוללה מהומה רבתי. למעשה אין מאחוריה מאומה.

על מה אירעה המהומה?

מס ערך מוסף יחול — כאשר הוא יופעל — גם על מוצרים למיניהם וגם על עסקות במקרקעין. מובן מאליו שאי־אפשר להחיל מס באופן רטרואקטיבי. אלא מה? החוק קובע כי בעיסקות מקרקעין שהתחילו בהם אך טרם נסתיימו לפני תחילת החוק יחויבו במס כל חלק של התמורה שישולם לאחר תחילת החוק. במלים אחרות: אם הסתיימה העיסקה לפני תחילת החוק, כלומר היתה העברה ב"טאבו" לפני שהחוק מופעל, אין כלל מס. גם אם לא היתה העברה ב"טאבו" הרי החלק במחיר העיסקה שישולם לפני כניסת החוק לתוקף יהיה פטור כליל ממס.

בכך לא די. באו השרים הנוגעים בדבר, שרי המשפטים, האוצר והשיכון, והחליטו על הקלות נוספות לגבי רוכשי דירות מגורים. הם קבעו כי בעניין זה יינתן פטור מהמס, בבוא עת הפעלתו, גם על החלק שישולם בעתיד, אם יתקיימו שני תנאים: א) הסכם המכר נחתם לפני 22 באפריל יבוטל כדין תוך שלושים יום לאחר החתימה, או עד יום 28.4.75, לפי המאוחר יותר; ב) שולמו בעד הדירה לפחות 15% מ־מחירה.

ליקויי הסברה

הוראת מעבר זו הובנה שלא כהלכה ע"י הציבור. גרמו לכך הסברה לקויה ואולי הצגה מנופחת בחלק מכלי התקשורת. ראו בכך כאילו המס מופעל לאלתר. עוד ראו בכך כאילו נותר יום אחד בלבד לרכישת דירה פטור ממס.

אחת התוצאות: הסתערות על קבלנים, על עורכי דין ועל בנקים כדי לרכוש דירה, לחתום על חוזה ולהשיג כסף.

אין מקום למהומה

צריך כמובן להעמיד את חכמי ההסברה של משרדי הממשלה על מקומם. אם תרצו: מחדל הסברתי. אפשר גם להבין את הרגישות של חברי ועדת הכספים בכנסת אשר נפגעו מפרסום הוראת המעבר בלי להביא אותה תחילה בפניהם. אך לאחר שאנחנו סומכים ידינו על כל אלה ראוי שכל מי שיש לו בעיה מעשית בעניין החושש שמא ייפגע יעשה את חשבונו הקר.

מצבו המעשי הוא כדלהלן:

אם התקיימו בו כל התנאים האמורים בהוראת המעבר אין לו כלל מה לחשוש. הוא צריך רק לדאוג לבטל את החוזה תוך שלושים יום — אם החוזה נחתם עד 22 באפריל.

אך גם אם הוא רוכש עכשיו דירה יש לו אפשרות להתגונן מפני מס ערך מוסף על ידי כך שישלם את התמורה לפני שהכנסת תאשר את החוק סופית והחוק יופעל הלכה למעשה. צריך לזכור כי מעשה החקיקה בכנסת איננו נעשה "הוקוס פוקוס". הצעת החוק תונח על שולחנה בשבוע הבא. מדובר בחוק בן 147 סעיפים עם סעיפי משנה לרוב. מליאת הכנסת וועדת הכספים שלה עמוסים לרוב בדיוני התקציב ואח"כ יעסקו באישור הרפורמה במס הכנסה. עד אשר יאושר את חוק מס ערך מוסף יעברו חודשים רבים. כל הליכי החקיקה הם גלויים ופומביים — ולא ייתכנו כאן הפתעות. יתרה מזו. בחוק עצמו לא ייקבע מועד הפעלה הדבר ייעשה בתקנות. סעיף 143 לחוק המוצע אומר: "תחילתו של חוק זה תהיה ביום שיקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לכל חייבי המס או לחלק מהם". נכון שמיום אישור החוק ייתכנו הפתעות. שר האוצר עשוי להפעיל את המס בלא אזהרה מוקדמת על התאריך המדוייק. אך ברור בכלל האמור שעדיין נותר זמן עד לכניסת החוק לתוקף. אלה מאפשרים גמר העיסקה וביצוע התשלומים.

בעיות מימון

אמת: במקרה שכזה — כאשר ירצו לשלם את מלוא הסכום לפני כניסת החוק לתוקפו וגם לבצע את ההעברה ב"טאבו" — תעלה בעיית המימון. ידוע היטב שכסף עולה כסף, במיוחד בתנאי האינפלציה שישראל נתונה בהם. מצד אחר, יש לזכור שגם הקבלן איננו נותן את האשראי או את הדירה חינם. אי־אז יהיה מקום לשקול — מה עדיף על מה: התחייבות במס על אותו חלק מהמחיר שלא ישולם או השגת כסף במחיר מלא. כאן כדאי לזכור שהשגת משכנתא כמוה כתשלום הכסף לקבלן — וממילא פטור הסכום ממס ערך מוסף. אלה יהיו שיקולים שיצטרכו לעשותם בבוא העת. אך בשקט ובניחותא — ולא מתוך תוהו.

מכל מקום לא צריך לחשוש כי "יום קובע" שאיננו ידוע מראש יפול בגורל.

עוד חזון למועד

מה שברור הוא כי לגופו לא היה מקום למהומה שהתחוללה השבוע אבל לקח יש בכך. אפשר כבר לראות בזאת דגם ודאי לבעיות וסיבוכים שיהיו עם הפעלת מס ערך מוסף. בעיות כאלה ודומיהן לרוב. אף קשות כאלה, שכן יהי הרצה על חוק קשה ומסובך אשר הציבור צריך עוד ללמוד להכיר אותו. לקח זה חשוב לכשעצמו.

מאבקם של עובדי הטכניון

מאת יהודה עוזיאלי

"הידוק החגורה" והריפורמה במיסוי, שיש להם יותר משקל מוסרי מאשר התשלומי, הפכו משאלת לב של רוב הציבור הישראלי. קצה נפשו של האזרח המצוי להשתתף בגלי הרמיה בענייני שכר והטבות עקיפות וישירות. המדרדרים את הכלכלה הלאומית לעברי פי פחת.

משום כך, נראה, כ"בישמ־מזלי" לפחות מבחינת העיתוי המאבק של 1500 עובדי המינהלה בטכניון להטבה נוספת, הפעם למען בני המשפחה שלהם. ועוד יותר נראית אומללה עמדתה של מועצת־פועלי חיפה, המגלה בדרך כלל גישה שקולה ומאוזנת, התורמת ליחסי עבודה טובים ברוב מקומות העבודה, בתוכם פרובלמטיים ביותר בתחום שיפוטה. היא איננה מרבה להכריז על סכסוכי עבודה, הדרושים בחוק, כדי לאפשר שביתה בתום תקופת "צינון" של 15 ימים. היא איננה שואפת לסבך מפעלים, ויודעת לנקוט עמדה תקיפה, לעתים גם נגד הפועלים והעובדים. והנה דווקא באחרונה, כאשר הצמצומים והקיצוצים בתקציבים ובהוצאות, הפכו לערך עליון במדינה, נקלעה מועצת־הפועלים, שכמספר חבריה הגדול ביותר בארץ, לסיבוך של שני סכסוכים, בנמל ובטכניון. משמעותם אולי עקרונית כפי שמנסה מזכיר מפ"ח להסביר לנו. אבל, עובדה היא, שלפחות בטכניון, היא ניצבה מאחורי עובדים, הטוענים: "אנו דורשים לכן אנו צודקים; גם אחרים מקבלים, לכן מגיע לנו!" בשכחה הכלל המוסרי הידוע ששני עיוותים אינם מיישרים עיוות אחד. ואם שורר כבר עיוות בענין הסגל האקדמי — ומזכיר מפ"ח מדבר רק על יישור הקיים ושויון הזכויות ביניהם — מדוע יש להחיל את העיוות הזה על העובדים המינהלים בטכניון ואח"כ יעבור הכוס גם אל האוניברסיטת חיפה, כהבטחתו.

לימודי חינם גם לסבתה

המדובר הוא, בלימודי חינם לבני המשפחה של העובדים בכל המכללות הגבוהות בארץ, שהסגל האקדמי בטכניון ובאוניברסיטאות זכה, לפי הסכם העבודה הכולל שנחתם לפני כמה חדשים, רטרואקטיבית משנת 1972.

השאלה היא, מדוע זכאית הסבתא של העובד ללמוד חינם אמנות או את השפה האכדית, אם רק יעלה הדבר על רצונם, על חשבון משלם המסים. המוסדות להשכלה גבוהה מקבלים את מירב המימון שלהם, עד 85%, מקופת המדינה. לגבי השירותים שדורשים עובדי המינהל, השירותים, הספרנים המיקרוביולוגים והטכנאים בטכניון, כמקובל לגבי בני העובדים הבוחרים במוסדות להשכלה גבוהה, כפי שפרסמו במודעות בכמה עתונים יומיים, הם כמובן לא הזכירו את המצב השורר באוניברסיטת חיפה ובר־אילן. כם אין העובדים המינהליים זוכים להטבה זו. ומדוע, איפוא, ילינו על הנהלת הטכניון.

מזכיר מועצת־פועלי־חיפה, א. מולק, מסביר לנו, שהמאבק בטכניון איננו יותר או פחות שכר, אלא בשאלה עקרונית של שויון בין עובדים באותו מוסד. שויון לגבי בני משפחת העובד. אמנם, הביטוי לכך הוא כספי, אבל נציגות העובדים איננה מחפשת פתרון כספי לסכסוך העבודה — כפי שהציע נשיא הטכניון "להקים קרן מילגות כדי שבן השרת יוכה לאפשרויות לימוד, כמו בנו של הפרופסור". "לאמיתו של דבר, יש להסל את העיוותים השוררים ביחסי העובדים, אבל מדוע להתחיל דווקא בטכניון?" גם אם השאלה נשאלת ממניעים תמימים קשה להסכים עמה. כי גם ההסתדרות איננה צריכה להתייצב מאחורי תביעות מופרזות שמשמעותן התכליתית היא כספית המיכזן להשביצן איננו בא ברווחים קפיטליסטיים, אלא כמימון ציבורי קצבני ביותר.

כניעה ללחצים

למעשה, גם מזכירות מועצת־פועלים ראתה בשלב הראשון של הסכסוך את התביעה כהגדלת כיוון שאינן מתיישבות עם הסכם העבודה החתום בין שני הצדדים. עובדה היא שלא אישרה בתחילה סכסוך עבודה, אלא הודיעה על תמיכה מוסרית בלבד בעובדים אשר ראו בכך "אור־ירוק" כדי להפעיל סנקציות, שפגעו בטכניון. בהתערבות שר־האוצר, י. רבינוביץ, הנגלה עבודה ברורה נגד מהן הכסכות נוספת, הופסקו הסנקציות. אבל, הלחץ גבר ולבסוף נכנעה מועצת־הפועלים לעמדת העובדים והתייצבה בגלוי לימינם, במאבק הדריך נגד נשיא הטכניון אלוף (מיל.) עמוס חורב. הפרשה הגיעה לבית־הדין האיזורי לעבודה, שדחה את בקשתה של הנהלת הטכניון להוציא צוו מניעה נגד העובדים אשר נקטו בסנקציות. אבל, זאת רק אחרי שהציג מפ"ח עו"ד י. גיל, הצהיר בפני ביה"ד, כי העובדים יימנעו מכל סנקציות. השופט הבליץ על פו"ם בין הצדדים, כדי לתור לפתרון הסכסוך ביניהם, ולא להזדקק לביה"ד — ולשם כך נתן להם ארכה, המסתיימת בסוף שבוע זה. עד לכתיבת שורות אלה, לא הסתמנה פשרה, למרות נסיון התערבות של שר־האוצר והצעתו לשמש בורר בסכסוך, הצעה שנדחתה על ידי מועצת־הפועלים.

למנוע שביתה

העובדים האשימו את נשיא הטכניון בעמדה קשוחה. אבל גם הם אינם יכולים להתכחש לעובדה שההוצאות הנוספות הכרוכות בסיפוק תביעותיהם מסתכמות במליוני ל"י בשנה.

מבחינתה של האווירה במדינה, התחרפות כיוב עיוותים יותר קשים של עובדים, שלא שמו לקום בדיבא את המשק, הבל שניתן ניכוני לתביעות הוגנות ולהבטחת עיוותים נוספים. ואם תאשר מועצת־הפועלים שביתה בטכניון, בישיבתה ביום ראשון, יהיה זה צעד לנסיגה כלכלית וחברתית.

לחיות עם שעון הקיץ

מ א ת ג. גולן

סיכום ראשון של שעה ימים בשעון הקיץ הזה: הערבים ארוכים ומאוררים יותר, הבקרים צוננים וקצרים יותר שעות של מנאי לאחר העבודה. אולי נעם הגם בדלק — למדינה, אך על כך יש עוד ויכוח.

ההחלטה להזיז את מחוגי השעון נפלה כידוע בממשלתו. גם בשנה שעברה קבעה טעמו של שעון קצר ימים. שהחל בתמוז. השנה — ההחלטה להקדים את שעון הקיץ לאייר. מהם מניעיה? לשם צועדת גם היא בעקבות ממשלת המנדט הבריטי שגם הראשונה, כזכור, שהנהיגה את שעון הקיץ בארץ ישראל משום שפקידי הוד מלכותה התקשו בבואה להתגנן? לאקלים הסובטרופי של "פלשתינה" בקיץ ועם זאת שבבר הם חוסכים בדלק.

החסכון בדלק — זו השעה בכל ארצות המערב, הוא, כפי שה רשמית, הנימוק העיקרי להחלטה. אולם — האומנם יהיה הס שמענו השבוע תשובות סותרות לשאלה.

אמר לנו למשל איש משרד הפנים, שבסמכותו בוצעה ההחלטה "בתחילת הקיץ, מיד לאחר הפסח, קיבלנו מנהל חלק המשמ מכתב שקבע כי אם נבריח על שעון קיץ במשך חמישה חדשים נחסוך למדינה עשרות מיליוני ל"י בחשמל ובדלק במשך זמן האמורה. שעון קיץ, אגב, מנוהג גם בארצות אירופה ובארצות־הברית".

לעומת תשובה משכנעת ומסקנית זו טוען דווקא יוסף קדרון חברת החשמל: "השנה — לא שאלו אותנו בכלל אם שעון הקיץ בחשמל. בשנה שעברה — כן פנו אלינו ואז הסברנו שאין לנו מ זה משמעית, אבל אם יהיה חסכון, לפי הערכתנו זה יהיה... מדוע?

צריכת החשמל תלויה בהרגלי האוכלוסיה ובמזג־אויר. התעוררים עולים — יתוקו כל החסכון הצפוי. יתר על כן — ארוך יותר, מפעילים יותר חשמל במזגני האויר, במעשייה בבית, שכן עקרת הבית שיש לה יותר שעות ביום ודאי תמצא נוספות, גנה, לגהץ במגהץ החשמלי, לכבס במכונת הכביסה בתנור החשמלי, וכדומה. היכן איפוא החסכון? אנשים גם יצאו לטיולי רכב — כי היום יהיה ארוך, ממילא אין סיכוי רב לחסכון בהערכה גסה הייתי אומר שאולי נצליח לחסוך שניים שלושה ל"י בכל תקופת חמשת החדשים".

כמה חוסכים?

ובכן — עשרות מיליונים או שני מיליון?

בכל מקרה נראה שהחסכון זה כפרוטות לעומת סכומי העתק למדינה בפרשיות השחיתות הכלכליות והאחרונות. אבל אם המש כאן — מה יש כאן?

בציבור הדתי למשל, נשמעה תלונה ששעון הקיץ יקשה על המקדימים לעבודתם למצוא מניין בבתי הכנסת או אפילו לקריאת שמע שלאחר הנץ החמה.

אומר דובר משרד הפנים, מר אגסי: "התייעצנו עם הראשית כדי לא לפגוע באוכלוסיה הדתית ע"י קיצור משך להתפילה שחרית. קיימת גם הבעיה של הנץ החמה, כלומר, להגיע לעבודה בשבע בבוקר לא יוכל להתפלל בציבור. אבל קשיים אלה — הזמנו את שעון הקיץ לאחת התקופות שבהן בוקעת בזמן הנח גם למשכימי תפילה".

הדיוק לדברים שמענו בפי רבה הראשי של תא"ש, הרב הלוי: "איני רואה כל בעייה מבחינה דתית. כבר בשעה חמש בבוקר — אפשר לקום להתפילה בקיץ שלנו. ומי שהיה רגיל בשעה קבועה, נניח שש בבוקר, יכול להמשיך בהרגלו הערעה".

אישית, הרב הלוי, מחייב את שעון הקיץ ולא רואה בו כל הוא זוכר כי גם בימי ילדותו, בעת השלטון הבריטי, הנהיג ואיש לא התקומם על כך.

תאורטית, אפשר להניח, כי תנועת המחוגים תקשה על להגיע בזמן לבתי־הספר, או תניע אותם לאחר לשכב לישון שאלנו מהנדס וחוק, מנהל בי"ס ממלכתי־דתי לבנות, "שרשא אברהם סוקניק, האם היו לו איחורים רבים ביום ראשון "אצלנו עוד מקדימים לבוא בהשוואה לבתי־הספר הממלכתיים סוקניק. "התלמידות צריכות להתייצב בשבע ושלושים בבוקר הזנה, הפתעתי, ממש התפתעתי למצוא את כולן בדיוק בזמן. שחרית. הילדים, מסתבר, בין כה וכה מקדימים לקום בבוקר התקשו להתרגל לשעה החדשה".

המה מבחינה בריאותית?

נותרה איפוא שאלה אחרונה והיא — האם הבוקר המוקדם המתארך "טובים" לנו גם מבחינה בריאותית. פרופ' ערוא זהר לשאלות של הרגלי חיים והשפעתם על בריאות האדם סיפר לנו שנים אחדות ערך מעין משאל בין רופאים בנוגע לשעון הקיץ הגיעו למסקנה שאין הדבר תורם או גורע מבחינה בריאותית באוורים חמים מאוד עדיף להקדים את שעות העבודה. אבל עדיין איננה נעולה עליה. אישית" — מסכם פרופ' זוהר — שעון הקיץ. וזאת משום שלא רציתי לדעתי להתערב בשעון הטב וההיסטורי המקובל בארצנו. איני מבין מדוע צריכה הממשלה לי גם את מועוד השעון".

יוצא איפוא ששעון הקיץ הוא עניין של טעם אישי. יש בו עליו ויש המתקשים להסתגל אליו. אבל חסכון בדלק — אין בו.

"על התשובה" להרב סולובייצ'יק

(סוף מעמוד 4)

הרב סולובייצ'יק מדבר על ישראל.

בסוף הספר באה אחרית העורך המתרגם, ענוה הכה מסה הכוללת תמצית השקפת הרב סולובייצ'יק על איש ... מפריעה להשתעבדות זאת — אני יכול להרגיש אהבה בלבי למדינה..." כאן מעמיד הרב סולובייצ'יק את זיקתו למדינת ישראל על תנאי.

קדושת הארץ

ואשר לקדושתה של ארץ־ישראל — מכריע הרב, כי לפי ההלכה, הוא מקבל את דעתו של הרמב"ם. הרמב"ם פסק, כי הקדושה של כיבוש יהושע בטלה אבל קדושתה מימי עזרא ונחמיה קיימת. כל ארץ ישראל היא כעין בסיס לפירמידה ובה קומות של קדושה, שבראשה נמצאת ירושלים. הקדושה הנבחרת של הארץ פירושה קדושה של השראת השכינה, שלא היתה בימי יהושע. כיון שלא היה עדיין בית הבחירה במציאות, וקדושת ארץ ישראל כארץ נבחרת משתלשלת ובאה מקדושת המקדש ובית הבחירה. מקדש שלמה בא לעולם לאחר שהארץ נתקדשה בימי יהושע, והיתה כאן כאילו קדושה מן החוץ אל הפנים, "מן הפריפריה שנכבשה־נתקדשה תחילה למרכז שנכבש־נתקדש אחר כך". בימי עזרא נעשו הדברים בצורה הפוכה. שיבת ציון החלה מירושלים, משיקום החומות ובניית המקדש. הפעם הופיעה הקדושה במרכז, פשטה התוצה כמעיין נובע, הציפה את סביבות ירושלים ומשם הלאה את כל חלקי הארץ, עד שנתקדשה ארץ ישראל כולה.

בדבור על שיבת ציון של יהודי רוסיה מזהיר הרב, שאין לטעות ולחשוב שיש לפנינו התעוררות לאומית "שאין לה קשר לרבונו של עולם". פיזיקאי סובייטי סיפר לו, כי גם גויים בברית המועצות מרגישים כי הם שרויים במיצר של חוסר אלוקות ונחנקים מחוסר אויר של אמונה. "קשה לחיות בעולם שבו מתוח והמפץ האחרון הוא הקבר". הלה מסר לו, כי אילו היתה הכנסיה הפרבוסלבית הגונה יותר וכנה יותר יכולה היתה למשוך מחדש מאמינים רבים. אלא שהיא סוכנת של המשטר. פרימיטיבית ורחוקה מכנות. דהיות. ואשר להיהודים, הרי הגיעו למצב של "בצר לך" ומכאן הגיעו ל"ובקשתם משם את ד' אלוקיך". ומשם מוליכה הדרך לאלוקי ישראל ולארץ ישראל. "זהו התהליך ולא להיפך", כפי שניסו לשכנע אותי דיפלומאטים ישראליים, כי השיבה מתחילה בכמיהה לארץ ישראל. לא הגעגועים לארץ ישראל, או התפעלות מכך שיש בה צבא יהודי ונשיא יהודי גרמו להתעוררות ביהדות רוסיה — כך אמר לי אותו מדען. — הגעגועים היו לרבש"ע ויהודי יכול להגיע בגעגועיו אלה אך ורק לאלוקי ישראל. אליו אין לבוא כיהודי אלא כחבר לכנסת ישראל, ואם לכנסת ישראל, הרי המקום הוא ארץ ישראל — כך שלוהטת הלאומית הארץ ישראלית מגיעים היהודים בקצה הדרך ולא בראשיתה..."

האם הלך אלון ל"קנוסה"?

(סוף מעמוד 3)

קיסינג'ר, כדי להחזיק אותו מצזה. נראה כי ההסברה שמצאה לה דווקא עיתוי טוב. וויסטנאם שנכשלו הוכיחו בעבר על בסיס שביר ואין על הסכמה.

דעת הקהל בארה"ב קלטה...

אלון אמנם הלך ל"קנוסה" מתוך שכנוע שישראל איננה להרשות לעצמה, למשוך הד את מערכת היחסים שלה עם כשהיא בלתי ברורה ובמצב בוכה. יתכן וההליכה ל"קנו פרה את האווירה ויתכן שה בשנונה.

מידות בית המלך

(סוף מעמוד 5)

מערב, לא נבנו שם מדרגות מעבר להרחבה, וכך נתיישבו רים שם. אולי בשל לגמרי, צריך לומר שהמשנה ד' ב מתארת את המצב לפני ומצב שאחריה מתואר בב שבפרק השני, והמובן ביוסף. אמנם, ככל הנראה הוסיף גם על השטח המערבי של לכל אורכו, הכותל המערבי דיאני מעיד על כך; ואזי עוב נתפנה מקום למדרגות העזרה להרחיב. אולם, בתוספ הבה המערבית נבנה הורדוס כשאר, כך שהשטח המגי מציבים שם.

נאמר ביחזקאל: "...הגד ישראל את הבית ויכלמו מעוו ומדדו את תכנית. ודורש הד אע"פ שאינם עושים אותו ש קוראים בצורת הבית ואני מע ים כאילו בבנינו הם עוסקי בספר בעמ' 70). כך לגבי הבית שביחזקאל שנבנה בע לגבי ספרנו שמקורו נכתב אשכנו בימי שלוה; הצישוק הביקדש היה אז תופעה בי תרגום העברי נערך בעת ש פרוטסים, המדעים והעורבי ויסא הזה. מאורעות יום אל שערי הר הבית, ושוב ל בדבר הלכתא דמשיחא; וש — עוסקות אנו בהילכתא בדבר אקטואלי.

על כן יבורכו יוזמי התור עברית וכל שעסקו בו, בתפ למוסד גדול שבעבר, והיד של העתיד.

מפולת וייטנאם - לקחיה והשלכותיה

יומן ניו־יורק

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר "הצופה" בארה"ב

השלכותיה של המפולת בוויטנאם על עניני ישראל תורגשנה בכמה מישורים. נתעכב פה על אחד מהם, על או"ם. שוב עדים אנו להפעלת איפה ואיפה מצדו.

בעוד שהאו"ם מטפל במשך שנים בפליטים ערביים ועוזר להם בסכומים עצומים, הוא מגלה אדישות כלפי פליטים מדרום וייטנאם, שמצבם קשה מזה של הראשונים.

משמע, המניע לטיפול בפליטים "פלשתינאים" אינו הומניטרי, כפי שרוצים לשכנע את העולם, כי אם פוליטי מובהק. התיאורים התמונות של האסון שפקד את תושבי דרום וייטנאם במנוסתם המבוהלת לפני ה"משחררים" קומוניסטים, מזעזעים אבל ארים והמזכיר הכללי, ד"ר קורט ואלדהיים נוקטים עמדה "ניטרלית" בהולם. ולא עוד אלא כמה גורמים במוסד זה ביחוד קומוניסטיים ומן העולם השלישי. מעיזים לבקר את ארה"ב על עזרתה שמושיטה לאנשים, נשים וטף במצוקתם.

זה מדהים איך מוצאים אמתלות שווא לבקר את ארה"ב — אפילו בעד מעשיה הטובים ההומניים, כי עזרה לפליטים, ואינם שומעים שמץ ביקורת נגד הממשלה הקומוניסטית של האנוי, המתקיפה, הכובשת ורוצחת אלפים אלפים של תושבים. (גם מתעלמים מן העובדה שזו הפרה בשתצבות את ההסכם של פאריז) אגב, היה מראה נרגש כאשר הגיעו יתומים קטנים מדרום וייטנאם, והיילות טיפלו בהם בלבביות. ועוד יותר כאשר ההורים המאמצים אשר קיבלו אותם להרגעתיהם. אלה לא שלטו על התרגשותם האבהית, כשעיניהם זלגו דמעות אושר. הם חיכו שעות למטוס בחרדה שמא ילדיהם המאומצים היו בין קרבנות האסון שפקד את המטוס ענקי גלקסי. ונתנו מוצא לאושרם כאשר ילדיהם הגיעו בשלום.

מקרה אחד תהלך באופיו המשר נו. הזוג היהודי דולינסקי, שיש להם שלושה בנים בגילים רכים, אימצו ילדה מדרום וייטנאם, יתומה, בגיל 3. המשפחה אינה דתית, והאב אינו שוב מעבודתו בשבתות. אבל בהגיע הילדה המאומצת החליטה האם לשמור שבת כהלכתה — למען בתה החדשה, כדי שתוכל להעניק לה חנוך יהודי, דתי, (שלא תעניקה לשלושת בניה...).

כבר בשדה התעופה הכריזה בהם ובהתרגשות שלמען בתה היא קצאה הלה והדליק נרות שבת, כבר בערב שבת הבאה, הדניקה, בתנו תדליק נרות שבת".

מובן, שמאליה צצה הבעיה של גיור על־פי ההלכה לבת זו, שתשמור מצוות, ובעתיד תיחשב ליהודיה לכל דבר. כיון שמשפחת דולינסקי גרה בניו ג'רסי, ורבנים חרדים של הסביבה יטפלו בענין.

"אושוויץ רוחני"

פרט לעניני ישראל אין בעיה שהעסיק כל כך את יהודי אמריקה כמו החינוך. אבל היא נוגעת לא בלבד בביה"ס יהודים בארה"ב, או בהדרים — שזו בעיה חמורה דיה — אלא גם בתפוצות אחרות, ביבשת אמריקה וגם באירופה המערבית. המצב שם גרוע מזה שבארה"ב ואין זאת "נחמה" שבצרות רבים, כי אם ענין המטיל חובה, על מנהיגי היהדות החרדית פה ביחוד על המחנכים.

אולם, מוזר הדבר שבשורות איוב בשטח זה, והזעקות, באות דווקא מחוגים חילוניים, ולא מדתיים.

למה? משום שבעוד שמחנכים דתיים, ראשי ישיבות, גדולי התורה, עסוקים בהרבצת תורה למעשה ואין שעתם הרצתם פנויות למרובים וגם אין להם הוצאות מ"קופת הקהל", הווה אומר, לטיסות וסיורים והשתתפות בכנוסים ובקונגרסים — עסקנים אחרים כן מסתובבים ב"תוקף המפקידים" בארצות תבל ומתקלים בהתפוצות ישראל במצב מדאיג באשר ליהדותו של הנוער.

כשרות לאסירים

כאשר הוציא השופט הפדרלי ג'ק וויינשטיין את פסק־דינו נגד הרב כהנא לשנה מאסר, היו שחשבו שזה "נגמר הענין", לפחות למשך שנה בה ירצה הנידון את עונשו. ולא הוא. מאבקו של כהנא בעינו עומד; הנוסף על ההפגנות של ארגונו נגד קיסינג'ר ונגד גם לפסים אחרים. להגנה על זכויותיהם של יהודי ארה"ב, ביחוד על אלה של אסירים יהודים.

הרב כהנא דרש אוכל כשר. השופט נענה לדרישתו ופקד על הממשלה, כמנהלת את בתי הסוהר, למלא את מבוקשו. אבל זו סרבה בנימוק כזה יעלה בהוצאות מרובות, ויוצרו גם תקדים לקבוצות דתיות אחרות לדרוש אוכל המתאים להם.

השופט הזמין את הצדדים, את פרקליט המדינה בר כוס פסרוכה, ואת האסיר כהנא, לשמוע את טענותיהם. בסיומן התייחס השופט בחומרה יתירה לסירובה של הממשלה לספק אוכל כשר לכהנא, עד כדי כך, שאיים בעונש על בציגה באכורת עשבתו של פרקליט המדינה "לא רק פוגע בזכויותיו החוקתיות והדתיות של האסיר אלא מהווה גם בזיון בית המשפט עי ארצית לפקודותיו. הוא נתן לו שבועיים למלא אחרי פקודתו (הצדד מספסן אחד בנימה של התבדחות: עוד יצא מזה, שהקטגור יוקם בבית הסוהר). ובינתיים?

עוזה הלה התפתחות מענינת. כיון שגזר דינו הוצא לפני חג הפסח, ב־18 למרץ, החליט השופט לא לשלח את האסיר לבתי הסוהר בפנסילווניה, איפה שעליו לרצות את עונשו, אלא להחזיק אותו בבית־סוהר זמני בניו יורק. זאת ועוד, הוא שחרר אותו לימי החג, בכדי שיוכל לחוגג מחוץ לכתלי בית הסוהר.

מבית אסורים — יצא לדרוש

כהנא בילה אצל משפחתו ואצל כותב הטורים בבורו פארק, וביום ב' לחג התפלל בבית הכנסת הגדול ביותר בשכונה, של אנשי ספרד, ובאלף יהודים באו לשמעו, ואגב להביע לו הכרתם בעד מאבקו. כי בינתיים הגיעו הידיעות על תמרונות של ד"ר קיסינג'ר, ועל האשמות שהטיח נגד ישראל, ועל הלחץ עליה. יהודים רבים חיפשו מוצא לזעמם, ומצאו הזדמנות נאותה בהתכנסם לשמוע את האשמותיו של הרב כהנא נגד שר החוץ.

אחרי החג, חזר האסיר לכלא בניו יורק, ורק אז התחיל מאבקו במישור אחר לגמרי. פקודתו של השופט בדבר אוכל כשר חלה על מקרה מיוחד זה, והממשלה הביעה נכונות למלאה, אבל הרי יש להם ענין עם כהנא, והוא הרחיב את תביעתו על כל האסירים היהודים בכל בתי־הסוהר. פרקליטו מר ברי סלוצניק, ומרטין עלעפאנט — עריך מנוסים ומפורסמים והזהירו שלא יוותרו על תביעותיהם ויגיעו עד לבית המשפט העליון של ארה"ב, בכדי להבטיח זכויותיהם של אסירים יהודיים.

נוסף לתביעה זו העלה כהנא ופרקליטו סלוצניק, ואלפנט דרישה, להבטיח לאסירים יהודיים אפשרות לתפילה בציבור לפחות בשבתות ובחגים. בנידון זה יש תקדים, כי ההקים לפני זמן, משפט מצד אסירים נגד הנהלת בתי־הסוהר לפני אותו שופט וויינשטיין; וזה פסק לטובתם של הראשונים.

לענין הכשרות לאסירים היהודים נכנסו ועד הרבנים של ניו יורק וגם ארגון פרקליטים יהודיים דתיים "קולפא", להביע תמיכה מלאה בדרישה זו, והצהירו שלא יוותרו עליה.

בינתיים דחה השופט את העברתו של כהנא למאסר מחוץ לניו יורק עד שיתברר הנשכש בדבר אוכל כשר לאסירים. בהיותו בניו יורק, הורשה לו השופט לצאת מכלאו לשעות ספורות ביום.

כל זה העלה את האסיר המפורסם שוב למרכז ההתענינות ולכותרות העתונים. ושוב אנו עומדים לפני משפט, או משפטים, שעשויים להביא את הצבור היהודי בארץ זו.

ה„ויתרוצצו" במחנה האגודאי

מאת שאול מייזליש

לכאורה: הכל שפיר ב„חזית הדתית התורתית". העניינים מתנהלים על „מי מנוחות", כשמלבד אי־אלו חילוקי דעות רעיוניים אין דבר שיתצה את „החזית" במישור הארגוני־פרלמנטרי. אך המיטיב להתבונן, יבחין כי מתחת לפני השטח רוחשים זרמים „תת־קרקעיים" ביותר. כמה וכמה סימפטומים מעידים על רחש זה, שאינו בא לידי ביטוי מעל פני השטח.

מתנהל מאבק כחות פנימי אם לקיים את הועידה בזמנה. המועד שנקבע הוא אלול ש.ז. הספירה לאחור כבר החלה. המעשיות לקראתה נכנסו לשלב ראשוני: יום בחירות, הוחל בהכנת רשימת בעלי בחירה, נקבע יום הועידה. אבל ספק אם יצאו אל הפועל. הסיבה: מתנגדי הרב כהנא, הרואים כי אין טעם לכנס הועידה. נתגלו כחות חדשים — מילא, אבל מכיוון שנגלו דמויות כאלו, אין טעם לועידה. לשם מה נכנסה?

*

האם יתפטר ח"כ פרוש?

„אגודהי" צופים למאבק קרוב. התנועה ... בכתה את התקרבות המועד, בעוד חדשים, בו יצטרך ח"כ הרב מנחם פרוש את ההסכם, שמתם ערב כנוסה של הכנסת, בו התחייב לרב שלמה יעקב גרוס, כי קומו בכנסת לאחרון. אבל לדעת אישים ... ח"כ פרוש אינו מתכוון לפנות את ... ועיקר. אין ספק שלמאבק זה, שיהיו רבים בעולם התורה בישראל — תהיה ... רבה על מהלך החיים ב„חזית התורתית".

הקרובים לח"כ פרוש, אף כנסים למצוא „אירואלוגיים" מדוע אסור לו להתפטר. אם יכנס במקומו הרב גרוס, ישנה את „היונים", באשר גרוס הוא כיונה קרוב את הכף לטובת החכמים הרב שלמה הרב אברמוביץ הידועים כ„יונים", כשמים הרב כהנא, הרב פרוש וא. ורדיגר ... „ניצי" יותר. אגב, הופעתו של ח"כ באמת ההתנהלויות של גוש „אמונים" אליו את חמת ה„יונים" של פאג"י.

המחלוקת פרוש־גרוס הצפויה, תרחיק עוד הסיכוי לעריכת ועידה באגו"י, למרות ... בכמת מזה 20 שנה... הצדדים השונים ... מתשיפת כוחם האמיתי.

... נמשכים כל העת הנסיונות לצבור עמ' ... באגודה, עד שכלפי־חוץ מצטיירת תמונה ... מכינה את עצמה למקרה של פרישה, ... עצמאית. הרב לורנץ משודד מערכותיו ... צעירי אגודת־ישראל, הרב פרוש הרחיב ... ה„כולליים" שלו כמוקד־כח ותומכים ... בעתיד. „גנו" מרחיבה שורותיה.

באגודת־ישראל כל אחד דואג לקבוצתו הוא. ועידה באגו"י — כאמור — אינה ריאלית גם מן הטעם הפשוט שהרב שי"ק האוטוריטטה התו־רנית העליונה, מוקיר רגליו מישיבות מועצת גדולי־התורה מאז הקמת הבלוק אגו"י—פאג"י. הרי כל עוד שלא ישוקמו היחסים עם מועצת גדולי התורה לא תכונס הועידה.

כאמור, מועצת גדולי התורה אינה מרבה להת־כנס. הגורם הדומיננטי כיום הוא האדמו"ר מגור, שדבריו מתקבלים ביראה בעולם התורה, אחיו, הרב פנחס מנחם אלתר, מתמקד בנהול ישיבת „שפת־אמת". ומשמיע עתים דיעות ניציות ועתים דיעות יוניות. הוא מתנזר מפעילות ארגונית־פנימית. הרב לורנץ, נוקט עמדותיו המדיניות המתונות בעקבות רבותיו, והוא מוכן לוויתורים טריטוריאליים גדולים תמורת הסכם שלום.

*

הקו המדיני

בוועדה המדינית המשותפת לשני המפלגות חברים חמשה חברים מכל צד. מאגו"י: לורנץ, פרוש, אברמוביץ, ש.י. גרוס ויעקב מזרחי. מפאג"י: כהנא, ורדיגר, חיים קהאן, יהודה בן־שוני, ומשה בליבנטל. כן משתתף לעתים המז־כיר הארגוני דוד הלחמי. הישיבות אינן סדירות, למרות שתכיפותן נקבעה לאחת בחודש. אגב, לאחרונה הופיעו ראש הממשלה מר יצחק רבין, ושר הבטחון שמעון פרס, לפני הועדה והסבירו את עמדת הממשלה בנוגע למהלכים המדיניים האחרונים.

לקראת ועידת פאג"י, התחדשו התקפות מצד צעירי אגו"י על עמיתיהם ב„בלוק הסכני" כפי שהם מכנים את האחוד. ב„דף־קשר" שהוצא ע"י „חוג בני תורה", שהוא אגף בהסתדרות צעירי אגו"י, כונו אנשי פאג"י כמי ש„אין בינם לבין המזרחי כל הבדל..." „עוד בטרם התאוששנו מ־ההלם — ונקווה שלא נתאושש — שבהקמת ה־חזית התורתית כבלוק סכני לבחירות בלבד — וכבר קפץ עלינו רוגזם של עסקנים מוגבלים שבגלל אינטרסים מקומיים קטנוניים מוכנים למכור את אגו"י כולה, וערכו פעולות משותפות לפאג"י ולאגו"י..."

ואישי „בני תורה" הנמנים עם כולל „החזון איש" בבני־ברק מוסיפים: „לא רק המזרחי נמנה עם המסלפים. תנועת פאג"י עזרה בכך לא פחות. אלא בעוד ש„המזרחי" מודה בכך בגלוי ורואה זאת כאידיאל שיש להתפאר בו, מנסה פאג"י לפסוח על שני הסעיפים לעשות מעשה זמרי ולב־קש שכר כפנחס..." פאג"י מאשמת בהחדרת רוח ההשכלה והציונות לרחוב החרדי, בציון יום העצמאות ויום ירושלים בתפילות חגיגיות עם אמירת „הלל", בנוער שלה המלך „בלבוש שח־צני" ברחובות ירושלים, ובהסטה מן הדרך של יהודים תמימים. „ידוע שהרב מבריסק ריחק את פאג"י בסברו כי אין מספיקין בידן לעשות תשובה. הוסיף: אף אם יבוא מנהיגם אליו עם ספר תורה לא יקבלו. הרב מבריסק היטיב לראות למרחוק את עתידה של פאג"י. כבר היום אפשר לראות מה עוללו לאלפי בתים בישראל. די לראות הנוער שצמח מקבוצי פאג"י שהלכו בחלום המפ־לגה" בדבריו אלה מתייחס בעל־המאמר לישיבה „תיכוניה" שהוקמה ע"י פאג"י, לישיבת „הסדר" ולהתגבשות־הנוער „צוראי" המעורבת לבנים ו־בנות... בכל אלה, ובהקמת רשת „בית־יעקב" לבנות מתחרה לרשת החינוך של אגו"י, רואה הכותב הפרה חמורה ואי־קבלת מרות של ההל־טות מועצת גדולי התורה. בשאון „בני־תורה" תוקפי גם את „צוראי" על שהעורה להוציא דף ... בו מפורסים תאריכי לידה ופטירה של ביאליק, אחד־העם, ארלוזורוב ובן־יהודה. אבל לא תאריך יהודה של אגודת־ישראל בוועידת קטוביץ... תגובת „צוראי" אכן התנצלה בעקבות המקרה הביזיה שהדבר לא ישנה.

*

.בני תורה' נגד צעירי פא"י

התארגנות חוג „בני־תורה" מוסברת ב„קונטרה" להתארגנות צעירי פאג"י. אך זאת — אין בה ולא כלום. יסודה באמביציות פרסיות של אהרן אילוביצקי, פקיד במכון לחקר החקלאות עפ"י התורה. כל התארגנות של צעירי פאג"י — כך אומרים — אינה כוללת אפילו 50 איש... בדבר אחד מצליחים אילוביצקי וחבריו — הם יודעים ליצור אקטים רעשניים, המסתירים את קיקיונ־תם. כך, למשל, זכו לכותרות כאשר השיגו צו על־תנאי בבג"ד הרבני, נגד סעיף בתקנון החדש שהוכן לקראת הועידה. מנסחי התקנון, הרב כהנא, ורדיגר, חיים קהאן, ש. רוזם ויהודה בן־שוני, הכלילו סעיף הקובע שכל הסכסוכים האר־גוניים בתוך המפלגה יובאו להכרעה בוררים שנבחרו ע"י המרכז, ואין ללכת לערכאות חוץ־מפלגתיות, קרי: בית־דין רבני... סעיף זה עורר חמת זעמם של צעירי פאג"י שהגישו צו על־תנאי נגד סעיף זה באמצעות עו"ד משה שפירא. אבל בינתיים אין כל שינוי בנוסחו של סעיף זה... גם הרב דומב, מראשי־הסורין שלח מכתב אישי לכל אחד משלושים הבוררים שנבחרו, בו טען שלפי דין־תורה יש רק „זבלא לזבלא...". מכל מקום, נראה שבפאג"י מעוניינים מאוד בסעיף זה, הפוטר את המפלגה מאיום של הליכה בכל מקרה לביה"ד הרבני שיכול לכפות דעתו על המפלגה בכל שטח שהוא.

החזר הצעיר האמיתי של פאג"י מקדם בברכה התורה רבנים צעירים, ברוח דתית־לאומית, ל־שורותיו. כך למשל ניהלו צעירי קיבוץ „חפץ חיים" מאבק להכנסת רב צעיר לקיבוץ, במקום הרב ברוקנטל שפרש בשל גילו הקשיש. תחילה הוצע התפקיד לרב שוורמן, איש ישיבת „מרכז־הרב", אך הרב כהנא ראה בכך קריאת־תגר אי־שית, ואיים, אולטימאטיבית, בפרישה. לבסוף החי־ליט הרב שוורמן לא לקבל את ההצעה, חו הוצ־עה לרב יהושע כ"ץ, בנו של הרב דב כ"ץ, ובוגר ישיבת הכותל(!). הרב כהנא הסכים שהרב הצעיר ישמש כרב לצעירי קיבוצו וכך באה הבעייה על פתרונה.

*

בסיכום: האורדים הקרובים להם צופים בשתי המפלגות הם המאבק בין הרב פרוש לרב גרוס, והועידה הקרובה בפאג"י. אלה מבטיחים פעילות עירנית והוססת, שבוודאי יעירו את ה„חזית" מתרדמתה.

עולים שהיו לתעשיינים

מאת חיים פיקרש

עולה חדש מציג את מפעלו

הם, כמו רבים אחרים מבין העולים החדשים, עוברים את ה־תהליך הקשה של הקליטה ב־ארץ: קשיי שפה, הסתגלות חב־רתית, שיכון ועבודה, בכל זאת, מול ויותר מכך — כשרון, סייע בידם להתגבר על מכשולים אלה ולקדם את עצמם ומשפחם, תוך פרקי זמן קצרים יחסית.

עובדה — תוך שנתיים שלוש, הפכו מר קוטלר מברית המוע־צות, מר ספיירו מצרפת, מר זקסטין, חובש הכיפה הסרוגה מדרום־אפריקה, ורבים אחרים שכמותם, לבעלי עסקים הרואים ברכה בעמלם.

מפעליהם משובצים באזורי תעשיה שליד המרכזים העירו־ניים באשדוד, ראשון לציון, הר־צליה ועוד. רבים מהם עסקו בארצות מוצאיהם בעבודות אחר־רות, ואילו בארץ, נענו להצעות אנשי הלשכה לקידום תכניות עליה „תור ועלה", שליד המח־לקה לעליה ולקליטה בסוכנות היהודית, והסכימו להסב את מקצועם ולהיות „בעלי־עסקים". קיבלו הדרכה מתאימה, למדו את השפה באולפנים, ומשנבדקה כשירותם להפקידם החדש, קיב־לו גם אמצעים כספיים והל־ואות, שהבטיחו להם את צעדי הבראשית שלהם בעולם התע־שיה המגוון.

*

חלום שנתגשם

למר ש. קוטלר, העולה החדש מריגה שבברית המועצות היה ברור כי בישראל, הוא יעשה הכל כדי להיות תעשיין. גם „שם" בילה, חלם על כך. 18 שנה הוא ישב בבתי סוהר בסי־ביר ונרדף על אמונתו בחזון הציוני ובעליה לישראל. מאביו למד את „תורת התפירה" ואף בבית הסוהר המשיך במלאכתו זו. כאן בישראל, כשעלה לפני שלוש שנים עם בני משפחתו, החליט שלא להסתפק ב„חדר ק־טן". האמין בידע המקצועי שלו ונענה להצעה להקים מפעל של ממש המעסיק 36 פועלים, והמ־פיק תוצרת בעלת איכות טובה. „זה צוות הזורחי מארצות הברית, ותחתמי הסכם עם קוניים שם, שהתלהבו מהתוצרת שלי" — סיפר למר עוזי גרקים, מנהל מחלקת העליה הקליטה, שסר לביקור במפעליהם של העולים החדשים. מר קוטלר הנהיג שי־טת עבודה יעילות במפעלו. בין השאר קבע: „אצלי יעבדו ח־משה ימים בשבוע". העובדים מסתבר, מרוצים. „אצלי אין שבי־תות — אומר התעשיין העולה החדש. הוא מאמין שאצלו „זה לא יקרה. „אני מבין היטב את נפש הפועל, ועושה למענו את הכל" — הוא אומר.

למר ספיירו, העולה החדש מ־צרפת, שעלה לישראל לפני שנ־תיים בלבד, והקים נגריה באיזור התעשייה של אשדוד, הבעיה עם הפועלים מתמקדת בתחום אחר. פשוט חסר לו פועלים. הבעיה מתגלית כאן במלוא חרי־פותה.

אגב, מר ספיירו, בימי עליתו הראשונים ההחבט, וכמי שניהל בהצלחה עסקי יבוא ויצוא ב־פריז, חשב שלא כדאי ל„התחיל מחדש בישראל" ומה גם שיש קשיים, הוא רכש כרטיס חזרה לפריז, ובלוד — התחרט. „מנמל התעופה הוא צלצל למנהל מחלקת העליה ו־סיפר על לבטיו. מיד נענה ב־הבטחה שיעזרו לו". עובדה. הוא נשאר ועושה חייל. מתגורר לפי שעה בנתניה ואינו סבור שהדרך שהוא חייב לעשות כל בוקר מנ־תניה לאשדוד מכבידה. „אסור לנו להיות כל כך מפונקים" — הוא מעיר בהדגשה...

*

הופך בידיים עובדות

גם מר גוטמן, העולה החדש ממקסיקו, סבור שאין צורך ל־התפנק יותר על המידה. אותו סקיר הרוך, קיבל בשמחה את ההצעה להקים בית תרושה ל־בלוקים. יחד עם חברו־שותפו רכש את המגרש באזור התעשיה של רחובות, הניח היסודות, ה־קים את מבנה המכונות, הרכי־בם והחל מוציא אותם ו...נתקל במחסור חמור במלט. המכונות שבתו ממלאכתם. „יהיה טוב" אמר מר גוטמן כאילו לעצמו, וחיכה. היום, מסתבר, כבר מוכנים י־מים ארוכים לתוצרתו המשוב־חת. אך מוב, בלי בעיות אי אפשר. אין לו פועלים, ובהולמו לדבריו, לא תאר שיצטרך להר־חיק עד לרצועת עזה כדי לחפש פועלים ערביים למפעל שהקים בישראל. עתה הוא הכשיר את קרובי משפחתו לעבודה זו, ר־שוב מוסר בידים עובדות.

עובדה זו מעכבת, לדבריו, את התפתחותו של המפעל, ר־תקותו, כי לא ירחק היום, ופו־עלים רבים, בתוכם גם עולים חדשים, יעבדו אצלו. „כי יש עבודה רבה, מה יש לדבר, ב־נים בארץ ישראל" — נאנח כי־חוד, העולה החדש ממקסיקו...

ריח מעודן עלה באפינו, כש־נבלענו, ב„ים הפרדסים" של ראשון־לציון. ריח ההדרים בפ־ריחתם, לא גבר על ריח המע־דנים שעלו ממפעלו של מר לני סקסטין, מעיכי בני עקיבא ב־דרום אפריקה. הצעיר חובש ה־כיפה הסרוגה, שעסק בארץ מו־צאו כעורך דין, הסכים שבארץ „יש יותר מדי עורכי דין". יחד עם עמיתו מנוער, צ'ארלס גהן, החליף את מקצועו — היה ל־תעשיין. וכל זה בעקבות הוצ־להה של השניים מהתנות למע־דנים שהכירו בנמל התעופה בלוד. „שם נתתי דעתי על כך שבארץ, משום מה לא מיצרים מעדנים משובחים, ולא מנצלים את פרי הארץ, לאריזה נאה בתבילות, ליוצאים מישראל. ה־תיירים חיפשו זאת ולא מצאו. אל החנות הקטנה בנמל התעופה נתרו המונים, עובדה שגררה את הקמתו של המפעל בראשון ל־ציון, למעדנים ישראליים בחבי־לות של נאות. „טעם ישראלי" ק־ראו בעלי המפעל לתוצרתם, ה־כוללת את „גבינות הארץ" „ממ־תקים" ו„פרי מגדי הארץ".

בר סקסטין, שהיה מתנדב ב־מלחמת ששת הימים, ידע כבר בצעירותו שמקומו — בישראל. אך לא חשב, שיהיה דווקא תע־שיין. לכל היותר חשב להיות בקיבוץ, ובכל זאת, אין הוא מצטער על כך. הוא עושה חיל בעסקיו וכבר חושב, כדבריו, על הרחבת המפעל והקמת „סניף משנהו" באיזור התעשיה של יהוד.

*

רואים ברכה בעמלם

לאלה וגם אלה מבין התע־שיינים שבין העולים החדשים, עזרה, כאמור, המחלקה לעליה ולקליטה באמצעות המדור ה־מיוחד לטיפול בבעלים המבקשים להקים מפעלים — „תור ועלה".

משך כמה שנים נקלטו בארץ לבעלה כ־140 עולים חדשים שעיסוקם — התעשיה. המחלקה אף סייעה על ידי מתן הלוואות בהיקף של 14 מליון ל"י. תוך הבטחת הערבויות המתאימות. רובם רואים, כהגדרתם, ברכה בעמלם. יתירה מזו, רבים מהם גם הביאו עמם ידע ונסיון, ועל אלה נמנים לא רק העולים ה־באים מארצות הרווחה אלא גם אלה שבאו מברית המועצות, ושם ניהלו „קואופרטיבים" וקול־חוזים ועתה, היו לתעשיינים של ממש!

„ואלה שמות" רחובות ירושלים

מאת: יונה כהן

מעט מדי יודע הציבור על עבודתה, דרך דיוניה והחלטותיה של הוועדה לקביעת שמות לרחובות ירושלים הבירה השלימה, מטעם עיריית ירושלים. אם לגבי הצעות חוק המובאות לכנסת, ניתנה הדעת להביא את תוכנן לידיעת הציבור ולצפות לתגובות בעד ונגד, קל־וחומר שראוי ומועיל יהיה אם הועדה הנ"ל תביא לידיעת הציבור את שיקוליה במתן שם זה או אחר לרחובות הבירה.

*

כך, למשל, הדיון בקביעת שמות לרחובות השכונה המתחדשת, הלא היא שכונת „נווה יעקב", שהוקמה במקום בו עמדה — לפני תש"ח — שכונה יהודית בשם זה „הכפר העברי — נווה יעקב". ה„קושי" ניצבת בפניה הוא שידיה כבולות במידה מסויימת בהתחייבויות קודמות של ועדה כזו (בהרכב שונה) בשנים קודמות, להנציח שמו של עסקן, סופר ומנהיג פלוני ופלמוני. על כן נותר „מרחב מחיה" מוגבל למדי לקביעת שמות סמליים־היסטוריים לרחובות־עיר כראוי לבירת הנצח.

לאחר דיונים ושיקולים ממושכים, אישרה הועדה את השמות דלהלן לרחובות השכונה נווה יעקב:

מעגלות הרב פרדס; פרופ' א. גולאק; פרופ' מ. בלבן; פרופ' חנוך אלבק; הלל צייטלין; צבי פרץ חיות; דב בר־ריקר.

בנוסף להם שישה שמות מבני בנימין: מירב, חושי הארכי, אחי, בני ימיני, אביהוד זובדיה. ראוי לזכור כי כתוספת לשם כנ"ל שבכל שלט, נותנים בשלט הנושא את השם המקוצר שורה של הסבר על האיש או המשמעות ההיסטורית של שם הרחוב.

*

■ שיקול ואיזון

תשומת לב שקולה ומאוזנת נתנה הועדה לשמות לרחובות בשכונות שבמזרח־ירושלים ורחובות אחרים, המאוכלסות על־ידי תושבים ערבים. כשם שהונצחו שמותיהם של ראשי העירייה היהודים: אוסטר, אגרון, כן קבעה הועדה רחוב על שמו של ראגב ביי נשאשיבי, שהיה ראש העירייה הערבי של ירושלים.

שמות אחרים של סופרים, משוררים, חוקרים והיסטוריונים ערביים ששמם או פעילותם קשור בירושלים ששמם ייקרא על רחובות ירושלים, כאמור, הם:

עגטרה אבן שדאד (משורר ערבי מתקופת ג'אהליה); אל־אידריסי (גיאוגרף ערבי מצפון אפריקה); האמם אל שאפעי; האמם אבו־חניפה; האמם אל מלכי והאמם אל חנבלי — ראשי ביהמ"ד לפרשנות הקוראן ודבריו של מוחמד.

כן אישרה הועדה, לאחר שמיעת סקירה מפי מומחים בתחום זה, שמות של אישים ערביים מרכזיים בתרבות ערב ותולדותיה: אבו באכר אל צדיק — מחבריו של מוחמד, עותמן בן עפאן — שהעלה על הכתב מדברי מוחמד, מג'יר אלדין — היסטוריון ערבי מסוף המאה ה־16, ביברס — שליט ממלוכים שבנה את שערי ירושלים, עבד אל מלך בן מרואן — בונה כפת הסלע, בני אומיה — מייסדי שושלת שלטון מוסלמי בדמשק, עמר בן אלעאס — אף הוא מחבריו של מוחמד וכובש מצרים במאה השביעית, אל ראשיד — מנתח ראשון מקרב הרופאים הערבים.

ומבין חוקרי ירושלים הלא־יהודים:

ג'ורג' אדם סמית — חוקר ירושלים והתנ"ך, דלמאן — חוקר א"י ומחבר ספר על ירושלים, ואגנן — ארכיאולוג וחוקר ירושלים, פיירוטי, ק. שיק, סובלר, קלרמון, גיאנו — סגן קונסול צרפתי וחוקר ירושלים, צ'ארלס וורן, קונדר וסלמה לגרלף — סופרת שוודית שכתבה „ירושלים" ועוד.

אין הועדה פועלת בחלל הריק. היא יורשת מהועדות הקודמות „תקנון" (שנים רבות כהנה הועדה בראשותו של מר ב. צ. לוריא שהשקיע בזה עבודה רבה וחשובה), שיעבור „שיפוצים" מסויימים. לפי התקנון הזה, למשל, אין דנים בקריאת רחוב על שמו של אדם שנפטר אלא שנתיים, לפחות, לאחר פטירתו. עתה עוררו כמה מחברי הועדה את השאלה אם לא יהיה נכון יותר לקבוע כי הדיון יהיה שבע או אפילו עשר שנים, לפחות, אחר פטירתו.

מעניין הוא ספר מיוחד שערך חבר הועדה מר דוד בנבנישתי על שמות הרחובות בירושלים. הוא בדק ומצא כי 42 אחוז מהרחובות נקראים על שמותיהם של רבנים, מהם 14 אחוז רבנים מעדות המזרח. 22 אחוז מהרחובות נקראים ע"ש אישים מתקופת המקרא עד סוף ימי הביניים. 143 רחובות ע"ש עסקנים, 132 רחובות ע"ש ערים, 44 רחובות ע"ש ארגונים, 46 רחובות ע"ש צמחים, 40 רחובות ע"ש מלאכות ומקצועות, 44 שמות חסידי אומות־העולם, 33 שמות סימליים וכו'.

*

■ מתן ביטוי לרחוב

יו"ר הועדה הנוכחית, עוזיהו יעקב דרורי, נוהג להדגיש, ובצדק, ש„ועדת השמות" אינה ועדה להנצחה וכי עיקר הפקידה לדאוג למתן ביטוי לייחודה של ירושלים ומרכזיותה לעם ישראל וחשיבותה בעיני עמי העולם.

בין הכללים לפיהם פועלת הועדה, כאמור, העדפת שמותיהם של אישים דגולים, שתרמו להיסטוריה של ירושלים, של גיבורי ישראל וחכמים מדורות קדומים, אישים ומדינות שסייעו לעם ולירושלים.

צורת השם והיגויו צריך שיהיה נוח, ובמקרה הצורך תבחר הועדה בשם מפעלו של האיש, ואילו שמו שאין צלילו והיגויו נוח, ייקבע בשלט־עזר.

להקפיד ששמו של אדם לא יונצח אלא פעם אחת בלבד או במוסד על שמו, כיכר, סדרה או רחוב בעיר.

הועדה מטפלת בעידוד מכמים, מתוך הועדה ומחוצה לה, שיגשו לעריכה של ספר רחובות ירושלים, מעודכן ומוסבר היטב כזה, לתועלת הציבור הרחב ומוסדותיו בעיר, בארץ וברחבי העולם.

סביב הדבר שקריאת שמות לרחובות ירושלים העתיקה, בהם החרים לגור תושבים יהודים, גררה דיון ממושך. בסופו של דיון נקבעו שמות אלה: עשרה רחובות על שמות עשרה מכ"ד משמרות כהונה שהיו בירושלים בזמן שביהמ"ק היה קיים, והם: משמר ידעיה, משמר יכין, משמר שכניה, משמר מעזיה, משמר דליה, משמר אמר, משמר מפריה, משמר ישבעם, משמר שעורים, משמר מלכיה.

אחד־עשר שמות נוספים שאושרו לרחובות בעיר העתיקה הם: המשוררים, השוערים, בית השואבה, קדומים, עולי הרגל, בוני החומה, גינת ורדים, בני סנאה, הממונים, התמיד, ברקאי.

דעות שונות היו בקשר לשם „רחוב היהודים". חלק ניכר מחברי הועדה סברו ששם זה גלותי מדי, מזכיר „גיטו", והרי ירושלים כולה יהודית היא. בסיכומו של הדיון נקבע לקרוא את הרחוב בשם „רחוב הרובע היהודי".

*

■ שיבושים וכפילויות

בעייה שאין לדעת אם וכמה תצליח הועדה להתגבר עליה היא השיבושים והכפילויות בשמות הרחובות בבירה. דעתם של מחלקי המכתבים, משרתי הציבור, היא שאין לשנות את המצב הקיים. לדעתם — „שבשתא, כיוון דעל — על". טעות, שהיכתה שרשים בציבור הרחב, אין לתקנה ואין לשנותה. מהנסיון לשפר ולתקן יסבול הציבור, שימשיך להשתמש בשמות הידועים מכבר... לוועדת השמות יש עניין לחזק את העיסה של הדורות ולסייע להם. שהרי גם לה מגמה לשרת את התושבים ולהקל עליהם בשירות מהיר ויעיל.

להלן כמה מהשמות הכפולים שבירושלים: שני רחובות ע"ש שפירא; אלי כהן — עלי הכהן; רחובות בנימין, רבי בנימין, בני בנימין; שני רחובות „אור החיים"; שני רחובות „בית אל"; דוד המלך; הרב חן, פרחי חן וחן; השחר, שחר ומעירי השחר; שני רחובות בשמות נווה יעקב, צין צורים: אליעזר ריבלין ויוסף ריבלין והציבור, כמובן, אומר „ריבלין"; יצחק לוי, לוי יצחק, לוי; דוד ילין, אבינדב ילין; בר ניסן, א. ניסן, ניסן בק; בהרן, צרן, הרן; המשוררים, המשוררת; בית צור, בית צור אליהו ועוד.

לא תמיד דעת הועדה קובעת. יעיד כאן מקרה אפייני. בפני הועדה הובאה הצעה לקבוע רחוב על שמו של סיר וינסטון צ'רצ'יל. כל חברי הועדה דיברו בהערכה על אישיותו. מיעוט בועדה תמך בהצעה לקרוא בירושלים רחוב על שמו. הרוב בועדה לא יכול לשכוח את צ'רצ'יל המדינאי שסירב להורות הפצצת מסילות הברזל באירופה המנואצת, למנוע את הגעת הליכי השמדת היהודים. עיריית ירושלים התעלמה מההחלטה השלילית, שהיא רק בגדר „המלצה", וזה לא כבר נערך טקס חגיגי לקריאת הרחוב ע"ש וו. צ'רצ'יל, ורוב חברי הועדה נטלו בו חלק...

לזכותה של „ועדת השמות" שמות רבים לרחובות ירושלים, שמות מכל הסוגים של אישים מכל החוגים, סמלים היסטוריים וחיים. לא ניתנו כאן אלא מקצת מהבעיות המעסיקות ועדה זו.

כתר התנ"ך לבן הישיבה

מאת יהושע שמש

שנתיים היה תואר חתן התנ"ך העו־למי לנוער בידי צעירים מחו"ל. השנה, ביום העצמאות, שוב הוכתר ישראלי בתואר זה — אפרים קורנגוט, בן 16, מרמת־גן, תלמיד הכתה הששית בי־שיבת „נתיב מאיר" בירושלים. בכל שלבי החידון התבלטו שלושה נערים תלמידי ישיבות „בני עקיבא" וגילו ידע ובקיאות, ולאחר התמודדות רוויית מתח הגיעו למקומות הראשונים: אפ־רים קורנגוט למקום הראשון; יעקב הילדסהיים, בן 16 וחצי, מראשון לציון, תלמיד ישיבת „בני עקיבא" ב־כפר הרא"ה, למקום השני; שמואל וולידאנו, בן 16 וחצי, מקריית־ים, תלמיד ישיבת „פרחי אהרן" בקריית־שמואל, למקום השלישי יחד עם היודי לצר, בת 16 מדרום אפריקה.

*

אין ספק, כי זכייתם של תלמידי ישיבות „בני עקיבא" בשלושת המקומות הראשונים אינה מק־רית, אף שאין מקדישים בישיבות ללימוד התנ"ך זמן רב יותר מאשר במוסדות חינוך אחרים. משך כל שנות חידוני התנ"ך לנוער התבלטו תלמידי ישיבות „בני עקיבא" בשלבים השונים, אף כי לא הגיעו להישג כה נכבד כמו זה של השנה. ברי, כי אהבת התורה המקננת עמוק בליבותיהם, בצד השקידה דרך הלימוד המוסר־דים בהם בין כותלי הישיבה, מניבים את תוצאו־תיהם הברוכות בהתמודדות מעין זו. כפי שאומר אפרים: „בישיבה אתה לומד כל הזמן, מנצל כל רגע פנוי ויודע לנצל בהלכה את הזמן. וכשאתה ניגש להתמודדות, בעיקר בתנ"ך, יש בידיך נתו־נים להתכונן בצורה יעילה".

כשהתברר כי זכה במלוא 12 הנקודות בשאלה הזהה האחרונה, לא המתין עד להודעה הרשמית של חבר השופטים על זכייתו בתואר — קפץ מעל הבימה אל האולם ונישק את סבתו, אמו ואחותו. מחזה ספונטאנית זו ביטא הן את שמחתו והן את אהבתו והודייתו לבני משפחתו, שכה רצו שאמנו כי ישיג את התואר הנכסף.

בביתה של משפחת קורנגוט זרו פרחים רבים, הטלפון מצלצל מפעם לפעם וממנו בוקעים איחו־לים ודברי עידוד. שכנים, קרובים, ידידים ומורים מביעים את הערכתם ושמחתם. בשבת הקרובה ייערך בבית הכנסת המרכזי בשיכון „הפועל המזרחי" ברמת־גן קידושא רבא לכבוד חתן התנ"ך. ביום ראשון התקיים קבלת פנים אצל ראש העיר. ניכר בו באפרים כי כל הרעש הזה מוזר לו ואינו לרוחו. הוא צנוע ועדיין חש מבוכה כשמשמיעים עליו מחמאות. כל ה„טראסק" מנוגד לאופיו. אומרת האם, הגב' מירה קורנגוט: „כשזכה בתואר, אמר לי: „אמא, אל תספרי לאף אחד". מיליון איש ראו את החידון בטלוויזיה והוא מבקש שלא אספר לאף אחד..."

הוריו של אפרים נישאו בפולין אחרי מלחמת העולם השניה, עלו לישראל בשנת 1951 והש־תקעו ברמת־גן. נולדו להם שני ילדים — חוה, בוגרת אוניברסיטת „בר אילן" בפסיכולוגיה ו־ספרות, כיום מורה בבית־ספר תיכון בתל־אביב, ואפרים. לפני 14 שנה נפטר האב, שהיה איש צה"ל, ומאז היה עול הבית כולו מוטל על שכמה של הגב' מירה קורנגוט, בעלת חנות מכולת בתל־אביב. חוה ואפרים אינם חוסכים דברי שבח לדחיפה והתמיכה הנפשית שהעניקה להם אמם כל השנים, לעשות חיל בלימודים, להתקדם ול־הצליח.

* אהבת הלימוד

בין אלו שצלצלו והביעו את איחוליהם היו גם מוריו של אפרים בעבר. „תמיד הכרתי", אמרה הגננת. „תמיד ידעתי", אמרה מורתו בכתה א'. „אכן, כבר מילדותו התבלט אפרים בכשרונותיו, בתפיסתו, בחריפותו, בזכרונו ובשקידתו", אומרת האחות חוה. בין האח והאחות, שעשר שנים מפ־רידות ביניהם, התפתחה מערכת יחסים מיוחדת. האב נפטר, האם עבדה בחנות, ובמשך ימים שלמים שהו זה במחיצת זה והתפתחו ביניהם יחסים קרובים ומסורים יותר מאשר בין אחים רגילים. „תמיד היו לו ציונים טובים בכול", אומרת חוה. („לא הייתי תלמיד מצטיין. הייתי תלמיד טוב אבל לא מצטיין", אומר אפרים, כשקורטוב של סומק עולה על פניו) „תמיד אהב ללמוד, והלימודים לא היו מעמסה לגביו. כשלמד, לא עשה זאת מתוך כורח, אלא מתוך אהבת הלימוד". „תמיד היה שקדן בלימודים והתעניין בנושאים רבים. היה מוכן לשבת כל היום עם ספר, ועיכל כל מה שלמד וקרא, אומרת האם. כך, למשל, נזכרת חוה כי כשהיה בכתה ב', הלך לספריה וערך סיכום על ההדהום, שגרם להתפע־לות המורה המופתע. בהיותו בכתה ז' נבחר עם עוד שני תלמידים כתלמיד מצטיין בתלמוד ב־רמת־גן, במבחן שנערך ע"י רב העיר, הרב מ.י. אושפיזאי. „ציוניו היו טובים בכל המקצועות, הן ההומאניים והן הריאליים, אך לדעתי הוא יותר הומאניסט", אומרת חוה.

אחרי שסיים את לימודיו בבית הספר הממ"ד הרא"ה ברמת־גן עבר לישיבת „נתיב מאיר" ב־ירושלים. מתי החליט לראשונה כי ישתתף בחידון התנ"ך? אומר אפרים בעים הסבר, בלונדי ו־מרשקי: „כל השנים אהבתי תנ"ך, אבל לא משהו מיוחד. בשנה שעברה כשהעבירו בטלוויזיה את שידור חידון התנ"ך, אמרתי לאמי ולאחותי כי בשנה הבאה אשתתף בחידון. אך את ההחלטה האמיתית קיבלתי לפני כשש שנים, כשהאזנתי לחידון התנ"ך העולמי למבוגרים. אז החלטתי בלבי כי כשאגדל, אשתתף גם אני בחידון. הת־פעלתי מהידע והמבקיאות שגילו כמה מהמשתת־פים. הדבר משך אותי. מאז התחלתי לחבב תנ"ך, ושמרתי עמוק בלב את שאיפתי להשתתף בחידון התנ"ך — ולזכות. כשהמורה לתנ"ך היה שואל אותי שאלה ולא ידעתי לענות — התביישתי בתוכי. חשבתי לעצמי: כשאהיה מבוגר, אני רוצה לגשת לחידון התנ"ך העולמי. ועכשיו אני לא יודע את התשובה..."

* הכנה במחתרת

בשנה שעברה הקליט את החידון על גבי רשמ־קול. ומאז בעצם התחיל להתכונן לחידון התנ"ך תשל"ה. בתקופת הקיץ עבר ביסודיות על ספר ירמיהו, שהיה כלול בחומר הלימודים בישיבה. אחר־כך למד את תרי־עשר ואת תהילים, מתוך הנחה שאלו ייכללו בחומר החידון. לפני חנוכה נרשם לחידון ומאז החל להתכונן להתמודדות ב„הילוך גבוה". אמו ואחותו ניסו להניא אותו מלהשתתף בחידון. הן רצו לחסוך ממנו את הכוח וההתרגשות, למנוע ממנו את עומס הלימוד ה־נוסף, כשסדר הלימודים בישיבה גדוש ודחוס בלאו הכי. אך הוא עמד על שלו, ההפצרות והבקשות לא עזרו. וכשזכה במקום הראשון בחידון באיזור המרכז, רצו בכל לבן כי יזכה בתואר חתן התנ"ך העולמי. הן השתדלו להקל עליו בכל האפשר ולסייע לו בהגשמת שאיפתו.

אפרים, כדרכו, התכונן להתמודדות כמעט „במחתרת". הוא לא סיפר למוריו ולחבריו ב־ישיבה כי הוא משתתף בחידון. בשעות הפנאי היה יושב באולם הישיבה ומשנן פרקי תנ"ך, וכשהתקרב מועד החידון הארצי והעולמי היה יושב לעתים עד שעת חצות. הוא לא הפסיד אף יום לימודים, פרט לימים בהם שהו משתתפי החידון העולמי במחנה בג'יערה. ביום החידון המחוזי למד בישיבה עד 12 בצהרים, ובשעה 5 ישב על בימת החידון ו...זכה במקום הראשון. לאחר מכן המשיך בלימודיו כרגיל, השתתף ב־חידון הארצי העולמי וזכה בתואר הנכבד. „אני לא הייתי נרגשת בזמן החידון", אומרת האם. „ברגע שהסכמתי שישתתף, ראיתי בו חתן תנ"ך, ידעתי כי מה שהוא מקבל על עצמו, יעשה במסי־רות ובדביקות. כך שלא הייתי מופתעת כשזכה בתואר חתן התנ"ך העולמי".

האם לא חשש אפרים להשתתף בתחרות, שבה נוטלים חלק נערים מצטיינים רבים? הוא עונה בצניעות בלתי מעושה: „היום אני לא תופס איך העזתי לגשת. חשבתי להצליח, בלי להתחשב על כך שגם אחרים משתתפים בחידון. אף פעם לא השתתפתי בחידונים ולא הכרתי את המסגרת ה־זאת. ראיתי את עצמי כאילו אני הולך להשתתף לבדי, לא חשבתי על אחרים. חשבתי לעצמי: אם אלמד היטב, אצליח. אם, למשל, מישהו משתתף לבדו ב„חרות" בריצת מאה מטר, בודאי שיגיע ראשון. זו בערך היתה הרגשתי בהתחלה. בחידון המחוזי ובתחילת החידון הארצי לא הרגשתי. אך כאשר יותר התברר לי שיש כמה מצטיינים, ואז התחלתי להרגיש שאינני המתמודד היחיד. בבחינה למשתתפי החידון העולמי ראיתי שיש טובים וטובים מאד. אז כבר הרגשתי בצורה ברורה כי יש כאן עניין של התמודדות. בשעת החידון עצמו לא התרגשתי, אך בלילה שלפניו ובשעות שקדמו לו — התרגשתי ועוד איך".

אפרים קורנגוט, חתן התנ"ך העולמי לנוער, צועד לעבר נשואות החידון, לקבלת הפרס הראשון.

אפרים מספר כי בשעת שינון החומר לא רשם לעצמו כמעט דבר, פרט לביטויים חוזרים שנתקל בהם. בשלב ראשון עבר על החומר בצורה פשוטה יותר, ואחר כך תוך לימוד ציין לעצמו שאלות העשויות להישאל. לאחר מכן עיין בפירושים והעמיק יותר בחומר.

לדעתו, בלימוד תנ"ך ראוי לעבור תחילה על חלקים גדולים של ספר הספרים, במגמה לדעת את הפשט, ורק לאחר מכן להעמיק יותר בלימוד. הבקיאות והידע בספרים שונים עשויה לסייע בלימוד, על־ידי השוואות, הקבלות וכד'.

אפרים ילמד אי"ה בשנה הבאה במגמה הריא־לית בישיבת „נתיב מאיר". תקוותו להמשיך ב־ישיבה גבוהה אחרי תום לימודיו. השבוע חזר לישיבה, במגמה להשלים מהר ככל היותר את החומר בתלמוד, שהחסיר בשל החידון ומה ש־כרוך בו. ומה לגבי המשך לימוד התנ"ך? „עכשיו חדרה בי כמה אהבה לתנ"ך. אלמד פי כמה. אני רוצה ללמוד את כל ספרי התנ"ך בצורה יסודית, ולעבור במיוחד על החלקים שלא נכללו בחומר החידון. אני רוצה להיות ראוי לתואר חתן ה־תנ"ך".

„אם אפרים החליט לעשות זאת, חזקה עליו שיעשה זאת, ובהצלחה", אומרות אמו ואחותו.

هكذا من الأصل

* שבוע היצוא תשל"ה *

מגמות בסחר העולמי והשלכותיהן על פיתוח התעשייה והייצוא

מאת עוזי י. נדיבי
סגן מנהל כללי לסחר חוץ
משרד המסחר והתעשיה

התפתחויות בסחר העולמי ובסחר החוץ של ישראל בשנתיים האחרונות חשפו והמחישו באכזריות את תלותנו בסחר הבינלאומי ובתנאי הסחר.

מתחילת 1973 ועד אמצע 1974 חלה הרעה בתנאי הסחר של העולם המערבי שלא היתה כדוגמתה בעבר. העלייה במחירי הדלק, מזון בסיסי וחומרי גלם, גרמה לאינפלציה ללא תקדים בסחר העולמי שגדל נומינלית פי שניים ויותר, מ־350 מליארד דולר בשנת 1972 ל־750 מיליארד דולר בשנת 1974. כמעט כל מדינות המערב סבלו מגרעונות במאזני התשלומים.

בישראל, מדד מחירי היבוא עלה בשנתיים אלו ב־75%, ואילו מדד מחירי הייצוא עלה רק ב־45%. הרעה בתנאי הסחר בלבד הביאה איפוא לגידול הגרעון המסחרי בשיעור של 113%.

הטבלה הבאה ממחישה נתונים אלה:

	המאזן המסחרי 1972 (מליוני $)	שעורי עליית מחירים ממוצע 74 / ממוצע 72 (ב־%)	המאזן המסחרי 1972 במחירי 1974 (מליוני $)	המאזן המסחרי בפועל 1974 (מליוני $)
יצוא	1100	45%	1595	1736
יבוא	1960	75%	3430	4165
גרעון מסחרי	860	113%	1835	2430

השינוי בתנאי הסחר שליטתנו בהם מוגבלת ביותר, הרע מאד את מצבנו הכלכלי בשנת 1974 בהשוואה למצבנו הכלכלי לפני שנתיים. בהיותנו גורם עיקרי לגידול העצום בגרעון המסחרי: כמיליארד דולר בערכים מוחלטים. השינויים הנמוכים של הגידול הריאלי ביבוא ובייצוא משקפים את הקפאון בצמיחה ופריון, והאמור כמובן בגורמים שמעל ומעבר לתוספת הנטל הבטחוני מאז מלחמת יום כיפור.

לא אי בודד

עם במצור על נקלה מפתח הלך רוח של מצור. הפיתוי להסתגר מאחורי חומות מכס והגבלות יבוא גדול. אך ישראל המתועשת שוב אינה אי בודד. יבואנו מהווה כיום כ־60% מהתל"ג (התוצר הלאומי הגולמי) אפילו יופסק הגידול בצריכה הפרטית, עדיין יהווה היבוא כ־54% מהתל"ג. גם אם נחסר את היבוא לייצור בטחוני, עדיין נעמוד בראש רשימת המדינות שתלותן בסחר חוץ גדולה (יבוא כ־% מהתל"ג: בריטניה 22.5%, גרמניה 15.6%, יפאן 13.3%). עבורנו דרושה הגישה החופשית לשווקים לא רק במקור הכנסה של מטבע למימון היבוא, אלא גם ואולי בעיקר להבטחת מקורות לחומרי גלם ורכש אחר. כל שיבוש בתנועה החופשית של סחורות מישראל ואליה, השלכותיו לגבינו הן מעל ומעבר להשלכותיה לגבי מדינות שתלותן בסחר החוץ פחותה משלנו.

מסיבות אלו עלינו בזמנו על דרך הליברליזציה החשיפה. בינתיים פחתה חשיבותם של מכסים כאמצעי להיסות הסחר. מגבלות בלתי מכסיות מהוות היום את המכשולים העקריים על דרך פיתוח הסחר הבינ"ל. ביניהן הסדרים בינלאומיים ובינגושים שמשמעותם חלוקת שווקים והקצאת חמרי גלם. בהתפתחות זו צידוק נוסף להחירותנו להסכם על איזור סחר חפשי עם השוק, סיבה עיקרית לקידום המגעים בדבר עידוד הסחר ההדדי עם ארצות הברית ולהשתתפותנו הפעילה במו"מ הרב־צדדי שמתנהל עתה בחסות גאט"ס.

ישראל של היום משולבת לטוב ולרע בשולי התעשייה המערבית. שילובנו בשוליים בלבד משקף הן את מעמדנו המדיני והן את מיקומנו הגיאוגרפי. וכידוע התנודות בשוליים חזקות יותר.

חידוש המרוץ

מאז הרבע השלישי של שנת 1974 ניכר שיפור בתנאי הסחר של המערב ושל ישראל טרם הגענו לאיזון, וכאשר נגיע בודאי יתבסס האיזון על רמת מחירים של חומרי גלם גבוהה מזו שהיינו מורגלים אליה בעבר. מגמת התפתחות כלכלית זו יסודה בקיום מאסות כלכליות ותעשייתיות הדוחפות לאיזון. גם את 60 מיליארד הדולר של רווחי מפיקות הנפט בשנת 1974, ועוד 100 מיליארד הדולר שיתווספו אליהם בשנת 1975, צריך לראות במשקפי התל"ג של העולם המערבי. המדובר אחרי הכל ברישום בנקאי של כ־1½ אחוז לשנה מתוצר המדינות התעשיות. יש בעיות מידיות של נזילות, השינוי בתנאי הסחר היה כרוך באובדן של 5% צמיחה — ובאבטלה מסוימת. הרגישות של המאסות לשינויים היא פונקציה של זמן, עד שתוכח גמישות הביקוש למוצרים שבביכול במחסור.

העולם דורך, איפוא, כשנתיים במקום. בקרוב שוב יתחיל המרוץ. כדי להבטיח שלא נשאר דורכים במקום, זה הזמן להסבות מאבות מענפים, מוצרים ושווקים שמחיר הדולר שלהם אינו תואם את רמת החיים והשכר שקבענו לעצמנו. מה גם שממילא אנו נדרשים היום להידוק החגורה.

העיכות לייצוא

פגמים במערך היצור לייצוא ובמערך השיווק המתגלים בתקופה של שפל, מודקרים לעין ונוח יותר לעשות להתיקונם בתוקף אילוצי השעה; ואת כמובן תוך קריאה נכונה של מגמות הסחר לטווח ארוך.

השינויים שנזכרו בתנאי הסחר ואשר התבטאו בעליות מחירים לא אחידות בענפי היצוא השונים, הביאו גם לשינויים מפליגים ברווחיותם היחסית. מחצבים וכימיקאלים נהנו מעלייה חדה במחירים וברווחיות. מתכת ואלקטרוניקה שמרו על רווחיותם ואף שיפרו אותה. במזון, טקסטיל והלבשה עלייה המחירים היתה בשיעור נמוך יחסית ורווחיותם ירדה. ההתפתחות הסטרוקטוראלית בכוון גדול משקלו של היצור לייצוא של מוצרים יקרים ומתוחכמים במפעלים עתירי הון ויידע הוצאה על ידי גורמים חיצוניים. מצד שני, הובלטה נחיתותו היחסית של היצור לייצוא של מספר מוצרים אחרים בהם היינו עדים לקפאון ואף ירידה בייצואם.

אולם שינויים סטרוקטוראליים ושיפור רווחיות הייצוא, לכשעצמם, לא ימצו את בעיית ההערכות לייצוא. כבר היום אנו משלמים יותר לירות תמורת פחות דולרים בשיווק אותם מוצרים שאחרים מוכרים במחיר גבוה יותר. המתחרים מייצגים קונצרנים גדולים המפעילים מערכות שווק ענפות, משקיעים במחקר ופיתוח, בפרסומת בפיתוח אריזות ואמצעי הובלה, ובהכשרת כח אדם ניהולי בשטח השיווק. עתיד היצוא של ישראל גם הוא בידי „קאדרים" חדשים בקונצרנים הגדולים, חברות הייצוא הגדולות תאגדנה יצרנים קטנים שלא יתמזגו, המגבלות של השוק המקומי צרכי המשק והאינטרס העצמי של משקיעים יחברו יחד להוות מנוף לייצוא.

תודעת הצורך בהערכות כזו כבר קיימת, אולם טרם גוייסו המשאבים המצויים לקידומה, והאמור בעיקר בידע ובניהול.

תודת שר המסחר והתעשיה

שובך יקר,
המפעל בו אתה מועסק הגיע בשנת 1974 להישגים מרשימים בתחום היצוא ובכך סייע לקידום כלכלת המדינה.
בעבודתך ובעבודת חבריך נקבע כושרו של המפעל להתחרות בשוקי העולם וכושר המדינה לעמוד במשימותיה הכלכליות.
הרשה לי, איפוא, להודות לך על מאמציך ועל חלקך בהישגי הייצוא הישראלי לשנת 1974.
בברכה,
חיים בר־לב

ביחיד מכני לאריגת טליתות מצמר ומשי
טליתניה בע"מ
ד. אבנר
תל-אביב, רח' בר-יוחאי 2 (גבעת הרצל) טלפון 821421
אקספורט לכל ארצות תבל
השם טליתניה — סמל הטוב והאיכות
הייצור תחת השגחת הרבנות הראשית תל־אביב

יצוא „כור כימיה" מסייע להקלת מצוקת הרעב בעולם

בעית המחסור העולמי במזון הולך וגובר משנה לשנה מעסיקה את הכנס העולמי למזון שנתקיים אשתקד ברומא ומטרידה כיום את ראשי המדינות וגדולי המומחים. על רקע התפוצצות האוכלוסיה, מקבלת בעיה זו משמעות מדאיגה ביותר. לפי קביעת המומחים צפויים כדי שנה לכליה כ־45% מכלל היבולים החקלאיים בעולם. ישראל תורמת תרומה שקטה אך חשובה להקלת המצוקה במזון ע"י יצור חמרי הדברה חקלאיים מן המתקדמים והמתוחכמים בעולם. רוב הפעילות היצרנית בשטח זה מתרכזת במפעלים המסונפים ל„כור כימיה". הסיבת הכימיה של כור תעשיות בע"מ.

הקומפלקס התעשייתי הגדול בארץ לייצור כמיקלים להגנת הצומח הזה הוא „מכתשים" באר־שבע. אשתקד הגיע היקף הייצור ב„מכתשים" ל־215 מיליון ל"י ומזה יצוא — ב־28.5 מיליון דולר. לפי תחזית מנכ"ל „מכתשים", מר מ. קירש, צפוי השנה גידול רב־ממדים ביצוא והיעד אליו חותר המפעל הוא — 45 מיליון דולר. ההזמנות שנתקבלו עד כה מאמתות את התחזית ובחודש מרץ בלבד הגיע המפעל לשיא יצוא — למעלה מ־5 מיליון דולר בחודש אחד! „מכתשים" מייצר בנוסף לחמרי הדברה, קשת מגוונת של כמיקלים כגון: כלור, שרפי פוליאסטר ולאחרונה — כמיקלים לצילום.

ייצור כמיקלים להגנת החקלאות — מכתשים באר-שבע

ב־3 השנים האחרונות, מאז קיבל „מכתשים" את התואר „יצואן מצטיין", חל גידול נחשוני בממדי היצוא כמשתקף בנתונים הבאים:

		הגידול ב־%
1972	11,5 מיליון דולר	36%
1973	16,2 מיליון דולר	47%
1974	28,5 מיליון דולר	65%

שיעור הגידול עלה על הגידול הממוצע של היצוא התעשייתי (ללא יהלומים) שהיה 23.2% ועל הגידול הממוצע בענף הכמיקלים המיבלים שהיה 33%.

אשתקד הגיע היצוא ל־76% מכלל תפוקתו של המפעל והערך הגבוה בו מסתכם ב־60%—65%.

להישגים מרשימים אלה תרמו כמה גורמים — „מכתשים" הפך להעסקה עתירת מדע והמפעל משקיע מדי שנה כ־5% ממחזורו למחקר ופיתוח, שיעור שהוא מן הגבוהים בתעשיה הישראלית. בראש האגף למחקר ופיתוח המונה 120 איש עומד מדען מכון וייצמן, פרופ' דוד וופסי.

המגוון הרחב של הכמיקלים להגנת הצומח והוזי מאפשר להציע פתרונות לבעיה החקלאות באיזורים שונים בעולם. כמה מהמוצרים מהווים „להיטים" בשוק חמרי ההדברה בעולם ומיוצרים בטכנולוגיה מקורית שפותחה בישראל.

בניגוד למפעלי הענק בתעשיה הכימית העולמית, מגלה „מכתשים" יותר גמישות במעבר מיצור הכימיקל אחד לשני לפי צרכי הזמן וע"י כך הוא יכול לספק הזמנות בעבור לים — „לפי מידה". רשת מעבדות כפולה מערכת בקרת טיב ומבטיחה את איכות המוצר התואמת לסטנדרטים בינלאומיים.

אך ב„כור כימיה" יודעים כי הבעיה היא לא רק ליצור, אלא גם למכור.

לשם כך כונו רשתות המכירה בחו"ל של „מכתשים" (באר־שבע) ו„אגן" (אשדוד) והוקם מערך שווקי אחיד שהוכיח את יעילותו. „אגן" אשדוד, שנתמזג עם „כור כימיה" ב־1970, מהמש דוגמא חיה לשיתוף פעולה מבורך בין גורם ציבורי־הסתדרותי ויזמה פרטית. אשתקד הגיע מחזורו ל־100 מיליון ל"י — מזה 12 מיליון דולר יצוא. התחזית לשנה זו — הכפלת היצוא ל־24 מיליון דולר. „אגן" מתמחה בייצור קוטלי עשבים ומווסתי גידולים.

לחיזוק ותאום פעולות השיווק מעבר לים של „כור כימיה" הוקמה אשתקד „סולכם" בע"מ — חברה המתמחה בסחר ובשיווק בינלאומיים ובסיסה בניו יורק. מערך השיווק המורכב מצוות של אגרונומים ואנשי מקצוע אחרים, משרדים ושותפויות במפעלים בחו"ל, מחדיר את מוצרי הסיבה „כור כימיה" ל־60 ארצות ב־5 יבשות. חלוקת היצוא לאיזורים היא כדלקמן: 45% אירופה; 28% אמריקה הלטינית; 14% אפריקה; 13% אסיה ואוסטרליה. חלוקה זו מעידה, כי הכמיקלים הישראלים כבשו לעצמם מעמד לא רק בארצות נחשלות־מתפתחות, אלא גם בכמה מהמדינות המתקדמות בחקלאות העולמית.

הידע הטכנולוגי הרב שנצבר במפעלי „כור כימיה" מנוצל בהקמת מפעלים משותפים עם גורמים מעבר [illegible] — 2 — 1 — לים. אחד כזה הוא „אגבה" בע"מ הנמצא כעת בשלב הקמה בדרום אפריקה, בשיתוף עם חברת העשיית גדולה במקום. התחלת הייצור נועדה לסוף שנה זו. גם בברזיל מתוכננת הקמת מפעל לייצור חמרי הדברה בשותפות עם גורמים מקומיים.

יגאל יעקבי — שגרירנו החקלאי בבוליביה

במחוז החקלאי הגדול של בוליביה — סנטה קרוז — השם יגאל יעקבי מוכר היטב להוואים, למדריכים ולההכנות המכון החקלאיות. הם נוהרים אליו כדי לקבל עצה ומידע כיצד להילחם במזיקים ובעשבים הרעים, שהגשמים הטרופיים והאדמה הפוריה מעודדים במיוחד את התפשטותם. יעקבי, יליד רחובות, הנמנה עם צוות המדריכים מעבר לים של „מכתשים", המכה בבעיר־

(סוף בעמוד 9)

יצוא מוצרי מפעלינו לארה"ב, אירופה, אסיה, ודרום אפריקה הסתכם בשנה האחרונה ב-3.000.000 דולר.
מפיצים בלעדיים

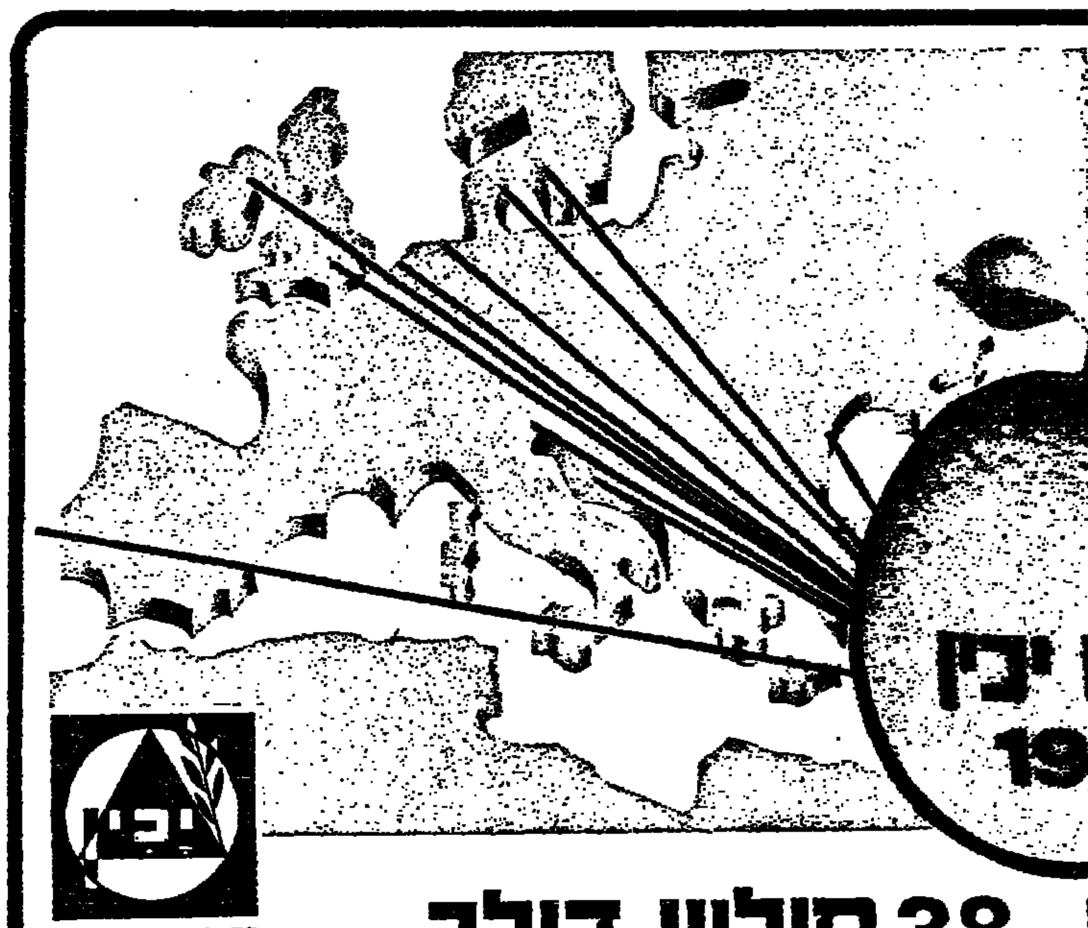

המשרד הראשי: בית-יכין ת"א, רח. קפלן 2 טל: 254351
38 מיליון דולר
$25.000.000 יצוא פרי הדר
$13.000.000 יצוא שימורי פרי הדר ופקטין

ד.ש. חברה ליצוא בע"מ D.S. EXPORT CO. LTD.
יצואן כללי מאושר
יצואן מצטיין 1974
* עזרה והדרכה ליצואן המתחיל
* שרותי יצוא מקיפים
* משרד היצואן של היצרנים
משרד והדר תצוגה: תל-אביב, רח' טיומקין 12, ת.ד. 14106
טלפונים: 5—4—623283 טלקס — 32174

ספן SEFEN
עמק-הירדן
חלוץ יצרני לוחות ספנית בארץ
היצוא בשנת 1974
$3.200.000

GS גבור מפעלי טקסטיל בע"מ
יצרן ויצואן גרבי המכנס הגדול ביותר בישראל.

GLENOIT (ISRAEL) LTD.
יצואן מצטיין
גלנויט (ישראל) אחד ממפעלי תשלובת תעשיות כרמל יצרן של בדי פרווה מעולים ובגוונים — לשמוש בבגדי אופנה, צעצועים, כסויי מטה, שטיחים ובטנות — המשיך והגדיל היצוא וזכה בתואר יצואן מצטיין

✱ ✱ שבוע היצוא תשל"ה ✱ ✱

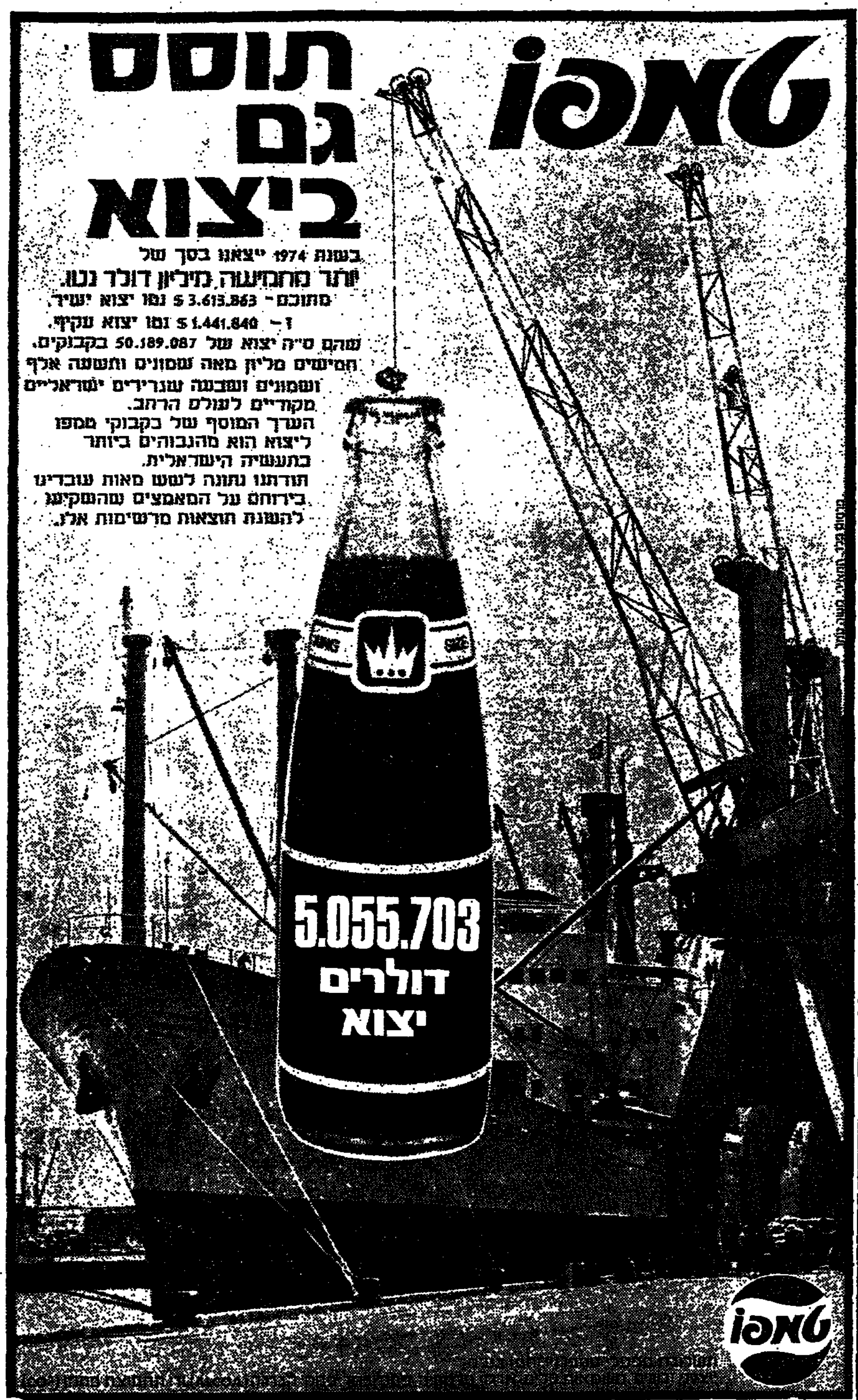

[י]צוא „טמפו" ב־1974: 5 מיליון דולר נטו

6[..] עובדים במפעלי התשלובת בירוחם

[...]ת 1974 רשמו מפעלי טמפו [...] נכבד על מפת הייצוא ה־[...]ית כאשר ייצאו את מוצריהם [...]ת תבל בסך של יותר מחמישה [...] דולר נטו.

עד 1967 היתה ירוחם עיירה ה[...] חיה על סעד. בשנה זו הקימה חברת טמפו בירוחם את ביוהמיר הגדול ב[...] יותר בארץ לתעשיית זכוכית חלולה ואשר מוצריו יצאו להם ברחבי תבל.

עם הקמת המפעל הזה שינתה ירוחם צורה. הפכה לשם דבר כ[...] עיירת הפתוח בישראל. כעת נבנה במפעלי טמפו תנור נוסף אשר יגדיל את התפוקה של המפעל.

כמחצית תפוקת טמפו מיועדת ל־יצוא. בשנת 1975 הוא יסתכם בסך של כ־8,000,000 $. הישג זה אינו הצלחה רק למפעל, מנהליו ועובדיו, אלא מהווה תמרור חשוב בדרך ל־עצמאותה הכלכלית של המדינה, ש־כן הערך המוסף של בקבוקי הזכוכית של טמפו הוא מן הגבוהים בתעשיה הישראלית.

כאן המקום לציין כי החומר הגלם העיקרי לתעשיית הזכוכית משמשים מרבצי חול נרחבים המצויים בקרבת מקום לירוחם.

נוסף למפעל הזכוכית כוללת תש־לובת מפעלי טמפו בירוחם גם בתי הרושת לבשקאות קלים, פלסטיקה, פקקי־כתר, סגרי־אלקואה חד תה[...] כוסת הפחמן.

כל המפעלים האלה מעסיקים כ־60 עובדים.

תואר „יצואן מצטיין" לחברת ד. ש.

השבוע הֶעניק נשיא המדינה את התואר „יצואן מצטיין לחברת ד. ש. בידי רוזי וקלמה שרים, יוזמי החב־רה ומייסדיה.

מטרת החברה שנוסדה ב־1966 לתת שירותי יצוא ליצואנים הזקוקים ל־כך.

בעוד שחברות יצוא אחרות אינן מתלהבות לטפל ביצואנים מתחילים, נוכח העבודה המרובה שיש להשקיע בהם, הרי שחברת ד. ש. איננה חוללה ממלאכתה, בהעניקה בעלי מלאכה ועירים ליצואנים שמוצריהם משוו־קים בחנויות האופנה המפוארים ב־עולם, והחברה גאה על כל יצרן כזה, שהגיע בעזרתה למעמד של יצואן מוסמך.

החברה בעמידה לרשות לקוחו־תיה, יחד עם עובדיה הנאמנים וה־מסורים, בעלי מקצוע שהתמחו ב־עבודות היצוא השונות, ובין היתר, יעוץ כלכלי שוטף, המאפשר מעקב ובדיקה מתמדת על המחירים, כד־איות, פיתוח היצוא וכו'.

היועץ הכלכלי הניתן ע"י הכלכלן ש. שרים, המורשה לפעול כסוכן מכס להישבון, כולל בין היתר גם יעוץ בעניני הישבון הטבות ל־יצואנים.

חברת ד. ש. בצ"ים המעורתת כיום יצרנים בענפי ההלבשה (סריגה, פרוות וכו'), מוצרי השמל, עבודות מתכת, פלסטיקה, הפצ"תן ועוד, יכולה ללא ספק להוות דוגמא ל־עידוד היצוא הישראלי ולהחדרת המוצרים הישראליים לשווקי העולם.

יצוא מוצרי „חמת"

יצוא מוצרי „חמת" לארה"ב, קנדה ארצות אירופה, המזרח הרחוק, אס־יה, אמריקה הלטינית ודרום אפריקה הסתכם בשנת 1974 ב־3 מליון דולר.

כמפעל „חמת" ארמטורות החל מ־שנות ה־50 ביצוא מוצריו לחו"ל; כאן, שוקד המפעל על פיתוח והר־חבת שווקיו. בשנות ה־60 הפך ה־יצוא להלק אינטגרלי שלו בתכניות היצור. וזאת כמובן מבלי לפגוע ב־דרישה ההולכת וגוברת בשוק ה־מקומי.

בפיתוח והרחבת היצוא הושקעו בשנים האחרונות מאמצים רבים; „חמת" השתתפה במספר תערוכות בין לאומיות בחו"ל ומוצריה עוררו ענין רב הודות לטיבם ועיצובם ה־מודרני. על אף התחרות הקשה בין יצרני ארמטורות בחו"ל, קצרה „ח־מת" הצלחות לא מבוטלות.

„חמת" עושה מאמצים רבים, להמ־שכת הרחבת שוק היצוא אותו פית־חה למרות הבעיות הקשיים בהם נתקל היצוא בשנה הנוכחית נוכח המשבר בעולם בענף הבניה.

לדברי מנהל השיווק משה ויגר־גורסקי, יש לצפות, כי בשנת 1975 יגיע היצוא של „חמת" ל־2.5 מיליון דולר.

פרסום א. מל

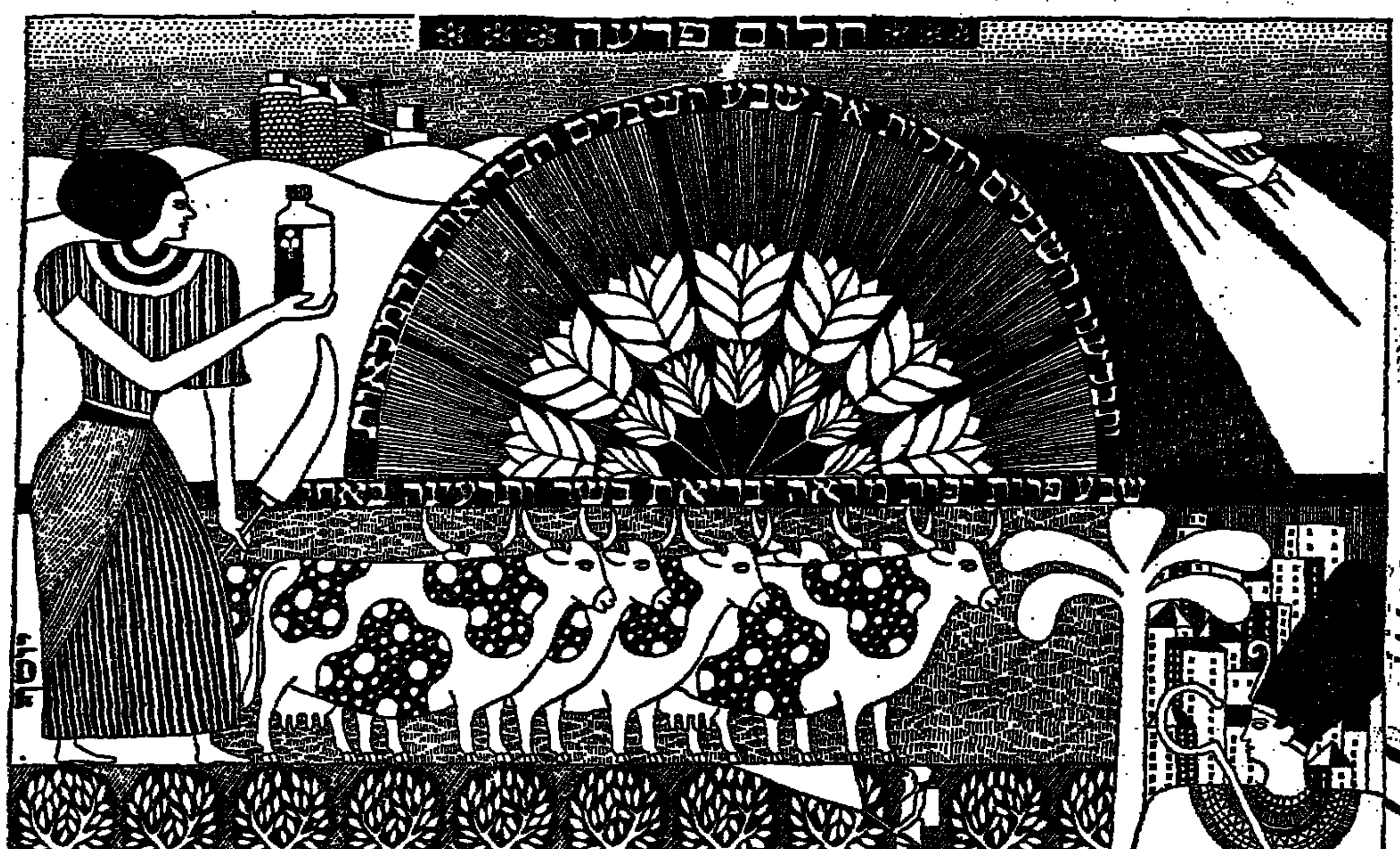

יוסף פתר את הבעיה של פרעה: יותר מזון בשנות רזון

ההיסטוריה חוזרת... כמו בימי פרעה ויוסף, בעקבות שנות השפע באות עלינו שנות מחסור ורזון. הרעב הפך לאויב מספר אחד של האנושות.

אנו ב"מכתשים־אגן"• עוזרים למלא את סלי המזון וממגורות הדגן של העולם ע"י אספקת כימיקלים להגנת גידולי החקלאות.

כימיקלים אלה המיוצרים, מעובדים ונבחנים בישראל, משרתים את החקלאים ב־5 יבשות ומחזקים את המוניטין של ישראל כארץ המצטיינת ברמה גבוהה ומתוחכמת של פיתוח חקלאי.

כבימי פרעה כן גם בימינו עלולים מזיקים, מגיפות ותמורות בלתי צפויות באקלים, להפוך את צפיות האיכר לשפע, למציאות של מחסור ורעב.

אחד מאמצעי ההגנה היעילים בפני פורענויות אלו, הם הכימיקלים להגנת הצומח מתוצרת "מכתשים־אגן" כשהם מנוצלים ביד מדריכה ובפיקות מבוקר של מחקר חקלאי.

יצוא מפעלי "כור כימיה" הגיע אשתקד לשיא חדש של 52 מליון דולר וכלל גם צבעים, תרופות ומוצרים אחרים של מפעלי החטיבה.

• "מכתשים־אגן" — האגף האגרוכימי של כור כימיה בע"מ

כור כימיה בע"מ

יצואן מוסמך של:

פירות, ירקות, פרחים
מוצרי לול, מכוורת
מדגה, בקר וצאן

היקף המכירות בחו"ל:

ב־1963/64 9,500,000 דולר
ב־1974/75 82,000,000 דולר

אגרקסקו חברה לייצוא חקלאי בע"מ
תל-אביב, רח' הארבעה 20 טל' 264264 טלקס 341714 (3)

„גלנויט"—יצואן מצטיין

„גלנויט", אחד ממפעלי תשלובת תעשיות כרמל, הנו סיפור הצלחה כבר מראשיתו. תחילתו של המפעל בשנת 1965, כחלק מקונצרן אמרי־קני בינלאומי, שסיפק למפעל ב־ישראל את הידע הבסיסי. מאז הוקם המפעל בישראל, הוא גדל והתפתח ללא הפסק והספיק להכפיל עצמו מספר פעמים. כיום מעסיק המפעל 200 עובדים והצליח לפתח מחלקת דיגום עצמית דינאמית ומתקדמת, אף בקנה מידה בינלאומי.

המפעל מייצר בדי פרווה למטרות שונות, החל מדגמים המיועדים ל־תעשיות האופנה, כמו דגמי חיות נמר, שועל, מינק וכד', או פרוות בדגמים מקוריים ובצבעוניות מעניי־נת, וכן פרוות לשטיחים ולייצור צע־צועים. מרבית תוצרתו של המפעל מיוצאת לאירופה ולארה"ב. בעיקר בולטת הצלחתה של „גלנויט" ישראל על רקע המשבר הפוקד כיום את ענף הטקסטיל בעולם.

יצוא „כור כימיה"

(סוף מעמוד 8)

תיה של אמריקה הלטינית. הוא מ־סייר ביבשת רחבת ידיים זו כמה פעמים בשנה וסולל את הדרך בפני תכשירי ההדברה הישראליים.

מהו סוד ההצלחה של מוצרינו המתכודדים על שווקים כהרחבים אלה עם ענקי התעשיה הכימית?

יעקבי זוקף את הדבר מחד לזכות איכותם של המוצרים הישראלים. ל־כמה מהם כמו „כותגיון" ו„תיונקס" יש מוניטין ומעמד כמעט בלעדי ב־שדה החקלאות הבינלאומי. ומאידך — להדרכה המקצועית ולמגע האישי עם החקלאי במקום. המומחה היש־ראלי בודק קודם כל את תנאי ה־איזור, בוחן את העתוי הנכון ועורך מבחן נסיוני בקנה מידה קטן. רק לאחר־מכן נקבע מהו התכשיר ה־יעיל להדברת מזיק זה או אחר. ה־נסיון הוכיח, כי גמישות ותשומת הלב לבעיות הלוקליות — משתלמים יפה. עיקר המאמץ מהרכז בהגנה על גידול אחרים, כגון: מטעי פרי הדרים — בארגנטינה וצ'ילי, תפו־חי אדמה — באורוגוואי, סויה וחיטה — בברזיל, הדרס — במקסיקו ועוד. לתדמיה החקלאית של ישראל יש ביבשה זו אחיזה איתנה. ולראייה שולף יעקבי את אחד המסמכים במגירתו — תעודה של האוניבר־סיטה הקטולית בסנטיאגו צ'ילי ה־מאשרת את עליונותו של „תיונקס" הישראלי על פני תכשיר הדברה אחר.

ליחזקאל תירוש מקיבוץ שדות ים — נסיון דומה בארצות מרכז אמרי־קה. גם כאן הצלחנו ליצור קשרי מסחר וידידות עם החוגים החקל־איים. לא היתה בכך משום הפתעה שאחד ממשלוחי הסיוע הראשונים לנפגעי רעידת האדמה בניקרגואה הגיע מ„מכתשים" באר־שבע.

דריכה על המקום — פירושה נסיגה אחורנית

בדבריו אלה מגדיר צ. צור, מנכ"ל „כור כימיה", את השאיפה המתמדת לחרוג מן השגרה, לפתח ולהרחיב — המציינת את התפתחות החטיבה כולה ואת רוח הצוות של 2500 עובדיה.

אשתקד הסתכם מחזור הייצור ב־14 מפעלי „כור כימיה" ברחבי ה־ארץ ב־631 מיליון ל"י והיצוא ב־52 מיליון דולר.

ביעד של שנה זו יש משום קפיצה נחשונית כמעט: מחזור מכירות — 985 מיליון ל"י, מחזור יצוא — 80 מיליון דולר. ולפי הנתונים המטרה היא בהישג יד. הדגש על היצוא מושב בכל המפעלים. צבעי טמבור־אסקר, בעקבות המיזוג של שני ה־מפעלים אשתקד, עומדים על סף תכנית פיתוח רבת־ממדים. מפעלי הצבעים המאוחדים הגיעו ליצוא של 1½ מיליון דולר ב־1974 תוך התמ־חות מיוחדת ביצוא צבעים לאניות. התחזית לשנה זו 1,9 מיליון דולר. מפעל התרופות „פלנטקס" המופעל כאן 1973 ע"י „כור כימיה" מתרכז ביצוא הרופאה סינטטיות וכמיקלים לתרופות. כיצוא של 2,2 מיליון דו־לר אשתקד מצפים להגיע השנה ל־4 מיליון דולר. ביח"ר ציון כמיקלים הכפתה ומייצר כימיקלים אורגניים סינטטיים לתעשיה המזון ותכרי ב־נים לתעשית התרופות ייצא אשתקד ב־0,9 מיליון דולר וצופה השנה ל־יצוא של 2 מיליון דולר. גם ב„רוטר־פלסט", תרכובות ברום, שרפים ו־פולימרים וציקלג נרשמה השנה התפתחות משביעה רצון.

אולם גולת הכותרת של החטיבה היא עיר התעשיה שתוקם ברמת חובב, דרומית לבאר־שבע. בהשקעה של 200 מיליון ל"י ובהבנון מכנר לוגי ואקולוגי מתקדם ביותר החל כעת בהכנת התשתית להשלובת כי־מיה במימדים בינלאומיים, שעיקר מוצריה מיועדים ליצוא. עד בסוף שנה זו יוחל בעבודות בינוי והקמה היצור בפועל חזוי לשנת 1977.

מוצרים כימיים בע"מ

„נר-ציון"

קרית-גת ת.ד. 119
המשרד: תל-אביב, שד' רוטשילד 18
טל. 54042, 59069

יצואן מוסמך
המפעל הגדול ביותר
בייצור נרות

מיצרנים לנרות שבת
נרות דקורטיביים מכל הסוגים

هكذا من الاصل

صكذا من الاحل

בחוג המשפחה

מאת
נעמי גוטקינד

חורף 76' - מבט ראשון

כמעט כל המעצבים ויצרני האופנה מעדיפים להתעקש ולהציג שמלות ארוכות ומעילים בעורף „מידי" למען משנה המאה. ואת — למעלה שברחוב רואים עדיין מעט מאוד את האורך הזה. בירוע — הנשים בבורה שהשאיות מבליטה רק עד מעבר כמקובל יותר לגיזרון מאשר השמלות, שכמו בתצלום המצורף (המגזה מלבין), מגואלות עד מעשרה סנטימטרים מתחת לברך.

שלושת הדגמים שבתצלום הם מעידים על הכיוון אליו תצעד האופנה בעתיד הקרוב, לפחות, כך סבורים כנראה היצרנים הישראלים שהציגו אותם בחודש הנוכחי בתערוכת האופנה „פרט־א־פורטה" בפריז. כפי שאת רואה מדובר בחצאיות מתרחבות בסגנון הקלוש, בחלקים עליונים רחבים ורבי כיווצים ובסגנון כללי שוכה לבינוי „המראה הגדולי".

לשמת הצעות ישראליות אלה הזיזוחים מתצוגות האביב והקיץ בפריז וברומא מעידים דווקא על מותו של „המראה הגדולי" ועל החזרה אל בגדים אלגנטיים וקלאסיים. דבר אחד ברור: ה„מיני" הקיצוני נעלם בינתיים וכל אשה השואפת להראות אופנתית תיטיב להתלבש בבגד מארך נמד והמעד היטב.

הערה: המערכת שבתצלום היא מבד פופלין.

על ספ הקיץ: בעיות הקלוריות בתזונה

המטרה כעת היא לציין בכל הפריט את הערך הקלורי שלו, בשל בקשות רבות של קוראות בית. רצוי להבהיר את המושג קלוריות מבחינה תזונתית על מנת להסיר אי הבנות רבות ויזמת על סף הקיץ כשמלנו מבקשות לרזות.

כלנו למדנו בבית הספר, שקלוריה — זו היחידה המשמשת שבה מחשבים את האנרגיה של החום. לכמות החום הנדרשת לחמם גרם אחד של מים במעלה אחת קוראים קלוריה קטנה. ולכמות החום הנדרשת לחמם קילוגרם מים במעלה אחת קוראים קילו־קלוריה (1,000 קלוריה קטנות) או קלוריה גדולה.

כל דלק מסוגל לשחרר כמות מסוימת של אנרגיה בצורת חום.

בגוף האדם נשרפים חומרי מזון: השומנים, הפחמימות, והחלבונים ובשריפתם נוצרת האנרגיה. לפי כך נוהגים למדוד את ערך המזון של חומרי מזון שונים בקלוריות (בקאלורימטר) על ידי ניסויים מצאו שגרם אחד שומן משחרר 9 קלוריות גדולות. גרם אחד של חלבון משחרר 4—4.5 קלוריות גדולות. גרם אחד של פחמימות משחרר 4—4.5 קלוריות גדולות.

התצרוכת הבסיסית של האדם במצב של מנוחה היא קלוריה אחת על כל ק"ג משקל גופו — לכל שעה. (גם האדם השוכב במנוחה צורך אנרגיה — לפעולת הלב, הנשימה, לתנועת המעיים ולתהליכים שונים בתוך התאים). ואילו אדם עובד, צורך כמות גדולה בהם. למשל, אדם במשקל של 60 ק"ג צריך לשמונה שעות שינה (כאמור, גם בשינה הלב הכליה הריאות וכו' עובדים). 480 קלוריות = 60×8.

לשמונה שעות עבודה 960 קלוריות (כפול) וליותר שמונה שעות של פעילויות שונות, כגון הליכה וכו', 720 קלוריות.

בס"ה בערך 2200 קלוריות ביממה.

הרכבת תפרים לפי מספר הקלוריות עשויה להועיל.

היא סלבדה — לאכול לא לפי התאבון, כי אם לפי פעילות ולפי יכולת לשרוף את הקלוריה. בהתאם לזה, לשחרר את האנרגיה הנחוצה.

מכיוון שעודף מזון שהגוף אינו שורף אותו — נאגר בצורה של שומן המרפד לעתים קרובות את העורקים והורידים ובזה מכביד על הספקה הדם לאברים השונים שבגוף ובמיוחד לאברים החיוניים — הלב והמוח.

ריפוד העורקים הכליליים המזינים את שריר הלב בומצים הספקה דם סדירה לשריר הלב, ומכאן ריבוי מחלות הלב ביכינו במיוחד אצל אנשים שאינם מקפידים על תזונה נכונה. לא די בספירת הקלוריות אלא חשובה גם בחירת מזונות מתאימים הנקלטים בגוף האדם מבלי לגרום לאגירה מיותרת של שומן ברקמות. תקלות שונות, עלולות לנבוע מהחישוב הפשוט של הקלוריות אשר מזונות מסוימים מספקים.

לניצולם היעיל של המזונות השונים וקליטתם בתוך הגוף, נחוצים אנזימים שונים אשר בהרכבם מהווים חלק בלתי נפרד של הויטאמינים והמינרלים. רק אותם המזונות בהם יהיה איזון מתאים בין כמויות אבות המזון המסוגלים לספק אנרגיה וחומר הילופין לחידוש רקמות ובין הויטאמינים ומינרלים הדרושים לשם קליטתם בגוף, יכולים להיחשב כמזונות בעלי ערך.

ידועים לנו מזונות עשירים בקלוריות אך מלחים במרגרינה דבוה. כגון סוכר המלווה כמעט כל הפריט והמבזן שלנו. וכן הממתקים, השוקולד, והעוגות, שיותר ויותר מדגנים כמביעים כיום עליהם בנוים עיקר במחלות רבות.

הסוכר — פחמימה נקיה ללא חמרי מגן (ויט. ומינרלים), כצמך הבזהק מכרר את החיים לרבים הנהנים כבירכול כמנו. הסוכר ומוצריו גורמים עיקריים להשמנה. הם מפחיתים בגוף את שיעור הויטאמינים מקב' B הדרכי יגוע ג,שחד — הסידן בגוף והתוצאה היא רקב השיניים (העששת!) שלוקים בו 95 אחוז מהאוכלוסיה הנאורה בצילם. לאחרונה מצביעים מלומדים ידועי שם כגון פרופ' א. מ. כהן מירושלים, פרופ' יודקין מאוניברסיטה לונדון, על חלקו הרב של הסוכר במחלות לב וכלי הדם וכו'.

חושבני, שבארץ גדל פרי מתוק כל השנה — הגיע הזמן להוציא את הסוכר מהתפריט של כולנו. כל המזונות הבריאים הטבעיים המלחים בחמרי מגן לריב כגון: החיטה המלאה, האורז החום וכו' מכילים פחות קלוריות מהקמח הלבן ומהאורז הלבן, ובהתאם לחישוב הקלורי הפשוט הם נעשו יותר מקובלים.

חישוב קלורי על כל 100 גרם מזון הראוי לאכילה לפי פרופ' גוטמטים.

רשימה של מזונות מהצומח

על כל מאה גרם מזון הראוי לאכילה

מזונות מספקים הרבה קלוריות

פירות יבשים	קלוריות
משמש יבש	195
שזיפים יבשים	234
אפרסקים	241
צימוקים	263
תאנים יבשים	263
תמרים	269
לחם חי	261
לחם לבן	262
לחם אחיד	263
מצה	343
שעועית יבשה (לא מבושל)	324
אפונה יבשה (לא מבושל)	328
קמח תפודים	332
עדשים יבשים (לא מבושל)	357
חומוס	353
סחינה שומשום	351
דורה גרעינים	346
דוחן	347
תירס — קורנפלור	351
בורגול	358
סולת	358
סוכר	396
פולי סויה	370
חמניה גרעינים	569
דלעת גרעינים	582
בוטנים	562
שומשום גרעינים	597
קוקוס	610
שקדים	629
אגוזים	686
פקן	720
מרגרינה	733
שמן מאכל	900

מזונות מיעוטי קלוריות

ירקות	קלוריות
מלפפון	11
חסה	15
צנון	18
פלפל	18
גמבו	21
עגבניות	21
דלעת	24
שעועית ירוקה	25
כרוב	28
גזר	30
סלק	42
אפונה ירוקה	79
בצל	54
תפודים	84
בטטה	120
פירות	**קלוריות**
מילון	21
אבטיח	29
מישמש חי	35
אשכוליות	37
מנדרינות	39
תפוזים	44
אפרסקים	45
שזיפים	45
צבר	46
אגסים	53
תפוחי עץ	54
גויאבה	59
ריבזון	58
ענבים	62
תאנה ירוקה	80
פירות טרופיים	**קלוריות**
מנגו	65
אפרסמון	80
בננות	80
אנונה	92
אבוקדו	157
זיתים ירוקים	137
זיתים שחורים	208

רשימת הקלוריות מהחי על 100 גרם מזון הראוי לאכילה

	קלוריות
חלב פרה	70
גבינה כחושה	91
גבינה שמנה	147
גבינות קשות	265—380
שמנת חמוצה	155
שמנת מתוקה לקצפת	300
ביצה שלמה	161
חלמון ביצה	356
בשר בהמה	117

סוסון לדני: צעצוע חסכוני

צעצועי הילדים נעשו לאחרונה, יקרים ביותר, כמעט כמו מבוגרים, ונעלים יותר האביזרים המיוחדים לאוהלשים הצעירים שלנו. את את מוצגת אשא ליום הולדתו של פעוט בן שנה, או שנת ויותר לשמה את מתן, נפרדך או בת משפחתה, ששלאו לב שנתיים — מאו תבקש להכנס קשהת כפי שהיא מוצגת ב„ידי אפי". באיננ שעליך השסייד כי מאו בלבד המבאים מיוחד לאשליקצוה של פרחים על גבי ילדים ולכל עבודת תיכבה יקורטיבלית אבל בהלקו מתגלם בעיקר בעשיית בובות ושעשועים [illegible].

מה שליך להכין לעבודה? לבד צבועים אדום, לבן וזהוב. שאריות לבד לפרחים ונקודות. חוט רקמה וצמר גפן למילוי.

עתה גזורי את החלקים השונים כיד כשרונך (הסוס אינו חייב להיות נאמן לגמרי למציאות), את הגוף — משתי החתיכות בלבד אדום. החלק התחתון של הבכן — שוב שתי חתיכות בלבד אדום. החלק האמצעי של הראש — החתיכה אחת בלבד אדום. הזנב — 2 רצועות ארוכות של לבד שחור. האוזנים — ארבע משולשים צרים בלבד אדום. הרעמה — שוב רצועות לבד שחור בהן את גזורת משרשים (ראי בתצלום). לעינים — שני עיגולים בלבד לבן ועיגולים קטנים יותר בדבד שחור לאישון. הכיני גם פיסות לבד שחור לפרסות, ושני עיגולים גדולים של לבד צהוב להכנת שק הפרחים. ישנו גם הקולר — מהתיכה כפולה של לבד לבן, וצהה לביצוע:

חברי את החלק המרכזי של הראש לשני חלקי הגוף. חברי את שני חלקי הגוף ביניהם והשאירי באמצע הגב פתח למילוי. מלאי בצמר גפן וסגרי את הפתח. חברי את משולשי האוזניים אל הראש, הדביקי את העיניים לגזרי רצועות דקות מלבד שחור שישמשו כריסים (ראי בתצלום). הדביקי או לוו את שתי שכבות הזנב וחברי לגוף, וכן את הרעמה למקומה. תפרי את שני עיגולי הלבד הצהוב לצורת שקים משני צידי הסוסן וחברי אותם לגופו בצורת רצועת לבד צהובה העוברת מתחת לבטן. אל תשכחי להדביק פרסות ולחבר קולר לצוואר. גם את הפרחים את יכולה להכין מלבד — או מחוטי צמר.

הערה: רצוי לברר לפני בחירת סוג הדבק האם אין הוא מזיק לילדים, אפילו אם במקרה ינסו לבלוע את סוסן המתנה שלהם מרוב חיבה...

עם תום עונת ההדרים

[illegible] של החלבויות בשוק, מצמלת בדרך כלל את סוף המלאי של מהדרי. אמנם, הבולי עדיין לרכוש מרים בטהבני [illegible] — אבל מעט מפרי הדר [illegible] של הפוז שנקשם מן העץ יוקר מכל מזונה שלנו עד לארף הבא. נצלי לכן את ימים האחרונים של עונת ההדרים, כדי להכין ריבות, משקאות ומתנים מיוחדים. ריבות מקליפה יקרות מאוד וכן יתר מבמקים שבחנות. נסי, איפוא, למלאכה ומלאי עצמך, סוכריות תפוזים.

החומרים: קליפה מ־1 ק"ג תפוזים, סוכר, 25 ג' פירות מסוכרים צלוהות בצורך [illegible] לסוכריות.

ההכנה: קלפי את הקליפה בצורת עלים או אפטריות קטנה, השרי במים ל־4 ימים והחליפי כל יום את המים. בשלי לאחר מכן עד שהקליפות מתרככות. לכל ק"ג קליפות תפוז מקבילי 1 ק"ג סוכר. הוסיפי את הקליפות של פירות של סוכר עם מעט מים, כאשר הפירות רותח ובשלי עד שכל הסוכר נספג. הקפידי שהסוכר לא יתחרב כמון הבישול. קחו בוראו מכבים את הקליפות המבושלות העלאי כי מסננת. העמירי את הכמות של קליפות לאלי אחר — הוסיפי סוכר מכמות ריית התפוחים ובשלי על אש קטנה עד שהתקבל רייי מה דביקה. מורידי מהאש והפני תוך כדי הולשה מדי פעם. מדי מירוך כדור סוכריות בגודל אגוז, גלגלי באבקה סוכר והניחו בצלוחיות הנייר. קשטי בפירות בבעקרים מסוכרים האחרים.

הערה: בשל ריכוז הסוכר שבממתק זה הגישי אותו בכמויות קטנות ובהזדמנויות מיוחדות בלבד.

עוגיות תפוזים במקרר

מרכבי היטב הבלת מרגרינה כוסי כוס סוכר לבן ותצי כוס סוכר חום. הוסיפי ביצה וערבבי היטב. נפי יחד 3 כוסות קמח, חצי כפית מלח, חצי כפית סודה לאפיה והוסיפי להערובה. הוסיפי קליפת תפוז מגורדת, מיץ בתפוז שלם, כפית וניל, חצי כוס אגוזים קצוצים והפוני בצק. צנני אותו במקרר עד שאפשר יהיה להכין ממנו גליל בקוטר פרנבוג או גליל אלכסונים די הקפיאי. פרוסי פרוסות דקות די מניחי על תבנית אפיה משומנת מעט. אפי בחום הקולה מעט עד להזהב, במשך כ־12 דקות.

שח-מט

בעריכת
שלמה קנדלשיין

מרכז הנוער א' תל־אביב המובילה בליגה הלאומית

לאחר הסיבוב השביעי של משחקי הליגה הלאומית מובילה קבוצת מרכז הנוער א' תל־אביב. המובילה קבוצת אס"א טכניון א' חיפה נפגשה עם קבוצה „לסקר" תל־אביב וסיימה בתיקו 2 : 2, עם פריבות בשני המשחקים הצוררים שנמסרו להערכה (בלות הראשון ניצח יעקב בליימן את יאיר קריידמן). קבוצת „מרכז הנוער א" תל־אביב ניצחה בצורה משכנעת את „הפועל" א' ירושלים. בתיקו 3 : 3 הסתיימו המפגשים אס"א אוניברסיטה א' תל־אביב — רמת־גן א' (שמעון כגן נוצח ע"י צוהר אורף). בנצחונות גבוהים זכו „הפועל" פלדקליין ראשון לציון על „אליצור־רשבסקי" א' תל־אביב ו„רובינשטיין" א' ירושלים על „הפועל" עמק חפר / נתניה.

התוצאות המלאות:

אס"א טכניון א' חיפה — „לסקר" תל־אביב 2 : 2 (2).

„מרכז הנוער" א' תל־אביב — „הפועל" א' ירושלים 4 : 3.

אס"א אוניברסיטה א' תל־אביב — רמת־גן א' 3 : 3.

„הפועל" בת־ים — קבוצה עירונית חיפה 3 : 3.

„הפועל" „פלדקליין" ראשון לציון — „אליצור־רשבסקי" א' תל־אביב 6 : 0.

„רובינשטיין" א' ירושלים — „הפועל" עמק־חפר נתניה 4 : 2.

דרוג הטבלה:

1. מרכז הנוער א' תל־אביב — 28 נק' 2. אס"א טכניון א' חיפה — 27½ נק' (2) 3. „הפועל" בת־ים — 25½ נק' 4. „לסקר" תל־אביב — 24 נק' (2) 5. „הפועל" „פלדקליין" ראשון לציון — 22½ נק' 6. אס"א אוניברסיטה א' תל־אביב — 20½ נק' (1) 7. „רובינשטיין" א' ירושלים — 19½ נק' 8—9. רמת גן א' ו„הפועל" א' ירושלים 18½ נק' כ"א 10. „הפועל" עמק חפר / נתניה — 18 נק' (1) 11. קבוצה עירונית חיפה — 19½ נק' 12. „אליצור־רשבסקי" א' תל־אביב — 9 נק'.

ראובן בלאו מנצח התחרות לזכר זאב לנדאו ז"ל

ראובן בלאו מתל־אביב זכה בתחרות לזכרו של זאב לנדאו ז"ל, אחד מוותיקי השחמט הדתיים ועורכו הראשון של מדור „השחמט" ב„הצופה". התחרות התקיימה במועדון „אליצור־רשבסקי" תל־אביב. הפועל שייסד ושיפה במיוחד זאב לנדאו ז"ל.

התחרות התנהלה בשיטת ליגה בהרכב חזק של 12 שחמטאים בניהולו הטוב של רכז השחמט יעקב שטרן.

התוצאות המלאות:

1. ראובן בלאו — 8½ נק', 3—2. ד"ר דב ארליך ודב פיסלר — 8 נק' כל אחד, 4. דן ברנר — 7½ נק', 5 אבשלום ישעי — 6 נק', 6. אבנר הדר — 5½ נק', 7. יעקב קורצשג — 5 נק', 8. יעקב שטרן — 4½ נק', 9. שמחה צינר — 4 נק', 11—10. אלקנה גולף ומשה דביר — 3½ נק' כל אחד, 12. אלימלך בן־עמי — 2½ נק'.

גמר אליפות הארץ לקבוצות בתי הספר היסודיים והתיכוניים תשל"ה

גמר אליפות הארץ לקבוצות בתי ספר יסודיים יתקיים במשך יומיים במכינה לישיבות „בני־עקיבא" בגבעת שמואל בל"ג בעומר (28—29.4.75), החל משעות הבוקר ועד לשעה 18.00, מנהל התחרות דוד בן־ציון.

10 הקבוצות שהעפילו לשלב הגמר: „סולובון" פתח־תקוה, „עלי־סוף" ראשון לציון, „א. ד. גורדון" תל־אביב, סביון, חטיבת הביניים גבעת שמואל, חטיבת ביניים קריה־אתא, באר־שבע א' וב', גורדי חיפה א' וב'.

גמר אליפות הארץ לקבוצות בתי ספר יסודיים יתקיים בחודש יוני או יולי, בהשתתפות 8 קבוצות.

*

יתן הכבוד לשחק בארץ במסגרת משחקי הבית המוקדם של אליפות אירופה לאומית. האגוד הישראלי לשחמט יפנה גם לפדרציות של מערב גרמניה וספרד לקבל הסכמתן. הבית מהוונן להודיע מאי הקרוב בהנהגה.

*

נפתחה אליפות ביה"ר „ביכלי" תל־אביב בהשתתפות 12 שחמטאים (בית ז'בוטינסקי — קומה 7 בימי ג' החל משעה 19.00).

שחמט ברחבי תבל

שלושת השחמטאים הישראלים שנשלחו לתחרות הבינלאומית החזקה בלוק־פיין (קליפורניה — ארה"ב), נחלים הצלחה רבה. שחמטאים בינלאומיים בכירים מרחבי תבל השתתפו אתה נוטלים חלק באחת התחרויות החזקות ביותר שנערכו אי־פעם. התחרות מתנהלת בשיטה „השווייצרית" — 10 סבובים. לאחר הסבוב ה־7 צועדים בראש הטבלה רב אמן ולדימיר ליברזון מישראל (שלא נוצח בתחרות) ורב אמן לארי אוונס (ארה"ב) עם 5 נק' כ"א. לרב אמן ליאוניד שמקוביץ מישראל — 4½ נק'.

הגדילה לעשות השחמטאית היחידה בתחרות, האמנית הבינלאומית אלה קושניר מישראל שצברה עד עתה 4 נק' וניצחה שני רבי אמנים אוהבם (ארה"ב) ובילק (הונגריה).

בין המשתתפים הנוספים רב האמנים: פאנו וקינטרוס (ארגנטינה), גיאורגיו (רומניה), בנקו ובראון (ארה"ב) סיגורדזונסון (איסלנד), רובאץ (אוסטריה), ינובסקי (קנדה), טורה (הפיליפינים) ואחרים. אנו מאחלים ביום הצלחה לנציגינו.

*

אלוף העולם לשעבר „בובי" פישר הודיע באיזור כי הוא מוכן להתמודד עם אנטולי קרפוב שהוכרז ע"י פיד"א כאלוף העולם.

האב יתקיים הדו־קרב ימים יגידה.

*

שמידט ניצח באליפות פולין עם 10 נק' מ־13 משחקים (13 סבובים „שווייצריים") 5—4. בדנרסקי, בילציק, ארמסקי וביברוד 9 נק' כל אחד וכו'. 90 שחמטאים השתתפו באליפות.

*

אולמן וקנאפ זכו במשותף באליפות מזרח גרמניה עם 10½ נק' מ־19 משחקים. יערך דו־קרב ביניהם לקביעת הזוכה בתואר.

*

הרנגוד זכה באליפות שבדיה. בפגש ידידותי בינארצי בין שבדיה ונורבגיה על 10 לוחות (סבוב כפול) לא מושגה הכרעה והמפגש הסתיים בתיקו (10 : 10).

*

בתחרות הבינלאומית בדורטמונד זכה הייקי וסטרינן מפינלנד הכוכב מהסתתפותו בתחרויות שחמט בארץ. וסטרינן צבר 9½ נק' מ־11 משחקים שני אוגרד (נורבגיה) — 8 נק', שלישי סאמן (ברית המועצות) — 7½ נק' וכו'.

הישגו של וסטרינן היקנה לו תואר רב אמן בשחמט.

*

בתחרות הבינלאומית במאלגה (ספרד) ניצחו במשותף קינטרוס (ארגנטינה) וראדולוב (בולגריה) עם 9½ נק' מ־13 משחקים. שלישי—רביעי קין (אנגליה) ובלק (ספרד) — 8½ נק' כ"א וכו'.

לתחרות הבינלאומית המשנית נרשמו האמנים הבינלאומיים שוש (מערב גרמניה) ותיכהן גם השתתפותם של קרדזו (הפיליפינים) ויסמן (רומניה) פיאטסצקי (קנדה) אסלון (שבדיה) רוז (בלגיה) ושוס (ברזיל).

מישראל הוזמנו ישירות האמנים גלוזמן קליר, ברנשטיין ועין דור שקנו לעצמם זכות זו בעקבות הישגיהם המצטיינים בשנתיים האחרונות בתחרויות העצמיות של שח־קייט בנתניה דרגה א'.

*

לתחרות הבינלאומית לנשים נרשמה עד כה רק אירנה כהן (מערב גרמניה).

מישראל יוזמנו שחמטאיות בעלות מד כושר בינלאומי ואחרות ביניהן: אולגה פודרז'נסקיה, לאה נודלמן, לידיה גל, ופרידה רבינוביץ.

להלן משחק ליגת נאה בין שני שחמטאים לא ידועים בשווייץ. השחור מסיים את המשחק בתחבולה נאה.

„בובי פישר — קרבות נבחרים" (מבחר זה ומבחרים הקודמים)

תחרות המועמדים
בוס — 1967

פישר (ארה"ב)
מיאגמאסורן (מונגוליה)
צרפתית

1. ה4 ה6 2. ד3 ד5 3. פד2 פה6 4. ג3 ג5 5. רג2 פג6 6. פוה2 רה7 7. 0—0 0—0 8. הה5 פד7 9. צהו בג5 [illegible] ...השחור נכנע.

פתרון תבעיה במדורנו הקודם: 1. הואם הולנד × 2 : 1. פגה ר 61 : 2. × 31 : 2.

פסטיבל שח־קייט נתניה — 1975

בתחרות הבינלאומית הראשית מדבבחת כבוד לגברי השתתפותם של רבי האמנים פאנו וניידורף (ארגנטינה), פכמן (מערב גרמניה) וינובסקי (קנדה). התכן גם השתתפותם של רבי האמנים טורה (הפיליפינים) ויסמאן (הולנד).

מישראל הוזמנו להשתתף רבי האמנים ליברזון ושמקוביץ. האמנים הבינלאומיים קריידמן ובליימן והאמנים הבכירים ורדסקביץ ובלשק.

מבלאי בקום לפי הסדר הבא: כגן, לדרמן וצירינאק. הכרעה לגבי השחמטאים הישראליים תהיה על בסיס מד הכושר („רטינג").

*

בתי קולנוע

ירושלים
שעות הצגות: 9.00—7.00—4.00 כשר ומל

הבירה
שבוע 2
רצח באוריינט אקספרס

אורנע
משחקי בילרש

ארנון
שבוע 2
קזבלנקה

אורליון
שבוע 6
המגדל הלוהט

תל־אביב

אסתר
שבוע 8
החרדל מגרה לי...את האף

גורדון
שבוע 4
תום ג'ונס

סינרמה
שבוע 8
אשתי על הכוונת

חן
שבוע 8
זהו בזוז?

דרייב אין
7.30 הפיל האפריקאני
9.45 תעלומת הכדור הזהב

חיפה

ארמון
שבוע 2
קליבר

חן
הג'וב הכפול

בגן
שבוע 2
המהמרים

אודלי
שבוע 4
שוגרלנד אקספרס

אורה
שבוע 6
המגדל הלוהט

אמפי
שאגת הדרקון

נשים...

אם יש לכן בעיות בקשר לזכויותיכן לפי חוקי העבודה והביטוח הלאומי וכן לפי חוקים אחרים הנוגעים לזכויותיכן לגבי רכוש, מס הכנסה, מזונות וכד'

מייעץ לכן משרד העבודה לנצל את השרותים הטובים של „מרכז המידע על חוקים לנשים" שליד המועצה למען האשה - ויצ"ו.

הרי רשימת המרכזים לשירותך:

- ירושלים, רחוב מאפו 1, מועדון ויצ"ו — כל יום רביעי משעה 4.00 אחה"צ
- תל־אביב, שדרות דוד המלך 38, בית ויצ"ו — כל יום שני ב־10.00—12.00 לפנה"צ
- חיפה, רחוב מוריה 50, מועדון ויצ"ו — כל יום רביעי משעה 4.00 אחה"צ
- באר־שבע, רחוב הרצל 19, מועדון ויצ"ו — כל יום רביעי משעה 4.00 אחה"צ
- אשקלון, רחוב קופסטט, אפרידר, מועדון ויצ"ו — כל יום רביעי בין 4.30—6.30 אחה"צ
- עכו, רחוב יהושפט 32, מועדון ויצ"ו — כל יום רביעי בין 5.00—7.00 אחה"צ
- נצרת, רחוב התבור 3, מועדון ויצ"ו — כל יום שני בין השעות 4.00—6.00 אחה"צ

הצעה מיוחדת עד סוף מאי בלבד!

חסכי 400 ל"י!

בקנית הדגם החדש - מכונת התפירה המשוכללת

455 BROTHER דגם "Elast-O-Matic"

WITH THE "GOLDEN NEEDLE"☆

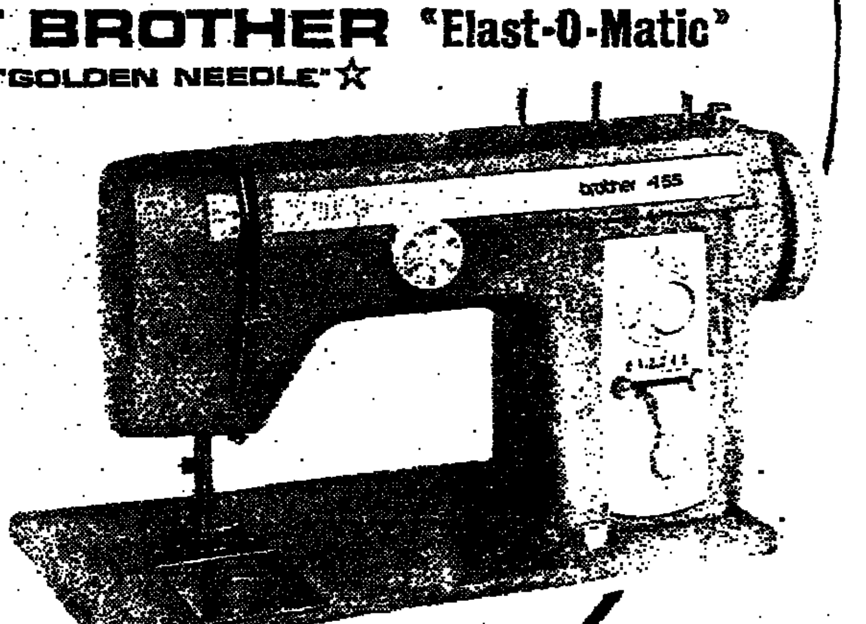

אוטומט לולאות, תפירה, כפתורים, לחצנים וכו'

קלת משקל ונוחה אלגנטית

תפר נסתר למכפלות

תופרת קיפולה ואתורנים כפולות למטור

זיג זג חיג זג בחוזק גם להיכוך רקמה מכלל

רקמה, תמונות, רקמות גם עם מחט כפולה

☆"מחט זהב" לתפירה מושלמת של בדים סינטטיים

2395 ל"י במקום 2795 כולל מזוודה ומנוע

עד סוף מאי בלבד! או עד גמר המלאי הקיים.

דגם חדש! 455 בצבעים מרהיבי עין!

✱ זיג־זג חוזק ✱ תפר נסתר ✱ אוטומט ללולאות ✱ "GOLDEN NEEDLE" „מחט־זהב" לתפירה מושלמת של בדים סינטטיים ✱ רקמה חופשית ✱ מחט כפולה לצורות שונות של רקמה גם בשני צבעים ✱ אורך חוט תפירה ✱ זיג־זג עד רוחב 5 ✱ תיקון רשת ✱ תופרת רוכסנים, כפתורים, לחצנים, כרסים וכו' ✱ השחלה פשוטה ✱ קלת משקל ✱ עיצוב מודרני ✱ הפעלה פשוטה ביותר. בקיצור, המכונה העונה לכל דרישותיך!

בכל רחבי הארץ BROTHER פרטים נוספים אצל סוכני

לכתובת הסוכן הקרוב טלפנו 253227/8/9 ת"א או כתבי לת.ד. 23056 ת"א

adco adv